

Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis – 2012

Budapest, 2011. november

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre az Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor.

A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között létrejött 38/3/2011/569. számú szerződés biztosította, amely szerződés előzménye a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet között MPA-KA-NGM-3/2011 számon megkötött szerződés 4.1./IX. pontja.

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:
Várhalmi Zoltán (elemző, GVI)

A tanulmány írták:
Czibik Ágnes (elemző, GVI)
Makó Ágnes (elemző, GVI)
Hajdú Miklós (gyakornok, ELTE)
Várhalmi Zoltán (elemző, GVI)
Vince Dániel (gyakornok, ELTE)

Olvasószerkesztő:
Orbán Júlia, (külső munkatárs)

Kutatásvezető:
Tóth István János (tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
e-mail: tothij@econ.core.hu
internet: <http://econ.core.hu/~tothij/>

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2011.december 1.

Cím: MKIK GVI
1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-05-84
Fax: 235-07-13
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Tartalom	3
Ábrák, táblák jegyzéke	6
Összefoglalás	11
Bevezetés	13
1. A kutatásról	14
1.1 A vizsgálat célja és háttere	14
1.2 Az adatgyűjtés és minta jellemzői.....	15
2. Makrogazdasági helyzet	18
2.1 Makrogazdasági trendek Magyarországon	18
2.2 Építőipar.....	36
2.3 Nemzetközi kitekintés.....	40
2.4 Gazdasági előrejelzések – Újabb recesszió felé?	53
2.5 A gazdasági válság területi egyenlőtlenségei	66
3. Vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai	70
3.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok	71
3.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői	74
4. 2012-ben várható munkaerő-kereslet	78
4.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok	79
4.2 A létszámbővítő vállalatok jellemzői.....	80
4.3 Területi egyenlőtlenségek.....	83
5. A foglalkoztatás jellemzői	86
5.1 Nem teljes munkaidős foglalkoztatás.....	87
5.1.1. <i>Az elmúlt években tapasztalt folyamatok</i>	88
5.1.2. <i>A tervezett nem teljes munkaidős foglalkoztatás tényezői</i>	89
5.1.3. <i>Területi egyenlőtlenségek</i>	93
5.2 Határozott idejű foglalkoztatás.....	93
5.2.1. <i>Az elmúlt években tapasztalt folyamatok</i>	94
5.2.2. <i>A határozott idejű foglalkoztatás tényezői</i>	95
5.2.3. <i>Területi egyenlőtlenségek</i>	99
5.3 Külföldiek foglalkoztatása	100
5.3.1. <i>Az elmúlt években tapasztalt folyamatok</i>	100
5.3.2. <i>Külföldiek foglalkoztatásának tényezői</i>	101
5.3.3. <i>Területi egyenlőtlenségek</i>	104
5.4 Pályakezdők foglalkoztatása	106
5.4.1. <i>Az elmúlt években tapasztalt folyamatok</i>	106

5.4.2.	<i>Pályakezdők foglalkoztatásának tényezői</i>	107
5.4.3.	<i>Területi egyenlőtlenségek</i>	111
5.5	Egyszerűsített foglalkoztatás	112
5.5.1.	<i>Az elmúlt években tapasztalt folyamatok</i>	112
5.5.2.	<i>Az egyszerűsített foglalkoztatás tényezői</i>	113
5.5.3.	<i>Területi egyenlőtlenségek</i>	116
5.6	Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása	118
5.6.1.	<i>Az elmúlt években tapasztalt folyamatok</i>	118
5.6.2.	<i>Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának tényezői</i>	119
5.6.3.	<i>Területi egyenlőtlenségek</i>	122
6.	Toborzási nehézségek	124
6.1.	Az elmúlt években tapasztalt folyamatok	124
6.2.	A Toborzási nehézség elemi összetevői	126
Mellékletek		129
M1. Vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai		129
M1.1.	Elemi összefüggések: Termelési volumen	129
M1.2.	Elemi összefüggések: Rendelésállomány	133
M1.3.	Elemi összefüggések: A cégek üzleti helyzete	137
M1.4.	Elemi összefüggések: Beruházás	141
M1.5.	A pozitív várakozásokat meghatározó fő tényezők - regressziós modell	144
M2. Munkaerő-piaci prognózis		146
M2.1.	Elemi összefüggések: Munkaerő-kereslet	146
M2.2.	A létszámfelvételt meghatározó fő tényezők - regressziós modell	152
M3. Foglalkoztatás jellemzői		153
M3.1.	Elemi összefüggések: Nem teljes munkaidős foglalkoztatás	153
M3.2.	Regressziós modell: Nem teljes munkaidős foglalkoztatás	157
M3.3.	Elemi összefüggések: Határozott idejű foglalkoztatás	158
M3.4.	Regressziós modell: Határozott idejű foglalkoztatás	162
M3.5.	Elemi összefüggések: Külföldiek foglalkoztatása	163
M3.6.	Regressziós modell: Külföldiek foglalkoztatása	167
M3.7.	Elemi összefüggések: Pályakezdők foglalkoztatása	168
M3.8.	Regressziós modell: Pályakezdők foglalkoztatása	172
M3.9.	Elemi összefüggések: AM könyvesek foglalkoztatása	173
M3.10.	Regressziós modell: AM könyvesek foglalkoztatása	177
M3.11.	Elemi összefüggések: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása	178
M3.12.	Regressziós modell: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása	182
M4. Az adatfelvétel kérdőíve		183

Ábrák, táblák jegyzéke

1.2.1. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2007-2010.....	16
1.2.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2008-2011.....	16
1.2.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2008-2011	16
1.2.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2008-2011	17
1.2.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2008-2011	17
2.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok (előző év azonos időszaka: 100%) 1996 – 2011. III. n. év, %.....	20
2.1.2. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok (előző negyedév:100%); 1995. II. n. év - 2011. III. n. év, %.....	20
2.1.3. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka:100%), 2003 – 2011. II. n. év	21
2.1.4. ábra: A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei gazdasági ágak szerint (az előző év azonos időszaka:100%), 2005-2011. II. negyedév	22
2.1.5. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka:100%), 2003-2011	24
2.1.6. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei évkezdettől (az előző év azonos hónapja:100%), 2005 – 2011. július	25
2.1.7. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei, export és import összesen (előző év azonos hónapja = 100%), 2006-2011. augusztus.....	25
2.1.8. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2011. II. negyedév.....	26
2.1.9. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a versenyszférában és a költségvetésben (az előző év azonos időszaka: 100%), 2001-2011	29
2.1.10. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása, 2005 – 2011. szeptember, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	29
2.1.11. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2009 – 2011, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	30
2.1.12. ábra: A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2009-2011, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)	31
2.1.13. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2011	33
2.1.14. ábra: A GKI-Erste konjunktúra-indexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996-01 – 2011-10	35
2.2.1. ábra: Az építőipari termelés volumenindexei, 2005-2011, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)	38
2.2.2. ábra: Az építőipari termelés volumenindexei ágazonként, 2005-2011, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	39
2.2.3. ábra: Az építőipari beruházások volumenindexei, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0), 2005-2011 II. negyedév	39
2.3.1. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban az iparban és a kereskedelemben az lfo vállalati felmérése szerint, 1991-01 – 2011-10*	42
2.3.2. ábra: Az üzleti bizalom megítélése a világban, az lfo világgazdasági felmérése szerint, 1990. I. negyedév - 2011. IV. negyedév	43
2.3.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése az eurózónában, az lfo világgazdasági felmérése szerint, 1990. I. negyedév – 2011. IV. negyedév	45

2.3.4. ábra: A németországi bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított adatok (előző év azonos időszaka:100,0%), 2001 – 2012.....	46
2.3.5. ábra: Németország ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2011 (százalék, 100%: előző negyedév)	47
2.3.6. ábra: A francia bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei, százalék (előző év azonos időszaka:100,0%), 1990 – 2011. III. negyedév	48
2.3.7. ábra: Franciaország ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2011 (százalék, 100%=előző negyedév)	49
2.3.8. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Franciaországban az iparban az INSEE vállalati konjunktúra felvételei szerint, 1976 március - 2011. október	50
2.4.1. ábra: A Dow Jones tőzsdeindex napi záró értékei, 2007. február – 2011. november	54
2.4.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév:100%), 1987 – 2011. III. negyedév	55
2.4.3. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 1947 – 2011. III. negyedév.....	57
2.4.4. ábra: A Philadelphia Fed-index alakulása, 2001-2011. november	58
2.4.5. ábra: A New York-i Fed-index alakulása, 2001 – 2011. november.....	59
2.4.6. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei az EU-ban, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, (százalék, 100%: előző év azonos időszaka), 1996 – 2011. II. negyedév	61
2.4.7. ábra: Az Európai Unió ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok (százalék, 100%: előző negyedév), 2000 – 2011. II. negyedév	62
2.5.1. ábra: A nyilvántartott álláskereső aránya a 15-64 éves népességből a válság kezdetén (%), 2008. szeptember.....	67
2.5.2. ábra: A nyilvántartott álláskereső arányának változása az előző év azonos időszakához képest (százalékpont), 2011. szeptember	68
2.5.3. ábra: Az álláskereső arányának kistérségi szintű területi egyenlőtlenségei, 2008. január – 2011. október.....	69
3.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év).....	71
3.1.2. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	72
3.1.3. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként.....	73
3.2.1. ábra: Az optimista várakozások elemi összetevői.....	74
3.2.2. ábra: Az optimista várakozások összetevői: tulajdon, méret és export	75
3.2.3. ábra: Az optimista várakozások összetevői: tulajdon, export és tevékenység	76
3.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei megyei bontásban	77
4.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató	79
4.2.1. ábra: A létszámbővülés elemi összetevői	80
4.2.2. ábra: A létszámbővülés összetevői: tulajdon, méret és export	81
4.2.3. ábra: A létszámbővülés összetevői: tulajdon, export és gazdasági ág.....	82
4.3.1. ábra: Foglalkoztatási várakozások 2012 - vállalati egyenlegmutató	83
4.4.1. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2011-2012	84
4.4.2. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkozási csoportonként 2009-2011	85
5.1.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók.....	88
5.1.3.1. ábra: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban	93

5.2.3.1. ábra: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban ...	99
5.3.1.1. ábra: Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók.....	100
5.3.3.1. ábra: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	105
5.4.3.1. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	111
5.6.3.1. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban	123
M1.1.1. tábla: A termelési volumen alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011	129
M1.1.2. tábla: A termelési volumen alakulása tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011	129
M1.1.3. tábla: A termelési volumen alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2012	130
M1.1.4. tábla: A termelési volumen alakulása export tevékenység szerint, 200-2012	130
M1.1.5. tábla: A termelési volumen alakulása régió szerint, 2009-2012.....	131
M1.1.6. tábla: A termelési volumen alakulása megyék szerint, 2009-2012	132
M1.2.1. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011	133
M1.2.2. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdoni háttér szerint, 2008-2011	133
M1.2.3. tábla: A vállalatok rendelésállományának alakulása ágazat szerint, 2008-2011	134
M1.2.4. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2011 .	134
M1.2.5. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régió szerint, 2008-2011	135
M1.2.6. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása megyék szerint, 2008-2011	136
M1.3.1. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011	137
M1.3.2. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011	137
M1.3.3. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2011	138
M1.3.4. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása export tevékenység szerint, 2008-2011 ...	138
M1.3.5. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása régió szerint, 2008-2011	139
M1.3.6. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása megyék szerint, 2007-2010	140
M1.4.1. tábla: A beruházási aktivitás alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011	141
M1.4.2. tábla: A beruházási aktivitás alakulása tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011.....	141
M1.4.3. tábla: A beruházási aktivitás alakulása gazdasági ágak szerint, 2007-2010.....	142
M1.4.4. tábla: A beruházási aktivitás alakulása exporttevékenység szerint, 2007-2010.....	142
M1.4.5. tábla: A beruházási aktivitás alakulása régiók szerint, 2008-2011	143
M1.4.6. tábla: A beruházási aktivitás alakulása megyék szerint, 2007-2010.....	144
M1.5.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	144
M1.5.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	145
M2.1.1. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – létszám szerint, 2007-2010 ...	146
M2.1.2. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011	147
M2.1.3. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – gazdasági ágak szerint, 2009-2012.....	148
M2.1.4. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik és exporttevékenység szerint, 2009-2012	149
M2.1.5. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – földrajzi régiók szerint, 2009-2012.....	150
M2.1.6. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – megyék szerint, 2008-2011 ...	151

M2.2.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	152
M2.2.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	152
M3.1.1. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2007-2012	153
M3.1.2. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012	153
M3.1.3. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ágak szerint, 2008-2012	154
M3.1.4. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012	154
M3.1.5. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régió szerint, 2008-2012	155
M3.1.6. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012	156
M3.2.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	157
M3.2.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	157
M3.3.1. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása – vállalatméret szerint, 2008-2012	158
M3.3.2. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012	158
M3.3.3. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2012	159
M3.3.4. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012	159
M3.3.5. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régiók szerint, 2008-2012	160
M3.3.6. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012	161
M3.4.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	162
M3.4.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	162
M3.5.1. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2008-2012	163
M3.5.2. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012	163
M3.5.3. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2012	164
M3.5.4. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012	164
M3.5.5. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régiók szerint, 2008-2012	165
M3.5.6. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012	166
M3.6.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	167
M3.6.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	167
M3.7.1. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2009-2012	168

M3.7.2. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2009-2012	168
M3.7.3. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2009-2012	169
M3.7.4. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2009-2012	169
M3.7.5. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régiók szerint, 2009-2012	170
M3.7.6. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2009-2012	171
M3.8.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	172
M3.8.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	172
M3.9.1. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2009-2012	173
M3.9.2. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2009-2012	173
M3.9.3. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2009-2012	174
M3.9.4. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2009-2012	174
M3.9.5. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régió szerint, 2009-2012	175
M3.9.6. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2009-2012	176
M3.10.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	177
M3.10.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	177
M3.11.1. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2008-2012	178
M3.11.2. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012	178
M3.11.3. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2012	179
M3.11.4. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012	179
M3.11.5. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása régió szerint, 2008-2012	180
M3.11.6. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012	181
M3.12.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok	182
M3.12.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai	182

Összefoglalás

- 2009-2010-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság. A recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 első félévében zuhant és az év közepén érte el mélypontját. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, míg az év második felében a növekedési ütem már elérte a válság előtti szintet. 2011-ben azonban mind a belföldi, mint a nemzetközi gazdasági környezet újra kedvezőtlené vált, így a magyar gazdaságra az első három negyedévben lassuló növekedési ütem jellemző.
- A GVI negyedéves és féléves konjunktúramutatóinak 2011-es értékei azt jelzik, hogy év közepén újabb fordulópontra történt az üzleti bizalom alakulásában: megszakadt a 2009 közepe óta megfigyelhető javuló tendencia, és újra meredeken romlanak a vállalkozások várakozásai. A külföldi tendenciákat és a magyar vállalatok várakozásait figyelembe véve 2012-ben a magyar üzleti szektor egy újabb mélypont felé halad tovább és a gazdasági recesszió lehetősége sokkal valószínűbb mint az akár kismértékű növekedésé. A rövid távú várakozások kedvezőtlenebbé válása arra mutat, hogy a cégek inkább a válság további mélyülésére, mint javulásra számítanak 2012 I. félévében.
- A munkaerő-piaci prognózis adatai szerint a vállalatok idén hasonlóan ítélik meg üzleti helyzetüket, mint tavaly. A tavaly megfogalmazott óvatos derűlátásra utaló várakozásaik nem teljesültek. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke +11 pont – azaz 11 százalékponttal haladják meg a kedvező üzleti helyzetet jelző cégek azokat, amelyek inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül.
- A 2012-re vonatkozó üzleti várakozások jelentősen romlottak a tavalyihoz képest. Míg egy évvel korábban az üzleti várakozásokat kifejező vállalati egyenlegmutató értéke +20 pont volt, idén csak +13 pont. Ezzel együtt a vállalatok többsége üzleti helyzetének javulására számít 2012 első félévében.
- A döntően exportra termelő, szolgáltató és tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalati körök várakozásai optimistábbak. Minél nagyobb a külföldi tulajdonhányad egy cégben, minél inkább exportra termel, szolgáltató egy vállalat, annál optimistább várakozásokkal tekint 2012 első félévére.
- 2011-ben 11 százalékponttal több vállalat bővítette dolgozóinak számát, mint amennyi csökkentette. 2011-ben azonban megtörni látszik a 2010-ben elinduló kedvező tendencia: a várható munkaerő-keresletet jelző egyenlegmutató értéke 3 pontot csökkent. A következő évre vonatkozó tervek a tavalyi évhez hasonlóan kicsit visszafogottabbak: az egyenlegmutató értéke +9 pont.
- Az export eladások arányának és a cég méretének növekedésével nő az esélye a létszámnövekedésnek a következő évben. A tisztán hazai és külföldi

tulajdonban lévő vállalatok között nincsen különbség, köreikben ugyanakkora valószínűséggel találunk létszámbővítő vállalatokat.

- A vendéglátás és ipar területein tevékenykedő vállalati körökre jellemző leginkább a létszámbővülés. Előbbiben 2,9-szor, utóbbiban pedig 2,1-szer nagyobb valószínűséggel találunk létszámbővítő vállalatokat, mint a mezőgazdaságban. Legkisebb valószínűséggel a pénzügyi szektorba tartozó vállalatok terveznek létszámbővülést.
- A szakképzett fizikai munkakörök foglalkoztatási helyzete a legkedvezőbb. 2011-ben 11 százalékponttal több vállalat bővítette szakképzett fizikai alkalmazotti körét, mint amennyi csökkentette. A 2012-re vonatkozó szándékok még ennél is kedvezőbbek. A foglalkoztatási egyenlegmutató értéke 12 pont, azaz 12 százalékponttal több vállalat tervez létszámbővítést, mint amennyi létszámcsökkenést.
- A 2010-es évben a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, amely az előző évihez képest közel 3 százalékpontos növekedést jelent. 2011-ben a korábbi évvel szinte megegyező módon a vállalatok 10 százaléka számolt be toborzási nehézségről. A vállalatok legnagyobb arányban (5,3%) a szakképzett fizikai, legkisebb arányban (1,0%) a nem diplomás szellemi pozíciók betöltésekor szembesült toborzási problémákkal.

Bevezetés

E tanulmány a hazai munkaerő-piac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben több mint 7000 cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. A kutatás megvalósulása közel félezer szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve készítették az adatfelvételt támogató számítástechnikai fejlesztéseket.

A munkaerő-piac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálsorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerő-piac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálsorozat újabb állomásaként 2011. szeptember 5.-e és október 24.-e között hatodik alkalommal került sor a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerő-piaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra (PROGNOZIS_2011).

A tanulmány első részében a kutatás célját és hátterét tekintjük át, majd a kibocsátásra, a foglalkoztatásra, és vezető európai és amerikai konjunktúrakutató intézetek adataira alapozva a várható konjunkturális kilátásokat tekintjük át. Ezt követően térünk rá a PROGNOZIS_2011 kutatás voltaképpeni eredményeinek ismertetésére és elemzésére. Először az üzleti helyzetre és várakozásokra vonatkozó mutatók alakulását tekintjük át, és az adatfelvétel eredményei alapján foglalkozunk a 2011. évi gazdasági kilátásokkal, majd a foglalkoztatás várható alakulására adunk előrejelzést. Ezt követően a foglalkoztatás fontosabb típusainak (részmunkaidő, határozott idejű szerződések stb.) jelenlegi elterjedtségét és várható alakulását tekintjük át. A tanulmány mellékletében közöljük az adatfelvétel kérdőívét. A kutatási eredmények bárki számára elérhetők és lekérdezhetők a Magyar Munkaerő-piaci Prognózis világhálón elérhető oldalán, a <http://www.mmpp.hu> címen.

1. A kutatásról

1.1 A vizsgálat célja és háttere

A munkaerő-piaci prognózis 2011. évi adatfelvétele egyaránt épít az NFSZ és jogelődjei keretében 1991 óta félévente, majd évente végzett rövid távú munkaerő-piaci prognózis tapasztalataira és a GVI 1998 óta folyó konjunktúra-vizsgálatainak eredményeire. Legfontosabb eleme és központi célja a versenyszektor munkaerő-gazdálkodásának megfigyelése, ezen belül a tervezett elbocsátások és létszámfelvételek nagyságának, összetételének elemzése, valamint előrejelzése.

Az egységes adatfelvételre alapuló kutatási program létrejöttében fontos mozzanatot jelentett annak felismerése, hogy a versenyszektort a korábbiaknál jobban reprezentáló adatfelvétel és pontosabb előrejelzést adó módszer csak a kamarák és az állam együttműködésében, vagyis a területi kamarák szakértői hálózatán és az NFSZ intézményi, szakértői bázisán keresztül valósítható meg.

A munkaerő-piaci prognózisok adatfelvételek eredményei, adatai 1993-tól 2011-ig mindenki számára szabadon hozzáférhetők az interneten keresztül. A GVI kezdeményezésére ugyanis 2007-ben elindult az adatfelvételek adatait online módon elérhetővé tévő internetes felület, a „Magyar Munkaerő-piaci Prognózis” fejlesztése. Ennek segítségével a <http://www.mmpp.hu/> oldalon az érdeklődők kiválaszthatják az adatfelvételek egy-egy kérdését, és tetszőleges kombinációkban indíthatnak erre vonatkozóan lekérdezéseket, a kapott eredményeket – adatokat, ábrákat, statisztikákat – pedig saját gépükre menthetik. Az eredmények ilyen formában és tartalommal megvalósuló közzététele nemcsak az elemzők, a döntéshozók érdeklődését elégítheti ki, hanem a munkaerőpiac szereplőit (munkát keresők, pályakezdők, szakképző intézmények, vállalkozások) is. Erről tanúskodnak az MMPP-be regisztrált, több mint 2000 felhasználó foglalkozás szerinti összetételére vonatkozó elemzéseink. Az MMPP-ből kapott eredmények a helyi és az országos munkaerőpiacokra vonatkozó más információk mellett hozzásegíthetik a felhasználókat ahhoz, hogy a korábbinál megalapozottabb döntéseket hozzanak a szakmaválasztás, álláskeresés, vagy állások meghirdetése során.

1.2 Az adatgyűjtés és minta jellemzői

2005-ben még külön-külön folytattuk le az adatfelvételeket harmonizált módszerek és kérdőívek segítségével úgy, hogy a két felvétel eredményeit egymással összekapcsolhatóvá tettük, és együtt illetve külön-külön is elemeztük. 2006 óta viszont már egységes módszertani keretben, az MKIK GVI irányításával kerül sor az adatfelvételre. Ennek során különösen nagy gondot fordítottunk a kérdezők betanítására, a személyes kikérdezéses technika követelményeinek betartására, a lekérdezés, valamint az adatfelvétel egészének kontrolljára.

Az adatgyűjtés 2011-ben is területi alapon szerveződött, és az ÁFSZ országos hálózatára, valamint a GVI országos kérdezői hálózatára épült. Az adatok feldolgozása, kiértékelése és elemzése négy szinten (munkaügyi vonzaskörzeti, megyei, regionális és országos) valósult meg. Jelen kötet az országos szintű információ-feldolgozást tartalmazza.

A megkérdezett vállalkozások között egyaránt szerepelnek kisvállalkozások és több mint 250 főt foglalkoztató nagy cégek. A magyar konjunktúra-vizsgálatokra rendszerint jellemző torzítás – a külföldi többségi tulajdonban levő cégeknek a ténylegesnél jóval alacsonyabb aránya – nem jellemzi ezt a felvételt, mivel a megkérdezett több mint 7000 cégen belül közel 11 százalékos volt a többségében külföldi tulajdonban levő cégek aránya. Az adatok érvényességéhez és pontosságához hozzájárul, hogy a tényadatok önálló kitöltéssel, a várakozások pedig a személyes kikérdezés módszerével kerültek felmérésre. Minden esetben a vállalkozás tulajdonosa vagy a felső vezetés egy tagja válaszolt a feltett kérdésekre. A 2005-ös vizsgálat során 8040 céget mértünk fel, 2006-ban 6132-t, 2007-ben 7384-et, 2008-ban 7406-et, 2009-ben 7428-t, 2010-ben 7551-t, 2011-ben pedig 7429 vállalkozást kerestek fel a kérdezők.

Jelen tanulmányban a 2011-ben felkeresett 7429 vállalatból 7135 vállalat adatait elemezzük. Ezen vállalati csoport alkotja ugyanis a szűk értelemben vett versenyszférát. A jelen elemzésből kimaradó vállalatok a közigazgatás, védelem, oktatás és egészségügy területein tevékenykednek. A 7135 versenyszférabeli szereplő válaszait földrajzi elhelyezkedés és gazdasági ág együttes eloszlása és ezen belül létszám szerint alapján súlyoztuk. Az alábbiakban bemutatjuk a minta tulajdonosi háttér, létszám, export tevékenység, gazdasági ág és földrajzi régió szerinti súlyozatlan eloszlásait.

A 2011-es adatfelvételben közel azonos a külföldi tulajdonban lévő cégek aránya. Így ez a foglalkoztatás szempontjából jelentős szegmens 7,6 százalékos arányban képviselteti magát a mintában.

1.2.1. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2007-2010

	2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%
tisztán hazai	6040	87,8	6414	89,8	5971	89,7	5844	88,1
vegyes	264	3,8	204	2,9	153	2,3	180	2,7
tisztán külföldi	573	8,3	525	7,3	533	8,0	608	7,6
Minta összesen:	6877		7143		6657		6632	

Az alapsokaságnak megfelelően legnagyobb arányban a feldolgozó ipari vállalatok képviseltetik magukat a mintában, súlyozatlan arányuk 33,5 százalék.

1.2.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	324	4,5	349	4,9	415	5,8	484	6,8
Ipar	2086	29,2	2053	28,7	2168	30,5	2388	33,5
Építőipar	718	10,1	763	10,7	803	11,3	730	10,2
Kereskedelem, javítás	1467	20,6	1559	21,8	1653	23,2	1586	22,2
Vendéglátás-turizmus	460	6,4	520	7,3	426	6,0	388	5,4
Szállítás, raktározás	382	5,4	301	4,2	307	4,3	281	21,9
Pénzügy	154	2,2	153	2,1	100	1,4	85	1,2
Egyéb gazdasági szolgáltatás	1544	21,6	1451	20,3	1240	17,4	307	16,7
Minta összesen	7135		7149		7112		7134	

A foglalkoztatás szempontjából fontos export-orientált vállalatok a tavalyival megegyező arányban képviseltetik magukat a súlyozatlan mintában.

1.2.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	N	%	N	%	n	%	n	%
nincs export tevékenység	5114	75,3	5374	75,3	4960	76,4	4709	70,6
Árbevétel: 50%-nál kisebb	1052	15,5	912	12,8	805	12,4	1200	18,0
Árbevétel: 50%-nál nagyobb	627	9,2	855	12,0	731	11,3	763	11,4
Minta összesen	6793		7141		6496		6672	

A 2011-es adatfelvételben gyakorlatilag azonos a 250 fő felett foglalkoztató vállalatok aránya a 2010-es összevetve. Így ez a foglalkoztatás szempontjából jelentős szegmens 6,2 százalékos arányban képviselteti magát a mintában.

1.2.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	N	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	2830	39,2	3016	42,2	2979	41,9	2879	40,4
10 – 19 fő között	1200	16,6	1134	15,9	1103	15,5	994	13,9
20 – 49 fő között	1317	18,2	1298	18,2	1238	17,4	1276	17,8
50 – 249 fő között	1430	19,8	1343	18,8	1364	19,2	1556	21,8
250 fő felett	447	6,2	359	5,0	429	6,0	439	6,2
Minta összesen	7224		7150		7113		7135	

Az alapsokaságnak megfelelően legnagyobb arányban a Közép-magyarországi vállalatok képviseltetik magukat a mintában, súlyozatlan arányuk 23,5 százalék.

1.2.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	1966	27,1	1891	26,4	1881	26,5	1677	23,5
Közép-Dunántúl	639	8,8	735	10,3	830	11,7	922	12,9
Nyugat-Dunántúl	720	9,9	784	11,0	781	11,0	862	12,1
Dél-Dunántúl	905	12,5	877	12,3	901	12,7	855	12,0
Dél-Alföld	999	13,8	878	12,3	783	11,0	892	12,5
Észak-Alföld	911	12,6	847	11,8	807	11,3	834	11,7
Észak-Magyarország	1105	15,3	1139	15,9	1128	15,9	1093	15,3
Minta összesen	7245		7151		7111		7135	

2. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a magyar és a nemzetközi gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel, különös tekintettel a 2008-2009-es gazdasági válság hatására és az azóta eltelt időszak folyamataira, valamint a közeljövő várható tendenciáira. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkori gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a munkaerőpiacra, így annak folyamatait csak tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A „Makrogazdasági trendek Magyarországon” című alfejezet a magyar gazdaság elmúlt évekbeli tendenciáit foglalja össze a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül, valamint hazai vállalati felmérések eredményeit ismerteti, mely által a magyar versenyszféra üzleti helyzetéről és várható kilátásairól is képet kapunk. Ezután külön alfejezetben foglaljuk össze a magyar építőipar helyzetének jellemzőit 2007-től 2011 őszéig. A „Nemzetközi kitekintés” című alfejezetben Németország és Franciaország gazdaságának helyzetébe nyerünk betekintést makrogazdasági mutatók és a legfontosabb európai gazdaságkutató intézetek vállalati felméréseiből származó adatok segítségével. A „Gazdasági előrejelzések – Újabb recesszió felé?” című alfejezetben a világgazdaság várható közeljövőbeli folyamatait vázoljuk fel a legfrissebb előrejelzések eredményeinek segítségével. „A gazdasági válság területi egyenlőtlenségei” című alfejezetben pedig a válság okozta munkanélküliség magyarországi földrajzi egyenlőtlenségeinek változásával foglalkozunk.

2.1 Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alfejezet a magyar gazdaság elmúlt évekbeli tendenciáinak összefoglaló leírását tartalmazza, különös tekintettel a 2008-2009-es gazdasági válság hatására és az azóta eltelt időszak legfőbb tendenciáira. Az alábbiakban a gazdasági helyzetet egyrészt a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vázoljuk fel, melynek során kitérünk a bruttó hazai termék, az ipari termelés, a beruházás, a külkereskedelmi termékforgalom és a foglalkoztatottság fő tendenciáira. Emellett két hazai vállalati felmérés legfrissebb eredményeit is ismertetjük, mely a magyar versenyszféra jelenlegi üzleti helyzetéről és várható kilátásairól ad képet.

Főbb megállapítások

2009-2010-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 első félévében zuhant, ami az év közepén érte el mélypontját. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, míg az év második felében a növekedési ütem már elérte a válság előtti szintet. Azonban a hazai és a nemzetközi gazdasági környezet 2011-ben kedvezőtlenül válását követően az év első három negyedében a magyar gazdaságra újra a növekedési ütem lassulása jellemző.

A gazdasági válság erőteljes negatív hatást gyakorolt a magyar munkaerőpiacra. 2009 folyamán a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság jelentős

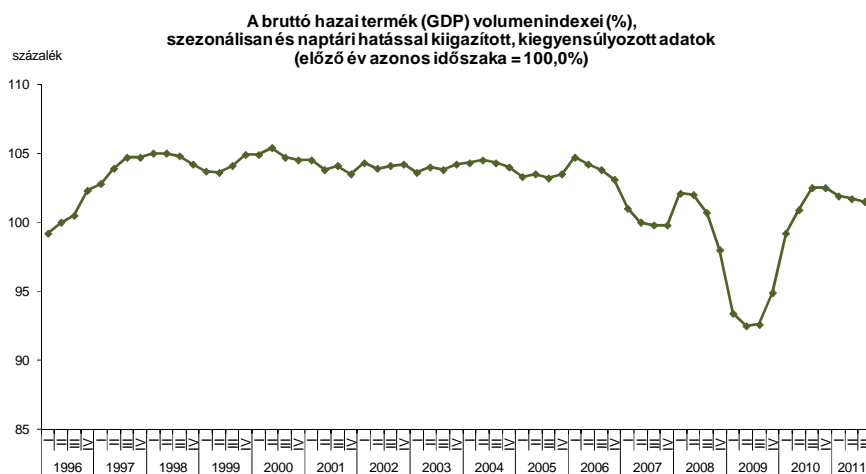
visszaesése és a munkanélküliség növekedése követte. A gazdasági növekedés pozitív fordulópontját azonban csak késéssel követi a munkaerőpiac: a foglalkoztatottak száma csak 2010 második negyedévében és 2011 végén mutatott kismértékű emelkedést. Bár 2010-ben a GDP növekedési üteme folyamatosan gyorsult, a foglalkoztatottak száma csak az év első felében emelkedett, a második félévben enyhén csökkent. 2011 első felében a GDP növekedésének lassulását a foglalkoztatottak számának jelentős ingadozása kísérte. A válság kitörése óta eltelt közel három év alatt 114 ezer fővel csökkent a foglalkoztatottak száma Magyarországon.

A GVI negyedéves és fél éve konjunktúramutatóinak 2011-es értékei azt jelzik, hogy az év közepén Magyarországon újabb fordulópont történt az üzleti bizalom alakulásában: megszakadt a 2009 közepe óta megfigyelhető javuló tendencia, és újra meredeken romlanak a vállalkozások várakozásai. Ma a közeledő recesszió nagyobb a valószínűsége, mint a gazdaság várható stagnálásának. A magyar üzleti szektor egy újabb mélypont felé halad. A rövid távú várakozások kedvezőtlenebbé válása azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy a válság további mélyülésére számítanak a cégek 2012 I. félévét tekintve.

A makrogazdasági mutatók alapján sikeresnek tekinthető 2005. évet követően 2006 első felében a magyar gazdaságot még stabil, 4 százalékos feletti gazdasági növekedési ütem jellemezte. A jelentősen felduzzadt államháztartási hiány és a laza fiskális politika viszont az ország pénzügyi stabilitását veszélyeztetve már 2005 végén beárnyékolta a kedvező makrogazdasági folyamatok megítélését. A költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló első kormányzati intézkedések hatása már 2006 harmadik negyedévében megmutatkozott a növekedési ütem mérséklődésében, a beruházások visszaesésében és az infláció megugrásában. A 2007-es év folyamán a reformintézkedések hatására tovább folytatódott a makrogazdasági mutatók romlása, a GDP volumene összesen 0,1 százalékkal növekedett, amely növekedési ütem utoljára 1996-ban (amely időszakban a stabilizációs, ún. „Bokros-csomag” hatása is érvényesült) volt ennyire alacsony. A 2007 végi mélypont után 2008 első negyedévében gyorsabb növekedésnek indult a gazdaság, ami azonban csak az év közepéig tartott: a világgazdasági válság Magyarországot is elérte, és ez megtörte a kedvező irányú folyamatot. 2008 harmadik negyedévében már csak minimális mértékben (0,7 százalékkal) nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene. 2008 egészében mindössze 0,9 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén – a második és a harmadik negyedévben egyaránt 7,5 százalékos visszaeséssel – a recesszió elérte mélypontját. A negyedik negyedévben 5,1 százalékos csökkenést mutattak az adatok, így az év egészében 6,8 százalékos visszaesés következett be. 2010 elején elindult a válság utáni fellendülés: az első negyedévben a gazdasági teljesítmény romlása lassult, a bruttó hazai termék volumene már csak 0,8 százalékkal maradt el a 2009 eleji értéktől, a második negyedévben pedig már enyhe, 0,9 százalékos emelkedést mutattak az adatok. A harmadik és negyedik negyedévben a növekedési ütem elérte a válság előtti szintet: mindkét negyedévben 2,5 százalékkal nőtt a GDP az előző év azonos időszakához képest. 2010 egészében (előzetes adatok szerint) 1,3 százalékos növekedést produkált a magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív

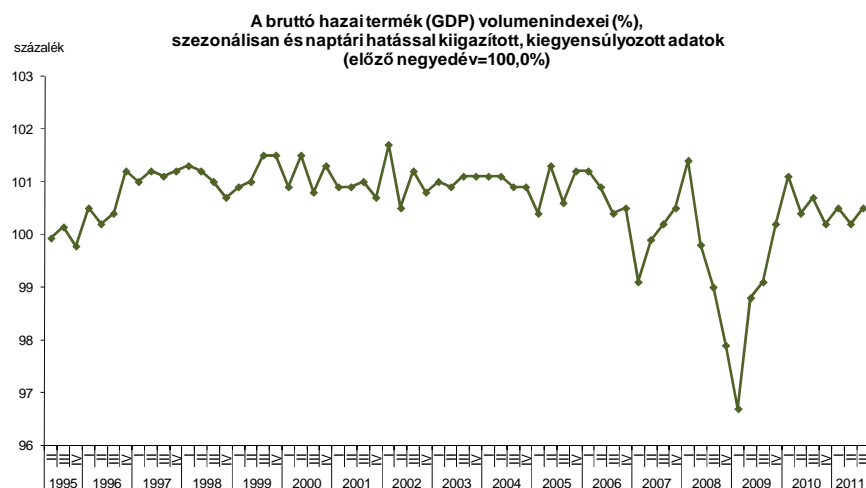
hatása visszavetette a magyar gazdaságot is. Amint az a 2.1.1. és 2.1.2. ábrából is látható, 2011 első negyedévére már csak 1,9 százalékos növekedést mutatnak az adatok 2010 azonos időszakához képest. A második negyedévre ez 1,7 százalékosra csökkent, a harmadik negyedévben pedig az előzetes adatok szerint¹ 2010 azonos negyedévéhez képest 1,5 százalékkal, a megelőző negyedévhez képest pedig 0,5 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene. Tehát elmondható, hogy bár a válság okozta megrázkódtatás közvetlen hatása már a múlté, de az újabb negatív folyamatok a 2011-es gazdasági teljesítményre is rányomják bélyegüket és még arra is van esély, hogy a válság újabb hullámával kell szembenéznünk.

2.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok (előző év azonos időszaka: 100%) 1996 – 2011. III. n. év, %

Forrás: KSH

2.1.2. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok (előző negyedév:100%); 1995. II. n. év - 2011. III. n. év, %

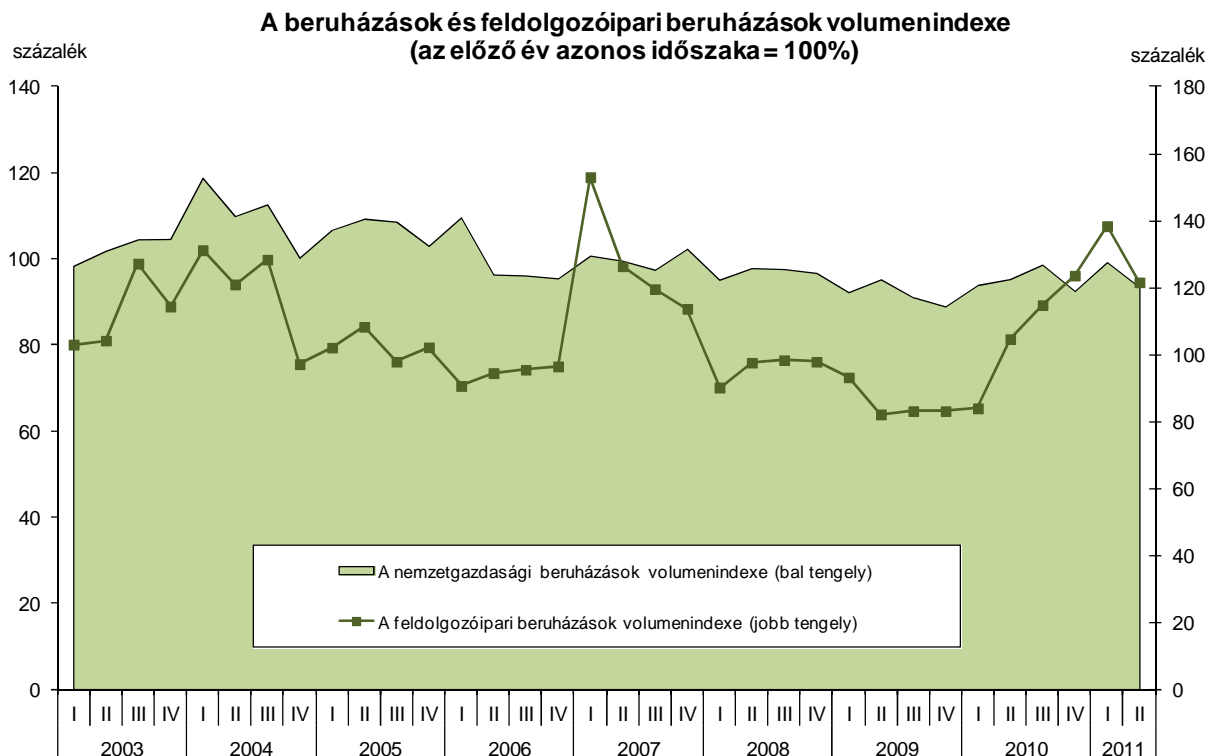
Forrás: KSH

¹ Forrás: KSH, Bruttó hazai termék, 2011. III. negyedév (előzetes). 2011. november 15. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/gde/gde21109.pdf>)

A nemzetgazdasági beruházások volumenének 2007. évi stagnálását 2008-ban igen enyhe, 0,4 százalékos emelkedés követte. A 2009. évet az erőteljes visszaesés jellemezte: az utolsó negyedévben már 11 százalékkal csökkent a mutató értéke, az év egészében pedig 8,1 százalékos romlás következett be. 2010-ben némileg enyhült a visszaesés üteme, az év egészében 5,5 százalékos csökkentést mutattak az adatok. 2011-ben az első negyedévben csak 0,7 százalékos volt a visszaesés, a második negyedévben azonban 6,5 százalékos csökkenést tapasztaltunk.

A feldolgozóipari beruházások volumene a 2007 első negyedéves kiemelkedő növekedés után folyamatos csökkenést mutatott, és 2008 első negyedévében érte el első mélypontját: ekkor 10 százalékpontos visszaesést produkált 2007 azonos időszakához képest – bár ezt részben a magas bázis okozta. 2008 folyamán enyhe csökkenés jellemezte a mutatót, majd 2009-ben már igen jelentős – a második negyedévben 17,8 százalékos, a harmadik és negyedik negyedévekben 16,8 százalékos – visszaesést tapasztaltunk. 2010 elején még mindig 16 százalékos volt a csökkenés, de a második negyedévtől kezdve növekedést mutatnak az adatok: ez a második negyedévben közel 5 százalékos volt, a harmadikban 15 százalékos, a negyedikben pedig 24 százalékos. 2011-ben a pozitív tendencia folytatódott, a növekedés 38 százalékos volt az első negyedévben és 22 százalékos a második negyedévben (lásd a 2.1.3. ábrát).

2.1.3. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka:100%), 2003 – 2011. II. n. év

Forrás: KSH

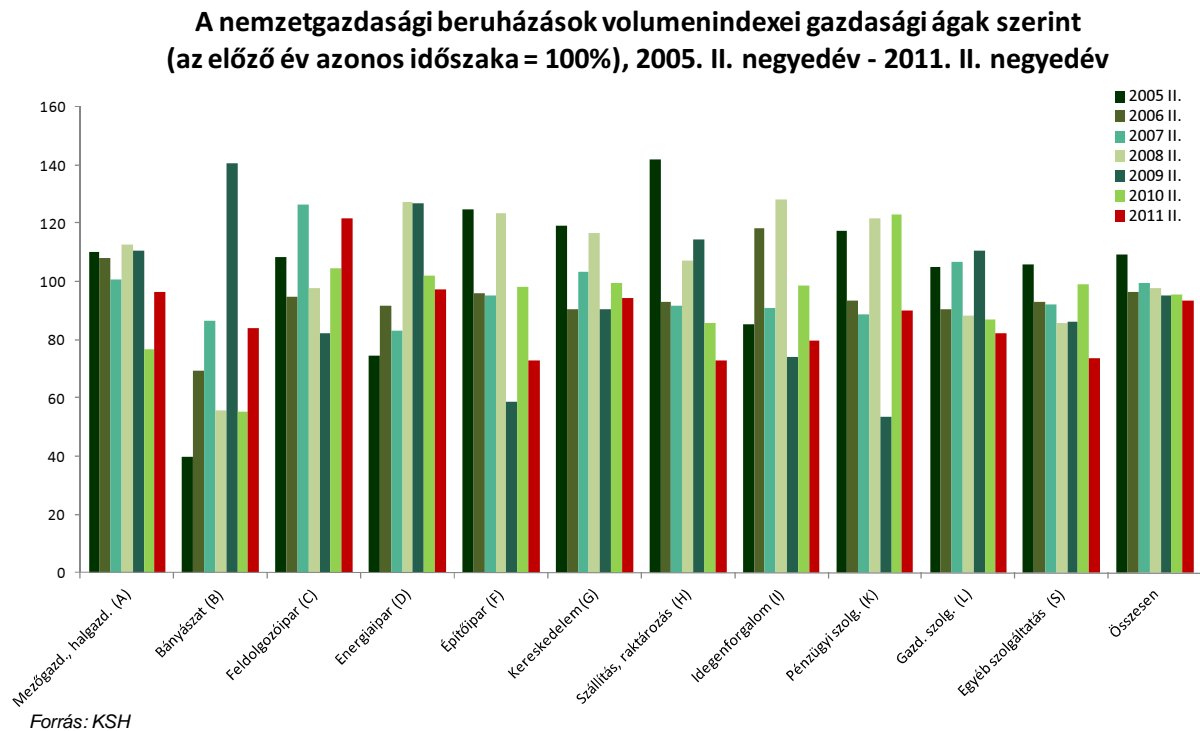
A KSH adatainak gazdasági ágak szerinti bontása azt mutatja, hogy 2011 második negyedévében az építési beruházások 13,7 százalékkal maradtak el az egy évvel korábbtól; a gép- és berendezés-beruházások viszont – főként a feldolgozóipari bővülésnek köszönhetően – 4,5 százalékkal nőttek.

A nemzetgazdasági ágak többségében csökkenést mutatnak a beruházásra vonatkozó volumenindexek. A szállítás és raktározás ág beruházásainak volumene 2011 második negyedévében 27 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2010 azonos negyedévében, amelynek oka az autópálya-, a vasút, a városi személyszállítás, illetve a csővezetékes szállítás beruházásainak előző év azonos időszakához viszonyított jelentős csökkenése.

A beruházások volumenében tapasztalt visszaesést mérsékelte a néhány ágban tapasztalható növekedés. A feldolgozóipar beruházásai 21,6 százalékkal nőttek (lásd a 2.1.4. ábrát), és a szakágak többségében volumennövekedés mutatható ki. A nagyobb súlyt képviselő szakágak közül számottevően emelkedtek a beruházások a járműgyártás, az élelmiszer, ital, dohány, valamint a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásában is.

Az élénkülés azonban több ágazatban még várat magára. A második negyedévben a lakásépítések jelentős visszaesésének következtében az ingatlanügyletek gazdasági ágban 17,9 százalékos csökkenés volt megfigyelhető.²

2.1.4. ábra: A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei gazdasági ágak szerint (az előző év azonos időszaka:100%), 2005-2011. II. negyedév

² Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Beruházás, 2011. II. negyedév. 2011. augusztus 31. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/ber/ber21106.pdf>)

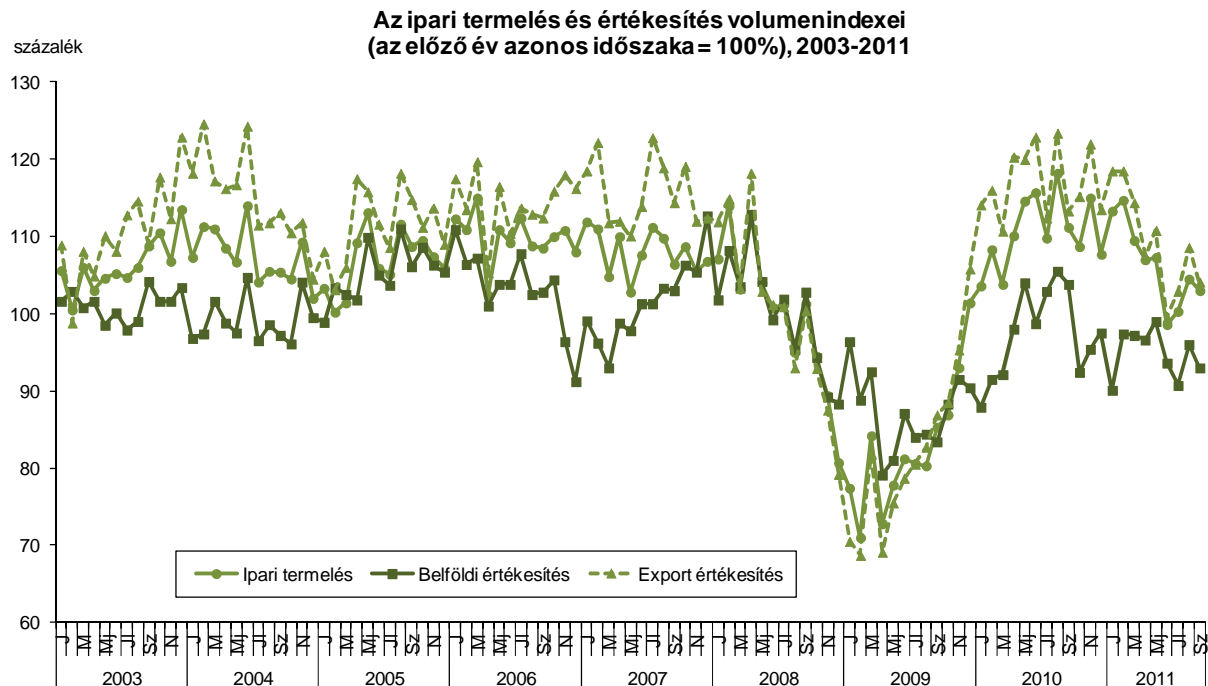
2007-ben a gazdasági növekedés legnagyobb hajtóerejét kínálati oldalról az ipar fejtette ki, amelynek növekedési üteme akkor éves szinten 8,2 százalékos volt. 2008 közepétől azonban – 1992 óta először – csökkenni kezdett az ipari termelés volumene, és éves szinten 1 százalékos lassulást mutattak az adatok. 2009 folyamán december kivételével minden hónapban csökkenést mutatott az ipari kibocsátás a 2008 azonos havi értékekhez képest, és éves szinten igen jelentős, 17,8 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010-ben minden hónapban emelkedett a termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011 első öt hónapjában az ipar tartotta a 10 százalék körüli átlagos gyorsulási ütemet, de júniusban enyhe, 1,4 százalékos visszaesés következett be, majd a következő hónapokban viszonylag alacsony, 5 százalék alatti emelkedést tapasztaltunk (lásd a 2.1.5. ábrát).

Az ipari termelés a 2011 januárjától szeptemberig tartó időszak egészében 6,2 százalékkal magasabb volt, mint 2010 azonos időszakában. Az ipari termelés motorja változatlanul az exportorientált vállalatok teljesítménye volt, az ipari export az év első kilenc hónapjában 9,1, szeptemberben 4,1 százalékkal emelkedett 2010 azonos időszakához viszonyítva. Szeptemberben az exportértékesítés közel felét a feldolgozóipar két alága adta: a feldolgozóipar több mint egynegyedét képviselő járműgyártás kivitele 7,4 százalékkal bővült. Ezzel szemben a másik meghatározó alág, a feldolgozóipar exportjának közel egynegyedét kitevő számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásának exportvolumene 2,4 százalékkal mérséklődött. (Idén ez már a hatodik hónap, amikor az utóbbi alág exportértékesítésében csökkenést tapasztaltunk.)

Az ipar január–szeptemberi belföldi értékesítése 5,2 százalékkal csökkent 2010 azonos időszakához képest. A feldolgozóipar belföldi eladásai szeptemberben 5,4 százalékkal maradtak el az egy évvel korábbitól. 2011 szeptemberében a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok összes új rendelése 7,7 százalékkal bővült 2010 azonos hónapjához viszonyítva. Az új exportrendelések 9,7 százalékkal emelkedtek, ezzel szemben az új belföldi rendelések 4,9 százalékkal visszaestek. A szeptember végi összes rendelésállomány 14,2 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. 2010 azonos időszakához képest az ipari termelés 2011 első kilenc hónapjában Magyarország minden régiójában nőtt. A legnagyobb mértékű volumenbővülés Észak-Magyarországon (12,4 százalék), a legkisebb pedig a Közép-Dunántúlon (1,9 százalék) figyelhető meg.³

³ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Ipar, 2011. szeptember. 2011. november 15.
(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/ipa/ipa21109.pdf>)

2.1.5. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka:100%), 2003-2011

Forrás: KSH

A külkereskedelmi egyenleg évek óta javuló tendenciája a gazdasági válság következtében megtört (lásd a 2.1.6. ábrát). A külkereskedelmi termékforgalom növekedése a romló európai konjunktúra hatására 2008 első tíz hónapjában kissé mérsékeltebb volt az előző évinél, az év utolsó hónapjaiban pedig már 10-15 százalékos csökkenés következett be az egy évvel korábbi adatokhoz képest. Ennek ellenére 2008 egészében a külkereskedelmi termékforgalom volumene mind az exportban, mind pedig az importban 3 százalékkal meghaladta az előző évi szintet.⁴ 2009-ben igen jelentős mértékben visszaesett a külkereskedelmi termékforgalom, az év első öt hónapjában közel 30 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2008 megfelelő időszakában. A csökkenő tendencia egész évben fennmaradt, de üteme lassan enyhült, az év végére stagnáló szintet érve el. Az egész évet tekintve a volumencsökkenés a kivitel területén 12, a behozatal esetében pedig 17 százalék volt.⁵ 2010 elején a külkereskedelemre vonatkozó adatok visszatértek a válság előtti szintre és a stabil növekedés egész évben fennmaradt. 2010 egészében a kivitel volumene 17, a behozatalé pedig 15 százalékkal nőtt 2009-hez képest. A külkereskedelmi mérleg 1517 milliárd forint aktívumot mutatott.⁶

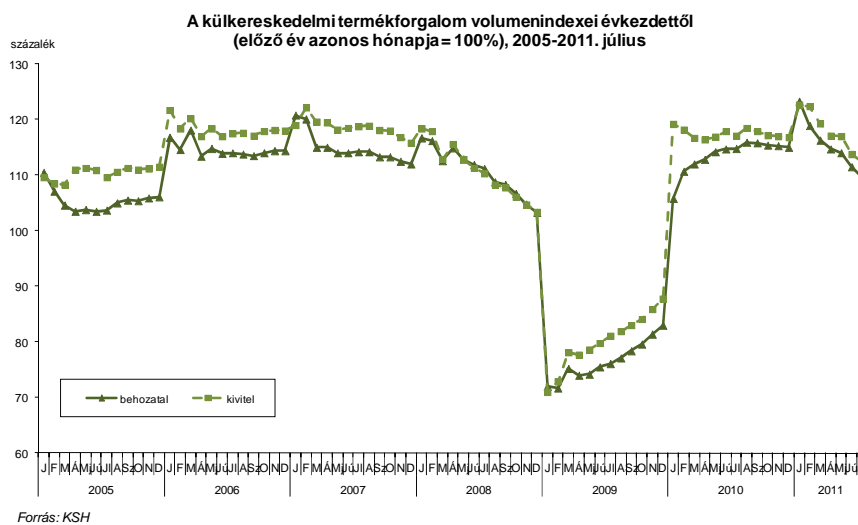
⁴Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2008. január-december. 2009. március 5. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul20812.pdf>)

⁵Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2009. január-december. 2010. március 4. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul20912.pdf>)

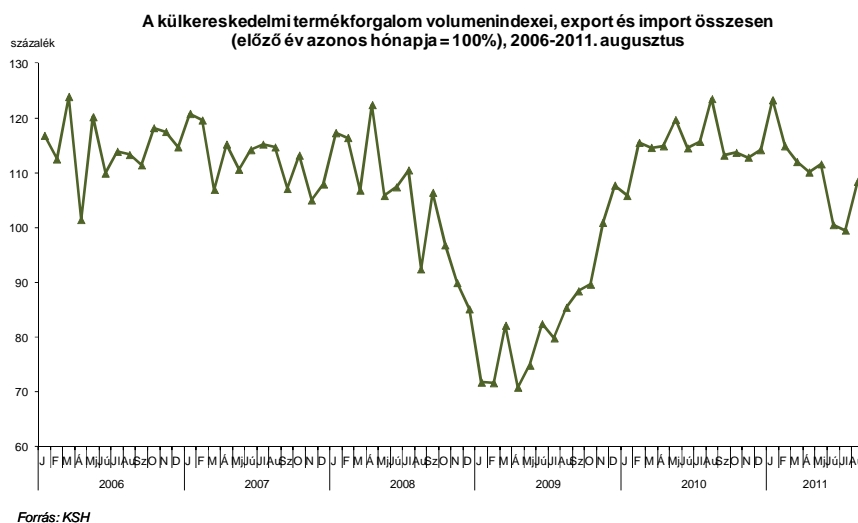
⁶ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2010. január-december. 2011. március 4. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul21012.pdf>)

2011 elején a külkereskedelmi termékforgalom tovább élénkült, januárban meghaladta a 23 százalékot. A lendület azonban alábbhagyott, áprilisban ugyanez az adat már csak 10 százalék, augusztusban pedig 8 százalék volt (lásd a 2.1.7. ábrát). 2011 első nyolc hónapjában a kivitel volumene 12, a behozatalé pedig 10 százalékkal nőtt a bázisidőszakhoz képest. A kivitel és a behozatal élénkülése elsősorban a járműgyártáshoz kapcsolódó termékek kereskedelmének köszönhető, de az importban az energiahordozók is jelentős szerepet játszottak. A külkereskedelmi mérleg többlete 1269 milliárd forintot tett ki, 330 milliárd forinttal többet, mint 2010 azonos időszakában. Az Európai Unió országaival folytatott kereskedelem volumene 2011 első nyolc hónapjában a kivitelt tekintve 11, a behozatalt tekintve pedig 13 százalékkal haladta meg a bázisidőszaki szintet.⁷

2.1.6. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei évkezdettől (az előző év azonos hónapja:100%), 2005 – 2011. július

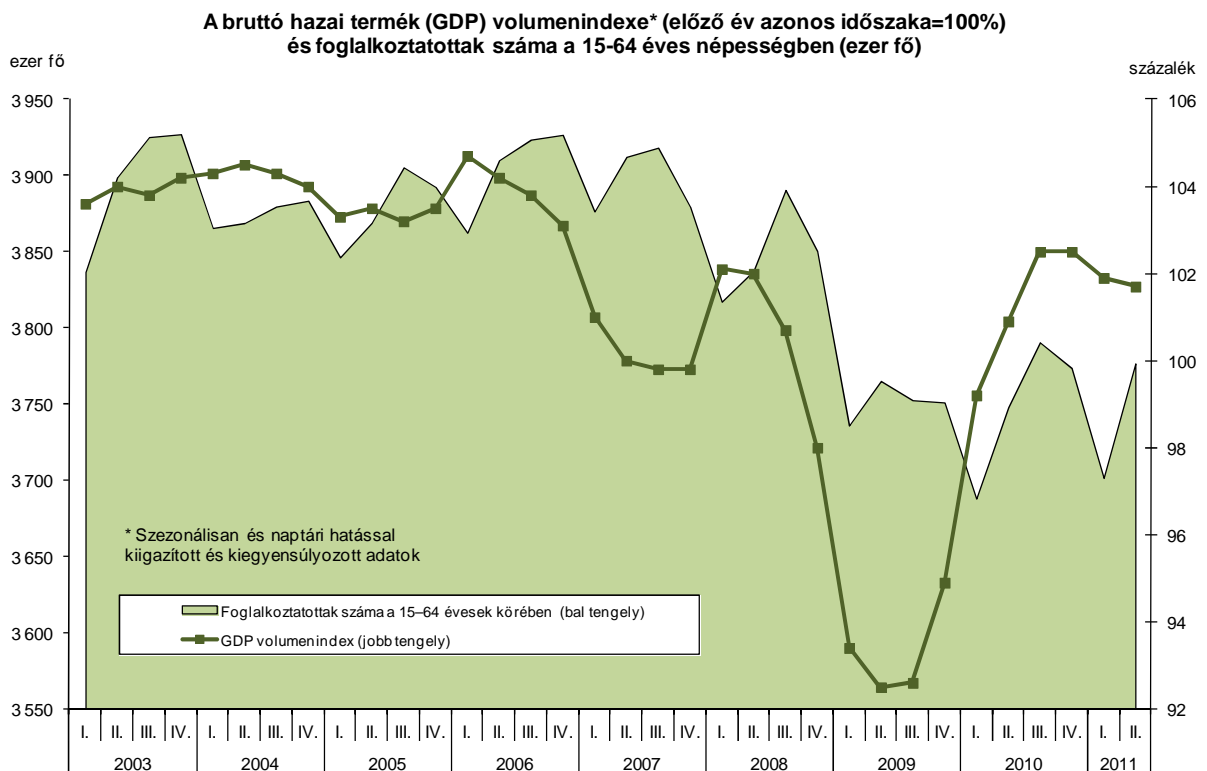
2.1.7. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei, export és import összesen (előző év azonos hónapja = 100%), 2006-2011. augusztus

⁷ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2011. január-augusztus. 2011. november 3. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul21108.pdf>)

Az utóbbi negyedévek makrogazdasági folyamatait tekintve megfigyelhetjük, hogy a bruttó hazai termék (GDP) növekedésének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése (lásd a 2.1.8. ábrát). A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte. 2008 harmadik negyedévében a gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban jelentősen csökkent. A negyedik negyedévben a GDP 2 százalékos gyengülést mutatott, mellyel egyidejűleg a foglalkoztatottság is visszaesett. A gazdasági válság tovagyűrűző hatása igen erőteljes negatív hatást gyakorolt a munkaerőpiacra: 2009 elején a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság zuhanása követte. A második negyedévben viszont – a recesszió ellenére – enyhe foglalkoztatottság-növekedést figyelhettünk meg. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedévében pedig már stagnálást mutatott. 2010 egészében javult a bruttó hazai termék mutatója, az év végére elérve a válság előtti szintet. A foglalkoztatottak száma 2010 első felében növekedett, majd ez a kedvező tendencia megtört és enyhe csökkenésnek adta át a helyét. 2011 első felében a GDP növekedése lassulni kezdett és a foglalkoztatottak száma is jelentős visszaesést mutatott, azonban a második negyedévben az utóbbi mutató újból növekedést jelez. A válság kitörése (2008 harmadik negyedéve) óta eltelt közel három év alatt 114 ezer fővel csökkent a foglalkoztatottak száma Magyarországon.

2.1.8. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2011. II. negyedév

Forrás: KSH

Köllő János tanulmányában⁸ a gazdasági válság munkaerő-piaci hatását a 2009-es évre vonatkozóan vizsgálta. Úgy véli, a válság első hónapjaiban még úgy tűnt, hogy az ipari szektorban dolgozók lesznek a folyamat fő vesztesei, és az álláspiacon kiegyenlítődés jön létre az átrendeződés kapcsán. Ezzel szemben 2009 végén már azt tapasztalta, hogy hosszabb távon a szakképzetlen és a hátrányos régiókban élők kerültek a legrosszabb helyzetbe. Ugyan a szakpolitika sok 100 milliárd forintot költött a munkaügyi válságkezelésre, de nem tudta megakadályozni az állás piac polarizációját. Ha az átlagokat nézzük, akkor Magyarországon nem volt kirívó sem a reálbércsökkenés, sem a munkanélküliek számának növekedése a 2009-es év során, az átlagok azonban elfedik az egyes szférák közötti nagy különbségeket. Ugyanis a költségvetési szektorban csupán elhanyagolható mértékben, 0,4 százalékkal csökkent a foglalkoztatás, viszont drasztikusan, 11 százalékkal csökkent a reálbér a bérbefagyasztás és a 13. havi illetmény eltörlése miatt. Ugyanakkor a versenyszférában a reálbér nem csökkent, a foglalkoztatás azonban jelentősen, 6,7 százalékkal elmaradt a 2008. évitől. A statisztikákból az is kitűnik, hogy a munkaadók többsége nem használta ki a munkaerő-megtartásra a munkaidő-csökkentés eszközét, míg más országok (pl. Németország, Ausztria, Csehország) jelentős mértékben alkalmazott ilyen lépéseket. Magyarországon ellenben a vállalkozások 55 százaléka változatlanul hagyta a munkaidőt.

A válság következtében 235 ezer fővel nőtt a munkanélküliek száma, a megmentett állások számát tekintve pedig csak becslésekre lehet hagyatkozni. Az alsó határ 50 ezer, a felső 125 ezer fő, ám utóbbi túlzó becslés, mivel a munkaadók bevallásán alapszik. Köllő szerint a magyar támogatási rendszer a megtartásra fókuszált, a felvételt pedig nem ösztönözte. A legnehezebb helyzetbe így az újonnan munkanélkülivé váltak kerültek, ugyanis a munkaadók leálltak a toborzással. Szintén nőtt azoknak az állástalanoknak a száma, akik semmiféle állami támogatásban nem részesültek (450 ezerről 545 ezerre). A hazai foglalkoztatáspolitiká pedig nem lazított a munkanélküli segélyezésen, mely más országokban megtörtént.

Magyarországon emellett súlyos problémaként jelentkezett az ifjúsági munkanélküliség növekedése, ami a három balti ország, Írország és Spanyolország után a hatodik legnagyobb mértékű volt a 27 EU-tagállamban.

⁸ Forrás: Köllő János (2010): Foglalkoztatás, munkanélküliség és bérek a válság első évében. In: Munkaerőpiaci Tükör 2010. Szerkesztette: Fazekas Károly, Molnár György. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, 2010, Budapest (http://econ.core.hu/file/download/mt_2010_hun/egyben.pdf)

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a magyarországi bruttó átlagkeresetek alakulásának jellemzőit a 2003-tól 2011 nyaráig terjedő időszakra vonatkozóan. Az átlagbérek alakulása a gazdasági helyzet egyik fontos indikátora, és ezen kívül jelentős hatást gyakorol mind az inflációra, mind pedig a munkaerő-piaci folyamatokra.

2009-ben a havi bruttó átlagkeresetek a nemzetgazdaságban 0,5 százalékkal emelkedtek 2008-hoz képest a legalább 5 fős vállalkozásoknál és a költségvetési intézményeknél. Ezen belül a versenyszférában 4,3 százalékkal növekedtek az átlagkeresetek, a költségvetés területén pedig 7,9 százalékkal maradtak el a megelőző évitől.⁹

2010-ben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos bruttó keresete 202 600 forint volt, ezen belül a vállalkozásoknál dolgozóké 206 800, a költségvetési szervezeteknél alkalmazásban állóké pedig 196 200 forint. Nemzetgazdasági szinten 2010-ben a bruttó keresetek 1,4 százalékkal haladták meg az előző évit. Az átlagkeresetek a versenyszférában 3,3 százalékkal nőttek, a költségvetés területén pedig – az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – 2,8 százalékkal elmaradtak 2009-hez képest.¹⁰

2011 első kilenc hónapjában a teljes munkaidőben foglalkoztatottak átlagos bruttó keresete 210 100 forint, ezen belül a versenyszférában dolgozóké 214 500, a költségvetési szervezeteknél alkalmazottaké pedig 201500 forint volt. Nemzetgazdasági szinten a bruttó keresetek 4,4 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszakit. Az átlagkeresetek a versenyszférában 4,9, a költségvetés területén pedig 2,3 százalékkal nőttek.¹¹

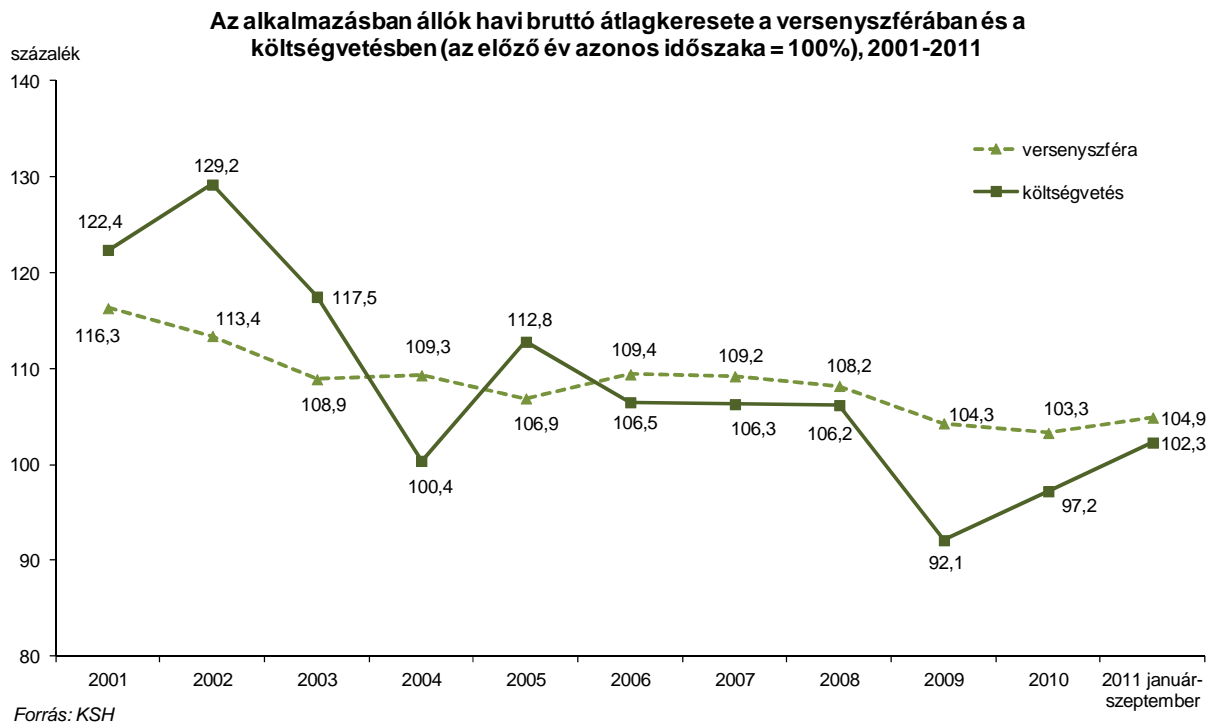
A 2.1.9. és 2.1.10. ábrákon látható, hogy a versenyszférában 2003 és 2008 között stabil 10 százalék körüli bruttó béremelkedés történt, mely növekedés 2009-ben 4,3 százalékra mérséklődött és 2011 első kilenc hónapjában is közel ugyanennyi (4,9 százalék) volt. A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak irreális, valós teljesítményt nem tükröző 20-30 százalék körüli béremelését 2004-ben stagnálás követte. 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12,8 százalékos emelés történt, 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban pedig stabil, 6 százalék körüli volt a közszféra bruttó béreinek növekedési üteme. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kormány takarékosági intézkedéseket hajtott végre, melynek keretein belül megszüntették a 13. havi béreket, így a közszférára jellemző átlagos bruttó bérek 7,9 százalékkal csökkentek. 2010-ben tovább csökkentek a bérek az előző év azonos időszakához képest az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, de a csökkenés üteme mérséklődött (2,8 százalék). 2011 első kilenc hónapjában újfent növekedésnek lehetünk szemtanúi: a közszférában dolgozók átlagos bruttó bére 2,3 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest.

⁹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2009. január–december. 2010. február 19. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/let/let20912.pdf>)

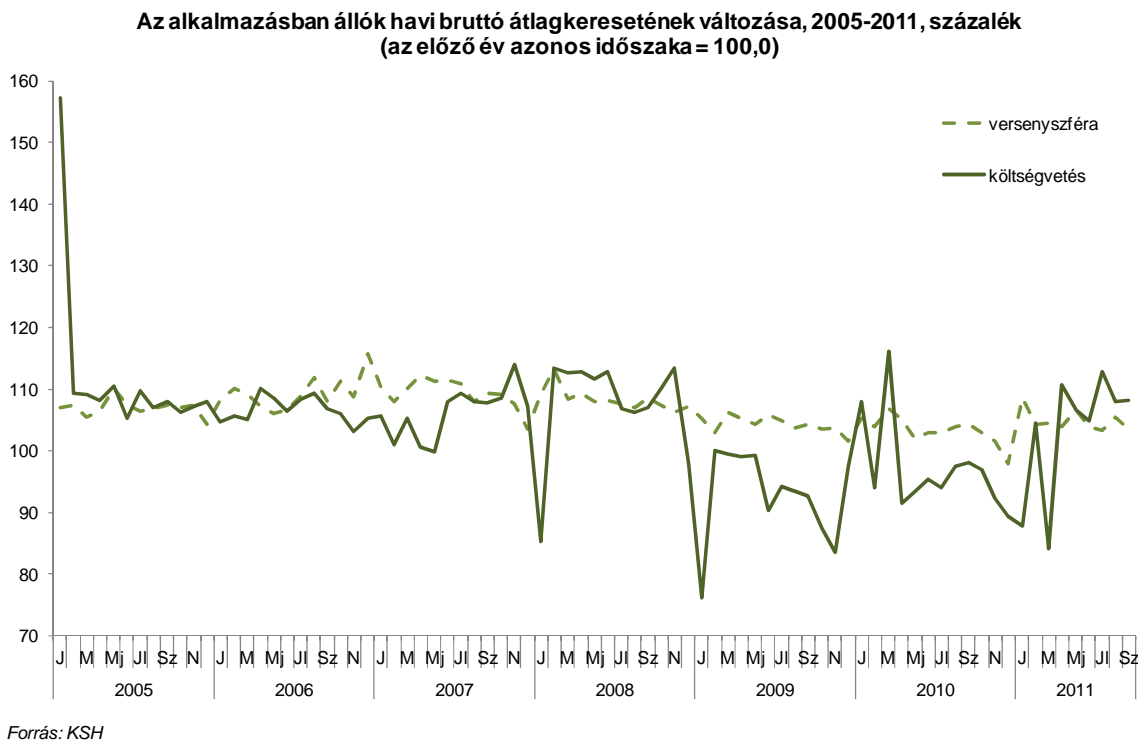
¹⁰ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2010. január–december. 2010. február 18. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/let/let21012.pdf>)

¹¹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2011. január–szeptember. 2011. november 18. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/let/let21012.pdf>)

2.1.9. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a versenyszférában és a költségvetésben (az előző év azonos időszaka: 100%), 2001-2011

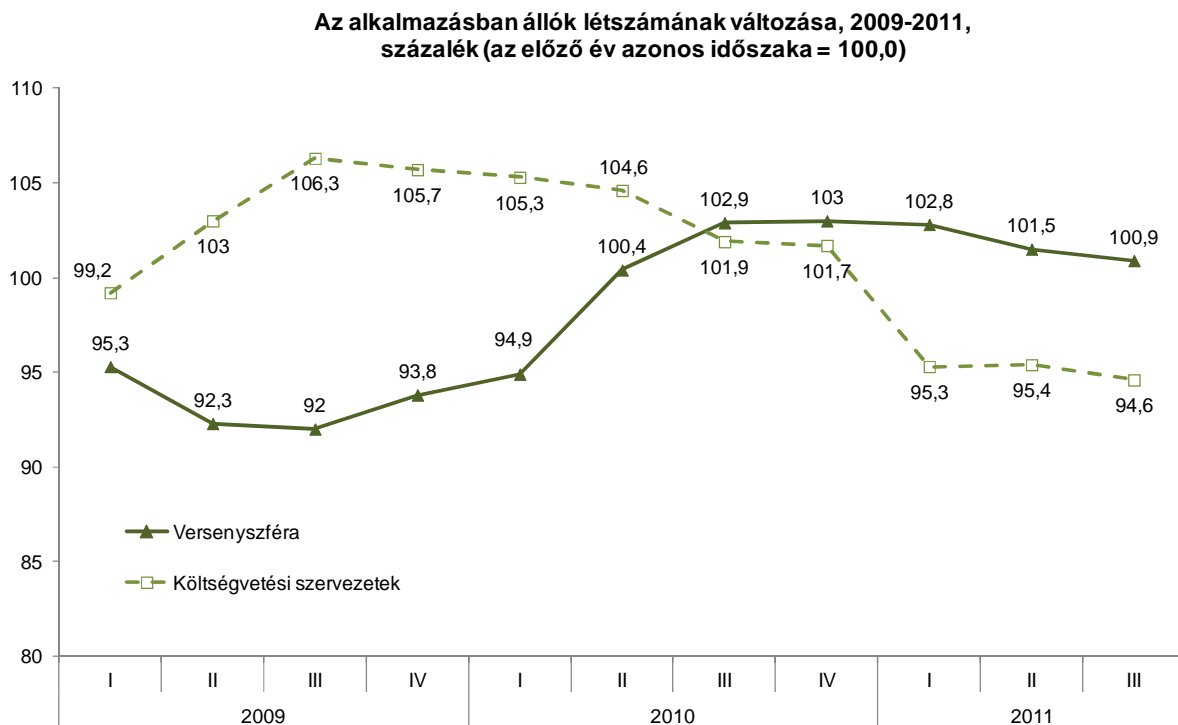
2.1.10. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása, 2005 – 2011. szeptember, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)

A 2.1.11. ábrából azt láthatjuk, hogy a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 5-8 százalékos visszaesést mutatott minden negyedévben. 2010 első negyedévében a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd a második negyedévben stagnálást mutatott. Az év második felében már 3 százalékos növekedést tapasztaltunk a versenyszféra alkalmazottainak számában. 2011-ben újra negatív tendenciát mutatnak az adatok: az első negyedévben 2,8 százalékosra lassult a növekedés, a második negyedévben 1,5 százalékosra, a harmadik negyedévben pedig már csak 0,9 százalékos volt a bővülés.

A közsféra alkalmazotti létszáma 2009 elején stagnált, de az év nagy részében dinamikusan (3-6 százalékkal) bővült. 2010 első félévében még 5 százalékos növekedést tapasztaltunk, de az év utolsó két negyedévében már csak 2 százalékos növekedés volt látható. 2011-ben jelentősen csökkent a közsféra alkalmazottainak létszáma: az első három negyedév mindegyikében közel 5 százalékos visszaesést mutatnak az adatok.

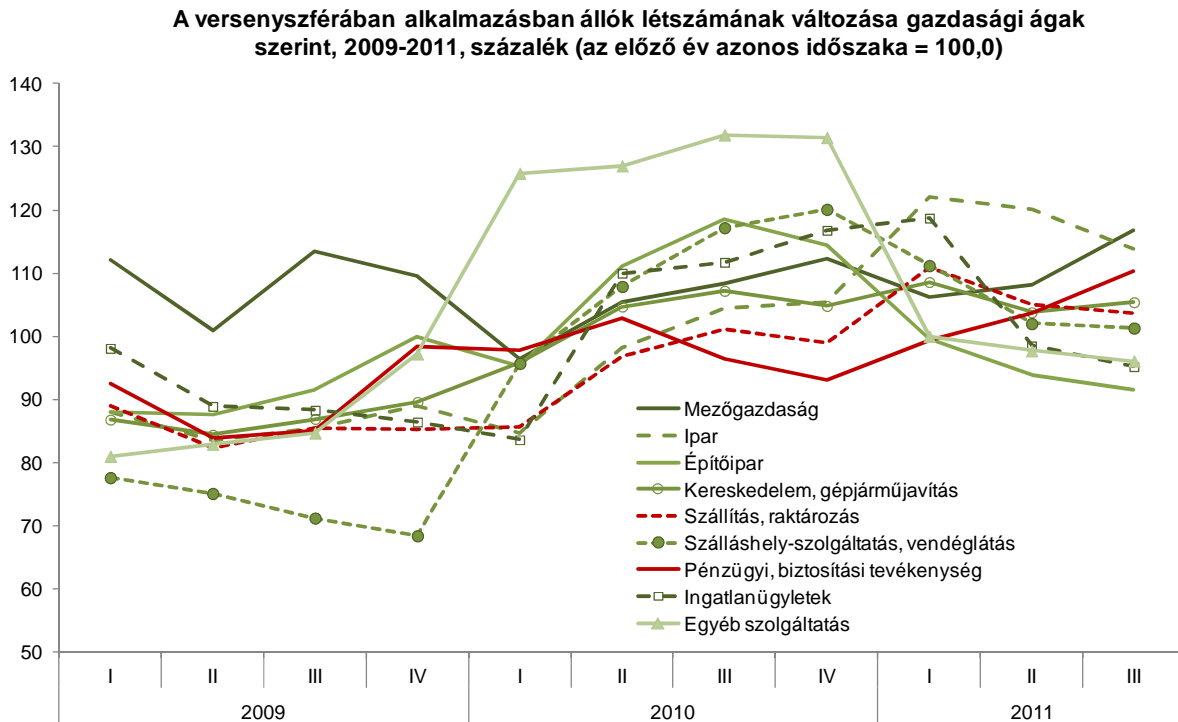
2.1.11. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2009 – 2011, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)

Forrás: KSH

A versenyszféra gazdasági ágak szerinti bontásából azt láthatjuk, hogy 2009-ben a mezőgazdaságban alkalmazásban állók létszáma némi bővülést mutatott, a vendéglátás területén viszont jelentős volt a visszaesés. 2010-ben az egyéb szolgáltatások területén volt a legdinamikusabb a foglalkoztatottak számának növekedése, és a vendéglátásban alkalmazottak létszáma is bővült. Ugyanekkor a pénzügyi szolgáltató cégek körében visszaesett a foglalkoztatás. 2011-ben ez utóbbi területen már növekedés figyelhető meg, emellett az iparban és a mezőgazdaságban is, ellenben az építőiparban, az ingatlanügyletek területén és az egyéb szolgáltató cégeknél jelentős csökkenést figyeltünk meg (lásd a 2.1.12. ábrát).

2.1.12. ábra: A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2009-2011, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

Forrás: KSH

2011 októberében huszonnyolcadik alkalommal került sor az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúra-vizsgálatára, amely több mint 14.000 cég megkeresésével készül minden évben áprilisban és októberben, a területi kamarák közreműködésével. Magyarországon ez a legkiterjedtebb, legtöbb céget felmérő vállalati konjunktúra-vizsgálat. A kutatás része az Eurochambres mintegy 14 millió vállalkozásra kiterjedő európai konjunktúra-vizsgálatának. A megkeresett vállalkozások közül ez év októberében 1926 cég töltötte ki kérdőívünket – vizsgálatunk ennyi vállalati vezető válaszaiból alapul.

A 2011. októberi adatfelvétel tanúsága szerint Magyarországon újabb fordulópontra történt az üzleti bizalom alakulásában: megszakadt a 2009 októbertől óta megfigyelhető javuló tendencia, és újra meredeken romlottak a vállalkozások várakozásai. A GVI Konjunktúra Mutatója ugyan pozitív tartományban tartózkodik még, de az áprilisi +16,8 ponttól 15,5 pontos csökkenést követően 1,3 pontra süllyedt (lásd a 2.1.13. ábrát). Ilyen mértékű romlás – a válság 2008. októberi kirobbanásán kívül – nem volt megfigyelhető 1998 óta a magyar üzleti szektorban. Ha az adatokat az egyes évek októberi szintjeihez hasonlítjuk, akkor ez a harmadik legalacsonyabb érték a vizsgálat kezdete (1998) óta. Az eredmények tehát egyértelmű negatív fordulópontra tanúskodnak, miközben az üzleti helyzet megítélésével és a várakozásokkal kapcsolatos bizonytalanság továbbra is elég jelentős. A magyar gazdaságban tehát megszakadt a válságból való kilábalás folyamata: mind az üzleti helyzet megítélése, mind az üzleti várakozások kedvezőtlené váltak.

A GVI Bizonytalansági Mutató értéke nem változott jelentősen az áprilisi vizsgálat eredményeihez képest: továbbra is a magasnak mondható, 45 pontos szinten áll. Ez pedig arra utal, hogy a magyar gazdaságban továbbra is sok cég nem számol üzleti kilátásainak javulásával, illetve inkább üzleti helyzetének további rosszabbodását valószínűsíti. Vagyis az üzleti szférán belül továbbra sem egyértelmű, vagy egyöntetű az eddigi tendenciák megítélése és tartós tendenciaként való értelmezése.

Emellett meg kell állapítani azt is, hogy több részmutatónál továbbra is megfigyelhető a gazdasági válság hatása, különösen a válság által erőteljesen érintett szektorokban, így az építőiparban is. A korábbi nagymértékű visszaesést követően 2011. októberre már nőtt a kapacitáskihasználtság, de ebben szezonális hatások is szerepet játszanak. Tovább romlott az értékesítés volumenének alakulását jelző mutató értéke, és a várható üzleti helyzet mutatója is alig mozdult el a mélypontról. Kedvező jel ellenben, hogy a jelenlegi jövedelmezőség mutatója a különösen alacsony szintről (-40,5) -15,8-re emelkedett, de még ez a szint is igen alacsonynak tekinthető. Mindezek az adatok jól jelzik a magyar építőipar mély válságát, és azt, hogy ebben a szektorban még egyáltalán nem láthatóak a kilábalás jelei. Az építőiparban a konjunktúramutató továbbra is negatív tartományban mozog (-15,8) ami ismét jelentős romlás az áprilisi, amúgy sem magas szinthez (-9,8) képest.

Az októberi felvétel eredményei szerint tehát a GVI Konjunktúra Mutató jelentősen csökkent, de még éppen a pozitív tartományban van. A gépberuházások megtorpantak, a beruházási aktivitás újra csökkent és a várható munkaerő-kereslet is radikálisan (nagyobb ütemben, mint a válság kezdetekor) esett. A következő fél év folyamatai döntik el, hogy a magyar üzleti szektor már maga mögött hagyta a válság mélypontját, vagy egy újabb mélypont felé halad tovább. A rövid távú várakozások

kedvezőtlenebbé válása azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy inkább a válság további mélyülésére, mint javulásra számítanak a cégek 2012 I. félévében.

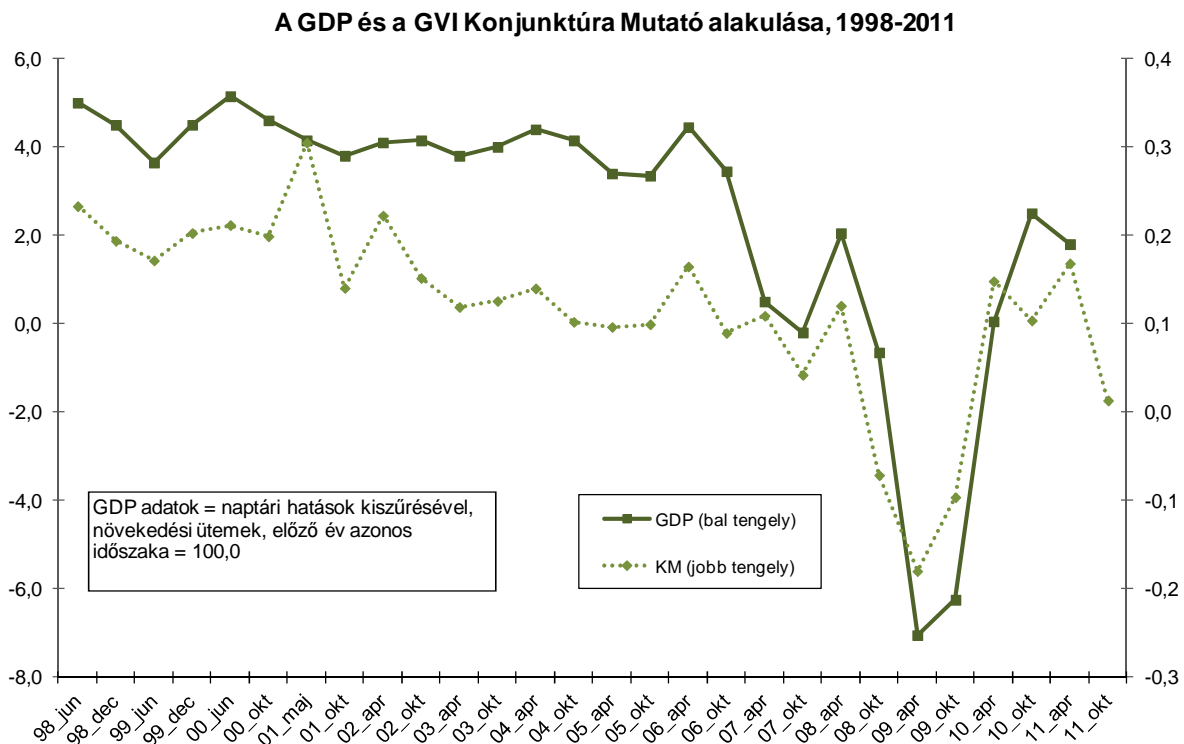
A cégek tulajdonosi összetétele szerint mind a külföldi tulajdonban, mind a magyar tulajdonban levő cégek körében csökkent a GVI Konjunktúra Mutató értéke.

Cégnagyság szerint is minden vállalatcsoportnál csökkenés figyelhető meg. A legrosszabb helyzetről továbbra is a mikro-vállalkozások vezetői számoltak be. A nagy cégeknél 30 pontról 13 pontra, a közepes cégeknél 14 pontról 3 pontra, míg a kis (10-49 főt foglalkoztató) cégeknél +3 pontról -13 pontra romlott a konjunktúramutató értéke.

Az exportaktivitás szerint csoportosítva a cégeket egyöntetű a kép: minden vállalatcsoportra a csökkenés a jellemző. Ez különböző szintekről és különböző mértékben valósul meg: leginkább az exportpiacokra és belföldre is termelő cégek kilátásai romlottak, míg legkevésbé a kizárólag magyar piacra termelők. Emellett az továbbra is jellemző, hogy minél inkább exportál egy cég, annál kedvezőbb konjunkturális kilátásokkal rendelkezik.

Gazdasági ágak szerint továbbra is az iparban a legmagasabb a konjunktúramutató értéke. Az építőipart továbbra is válságos helyzet jellemzi, ezen kívül a kereskedelmi cégeknél tapasztalható a legnagyobb mértékű visszaesés. Az egyéb szolgáltató szektorban kisebb negatív irányú elmozdulás látható.

2.1.13. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2011

Forrás: GVI

A GKI Gazdaságkutató Zrt. legfrissebb, 2011. októberi felmérése szerint¹² tovább folytatódott a GKI-Erste konjunktúraindex értékének csökkenése. A felmérés szerint a pesszimizmus erősödése nyolcadik hónapja tart.

A konjunktúra-index 2008 őszén kezdett gyors ütemben romlani, a 2009-es évet pedig történelmi mélypontra kezdte. Az egyre gyorsuló zuhanás 2009 áprilisában érte el mélypontját, majd ezt lassú ütemű javulás követte. Miután az üzleti szektor és a fogyasztók várakozásai szinte töretlen javulást mutattak 2009 májusától 22 hónapon át, az index 2010 végére elérte 2006 tavaszi szintjét. 2011 elején azonban újra negatív fordulatnak lehettünk szemtanúi, és októberre az index a 2010. januárinak megfelelő szintre süllyedt vissza (lásd a 2.1.14. ábrát).

A GKI-Erste konjunktúra-index azt jelzi, hogy 2011 októberében az üzleti és fogyasztói várakozások is romlottak, szintjük a 2009 végi – 2010 eleji, meglehetősen alacsony értékeknek felel meg.

Az üzleti szférán belül októberben csak a messze legalacsonyabb, és szeptemberben is jelentősen csökkenő építőipari bizalmi index értéke emelkedett egy kissé, a többi ágazaté esett. Az ipari várakozások az európai tendenciáknak megfelelően immár fél éve romlanak. Októberben egyedül a saját termelésű készletállományról alkotott vélemények javultak az előző hónaphoz képest, az elmúlt időszak és a következő negyedévre várt termelés, valamint a rendelésállomány – ezen belül az exportrendelések – megítélése jelentősen romlott. Az előző három hónap termelési színvonalának megítélése ugyan enyhén tovább romlott, de a rendelésállományé javult. A kereskedelmi bizalmi index a szeptemberi enyhe emelkedést követően októberben jelentősen csökkent. A romló eladási pozíció és az enyhén növekvő készletszint mellett a rendelésekre vonatkozó várakozások kifejezetten zuhantak. A szolgáltatói bizalmi index egyértelműen, de a kereskedelminél kevésbé romlott októberben. Kedvezőtlenebb lett az elmúlt és a következő időszak forgalmának megítélése is.

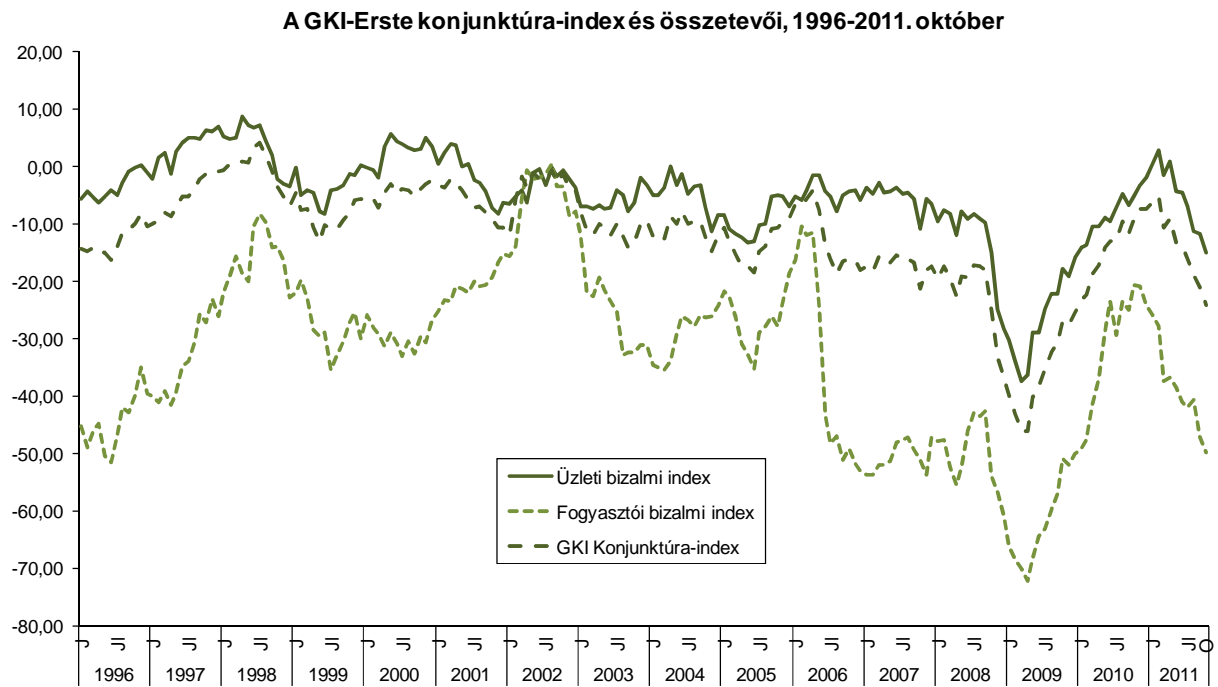
A foglalkoztatási hajlandóság az iparban jelentősen romlott, a leépítést tervező cégek aránya ismét jelentősen meghaladta a bővíteni szándékozókét. A kereskedelemben és a szolgáltató szférában némi gyengülés, az építőiparban pedig erősödés volt tapasztalható, emellett markánsabbá vált a lakosság munkanélküliségtől való félelme. Az áremelési szándék az építőipar kivételével minden ágazatban erősödött, ebben az ágazatban azonban az árcsökkenést előre vetítők jelentős és növekvő többségben vannak az áremelésre készülőkkel szemben. Tovább nőtt a fogyasztók inflációtól való félelme. A magyar gazdaság helyzetének megítélése az iparban erőteljesen zuhant, a kereskedelemben, a szolgáltató szférában és a lakosság körében csökkent, az építőiparban lényegében nem változott.

A GKI fogyasztói bizalmi index csökkenése egy év óta szinte folyamatos. A lakosság saját pénzügyi helyzetének következő egy évét jóval rosszabbnak ítéli meg, mint egy hónappal ezelőtt. A következő egy évben várható megtakarítási képesség, valamint a nagy értékű tartós fogyasztási cikkek vásárlási lehetőségének megítélése is romlott az előző hónaphoz képest.

¹² Forrás: http://www.gki.hu/sites/default/files/users/Petz%20Raymund/konj_1110.pdf

A 2.1.14. ábrán a GKI-Erste konjunktúra-index látható, amely a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

2.1.14. ábra: A GKI-Erste konjunktúra-indexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996-01 – 2011-10

Forrás: www.gki.hu

2.2 Építőipar

Az alábbi alfejezetben röviden összefoglaljuk a magyar építőipar helyzetének jellemzőit 2007-től 2011 őszéig. Ezt azért fontos megemlíteni, mert a magyar gazdaság jelentős súlyú ágáról van szó, mely már a gazdasági válság előtt is nehéz helyzetben volt, a krízis pedig különösen erős negatív hatást gyakorolt rá.

Főbb megállapítások

A magyar építőipari teljesítmény csökkenése már a 2008-ban kirobbant gazdasági válság előtt megkezdődött. Az állami beruházások költségvetési kiigazítások miatt bekövetkezett visszaesése és a lakosság csökkenő pénzügyi likviditása jelentős visszaeséshez vezetett az építőipari beruházások területén. A gazdasági válság nyomán szigorodó hitelfeltételek még erősebben vetették vissza az építőipari termelést, ez 2007-ben igen jelentős volumencsökkenéssel járt. 2008-ban és 2009-ben mérséklődő ütemben folytatódott az ágazat teljesítményének gyengülése, 2010-ben pedig újból nagyobb mértékű visszaesést figyeltünk meg. 2011 első kilenc hónapjában szintén magas, 10 százalékos feletti teljesítményromlás következett be, ami azt jelzi, hogy az építőipar még sokáig nem heveri ki a válság okozta sokkot.

A magyar építőipart igen nehéz helyzetben találta a gazdasági válság, és az állami beruházások visszafogása tovább rontotta a helyzetet. A válság nyomán szigorodó hitelfeltételek további visszaesést eredményeztek az építőipari beruházások területén.

Az építőipari termelés a korábbi évek dinamikus növekedése, majd a 2006-ban megfigyelt kismértékű csökkenés után 2007-ben jelentősen, 14,5 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól. Az épületek építésének volumene 9,5 százalékkal csökkent, az egyéb építményeké¹³ pedig egyötödével volt kisebb, mint 2006-ban. Az egyéb építmények építésének visszaesését a korábbi években gyorsan bővülő, és az építőipari termelés egynegyedét kitevő út- és autópálya-építések ütemének csökkenése okozta.¹⁴

A 2007. évi jelentős csökkenés után a termelés volumene 2008-ban 3,7 százalékkal esett vissza az előző évi bázishoz képest. Ezen belül az épületek építése 9,5 százalékkal alacsonyabb, az egyéb építményeké pedig 3,3 százalékkal magasabb volt az egy évvel korábbinál. Az épületek építésének csökkenő tendenciája elsősorban az ipari és raktárépületek, irodaépületek építésében megfigyelt visszaesés következménye volt. Az egyéb építmények építése a 2007-ben bekövetkezett 20 százalékos csökkenés után 2008 második felében emelkedett;

¹³ Egyéb építménynek minősül az épületekhez nem sorolt valamennyi építmény: vasutak, utak, hidak, autópályák, repülőtéri futópályák, gátak. (Forrás: KSH módszertani dokumentáció, http://portal.ksh.hu/pls/ksh/ksh_web.meta.objektum?p_lang:HU&p_menu_id:210&p_ot_id:200&p_obj_id:1819&p_session_id:33306640)

¹⁴ Forrás: KSH, Építőipar, 2007. január-december. 2008. február 19. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/epi/epi20712.pdf>)

a növekedésben főként út- és autópálya-építéseknek, közműépítéseknek, valamint vasútvonal-korszerűsítéseknek volt szerepük.¹⁵

Az építőipari termelés a gazdasági válság okozta szigorodó hitelfeltételek és elmaradó beruházások következtében 2009-ben tovább csökkent, az előző évi értéktől 5,3 százalékkal maradván el. A termelés visszaesésén belül a két építményfőcsoport építése ellentétesen alakult: az épületek építésén végzett munkák volumene 12,6 százalékkal csökkent az előző évi bázishoz képest, az egyéb építmények építése viszont 6 százalékkal magasabb volt, mint 2008-ban. Az épületek építésének visszaesése a lakásépítéseken, a kereskedelmi és az irodaépületek építésében megfigyelt csökkenés következménye. Az egyéb építmények építésében a 2008 második felétől kezdődő emelkedés csaknem az év végéig folytatódott. A növekedés forrásai az út- és autópálya-építések, a 4-es metró munkái, a távvezeték-építések, valamint a vasútfelújítások voltak.¹⁶

A válság hatása az ágazat 2010-es teljesítményére is rányomta bélyegét. A több éve tartó visszaesés tovább folytatódott, a termelés volumene az év minden hónapjában alacsonyabb volt, mint az előző év azonos időszakában. A 2010-es év egészében az építőipar termelése 10,1 százalékkal volt alacsonyabb a 2009-es teljesítménynél. 2010-ben mindkét építményfőcsoport termelése kisebb volt az egy évvel korábbinál. Az épületek építése – az elmúlt három év 10 százalék körüli visszaesése után – 5,2 százalékkal maradt el az előző évitől. Különösen jelentős volt a lakásépítések volumenének csökkenése. Az egyéb építmények építése az előző két év kismértékű növekedése után 15,2 százalékkal mérséklődött, ezt elsősorban az útépítéssel foglalkozó szervezetek termelésének mintegy egyharmados visszaesése okozta.¹⁷

Az építőipari termelés elmúlt évekre jellemző negatív tendenciája 2011-ben is folytatódott (lásd a 2.2.1., 2.2.2. és 2.2.3. ábrákat). Az év első hónapjaiban mérsékeltebb, 10 százalék alatti csökkenést tapasztaltunk, de áprilistól szeptemberig a visszaesés majdnem minden hónapban meghaladta a 10 százalékot. A január-szeptemberi időszakban összesen 10,6 százalékkal volt alacsonyabb a termelés, mint 2010 megfelelő időszakában.

2011 szeptemberében az építőipari termelés volumene (munkanaptényezővel kiigazítva) 12 százalékkal csökkent az egy évvel korábbi teljesítményhez képest. A két építményfőcsoport termelése eltérően alakult. Nagyarányú, 23 százalékos visszaesést figyeltünk meg az épületek építésében, ezzel szemben az egyéb építmények építése 1,4 százalékkal magasabb volt az egy évvel korábbi, rendkívül alacsony bázisnál. A kismértékű emelkedéshez útépítési és vasút-korszerűsítési munkák is hozzájárultak. Az év első kilenc hónapjában az épületek építésének teljesítménye 12,1 százalékkal, az egyéb építményeké 8,9 százalékkal csökkent 2010 azonos időszakához képest.

¹⁵ Forrás: KSH, Építőipar, 2008. január-december. 2009. február 17.

(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/epi/epi20812.pdf>)

¹⁶ Forrás: KSH, Építőipar, 2009. január-december. 2010. február 17.

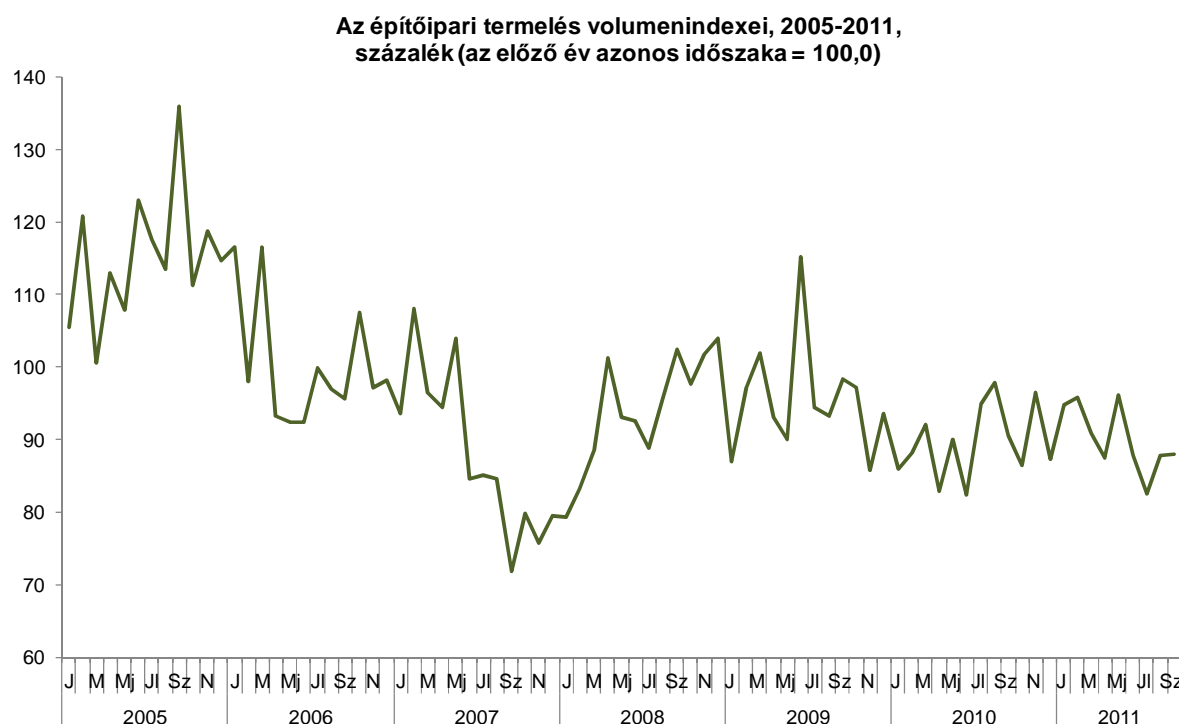
(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/epi/epi20912.pdf>)

¹⁷ Forrás: KSH, Építőipar, 2010. január-december. 2011. február 16.

(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/epi/epi21012.pdf>)

A 2011 szeptemberében kötött új szerződések volumene az egy évvel ezelőttihez képest 12 százalékkal, ezen belül az épületek építésére kötöttek 14,4 százalékkal esett vissza. Az egyéb építmények építésére kötött új szerződések volumene 9,8 százalékkal mérséklődött 2010 szeptemberéhez viszonyítva. Az év első kilenc hónapjában az építőipari vállalkozások 22,4 százalékkal kevesebb új szerződést kötöttek, mint az előző év azonos időszakában. Az építőipari vállalkozások 2011. szeptember végi szerződésállományának volumene a 2010. szeptemberihez képest 39,1 százalékkal, ezen belül az épületek építésére vonatkozó szerződések állománya 41,3 százalékkal, az egyéb építményeké 37,8 százalékkal esett vissza. Az építőipar termelői árai 2011 harmadik negyedévében az előző év azonos időszakához viszonyítva 1,8 százalékkal emelkedtek.¹⁸

2.2.1. ábra: Az építőipari termelés volumenindexei, 2005-2011, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)

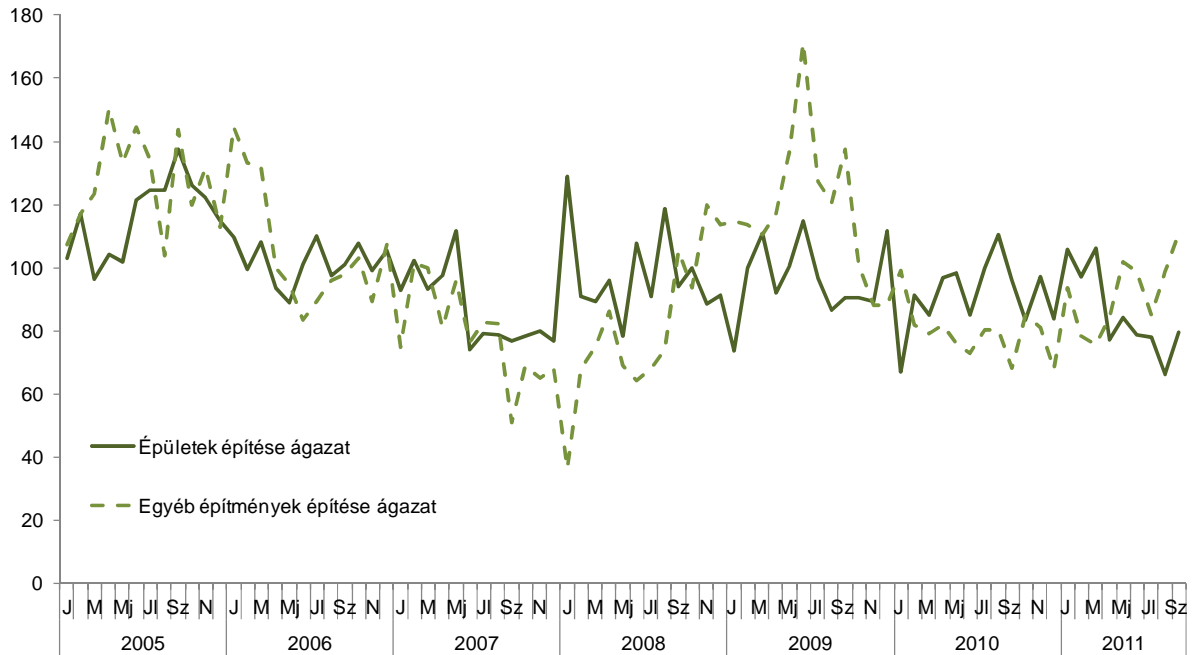

Forrás: KSH

¹⁸ Forrás: KSH, Építőipar, 2011. szeptember. 2011. november 16.
(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/epi/epi21109.pdf>)

2.2.2. ábra: Az építőipari termelés volumenindexei ágazatonként, 2005-2011, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)

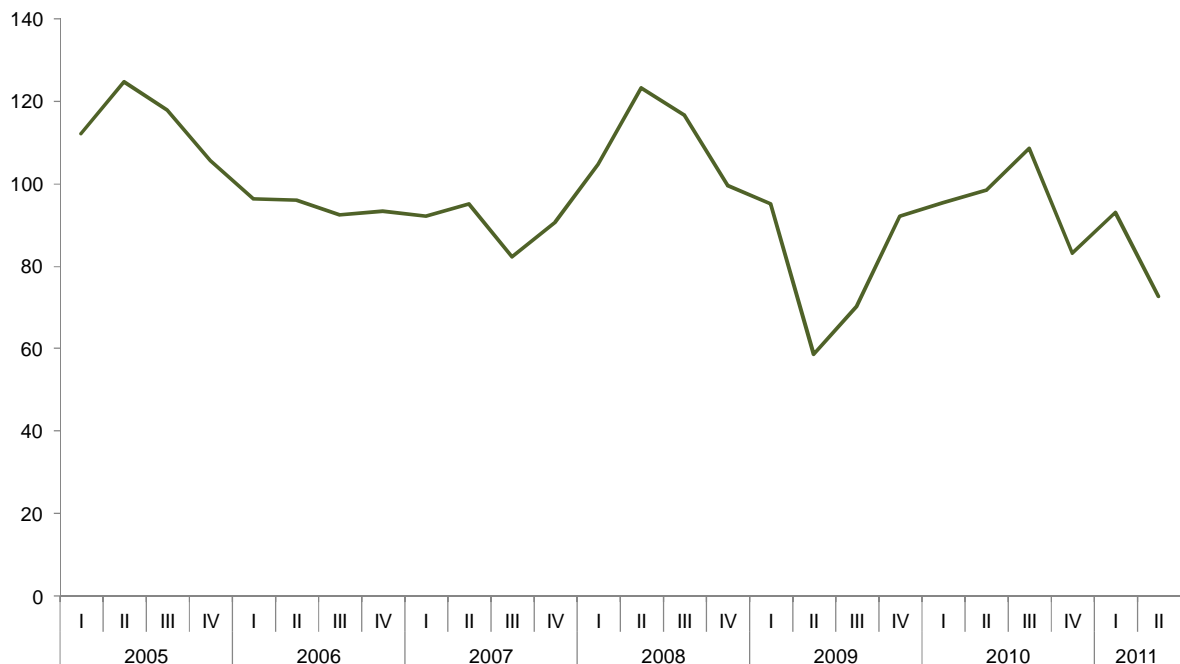
Az építőipari termelés volumenindexei ágazatonként, 2005-2011, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

Forrás: KSH

2.2.3. ábra: Az építőipari beruházások volumenindexei, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0), 2005-2011 II. negyedév

Az építőipari beruházás volumenindexei, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0), 2005-2011 II. negyedév

Forrás: KSH

2.3 Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben Németország és Franciaország gazdaságának helyzetébe nyerünk betekintést egyrészt makrogazdasági mutatók (GDP, ipari termelés), másrészt a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek segítségével. A tágabb makrogazdasági környezet feltérképezése azért képezi fontos részét a hazai gazdaságról alkotott kép értékelésének, mert Magyarország kis, nyitott gazdaság, és így konjunkturális helyzete nagyban függ az európai exportpiacok keresletétől, különös tekintettel a német piacra.

Főbb megállapítások

Az üzleti várakozások változását felmérő vállalati konjunktúramutatók tanulsága szerint a német és a francia üzleti helyzet mutatói 2008 második felében a válság következtében óriási mértékben zuhantak. A vállalati felmérések szerint 2009 második negyedévében a válság túljutott mélypontján és a válságból való kilábalás megindult a két ország üzleti szektorában. 2010-ben mindkét országban érzékelhető gazdasági fellendülés következett be, és a legtöbb mutatószám értéke visszatért a válság előtti szintre.

Azonban mind az Ifo és az INSEE konjunktúraindexei, mind a legtöbb (GDP-re és ipari termelésre vonatkozó) makrogazdasági mutató azt jelzi, hogy 2011-ben újfent negatív fordulat következett be a nyugat-európai gazdaságok helyzetében és kilásaiban. Az adatok folyamatos csökkenést jeleznek, és a közeljövőre vonatkozó prognózisok azt vetítik előre, hogy a visszaesés a következő évben is folytatódni fog, ami az EU vezető országaiban gazdasági stagnálás, illetve csak kis mértékű gazdasági növekedés bekövetkezését vetíti előre.

A nemzetközi makrogazdasági környezet konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2010-ben a magyar export 25,1 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 24 százaléka származott onnan). Az alábbiakban a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit ismertetjük, valamint a legfontosabb német és francia makro-mutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek gazdasági folyamatait.

Az Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli honlapján a havi vállalati konjunktúra-felméréséből származó adatokat. A 2.3.1. ábrán látható, hogy a gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo konjunktúramutatója (üzleti bizalmi indexe) már 2007 második felében elkezdett csökkenni. A gazdasági válság következtében a negatív tendencia 2008 második felében zuhanórepülésé fokozódott, a mutató 2009 elején elért mélypontján a felmérés történetének legalacsonyabb értékét vette fel. A 2009 áprilisától 2011 februárjáig eltelt 23 hónapban a bizalmi index szinte töretlen emelkedést mutatott, mind a cégek jelenlegi üzleti helyzetének értékelését, mind pedig a közeljövő üzleti várakozásait tekintve. Az index februárban eddigi történetének legmagasabb értékét vette fel. Ezután

azonban a mutató újfent csökkenni kezdett és 2011 októberére elérte a 2010. júniusnak megfelelő szintet.

Az Ifo legfrissebb vállalati konjunktúra-felmérése szerint¹⁹ a német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index 2011 októberében tovább romlott. A vállalatok rosszabb jelenlegi üzleti helyzetéről számoltak be, mint az elmúlt hónapokban, és a következő fél évre vonatkozó üzleti várakozások is borúlátóbbakká váltak. Az Ifo szakértői úgy látják, a német gazdaság a nemzetközi zavarok ellenére továbbra is jól teljesít.

Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási index értéke csökkent októberben, tehát az üzleti bizalmi indexet a múlt havinál kisebb bizonytalanság jellemzi.

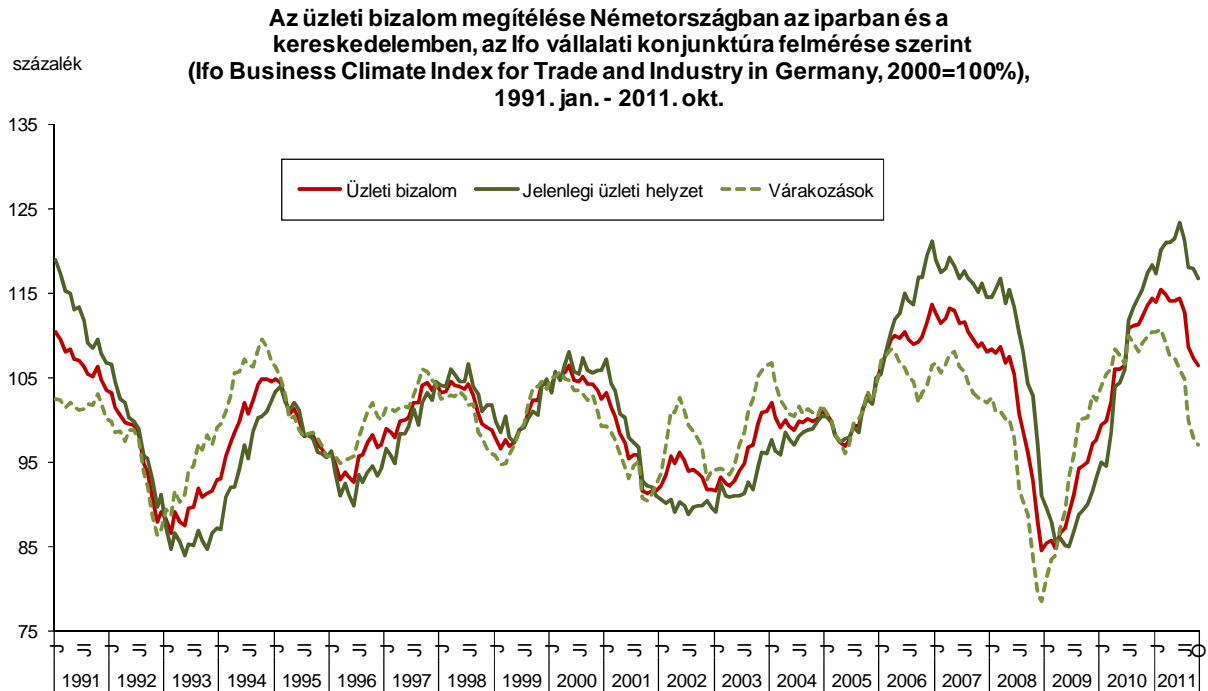
Az ipari vállalkozások körében az üzleti bizalmi index értéke enyhén csökkent. A jelenlegi üzleti helyzet megítélése némileg romlott, de még így is kedvezőnek mondható. A következő hat hónapra vonatkozó várakozásokat tekintve a vállalatok továbbra is borúlátóak, de kevésbé, mint a múlt hónapban. Az exportkeresletet tekintve – az elmúlt hónapok romló tendenciáját megtörve – némileg javultak a vállalatvezetők várakozásai. Bár a kapacitáskihasználtság jóval alacsonyabb, mint a nyáron volt, októberben a vállalatok továbbra is létszámuk bővítését tervezik.

A kiskereskedelem területén a bizalmi index értéke enyhén csökkent. A kiskereskedők kissé kedvezőtlenebb jelenlegi üzleti helyzetet jeleztek, mint szeptemberben, a következő hat hónapra vonatkozó kilátásaik pedig a múlt havi – viszonylag alacsony – szinten maradtak. A nagykereskedelem területén a bizalmi index jelentős visszaesést mutat. Bár a nagykereskedelemmel foglalkozó vállalatok túlnyomórészt kedvező üzleti helyzetről számoltak be, a mutató értéke csökkent a múlt hónaphoz képest. A következő hat hónapra vonatkozó kilátások jelentősen romlottak ebben a vállalatcsoportban.

Az üzleti bizalmi index az építőipar területén újfent romlott, bár a jelenlegi üzleti helyzet megítélése igen jó maradt. A következő féléves várakozások azonban visszaesést mutatnak.

¹⁹ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-winfo/d1index/10indexgsk>)

2.3.1. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban az iparban és a kereskedelemben az Ifo vállalati felmérése szerint, 1991-01 – 2011-10*

Forrás: www.cesifo.de

* Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2000:100%

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek

Az Ifo 1981 óta folytatja a világ számos országára kiterjedő, negyedéves világgazdasági konjunktúrafelmérését. A felmérés eredményei nem vállalati véleményeken, hanem több mint ezer (a világ száz különböző országában dolgozó) gazdasági szakértő megkérdezésén alapulnak (*expert survey*).

Az Ifo legfrissebb világgazdasági felmérésének eredményei²⁰ szerint 2011 utolsó negyedévében a világgazdasági bizalmi index értéke romlott (lásd a 2.3.2. ábrát) és jóval hosszú távú átlagos értéke alá került. A megkérdezett szakértők rosszabbnak látják a jelenlegi gazdasági helyzetet, mint az elmúlt negyedévben, a következő hat hónapra vonatkozó prognózisuk pedig még többet romlott. Az eredmények megerősítik a világgazdaság jelenlegi nehéz helyzetét.

Az üzleti bizalmi index továbbra is csökkenést mutat Észak-Amerika esetében. A szakértők a jelenlegi gazdasági helyzetet jóval kedvezőtlenebbnek ítélik meg, mint a legutóbbi felméréskor, a következő félévre vonatkozó várakozások pedig szintén kevésbé optimisták, mint a harmadik negyedévben voltak, de a mutató a pozitív tartományban maradt. Ázsiában az üzleti bizalmi index értéke tovább esett, így immár a hosszú távú átlagos értéke alá került. A következő hat hónapra vonatkozó várakozások erősebb romlást mutatnak, mint a jelenlegi helyzetre vonatkozó komponens. Nyugat-Európára vonatkozóan szintén romlás figyelhető meg, főként a várakozások erőteljes visszaesése miatt.

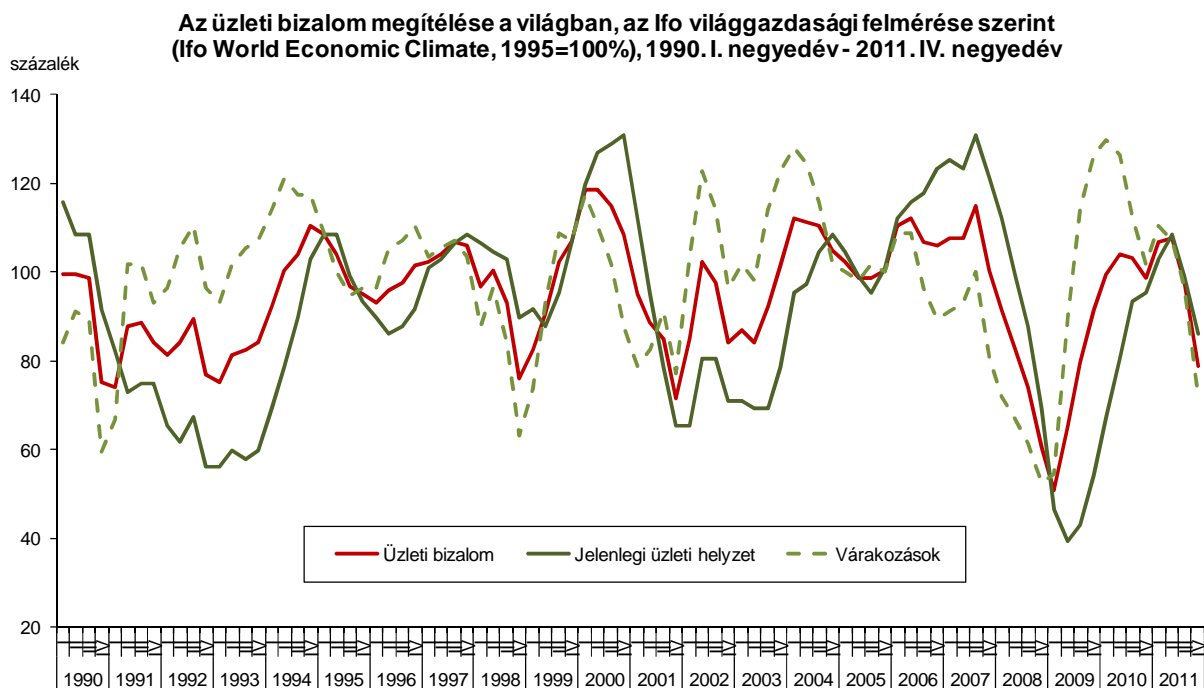
²⁰ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-winfo/d1/index/20indexwes>)

A szakértők a 2011-es évre (a teljes nemzetközi gazdaságra) átlagosan 4 százalékos inflációs rátát várnak, mely némileg magasabb, mint a 2010-re becsült adat (3,1 százalék). A megkérdezett szakértők többsége változatlan kamatlábakra számít a következő hat hónapot tekintve.

Az Ifo tanulmánya szerint az eurót és a japán jent kissé felülértékeltnek gondolják a megkérdezett szakértők. A megkérdezettek világszintű átlagban stabil árfolyamra számítanak az USA-dollár esetében a következő félév folyamán.

A teljes minta átlagában a szakértők a jelenleg legfontosabb gazdasági problémának a gazdaságpolitikába vetett bizalom hiányát látják. A második és a harmadik helyen a költségvetési hiány és a munkanélküliség áll. Az infláció problémája a második helyről a hatodikig csúszott vissza.

2.3.2. ábra: Az üzleti bizalom megítélése a világban, az Ifo világgazdasági felmérése szerint, 1990. I. negyedév - 2011. IV. negyedév*

Forrás: www.cesifo.de

* Ifo World Economic Climate, 1995:100%

A fent említett világgazdasági felmérésen alapul az Ifo eurózónára vonatkozó bizalmi indexe is. Ez a mutató a kedvezőtlen gazdasági folyamatok, majd a gazdasági válság miatt 2007 végétől hat negyedéven át romlott. Mélypontját 2009 elején érte el, majd 2011 második negyedévéig, tehát 9 negyedéven át folyamatos növekedést mutatott. 2011 harmadik negyedévében mérsékelt, az utolsó negyedévben pedig igen jelentős visszaesést mutat az index (lásd a 2.3.3. ábrát).

Az Ifo eredményei²¹ szerint az eurózónára vonatkozó bizalmi index 2011 negyedik negyedévében tovább csökkent, és már jóval hosszú távú átlagos értéke

²¹ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/ifoHome/a-winfo/d1index/25indexweseuro>)

alatt van. Mind a jelenlegi gazdasági helyzet megítélése, mind a következő hat hónapra vonatkozó várakozások jelentős romlást mutatnak 2011 harmadik negyedévéhez képest. Az eredmények azt jelzik, hogy az euróövezet gazdaságának lassulása a következő időszakban is folytatódni fog.

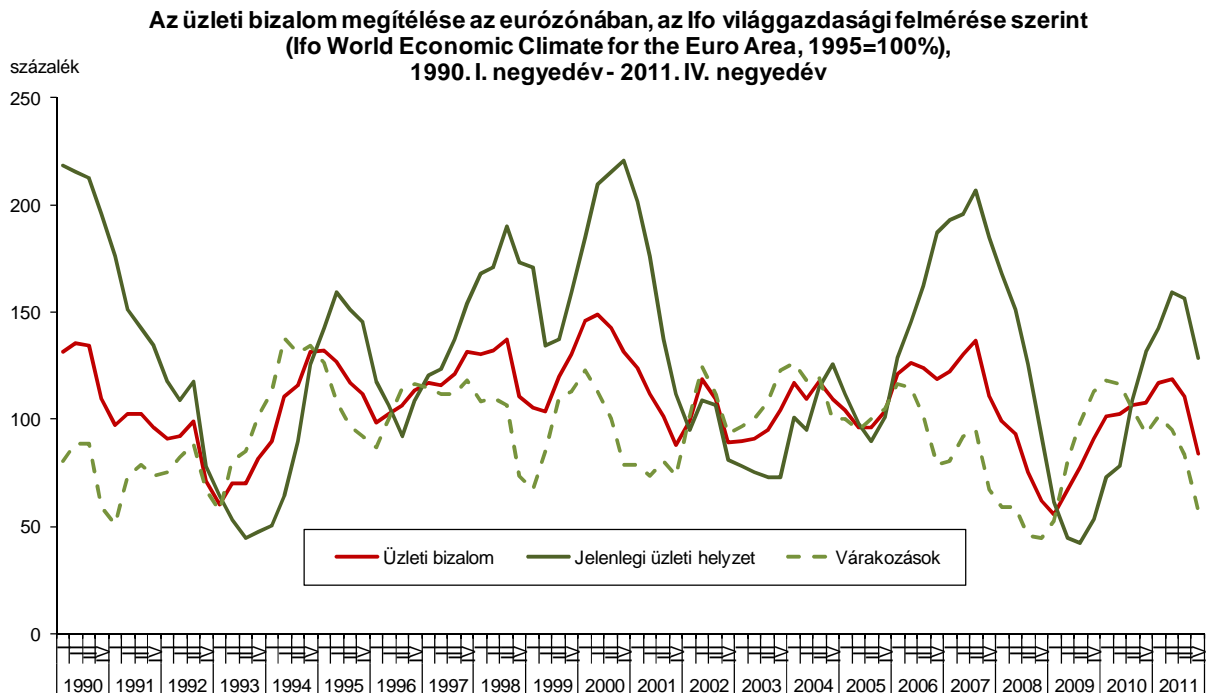
Bár a jelenlegi gazdasági helyzet megítélése romlott az euróövezetben, Ausztriában, Németországban és Észtországban összességében „jónak” ítélték a megkérdezettek, Finnországban és Szlovákiában pedig legalább „kielégítőnek” tartják azt. Görögországban, Portugáliában és Spanyolországban a jelenlegi gazdasági helyzet újfent elérte a legalacsonyabb pontszámot az Ifo felmérése során. Franciaországban, Írországban és Olaszországban a jelenlegi gazdasági helyzetet szintén kedvezőtlennek ítélték meg.

A következő fél évre vonatkozó gazdasági várakozások tekintetében a megkérdezettek túlnyomórészt pesszimistán nyilatkoztak. A szakértők kizárólag Írország esetében számítanak a gazdasági helyzet javulására – habár igen alacsony szinthez képest történne ez az elmozdulás.

Az inflációs várakozások enyhén mérséklődtek: a megkérdezettek a 2011-es évre átlagosan 2,5 százalékos inflációt jósolnak az eurózóna egészére. A visszafogott gazdasági aktivitás és alacsony inflációs várakozások miatt kevesebb szakértő számít a hosszú távú kamatlábak emelkedésére a következő félév során, mint az elmúlt negyedévben. Ezen kívül a megkérdezettek úgy látják, az euró USA-dollárral szembeni árfolyama a következő fél évben nagyjából változatlan marad.

A megkérdezett szakértők az eurózóna jelenleg legfontosabb gazdasági problémájának a költségvetési hiányt látják. A második helyen a gazdaságpolitikába vetett bizalom hiánya, a harmadik helyen pedig a munkanélküliség áll.

2.3.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése az eurózónában, az Ifo világgazdasági felmérése szerint, 1990. I. negyedév – 2011. IV. negyedév*

Forrás: www.cesifo.de

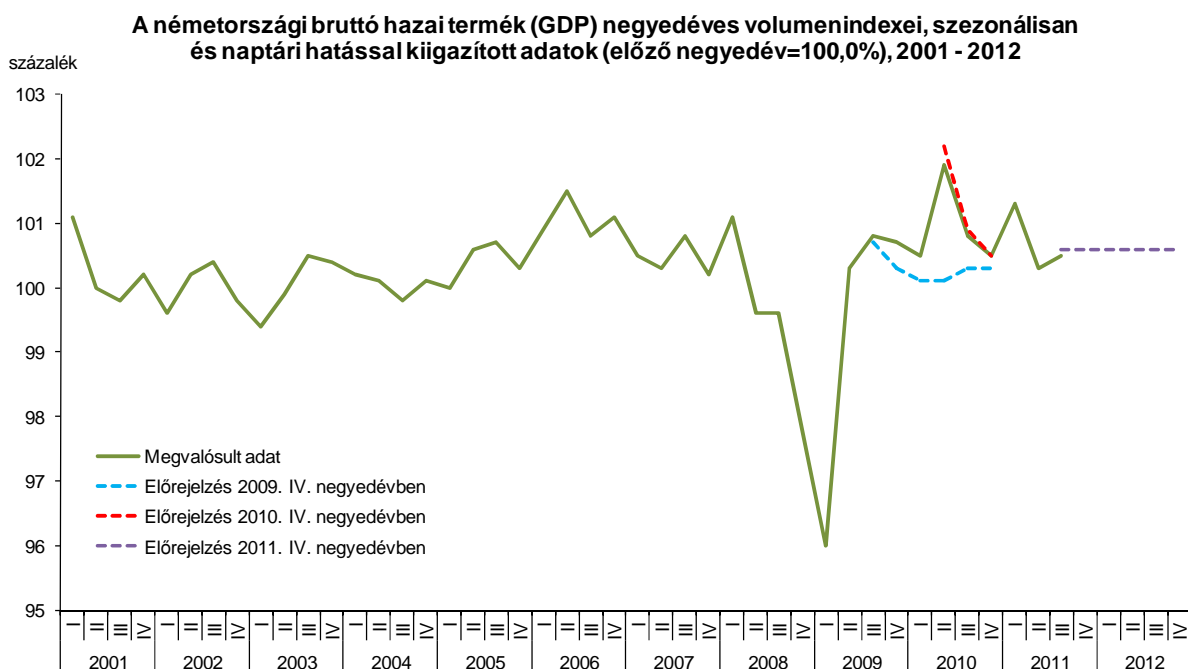
* Ifo World Economic Climate for the Euro Area, 1995:100%

A 2.3.4. ábrán látható, hogy a német bruttó hazai termék (GDP) igen erőteljes zuhanást szenvedett el 2008-ban: az első negyedév 1,1 százalékos növekedése után a második és harmadik negyedévben fél százalék alatti visszaesést tapasztaltunk, az utolsó negyedévben pedig már 2,2 százalékos csökkenést mutattak az adatok a megelőző negyedévhez képest. 2009 első negyedévében 4 százalékosra fokozódott a visszaesés üteme, majd lassú növekedés vette kezdetét: 2009 második negyedévéől 2010 első negyedévéig 1 százalék alatti, 2010 második negyedévében pedig igen jelentős, 1,9 százalékos növekedési ütemet tapasztaltunk. (A 20 éve történt újraegyesítés óta ez utóbbi volt a legnagyobb mértékű GDP-emelkedés Németországban.) 2010 harmadik negyedévében azonban a várakozásokat meghaladó mértékben lassult a német gazdaság. Az előző negyedév rekordnövekedése után ezúttal csak 0,8 százalékkal javult a gazdasági teljesítmény a megelőző negyedévhez képest, az utolsó negyedévben pedig fél százalékkal. Az év egészében így is nagy mértékű, 3,6 százalékos bővülés következett be. 2011 első negyedévében ismét jelentős, 1,3 százalékos növekedést regisztrált a német statisztikai hivatal, de a második és a harmadik negyedévben csak 0,3, illetve 0,5 százalékos volt a bővülés. A harmadik negyedévben az előző év azonos negyedévéhez viszonyítva²² 2,5 százalékos volt a növekedés, szemben az előző negyedévben mért 3 százalékkal.

²² Forrás: <http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20111114-hogyan-szerepelt-a-magyar-gazdasag-a-harmadik-negyedevben.html>

A német központi bank 2011 novemberében 0,5-1 százalékra rontotta a német hazai össztermék 2012-es növekedésével kapcsolatos előrejelzését a júliusban várt 1,8 százalékról.²³ A bank arra számít, hogy jövőre a belső piac fogja leginkább növekedésre ösztönözni a német gazdaságot, az export pedig a világgazdasági növekedés lassulása miatt gyengébb ütemben fog bővülni. A központi bank közleménye szerint az európai adósságválság hatásai visszafoghatják a gazdasági növekedést egész Európában, aminek kedvezőtlen hatásai lehetnek Németország kereskedelmi partnereire is. A német gazdaság az idén várhatóan mintegy 3 százalékkal nő. A német kormány október 20-án 1,8 százalékról 1 százalékra fogta vissza a 2012. évi gazdasági növekedéssel kapcsolatos előrejelzését. Egy héttel korábban a vezető német gazdaságkutató intézetek a korábban becsült 2,9 százalékról 0,8 százalékra módosították a német GDP 2012-es alakulására vonatkozó prognózisukat.

2.3.4. ábra: A németországi bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított adatok (előző év azonos időszaka:100,0%), 2001 – 2012

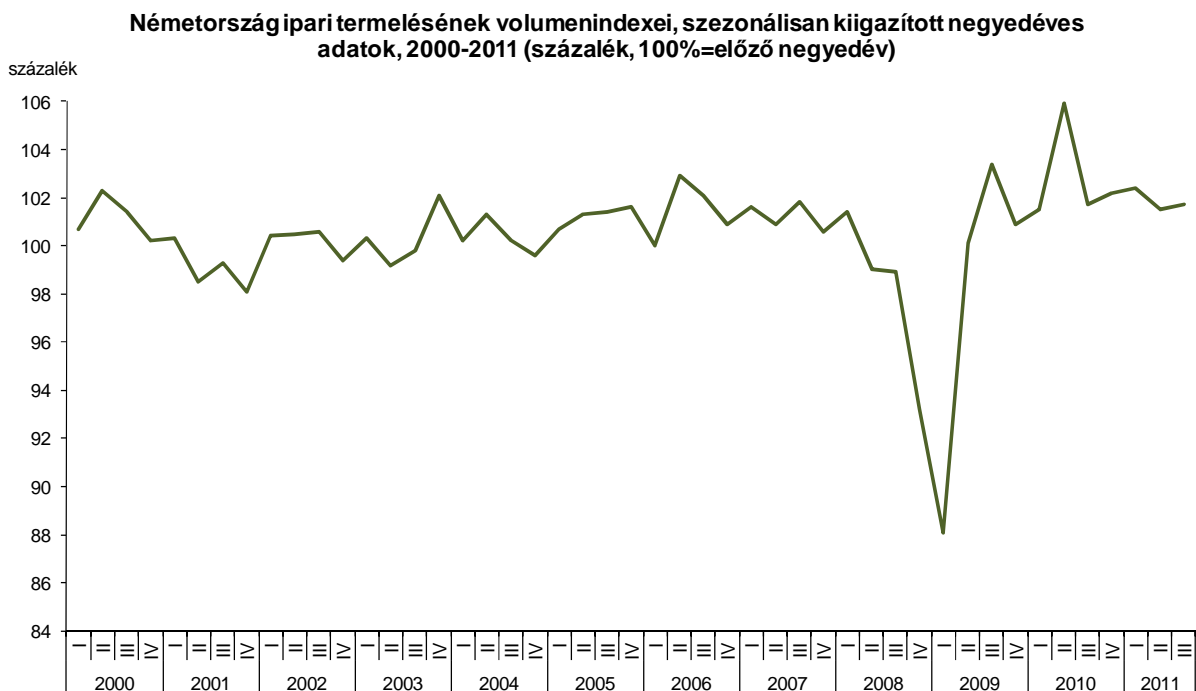
Forrás: tényadatok - www.destatis.de; előrejelzés - www.cesifo-group.de

Magyarázat: Szaggatott vonal – lfo-előrejelzés

²³ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20111121_nemet_gdp

Németország ipari termelése szintén mélyrepülésbe kezdett a gazdasági válság hatására: a 2008 közepén tapasztalt 1-2 százalékos lassulás után az utolsó negyedévben már 6,8 százalékkal volt alacsonyabb az ipari termelés, mint a megelőző negyedévben. A mélypont 2009 első negyedévében következett be, ekkor 11,9 százalékos visszaesést mutattak az adatok 2008 végéhez képest. Ezek után a helyzet gyors javulást mutatott: 2009 második negyedévében már igen enyhe, 0,1 százalékos növekedés következett be, a harmadik negyedévben pedig már 3,4 százalékkal nőtt az ipari termelés a megelőző negyedévi adathoz képest. 2009 utolsó negyedévében lassult a fellendülés: ekkor már csak 0,9 százalékos növekedést tapasztaltunk a német ipari termelés volumenében. 2010 elején is csupán 1,5 százalékkal nőtt az ipari termelés, a második negyedévben azonban már 5,9 százalékos javulást mutattak az adatok a megelőző negyedévhez képest. A harmadik és negyedik negyedévekben kisebb mértékű növekedést tapasztaltunk (1,7, illetve 2,2 százalék), 2011 első negyedévében pedig 2,4 százalékosra gyorsult a növekedés üteme. A második negyedévben ez az adat 1,5 százalékos, a harmadik negyedévben pedig 1,7 százalékos volt, tehát a német ipari termelés bővülése egyelőre stabilan a válság előtti szinten mozog (lásd a 2.3.5. ábrát).

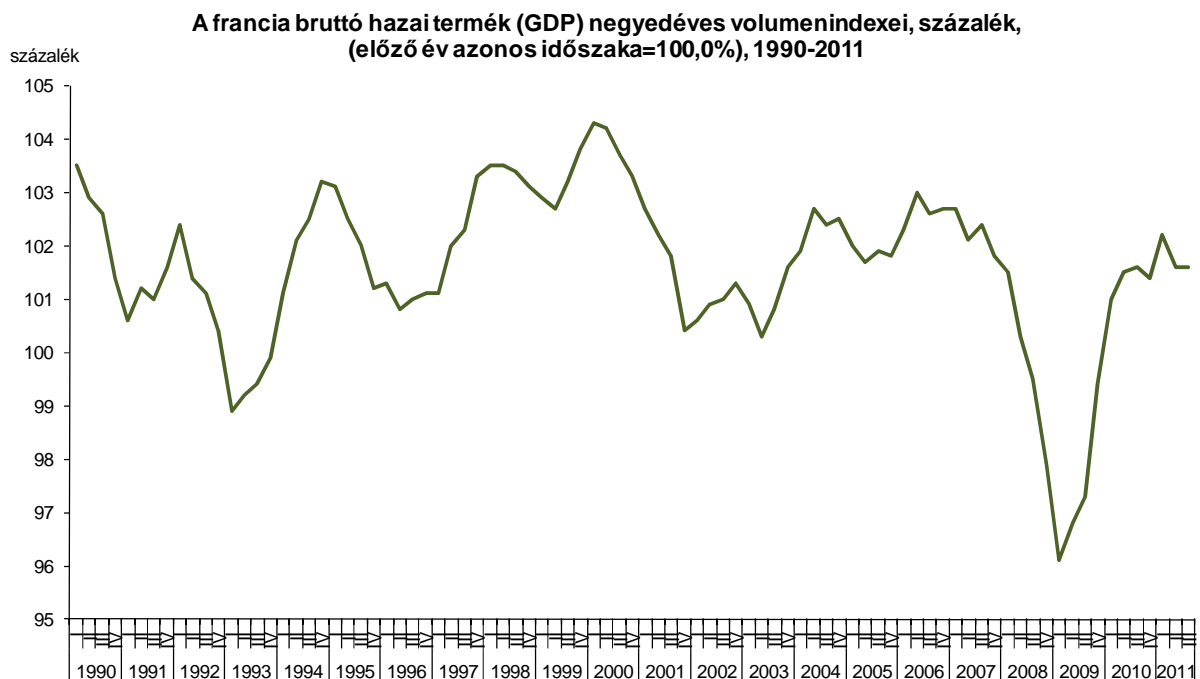
2.3.5. ábra: Németország ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2011 (százalék, 100%= előző negyedév)

A franciaországi bruttó hazai termék 2008 első félévében 1,5 százalékos ütemben növekedett, a második negyedévben a növekedés 0,3 százalékosra lassult, majd a harmadik negyedévben fél százalékos csökkenésnek adta át a helyét. 2008 utolsó negyedévében már igen jelentős mértékű (2,1 százalékos) visszaesést tapasztaltunk. A mélypont a németországi helyzethez hasonlóan Franciaországban is 2009 első negyedévében következett be, ekkor 3,9 százalékkal volt alacsonyabb a GDP, mint 2008 megfelelő időszakában. A második negyedévben 3,2 százalékosra lassult a csökkenés üteme, mely tendencia az év hátralevő részében is folytatódott: a

harmadik negyedévben 2,7 százalékos, a negyedik negyedévben pedig 0,6 százalékos csökkenés volt tapasztalható. A német adatokhoz hasonlóan Franciaország esetében is 2010-től tapasztaljuk a fellendülés első jeleit: az első negyedévben 1 százalékkal növekedett a bruttó hazai termék az előző év megfelelő időszakához képest, a második negyedévben 1,5 százalékkal, a harmadik negyedévben 1,6 százalékkal, a negyedikben pedig 1,4 százalékkal. 2011 elején a bővülés új lendületet kapott (2,2 százalék), azonban a második és harmadik negyedévekben ez 1,6 százalékosra mérséklődött (lásd a 2.3.6. ábrát).

2.3.6. ábra: A francia bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei, százalék (előző év azonos időszaka:100,0%), 1990 – 2011. III. negyedév

Forrás: Eurostat

A francia statisztikai hivatal (INSEE) októberi adatai szerint a lakossági kiadások az elemzői előrejelzéseket meghaladó mértékben csökkentek 2011 szeptemberében.²⁴ A háztartások augusztushoz képest 0,5 százalékkal költöttek kevesebbet, 2010 szeptemberéhez képest pedig 1,3 százalékos volt az elmaradás. Az elemzők augusztushoz viszonyítva stagnálást jósoltak, az egy évvel korábbi adathoz képest pedig kisebb mértékű, 0,7 százalékos csökkenést. A vártnál nagyobb visszaesés azért aggasztó, mert a lakossági fogyasztás a francia gazdaság fő hajtóereje, a háztartások kiadásai a GDP nagyjából 50 százalékát teszik ki. A kormány legfrissebb becslése szerint a francia GDP jövőre nem 1,75 százalékkal, hanem csak 1 százalékkal nő majd. Ezért 6-8 milliárd euró közötti nagyságú takarékosági csomagot kell összeállítani, hogy a gazdasági növekedés lassulása mellett is tartható legyen a hiánycél, az 5,7 százalékos idei és a 2012-re 4,5 százalékosra tervezett GDP-arányos deficit.

²⁴ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20111028_franciaorszag_gazdasag_gdp

A franciaországi ipari termelés növekedése már 2008 első negyedében negatív trendbe fordult (0,2 százalékos csökkenés az előző negyedévhez képest), mely a negyedik negyedévben még nagyobb lendületet vett (-5,3 százalék). A mélypont – 5,8 százalékos csökkenéssel – ebben az esetben is 2009 első negyedében következett be. A második negyedévben a visszaesés üteme 1,1 százalékosra mérséklődött, a harmadik negyedévben pedig már 1,1 százalékos növekedést mutattak az adatok. 2009 utolsó negyedében az ipari termelés gyakorlatilag stagnált (0,2 százalékos növekedés). 2010 első negyedében viszonylag nagy, 1,2 százalékos növekedést tapasztaltunk, a második negyedévben pedig csak igen enyhe, 0,9 százalékos emelkedést mutattak az adatok a megelőző negyedévhez képest. A harmadik negyedévben 0,9 százalékkal csökkent az ipari termelés, a negyedik negyedévben pedig 1,4 százalékkal nőtt. A növekedés 2011 elején 2,5 százalékosra gyorsult, a második negyedévben azonban újfent visszaesés következett be (1,3 százalék). 2011 harmadik negyedében kis mértékű, 0,4 százalékos emelkedést mutattak az adatok a megelőző három hónaphoz képest (lásd a 2.3.7. ábrát).

2.3.7. ábra: Franciaország ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2011 (százalék, 100%=előző negyedév)

Forrás: Eurostat

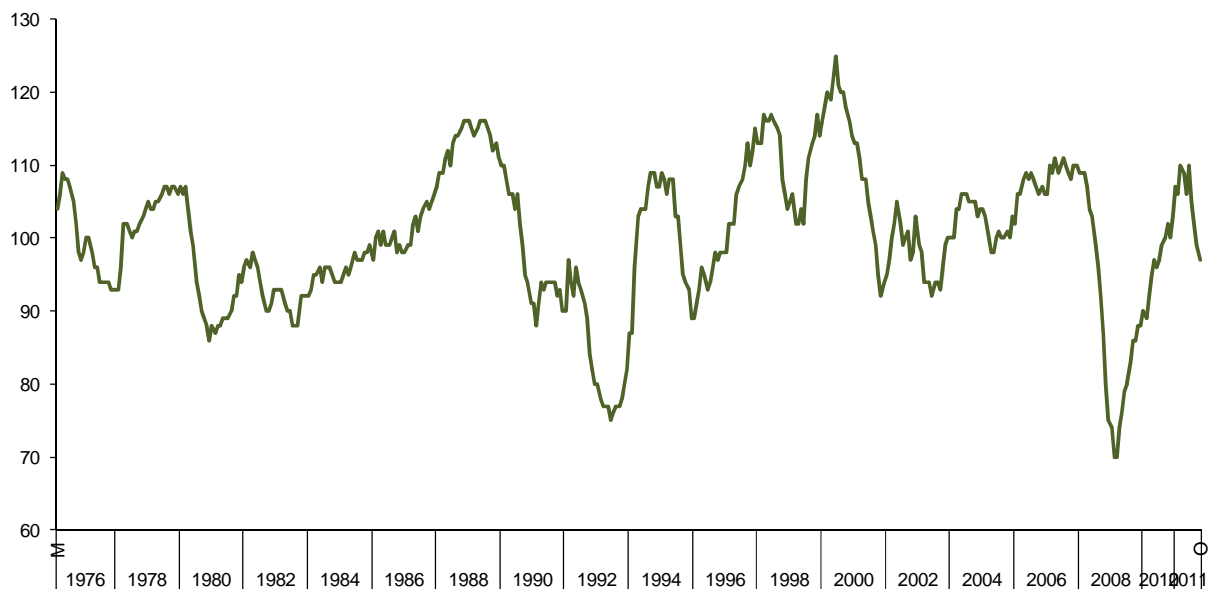
A francia statisztikai hivatal (INSEE) már 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúra-felméréseiből származó adatokat. A 2.3.8. ábrán látható, hogy az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas szintről kezdett zuhanórepülésbe. A gazdasági válság következtében 8 hónapon keresztül mutatott igen jelentős visszaesést az index, és 2009 márciusában elérte mélypontját, mely a felmérés történetének legalacsonyabb értéke (a hosszú távú átlag 70 százaléka). A mélypont után 19 hónapos, szinte töretlen emelkedési szakasz következett, és az index 2010 októberében haladta meg újra hosszú távú átlagos értékét. 2010 végétől erőteljesebb hullámvázba kezdett a mutató, de 2011

júniusáig ennek ellenére tartani tudta a növekvő tendenciát. 2011 második felében azonban folyamatos csökkenést mutat a konjunktúraindex, és szeptember óta hosszú távú átlagos értéke alá került.

Az INSEE 2011 októberében végzett felmérése²⁵ azt mutatja, hogy a megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete enyhén romlott: az INSEE üzleti bizalmi indexe – a július és szeptember közötti hat pontos visszaesés után – két ponttal csökkent a szeptemberi értékhez képest, így hosszú távú átlagos értéke alatt helyezkedik el. A gazdasági fordulópontra mutatója a kedvezőtlen konjunkturális helyzetet jelző zónában maradt. Az ipari vállalatok vezetői úgy látják, hogy elmúlt időszak kibocsátásuk októberben újfent lassult, így a vélemények egyenlegmutatója immár valamivel hosszú távú átlagos értéke alá került. A késztermék-készletek volumene a vállalatvezetők megítélése szerint továbbra is átlagos szintjén maradt. A rendelésállományra vonatkozó mutató hosszú távú átlagos értékén stabilizálódott. Az export-rendelésállomány mutatója tovább csökkent, így immár jóval hosszú távú átlagos értéke alá került. A francia gazdasági növekedés a következő hónapokban várhatóan stagnálni fog: a vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisa (mely a következő hónapok üzleti kilátásait összegzi) októberben továbbra is hosszú távú átlagos szintjén maradt. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitására vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – igen alacsony szinten maradt.

2.3.8. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Franciaországban az iparban az INSEE vállalati konjunktúra felvételei szerint, 1976 március - 2011. október*

Az üzleti bizalom megítélése Franciaországban az iparban,
az INSEE vállalati konjunktúra felvételei szerint
(Indicateur synthétique du climat des affaires - industrie manufacturière,
100=hosszú távú átlag), 1976. 03.- 2011. 10.

Forrás: www.insee.fr

* Indicateur synthétique du climat des affaires - industrie manufacturière, 100: hosszú távú átlag

²⁵ Forrás: INSEE (<http://insee.fr/fr/themes/info-rapide.asp?id=11&date=20111021>)

Jelen fejezet első három alfejezete alapján összességében elmondható, hogy a 2008 őszi kirobbant világgazdasági válság az Európai Unió tagállamait és Magyarországot is nagyon kedvezőtlen gazdasági helyzetben találta és a makrogazdasági mutatók történelmi mértékű visszaesésről tanúskodnak. Az adatok azt mutatják, hogy a 2008-as általános recesszió után a mélypont 2009 első negyedévében következett be, mely után a gazdasági romlás üteme fokozatosan lelassult. 2010 első felében a legtöbb országban elkezdődött a válság utáni fellendülés, mely az év egészében töretlenül folytatódott, így a legtöbb gazdasági mutató 2010 ősziére elérte a válság előtti szintjét. Azonban a nemzetközi gazdaság 2011-ben újfent igen kedvezőtlen helyzetbe került: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének megtorpanása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabillá válása és az euróválság újfent visszavetették a növekedést.

Magyarországon a GDP növekedési üteme a költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló kormányzati intézkedések hatására kezdett komolyabban mérséklődni. A növekedési ütem első nagyobb visszaesése 2006 harmadik negyedévében következett be, amelyet a beruházások csökkenése és felgyorsuló infláció kísért. 2007-ben a reformintézkedések következményeképpen tovább folytatódott a makrogazdasági mutatók romlása. A 2007 végén elért mélypont után 2008 első negyedévében relatíve gyors növekedésnek indult a gazdaság, de ez csak az év közepéig tartott: a világgazdasági válság elérte Magyarországot és visszavetette az éppen elinduló kedvező folyamatot, így 2008 egészében mindössze 0,8 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009-ben a recesszió tovább mélyült: az év egészében a GDP 6,7 százalékos visszaesést mutatott. 2010 elején elindult a válság utáni fellendülés és az év egészében 1,3 százalékos növekedést produkált a magyar gazdaság. 2011-ben a labilissá vált nemzetközi gazdasági-pénzügyi helyzet visszavetette a magyar gazdaságot is: az első negyedévre már csak 1,9 százalékos növekedést mutatnak az adatok, a második negyedévre ez 1,7 százalékosra csökkent, a harmadik negyedévben mindössze 1,5 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene.

2007-ben a magyar gazdasági növekedés legnagyobb hajtóerejét kínálati oldalról az ipar jelentette, 2008-ban viszont – 1992 óta először – csökkent az ipari termelés volumene. Az ipari kibocsátás 2008 júniusától 2009 novemberéig egyre nagyobb mértékben esett vissza, a 2009-es évben éves szinten igen jelentős, 17,8 százalékos csökkenést tapasztaltunk. 2010-ben minden hónapban emelkedett a termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011 első öt hónapjában az ipar tartotta a 10 százalék körüli átlagos gyorsulási ütemet, de az év második felében viszonylag alacsony, 5 százalék alatti emelkedést tapasztaltunk. Az ipari termelés motorja változatlanul az exportorientált vállalatok teljesítménye volt, az ipari export az év első kilenc hónapjában 9,1 százalékkal emelkedett 2010 azonos időszakához viszonyítva.

A gazdasági válság következtében a magyar külkereskedelmi egyenleg évek óta javuló tendenciája is megtört, ennek ellenére 2008 egészében a külkereskedelmi termékforgalom volumene mind az exportban, mind pedig az importban 3 százalékkal meghaladta az előző évi szintet. 2009-ben igen jelentős mértékben visszaesett a külkereskedelmi termékforgalom, a kivitel területén 12, a behozatal esetében pedig 17 százalékkal. 2010-ben a külkereskedelmi termékforgalom újra élénkülni kezdett, a kivitel volumene 17, a behozatalé pedig 15 százalékkal nőtt.

2009-hez képest. 2011 első nyolc hónapjában a kivitel volumene 12, a behozatalé pedig 10 százalékkal nőtt a bázisidőszakhoz képest.

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó konjunktúraindexa a 2009 tavaszi mélypontjától 2011 februárjáig eltelt 23 hónapban szinte töretlen emelkedést mutatott, mind a cégek jelenlegi üzleti helyzetének értékelését, mind pedig a közeljövő üzleti várakozásait tekintve. Az index februárban eddigi történetének legmagasabb értékét vette fel, ezután azonban újfent csökkenni kezdett és 2011 októberére elérte a 2010. júniusnak megfelelő szintet. Az Ifo szakértőinek véleménye szerint a német gazdaság a nemzetközi zavarok ellenére továbbra is jól teljesít.

Az Ifo legfrissebb világgazdasági felmérésének eredményei szerint 2011 utolsó negyedében a világgazdasági bizalmi index értéke romlott és jóval hosszú távú átlagos értéke alá került. A megkérdezett szakértők rosszabbnak látják a jelenlegi gazdasági helyzetet, mint az elmúlt negyedévben, a következő hat hónapra vonatkozó prognózisuk pedig még többet romlott. Az eredmények megerősítik a világgazdaság jelenlegi nehéz helyzetét.

Az Ifo felmérésének eredményei szerint az eurózónára vonatkozó bizalmi index 2011 negyedik negyedében tovább csökkent, és már jóval hosszú távú átlagos értéke alatt van. Mind a jelenlegi gazdasági helyzet megítélése, mind a következő hat hónapra vonatkozó várakozások jelentős romlást mutatnak 2011 harmadik negyedéhez képest. Az eredmények azt jelzik, hogy az euróövezet gazdaságának lassulása a következő időszakban is folytatódni fog.

A francia statisztikai hivatal (INSEE) konjunktúramutatója 2008 közepén kezdett 8 hónapig tartó zuhanórepülésbe. A 2009. márciusi mélypont után eltelt 19 hónapban az index szinte töretlen emelkedést mutatott, és 2010 októberében haladta meg újra hosszú távú átlagos értékét. 2010 végétől erős hullámvásba kezdett a mutató, de 2011 júniusáig tartani tudta a növekvő tendenciát. 2011 második felében azonban folyamatos csökkenést mutat a konjunktúraindex, és szeptember óta hosszú távú átlagos értéke alá került.

A nyugat-európai országok bruttó hazai termékére és ipari termelésére vonatkozó makrogazdasági adatok többsége azt jelzi, hogy a gazdasági válság okozta visszaesés 2009 első negyedében érte el mélypontját, majd 2009 folyamán a csökkenés üteme lassult, 2010 első felében pedig már megindult a fellendülés és 2010 őszére a legtöbb mutató értéke visszatért a válság előtti szintre. A 2011-es év azonban újabb gazdasági-pénzügyi nehézségekkel terhelt, így a legtöbb mutató újra lassuló növekedésről tanúskodik.

2.4 Gazdasági előrejelzések – Újabb recesszió felé?

Az alábbi alfejezetben azt vázoljuk fel, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. A világgazdaság közeljövőbeli folyamatainak vizsgálatakor kikerülhetetlen az amerikai gazdaság – jelenbeli és prognosztizált – állapotának áttekintése, mivel ennek a globális gazdaságra gyakorolt hatása igen jelentős. Emellett áttekintjük az Európai Bizottság, az OECD és egyes vezető befektetési bankok előrejelzéseit mind az EU, mind Magyarország gazdaságára vonatkozóan.

Főbb megállapítások

A világ vezető nemzetgazdaságaira vonatkozó makro-adatok 2011 novemberében a válság utáni fellendülés időszakát követő újabb visszaesés jeleit mutatják. A gazdasági előrejelzések ismét egy recessziós periódus bekövetkezésére figyelmeztetnek.

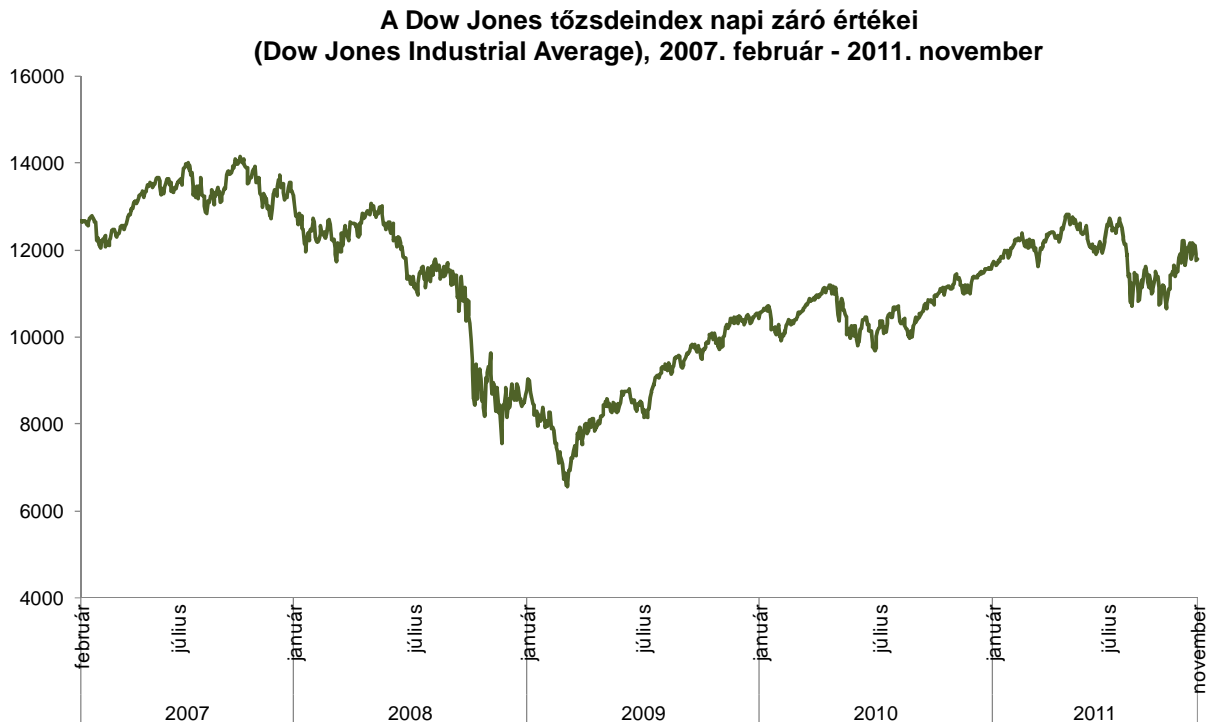
A gazdaságkutatók erőteljesen rontották a világgazdaságra és az Egyesült Államokra adott korábbi növekedési prognózaikat: az előrejelzések szerint jelentősen nőtt a nyugati gazdaságokat fenyegető újabb recesszió kockázata, és a világgazdaság növekedési üteme várhatóan egészen az évtized közepéig lassú marad. Az elemzők jelentősen rontották a közép-európai felzárkózó gazdaságokra, így a Magyarországra vonatkozó előrejelzéseket is.

Az Európai Bizottság prognózisa szerint a gazdasági mutatók azt jelzik, hogy 2012 folyamán a gazdaságélénkülés leáll az Európai Unióban és az egész év során stagnálás, majd 2013-ban lassú növekedés várható. Emellett a munkanélküliség a jelenlegi magas szinten marad.

Ebből következően valószínűsíthető, hogy a világgazdaság további visszaesésekkel terhelt periódus előtt áll – azaz a válság még évekig meghatározó jelensége lehet a gazdasági életnek.

A válság következtében 2009. február 20-án a Dow Jones tőzsdeindex addigi negatív rekordja (2002. október) alá süllyedt. A negatív trend ezután tovább folytatódott és március 9-én érte el mélypontját (6547 pont). Az index ekkor lassú emelkedésbe kezdett, 2009 novemberében átlépte a 10 000 pontos határt, 2010 második felében pedig tartósan 11 000 pont fölé került. A növekedés töretlenül folytatódott 2011 első felében, immár a 12 000 pontos szintet is meghaladva. 2011 augusztusában azonban jelentősen visszaesett az index, és 10-11 pont között ingadozott. Az őszi folyamán ismét növekedő tendenciát figyelhetünk meg (lásd a 2.4.1. ábrát).

2.4.1. ábra: A Dow Jones tőzsdeindex napi záró értékei, 2007. február – 2011. november

Forrás: finance.yahoo.com

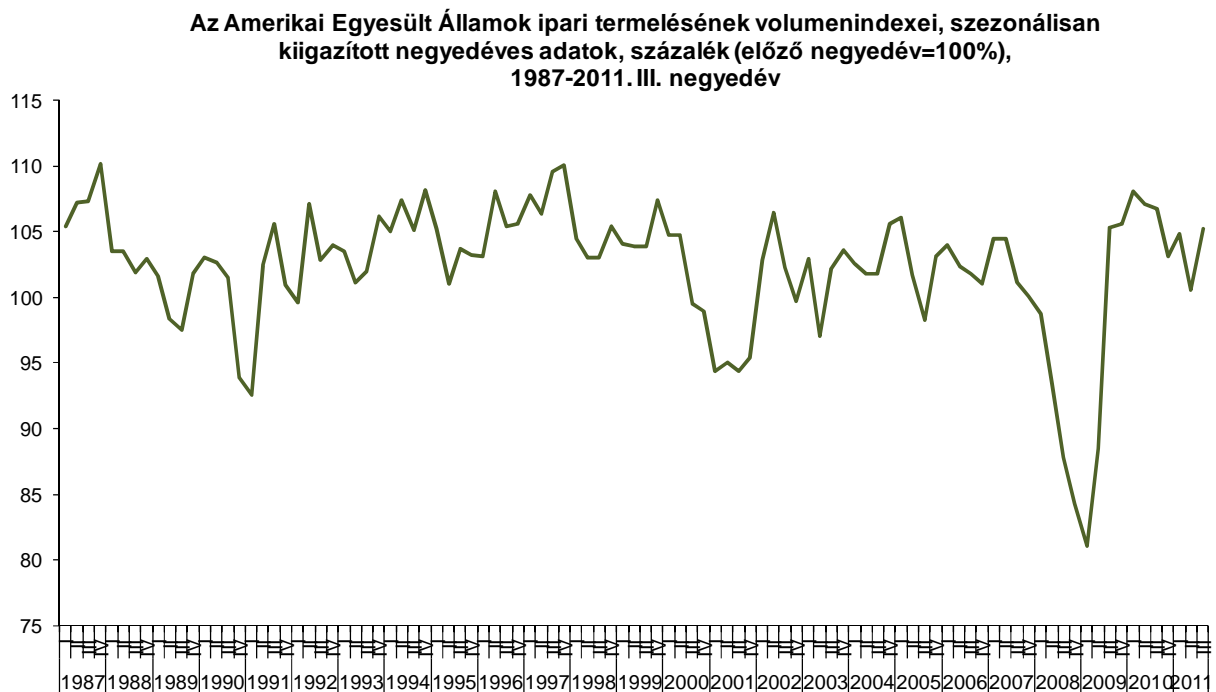
A válság hatására történelmi rekordot döntött az ipari termelés csökkenése az Egyesült Államokban. 2008 szeptemberében 2,8 százalékos visszaesést mutattak az adatok, melyre 1974 decembere óta nem volt példa (akkor 3,4 százalékos volt a csökkenés)²⁶. 2008 második negyedévében 5,9 százalékkal, a harmadik negyedévben 9,7 százalékkal, a negyedik negyedévben pedig már 13 százalékkal csökkent az ipari termelés. 2008 egészében 3,3 százalék volt a visszaesés mértéke. A mélypont 2009 első negyedévében következett be, ekkor az ipari termelés több mint 60 éve nem látott mértékben zsugorodott: 17,6 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2008 azonos negyedévében. 2009 második negyedévében mérséklődött a visszaesés üteme, a harmadik negyedévben pedig – a gépjárműipari, a fémipari és a technológiai szektornak köszönhetően – már igen jelentős, 8,3 százalékos bővülést mutattak az adatok. Ekkor a feldolgozóipar volumene 7,1 százalékkal nőtt, melyre 1999 utolsó negyedéve óta nem volt példa. A gépjármű- és alkatrészgyártás volumene 103 százalékkal nőtt a harmadik negyedévben, a gépjárműgyártás pedig önmagában 295 százalékos bővülést mutatott.²⁷ 2009 végén a negyedéves növekedés magas, 5,6 százalékos szinten alakult, 2010 első negyedévében pedig meghaladta a 8 százalékot. A második negyedévben 7,1 százalékos, a harmadikban 6,7 százalékos, az utolsó negyedévben pedig már csak 3,1 százalékos volt a bővülés. 2011 első negyedévében 4,8 százalékos növekedést tapasztaltunk, azonban a második negyedévben csak 0,6 százalékosat. A harmadik negyedévben ismét jelentős, 5,4 százalékos ütemben bővült az USA ipari termelése (lásd a 2.4.2. ábrát).

²⁶ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20081016_usa_ipari_termeles_visszaeses.aspx

²⁷ Forrás: <http://profitline.hu/hircentrum/hir/147308/Elkepeszto-adatok-az-amerikai-ipari-termelesben>

2011 októberében a július óta látott legnagyobb mértékben, 0,7 százalékkal bővült az ipari termelés szeptemberhez képest. Az ipari termelőkapacitások kihasználtsági mutatója 77,8 százalékra emelkedett a szeptemberi 77,3 százalékról. Elemzők az ipari termelés szerényebb, 0,4 százalékos növekedésére számítottak, és arra, hogy a termelőkapacitások kihasználtsága kisebb mértékben, 77,7 százalékra bővül. A Fed tájékoztatása szerint a feldolgozóipari termelés 0,5 százalékkal nőtt októberben az előző havi 0,3 százalékos emelkedést követően. A bányászati szektor 2,3 százalékkal bővült a szeptemberi 0,5 százalékos csökkenés után. A Fed adatközlése szerint az amerikai ipari termelés éves szinten 3,9 százalékkal nőtt októberben.²⁸

2.4.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév:100%), 1987 – 2011. III. negyedév

Forrás: www.federalreserve.gov

²⁸ Forrás: <http://profitline.hu/hircentrum/hir/247572/Meglodult-az-amerikai-ipari-termeles>

2008 utolsó negyedében az Egyesült Államok bruttó hazai terméke (GDP) jelentős, 8,4 százalékos csökkenést mutatott, mely azelőtt utoljára az 1980-as években fordult elő. A visszaesés 2009 első felében fokozatosan mérséklődött, a harmadik negyedévben pedig már 1,9 százalékos növekedést mutattak az adatok. A negyedik negyedévben 4,9 százalékosra gyorsult a fellendülés, 2010 első negyedében pedig már 5,5 százalékkal gyorsult az amerikai gazdaság. A második negyedévben 5,4 százalékos volt a növekedési ütem, a harmadik negyedévben pedig ez 3,9 százalékra mérséklődött. A negyedik negyedévben 4,2 százalékos bővülésnek lehettünk tanúi. 2011 első három hónapjában 3,1 százalékkal nőtt az amerikai GDP, a második negyedévben 4, a harmadikban pedig 5 százalékkal (lásd a 2.4.3. ábrát).

Friss elemzéseikben²⁹ erőteljesen rontották a világgazdaságra és az Egyesült Államokra adott növekedési előrejelzéseiket a vezető londoni gazdaságkutató házak. Az elemzők szerint jelentősen nőtt a nyugati gazdaságokat fenyegető újabb recesszió kockázata, és a világgazdaság növekedési üteme várhatóan egészen az évtized közepéig lanya marad.

Az egyik vezető londoni gazdasági-üzleti kutatóközpont, a Centre for Economics and Business Research (CEBR) szakértői legfrissebb globális előrejelzésükben közölték, hogy az idei évre már csak 3 százalékos világgazdasági növekedést várnak, vagyis csaknem harmadával lassabbat a tavalyi 4,2 százaléknál. Ez rontott prognózis, ugyanis a ház az előző, májusban kiadott negyedéves becslésében még 3,5 százalékos globális növekedést jósolt. A CEBR elemzői azzal számolnak, hogy a világgazdaság növekedési üteme 2015-ig a 3,0-3,6 százalékos sávban marad. A ház szerint – a 2008-2009-es válságéveket leszámítva – 2003 óta ez lesz a leglassabb növekedéssel jellemezhető időszak a világgazdaságban. A cég szerint még ennek a lanya globális növekedésnek is a felzárkózó gazdaságok adják a legnagyobb részét. A CEBR előrejelzése szerint az éves gazdasági növekedés az Egyesült Államokban 2014-ig, az euróövezetben egészen 2015-ig nem fogja elérni a 2 százalékot. A cég szerint ennek egyetlen kedvező melléhatása, hogy a kőolaj várhatóan nem drágul a következő években.

A JP Morgan bankcsoport az idei negyedik negyedévre és 2012-re összeállított átfogó prognózisában³⁰ a következő négy negyedévre most már mindössze 1 százalékos növekedést vár az Egyesült Államokban. Az elemzők 2012 egészére 1,2 százalékos növekedést valószínűsítene az idei évre várt 1,4 százalék és a tavalyi 3,0 százalék után. Ugyanakkor a ház közgazdászainak becslése szerint 40 százalékos annak az esélye, hogy 2012-re egy újabb recessziós időszak várható az amerikai gazdaságban. A JP Morgan szakértői történelmi ökonometriai összevetést készítettek az elmúlt évtizedekről, és kimutatták, hogy a II. világháború utáni időszak amerikai recesszióit az esetek 82 százalékában 1 százalékos, vagy annál lassabb éves szintű gazdasági növekedési periódusok előzték meg.

A Fitch Ratings összeállított új prognózisában³¹ – a legutóbbi, sorozatosan gyenge makro-adatokra hivatkozva – jelentősen, az eddigi 2,6 százalékról 1,8

²⁹ Forrás: <http://www.breuerpress.com/2011/08/31/londoni-elemzok-dramaian-nott-a-recesszios-kockazat/>

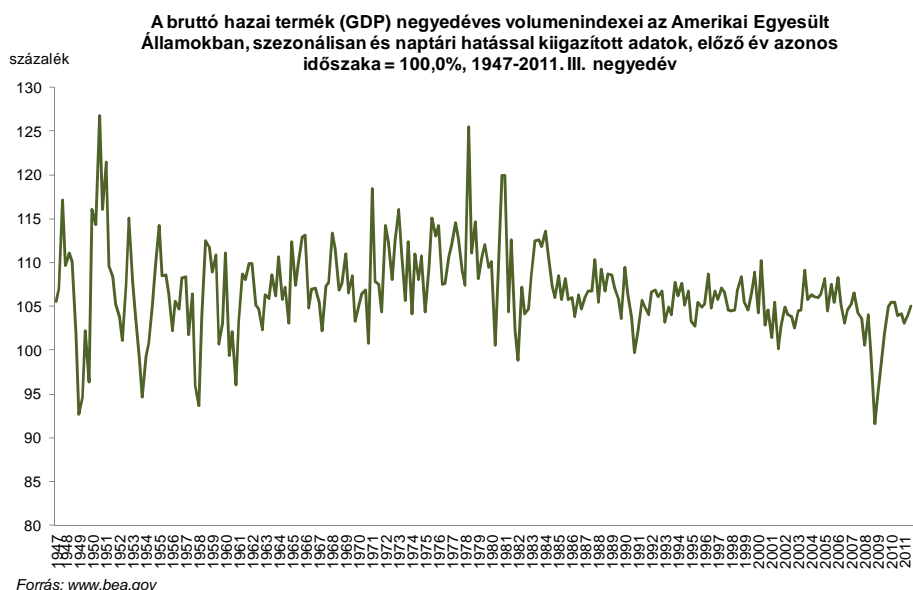
³⁰ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20110929_londoni_elemzok_recesszio

³¹ Forrás: <http://www.breuerpress.com/2011/08/31/londoni-elemzok-dramaian-nott-a-recesszios-kockazat/>

százalékra csökkentette az amerikai gazdaság idei növekedési ütemére szóló előrejelzését, 2012-ben pedig az eddigi várt 2,8 százalék helyett most már csak 2,3 százalékos amerikai GDP-növekedést vár. A legnagyobb európai hitelminősítő szakértői azonban kidolgoztak egy olyan szimulációs forgatókönyvet is, amelynek alapján a jövő évet az Egyesült Államok ismét recesszióban tölti. E forgatókönyv szerint az amerikai hazai össztermék az idén csak 1 százalékkal növekszik, 2012-ben 0,6 százalékkal visszaesik, és 2013-ban is mindössze 1,5 százalékkal bővül. A hitelminősítő szerint az újabb amerikai recesszió kockázata azért növekedett, mert számos olyan sokkhatás következett be, amelyeket a cég a néhány hónapja kiadott legutóbbi világgazdasági előrejelzésében a kettős mélypontú amerikai recesszió lehetséges előidéző tényezőiként azonosított. Ezek közé tartozik a lakossági fogyasztás csökkenése a munka- és az ingatlanpiac folytatódó gyengesége miatt, a piaci stressz újbóli erősödése az euróövezeti adósságválsággal összefüggésben, valamint a geopolitikai okok által előidézett nyersolaj-áremelkedés. A Fitch kimutatása szerint történelmi visszatekintésben az eseteknek csaknem az 50 százalékában amerikai recesszió következett, amikor az Egyesült Államok gazdaságának éves szintre átszámított növekedési üteme – ahogy az idei év első felében is történt – 2 százalék alá csökkent.

Martin Wolf, a Financial Times nemzetközi tekintélyű közgazdasági szemleírója elemzésében³² úgy fogalmazott, hogy szerinte nem fenyeget a kettős mélypontú recesszió, mivel még az első sem ért véget, és a kérdés inkább az, hogy mennyivel lesz még mélyebb és hosszabb a jelenlegi zsugorodás. Wolf kimutatta, hogy 2011 második negyedévéig a világ hat legnagyobb gazdasága közül egyik sem haladta meg 2008 előtt mért teljesítményét. Az Egyesült Államok és Németország már közel jár a válságév előtti kiindulópontához, és Franciaország sincs sokkal lemaradva tőlük, ám Nagy-Britannia, Olaszország és Japán messze a korábbi szintek mögött jár.

2.4.3. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 1947 – 2011. III. negyedév

³² Forrás: <http://www.ft.com/cms/s/0/079ff1c6-d2f0-11e0-9aae-00144feab49a.html#axzz1WXBjPW9m>

A Philadelphia Fed-index, mely az amerikai feldolgozóipari vállalatok üzleti kilátásairól ad képet, 2008 októberében érte el sokéves mélypontját. A feldolgozóipari aktivitás indexe ekkor -38,8 pontra zuhant – ilyen alacsony értékre 1990 óta nem volt példa. Ezután néhány hónapon keresztül javulást mutatott, de 2009 februárjában újabb visszaesés következett (-36,1 pont). 2009 folyamán jelentős mértékben javult az index értéke, augusztustól pedig már elérte a pozitív értéktartományt. A 2010-es évet újból visszaeséssel kezdte a mutató, majd az év második felében jelentős mértékben emelkedett az értéke. Csúcspontját 2011 márciusában érte el (43,4 pont) de ezután ismét meredeken zuhanni kezdett és júniusban újfent negatív értéket vett fel. 2011 őszén az index emelkedést mutatott és visszatért a pozitív értéktartományba (lásd a 2.4.4. ábrát).

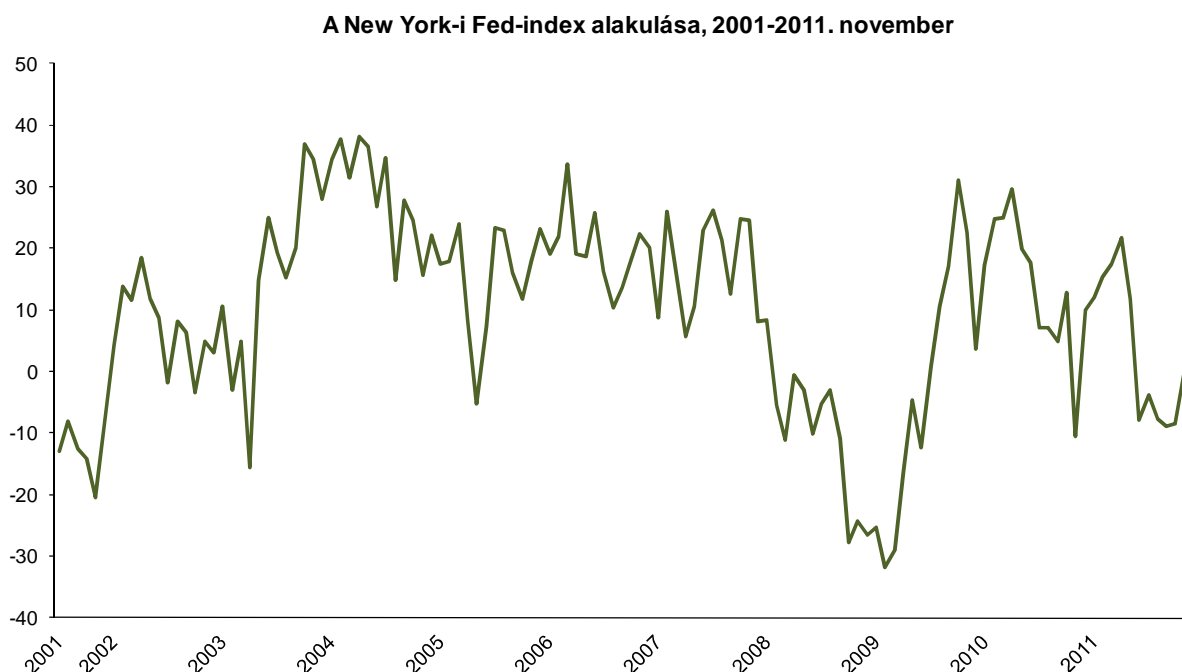
2.4.4. ábra: A Philadelphia Fed-index alakulása, 2001-2011. november

Forrás: www.philadelphiafed.org

A New York-i Fed-index, mely szintén a feldolgozóipari folyamatok állapotát írja le, már 2008 februárjában (még a válság kirobbanása előtt) visszaesést jelzett, ekkor egyetlen hónap alatt 13 pontot zuhant az értéke. A válság hatása 2008 októberében érződött először a mutatón, amikor is 14,2 ponttal esett vissza. A mélypontot (-32,3 pont) 2009 márciusában érte el, ezután viszonylag gyors növekedésnek indult, és 2009 augusztusában már pozitív értéket (10 pont) vett fel. 2009 őszén folytatódott a növekvő tendencia, de az év végén zuhanásszerű, 18 pontos csökkenést figyelhettünk meg. 2010 elején újra növekedést mutatott az index, de májustól ismét folyamatos visszaesést tapasztaltunk, mely novemberre igen jelentős mértéket öltött (-10,44 pont). 2010 decemberétől 2011 áprilisáig ismét emelkedett az index értéke, de ezt öt hónapos csökkenés követte, majd novemberben újra számottevő emelkedést mutatnak az adatok (lásd a 2.4.5. ábrát).

2.4.5. ábra: A New York-i Fed-index alakulása, 2001 – 2011. november

Forrás: www.newyorkfed.org

Az Európai Bizottság 2011 őszi gazdasági előrejelzése³³ szerint 2012 folyamán az Európai Unióban nagyjából stagnálni fog, 2013-ban pedig lassú növekedésnek indul a gazdaság. A munkanélküliség a jelenlegi magas szinten marad. Valamennyi fő gazdasági mutató azt jelzi, hogy a gazdaságélénkülés leáll, és a lefelé mutató kockázati tényezők számottevőek. Az előrejelzések szerint a jelenlegi és a következő negyedévekben stagnálni fog a gazdaság, így az EU és az euróövezet GDP-je várhatóan csak 0,5 százalékkal nő 2012-ben. 2013-ban némileg megélénkül a gazdaság, a növekedés az EU-ban 1,5 százalék, az eurózónában pedig 1,25 százalék körül alakul. A lassulás minden tagállamban éreztetni fogja hatását.

A pénzügyi piacokon folytatódik a bizonytalanság az euróövezet egyes gazdaságainak államháztartásával kapcsolatos fenntarthatósági problémák miatt.

³³ Forrás: http://ec.europa.eu/magyarorszag/news/20111111_oszi_gazdasagi_elorejelzes_hu.htm

Emellett a növekedés leállításához hozzájárulnak az afeletti aggodalmak is, hogy a problémák az euróövezet magját jelentő országokra is áttérjednek. A világgazdaság gyengélkedése, beleértve az EU néhány fontos partnerének gazdasági nehézségeit, tovább erősíti ezt a tendenciát. Az előrejelzés azzal számol, hogy az államadóssággal kapcsolatos válság megfékezésére kidolgozott szakpolitikai intézkedések megvalósítása nyomán 2012 második felében fokozatosan helyreáll a bizalom.

A foglalkoztatottság várhatóan nem fog növekedni 2012-ben. A gazdaság növekedési rátája az előrejelzések szerint nem elegendő ahhoz, hogy javulást idézzen elő a munkaerőpiacon az előrejelzési időszakban. A munkanélküliség tehát valószínűleg nem csökken a jelenlegi magas, 9,5 százalékos szintről.

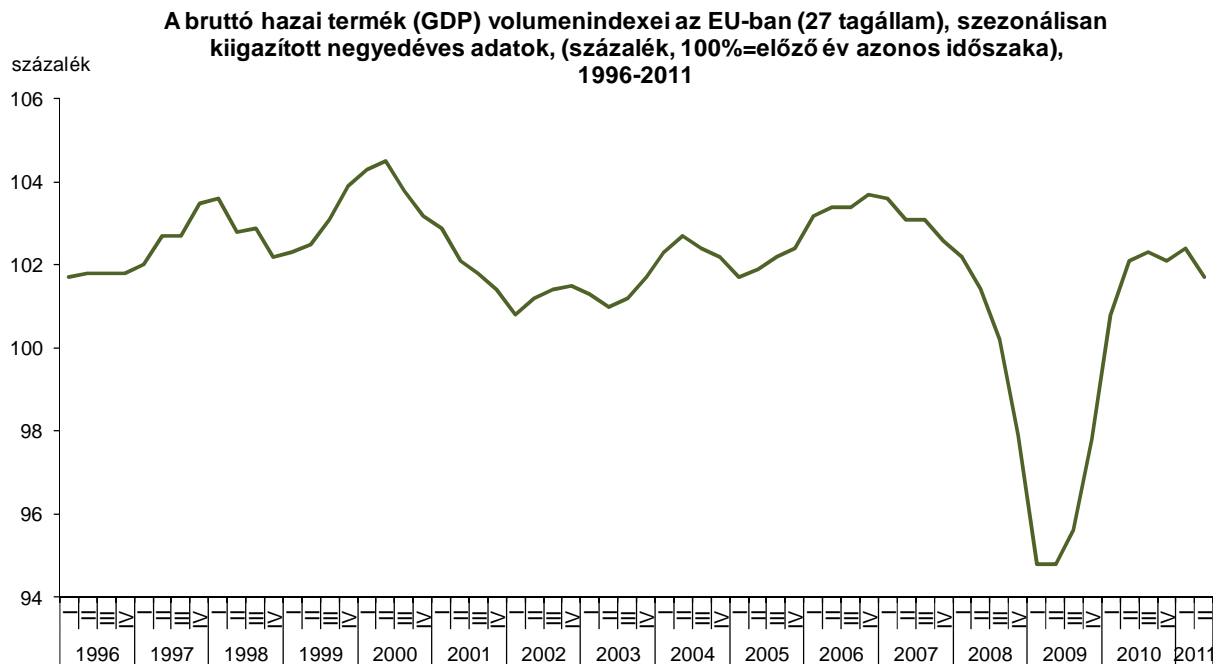
Az államháztartások konszolidációjában jelentős előrelépések történtek 2011-ben. A költségvetési hiány az előrejelzés szerint ebben az évben a GDP 4,75 százalékát teszi ki az EU egészében, illetve alig több, mint 4 százalékát az euróövezetben. Az összesített államháztartási hiány 2012-ben várhatóan csökkenni fog, az EU egészében valamivel a GDP 4 százaléka alatt lesz, az euróövezetben pedig a GDP 3,5 százalékát teszi ki. Az előrejelzés szerint az államadósságnak a GDP-hez viszonyított aránya az Unióban 2012-ben, 85 százalékon éri el a csúcspontját, és 2013-ban stabilizálódni fog. Az euróövezetben ezzel szemben az adósság aránya lassan bár, de tovább emelkedik, és a GDP 90 százalékát is meg fogja haladni 2012-ben.

Az infláció az energiaárakból eredő nyomás mérséklődésének köszönhetően az előrejelzés szerint 2 százalék alá csökken 2012-ben. A visszafogott gazdasági tevékenység és a bérek szerény emelkedése előreláthatólag féken tartja az inflációt az előrejelzési időszakban.

A szakértők szerint három fő kockázati tényező súlya nehezedik az EU és az euróövezet gazdaságára: az államadósság-válsághoz kapcsolódó folytatódó bizonytalanság, a pénzügyi ágazat gyengélkedése és a világkereskedelem megtorpanása. Pozitív kifejtésre is van azonban remény, ha a bizalom a vártnál korábban helyreáll, ami ösztönzőleg hathat a befektetésekre és a magánfogyasztásra. Ezen kívül a külső gazdasági környezet javulása, például a világszintű növekedés feléledése új lendületet adhat az uniós exportnak. A nyersanyagárak csökkenése szintén hozzájárulhat ahhoz, hogy a fogyasztás dinamikusabbá váljon.

A 2.4.6. ábrán látható, hogy 2008-ban és 2009 első felében az Európai Unió tagállamainak átlagos bruttó hazai terméke történelmi mértékű zuhanást mutatott. A GDP csökkenése 2009 első két negyedévében már az 5 százalékot is meghaladta, de 2009 harmadik negyedévében már lassult a visszaesés üteme (-4,4 százalék). A negyedik negyedévben 2,2 százalékra mérséklődött a GDP csökkenése, 2010 első negyedévében pedig már igen enyhe, 0,8 százalékos növekedést tapasztaltunk. A második negyedévben jelentősebb, 2,1 százalékos gyorsulást mutatott az uniós tagállamok átlagos GDP-mutatója, a harmadik negyedévben 2,3 százalék volt ez az adat, a negyedik negyedévben pedig ismét 2,1 százalék. 2011 első negyedévében 2,4 százalékos átlagos bővülést regisztráltak az uniós statisztikai hivatalok, a második negyedévben azonban már csak 1,7 százalékos volt a növekedési ütem.

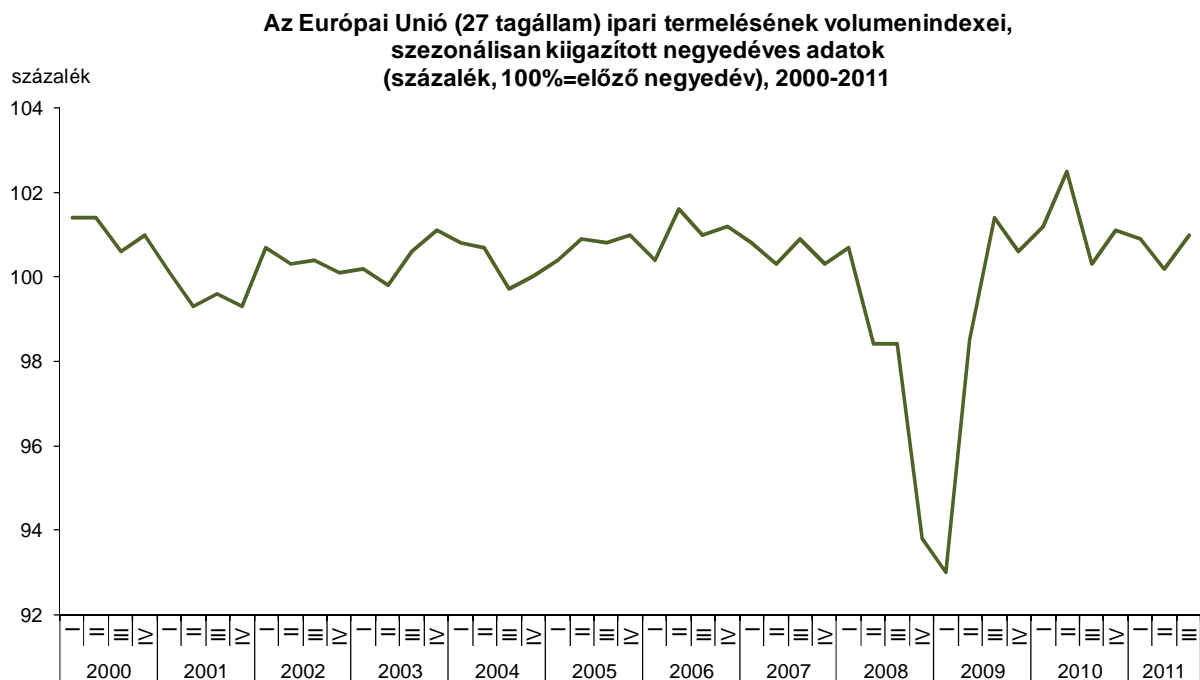
2.4.6. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei az EU-ban, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, (százalék, 100%=előző év azonos időszaka), 1996 – 2011. II. negyedév

Forrás: Eurostat

A 2.4.7. ábrán megfigyelhető, hogy 2008 folyamán az Európai Unió tagállamaiban drasztikus visszaesést mutatott az ipari termelés. A mélypont 2009 első negyedévében következett be, ekkor 7 százalékkal csökkent az ipar kibocsátása 2008 utolsó negyedévéhez képest. A második negyedévben a csökkenés üteme jelentősen (1,5 százalékosra) enyhült, a harmadik negyedévben pedig már 1,4 százalékkal magasabb volt az ipari termelés, mint a megelőző negyedévben. A negyedik negyedévben a növekedés 0,6 százalékosra lassult, 2010 első felében pedig némileg felgyorsult: az első negyedévben 1,2 százalékosra, a másodikban pedig 2,5 százalékosra. A harmadik negyedévben csak igen alacsony ütemű (0,3 százalékos) bővülést mutatott az uniós ipari termelés, az utolsó negyedévben pedig 1,1 százalékot ért el. 2011-ben továbbra is a visszafogott ütemű növekedés a jellemző: az első negyedévben ez 0,9 százalékos volt (a megelőző negyedévhez képest), a második negyedévben 0,2 százalékos, a harmadik negyedévben pedig 1 százalékos.

2.4.7. ábra: Az Európai Unió ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok (százalék, 100%: előző negyedév), 2000 – 2011. II. negyedév

Forrás: Eurostat

Több vezető londoni befektetési ház elemzői prognosztizálnak³⁴ újabb recessziót az euróövezet gazdaságára vonatkozóan 2012-re a lassuló kibocsátás és az eszkalálódó adósságválság miatt. A JP Morgan londoni elemzői szerint az euróövezetben már az idei negyedik negyedévben elkezdődik a visszaesés. A cég arra számít, hogy a valutauniós gazdaság teljesítménye három negyedéven keresztül csökken, és ebben az időszakban összesen 1 százalékkal esik vissza az euróövezeti GDP-érték. A Capital Economics londoni gazdasági-befektetési elemző és tanácsadó csoport új előrejelzésében 0,5 százalékos GDP-csökkenésre

³⁴ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20110929_londoni_elemezok_recesszio

módosította az euróövezetre adott, 2012 egészére szóló prognózisát. A ház korábban 0,5 százalékos átlagos növekedést valószínűsített jövőre a valutaunióban. A Capital Economics szerint 2013 egészében még mélyebb, 1 százalékos visszaesés várható az euróövezetben a cég által eddig várt stagnálás helyett, vagyis az elemzők most már arra számítanak, hogy a valutaunió a következő két teljes évet recesszióban tölti.

A UBS bankcsoport londoni befektetési elemzőrészlegének átfogó prognózisa szerint³⁵ a ház az általa eddig várt 1,0 százalék helyett most már csak 0,2 százalékos átlagos gazdasági növekedést valószínűsít a jövő év egészére az euróövezetben, Németországra pedig 0,8 százalékos GDP-pluszt jósol. A cég nem számol ugyan totális pénzügyi válsággal Európában, de arra számít, hogy a valutauniós adósságválság miatt a következő időszakban újabb, mérsékelt hitelválság alakul ki az euróövezetben, és ez a recesszió felé húzza 2012-ben az euróövezetet. A UBS közgazdászai erősen rontották a közép-európai felzárkózó gazdaságokra szóló prognózisukat is. Magyarországra jövőre az eddig jósolt 1,5 százalék helyett most már csak 0,5 százalékos GDP-növekedést valószínűsítene, Csehország esetében 1,6 százalékról 1,0 százalékra, Lengyelországban pedig 3,3 százalékról 2,9 százalékra vették vissza jövő évi növekedési előrejelzésüket. A ház 2013-ra enyhe élénkülést vár: a prognózis szerint abban az évben az euróövezeti növekedés eléri az 1,0 százalékot, a német ütem pedig az 1,6 százalékot. A UBS szerint 2013-ban Magyarországon 1,5 százalékkal, Csehországban 1,8 százalékkal, Lengyelországban pedig 3,4 százalékkal nő majd a gazdasági teljesítmény.

A Capital Economics legfrissebb, 2012-re szóló térségi GDP-becslése szerint a magyar, a cseh és a lengyel gazdaság növekedési kilátásai az utóbbi időben rosszról még rosszabbra fordultak, és ennek legújabb bizonyítéka az előzetes októberi euróövezeti beszerzési menedzserindex (PMI), ami a valutauniós gazdasági aktivitás további esését jelezte. A Capital Economics közgazdászai 2012-re Lengyelországra 1,5 százalékos, Csehországra 0,7 százalékos növekedést várnak, Magyarországra ellenben – a csökkenő külső kereslet és a feszesebbé váló hazai költségvetési politika együttes hatásaként – 0,5 százalékos visszaesést valószínűsítene. A JP Morgan elemzői friss prognózisukban közölték, hogy a magyar gazdaságban az általuk eddig várt 1,3 százalék helyett mindössze 0,5 százalékos növekedéssel számolnak 2012 egészére. A ház elemzői szerint jövőre Magyarországon lesz a leggyengébb a gazdasági növekedés a közép-kelet-európai országcsoportban.

A Goldman Sachs (GS) bankcsoport londoni befektetési részlegének felzárkózó piaci közgazdászai legfrissebb térségi előrejelzésükben közölték: most már enyhe recessziót jósolnak az euróövezetre, és várakozásuk szerint a valutauniós gazdaság teljesítményének visszaesése még az idén elkezdődik. Ennek alapján a cég londoni szakértői a 2012 egészére szóló magyar GDP-növekedési becslésüket megváltoztatták: a korábbi előrejelzésükben szereplő 2,2 százalék helyett most már csak 1,1 százalékos növekedést várnak jövőre a magyar gazdaságban.

A régió átalakulásának finanszírozására húsz éve létrehozott londoni Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) legfrissebb átfogó előrejelzése rontott korábbi

³⁵ Forrás: http://index.hu/gazdasag/2011/10/31/londoni_elemzok_meredeken_rontjak_kozep-europai_magyar_gdp-elorejelzesuket/

prognózisán. Az EBRD szerint³⁶ nem kizárható, hogy az euróövezeti válság eszkalálódása esetén a régiót a 2008-2009-esnél is nagyobb külső sokk éri. Az előrejelzés szerint a magyarországi növekedésre várhatóan a végtörlesztési program is kedvezőtlenül hat. Az EBRD szerint a Magyarországot is magában foglaló közép-európai és balti csoportban az idén átlagosan 3,1 százalékos gazdasági növekedés várható a júliusban jóslt 3,5 százalék helyett. Magyarország esetében azonban a londoni bank az átlagnál jóval meredekebben, az előző előrejelzésben szereplő 2,7 százalékról 1 százalékra vette vissza a 2011 egészére szóló GDP-növekedési becslését. Az EBRD még nagyobb mértékben rontotta a jövő évi prognózisokat. A bank 2012-ben a régió egészében az eddigi 4,4 százalék helyett most már csak 3,2 százalékos GDP-pluszt vár, ám a közép-európai és balti csoportban mindössze 1,7 százalékos gazdasági növekedést valószínűsít – éppen a felét az egyvel korábbi prognózisban 2012-re szereplő 3,4 százalékos előrejelzésnek. Magyarországnak a prognózis a jövő év egészére alig 0,5 százalékos gazdasági növekedést jósol, mely 2,3 százalékpontos csökkentés a júliusi előrejelzéshez képest. A bank a helyzetértékelésben kitér a magyarországi devizaalapú hitelek kedvezményes árfolyamú végtörlesztési lehetőségére. Az EBRD szerint ez a kezdeményezés valószínűleg tovább rontja a bankok tőkehelyzetét és hitelezési kapacitáit, ami hátráltathatja a hitelkiáramlás fellendülését és a gazdasági növekedést.

A Fitch Ratings nemzetközi hitelminősítő friss elemzésében közölte, hogy feltételezése szerint a végtörlesztési lehetőséggel a magyar devizahitelek 25 százaléka él majd. Ennek alapján a Fitch úgy kalkulál, hogy a lejáratú előtti, piaci árfolyam alatti törlesztések hozzávetőleg 1,5 százalékpontnyit emészthetnek fel a magyar bankszektor alapszintű tökemegfelelési rátájából. A hitelminősítő szerint ettől még nem válna azonnal szükségessé a magyar bankok tőkepótlása a tulajdonos bankok vagy a magyar állam részéről. A Capital Economics elemzőcég felzárkózó piaci közgazdászai a végtörlesztésről összeállított helyzetértékelésükben ennél alacsonyabb, 10-20 százalék közötti részvételi arányt valószínűsítettek. Ez a számítások szerint 0,4-0,8 százalékponttal csökkentené a magyar bankok rendszerszintű tökemegfelelési rátáját. A cég szerint csak közel teljes részvétel esetén csökkenne a kockázatfedezeti mutató a Bázeli-II. előírásban szereplő 8 százalékos minimum alá, ami alatt a bankok újratőkésítése válna szükségessé.

Az OECD friss előrejelzése szerint³⁷ a G7-országok gazdaságai az idei harmadik negyedévben 1,6, a negyedik negyedévben pedig 0,2 százalékkal bővíthetnek, de a fellendülés megtorpanásánál is nagyobb veszélyt jelent a fejlett gazdaságokban a tartósan magas munkanélküliség. Az OECD prognózisában jelezte: az USA gazdasága az idei harmadik negyedévben 1,1 százalékos, a negyedik negyedévben pedig 0,4 százalékos teljesítménynövelésre lesz képes. Az OECD előrejelzése szerint a legnagyobb európai gazdaságok (Németország, Franciaország és Olaszország) együttes teljesítménye a negyedik negyedévre negatív lesz. A harmadik negyedévre várt 1,4 százalékos aggregált GDP-növekedés után a gazdaságok teljesítménye 0,4 százalékkal eshet vissza 2011 utolsó negyedévében. A szervezet elemzői szerint a G7-ek körében a második negyedévben szinte teljesen megállt a gazdasági növekedés, és fennáll a veszélye annak, hogy a következő időszakban bővülés helyett a GDP-csökkenésével

³⁶ Forrás: <http://www.gazdasag.sk/europai-gazdasag/europai-unio/752-ebrd-csoekkentett-kozep-es-kelet-europai-novekedesi-elrejelzesek>

³⁷ Forrás: http://ecoline.hu/makro/2011/9/8/UW3G7L_Nemet_recessziotol_tart_az_OECD

számolhatunk. Ennek elkerülése érdekében azok az országok, amelyek az irányadó ráta csökkentésével már nem tudják gazdaságaikat élénkíteni, nyíltpiaci beavatkozásokra kényszerülhetnek.

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2011. októberi konjunktúrajelentése³⁸ a magyar gazdaság ideji növekedésére vonatkozó előrejelzését 1,5 százalékra, a jövő évi GDP-prognózist pedig 0,5 százalékra módosította (2011 februárban még 3%-os növekedést vártak a kutatók 2012-re). Az alacsonyabb növekedés részben a külpiazi kereslet várható lanyhulásával magyarázható, amely az exportra különösen ráutalt magyar gazdaságban számottevően visszavetheti a növekedés ütemét. A másik kedvezőtlen hatás a kormányzati gazdaságpolitikai lépésekkel, elsősorban a személyi jövedelemadózásban megvalósított változtatások negatív növekedési hatásaival függ össze. Az adójóváírás kivezetése, a minimálbér drasztikus emelése nagy mértékben emeli a vállalkozások bérköltségét, és ezzel rontja nemzetközi versenyképességüket. Hozzá kell tennünk, hogy ezek a hatások különféleképpen érvényesülnek a vállalkozások különböző csoportjaiban: erősebben érintik a kis- és közepes cégeket mint a nagyobbakat, erősebben a magyar tulajdonban, mint a külföldi tulajdonban lévőket. Végeredményben mindezek az egyre élesebb világpiaci verseny körülményei között romló foglalkoztatást, valamint alacsonyabb termelési és beruházási aktivitást idéznek elő.

Az előrejelzés szerint 2012-ben a várhatóan 1 százalék körüli mértékben csökkenő magánfogyasztás negatív hatását a felhasználási oldalon az export növekedése kompenzálja, ez biztosíthatja az enyhe pozitív növekedési kilátásokat. Az export annak következtében tud – az ideji év első felétől ugyan elmaradó mértékben – nőni, hogy jövőre belépnek a termelésbe azok a hatalmas gépjárműgyártó kapacitások (Mercedes, Opel, Audi), amelyek jelentősen növelik az export és az ipari termelés volumenét. Az építőipar mélyrepülése azonban várhatóan 2012-ben is folytatódik, amit mind a lakásépítések igen jelentős visszaesése, mind a beruházások stagnálása, esetleg további csökkenése alátámaszt. A beruházások stagnálását a kedvezőtlen világpiaci kilátások és a belföldi vállalatok versenyképességét rontó adóváltoztatások mellett a külföldi tőke fokozódó gyanakványa is okozza.

Az export és az import a 2011 első hét hónapjában erőteljesen bővült, a növekedés üteme azonban csökkenő, a forgalom dinamizmusa a nyáron csaknem teljesen eltűnt. A negatív tendencia ellenére az áruforgalom egyenlege 4,2 milliárd euróra duzzadt a január-júliusi időszakban, mely elsősorban az importot visszafogó belső fogyasztási és beruházási keresletnek köszönhető. Éves szinten az első félévinél (export: 12 százalék, import: 10 százalék) alacsonyabb forgalombővülést vár a Kopint-Tárki elemzése. Az export növekedése elsősorban a visszafogottabb európai (főképp német) konjunktúra következtében fog lassulni, az importot pedig a korábbi várakozásoknál lényegesen lassúbb hazai fogyasztás- és beruházás-élénkülés veti vissza. 2012-ben, figyelembe véve a kedvezőtlen globális és a még kedvezőtlenebb európai várakozásokat, illetve a belépő új hazai exportkapacitásokat, mindkét forgalmi irány kismértékben lassulhat, de a tetemes exporttöbblet fennmaradhat.

³⁸ Forrás: <http://www.kopint-tarki.hu/kiadvanyaink/konj/konj1103.pdf>

2.5 A gazdasági válság területi egyenlőtlenségei

Főbb megállapítások

A társadalom és a gazdaság munkanélküliségben is megragadható területi polarizáltsága a válság mélypontjáig némileg enyhült, bár ez nem a kedvezőtlen helyzetű térségekben megfigyelhető javulásának, hanem a fejlettebb terek egy részére jellemző lefelé nivellálódásának köszönhető. 2010-ben és 2011-ben a piaci folyamatok és a foglalkoztatáspolitikai eszközök szerepének növelése, a foglalkoztatás enyhe javulásához vezetett: az előbbi okán a Dunántúl északnyugati felén jelentősen csökkent, az utóbbi hatására pedig a legelmaradottabb kistérségekben ingadozott az álláskereső aránya. Összességében azonban a munkanélküliség területi mintázata alig változott, az egyenlőtlenségek viszont újra növekedni kezdtek.

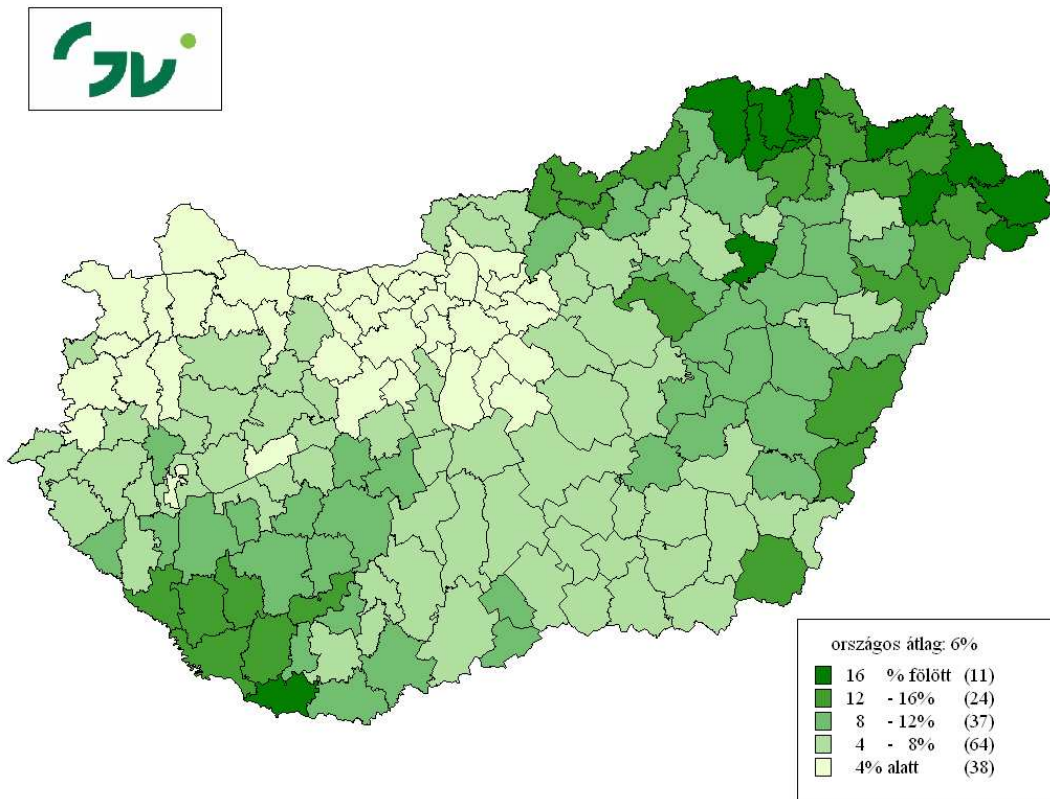
E fejezet vezérfonalát az a kérdés jelenti, hogy a recesszió után fennmaradhat-e a kezdeti látszólagos kiegyenlítődésként a kedvező és kedvezőtlen helyzetű térségek között, vagy végső soron az amúgy is jelentős és szociális feszültségeket is gerjesztő területi különbségek további éleződésére lehet számítani. A területi folyamatokat a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) regiszteréből származó nyilvántartott álláskereső számának alakulásával ragadjuk meg. Mindez nem csak a munkanélküliség kezelésére működtetett eszköz- és intézményrendszer számára jelenthet hasznos információkat, hanem általános érvényű tanulságokkal is szolgál, hiszen a munkanélküliség a fejlettség fontos indikátora. Célunk tehát a területi és az esetleges időbeli különbségek feltárása, valamint a kialakult – és bő évtizede szinte változatlan – munkanélküliségi térszerkezet legutóbbi időszakban végbemenő változásainak vizsgálata.

A munkanélküliség mértékében és struktúrájában is visszatükrözi mind a gazdaság, mind a társadalom tartósan, az 1990-es évek második felétől fennálló területi egyenlőtlenségeit. Kissé leegyszerűsítve az ország egy kedvező helyzetű, a megváltozott körülményekhez alkalmazkodni, adottságait kihasználni képes versenyképesebb, és egy elmaradottabb, a külföldi működő-tőkét alig vonzó, folyamatosan leszakadó részre tagozódik. Ugyanis a munkahelyeket teremtő működő-tőke térben nem véletlenszerűen választ telephelyet, hanem a fekvési és agglomerációs előnyökkel bíró, jól képzett és a modern termelési technikákban jártasságot szerzett munkaerőt kínáló térségeket preferálja.

A gazdasági fejlettség térszerkezetének elemei közül a legfontosabb a főváros–vidék dichotómia, hiszen a legnagyobb különbség a fővárosi agglomeráció és az ország többi része között tapasztalható. A makro-regionális szinten is megragadható markáns nyugat-kelet lejtő mellett az ezredforduló után egy enyhébb észak-dél ellentét is kezd kirajzolódni; a központi és az északnyugat-dunántúli régiók előnye jól mérhető a déli és keleti térségekkel szemben. Alacsonyabb térségi szinteken a fővárosi agglomerációból kiindulva az M1 és M7 autópályák valamint a nyugati határ által kirajzolt háromszög mentén sorakoznak a kedvezőbb helyzetű térségek, települések, míg az ún. „BB”-vonaltól – a Balassagyarmatot Békéscsabával összekötő képzeletbeli egyenestől – keletre fekvő térségek gazdasága számít a

legelmaradottabbnak, lakosainak életszínvonala pedig a legalacsonyabbnak. A nagyobb városi maggal rendelkező térségek rendre kiemelkednek környezetükből – e jelenség főképp a közepesen fejlett és elmaradottabb országrészekben jellemző, míg a forgalmi árnyékhelyzetben, nagyobb városoktól távolabb fekvő külső és belső perifériák jelentik a negatív pólusokat. A térszerkezet ezen fő elemei az álláskeresők arányával is megragadhatóak (lásd a 2.5.1. ábrát), bár a főváros-vidék megosztottság ebből a szempontból nem tekinthető markánsnak.

2.5.1. ábra: A nyilvántartott álláskeresők aránya a 15-64 éves népességből a válság kezdetén (%), 2008. szeptember

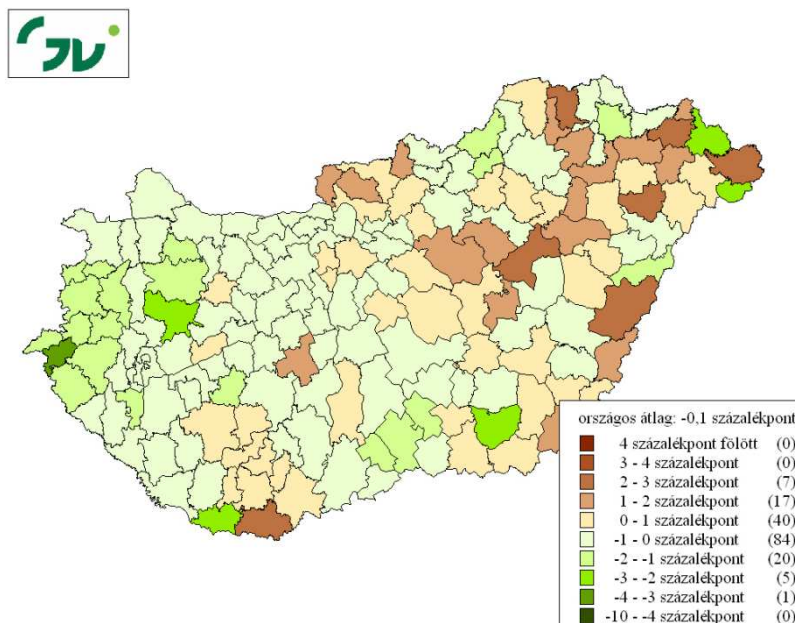
Adatok forrása: NFSZ, <http://www.munka.hu>

2008 őszén a magyar gazdaságot is elérte a recesszió, ennek egyik legszembetűnőbb jele a munkanélküliek számának és arányának hirtelen megemelkedése volt. A válság munkaerő-piaci hatása térben különböző erősséggel jelent meg. Kezdetben az exportorientált (ipari) vállalkozások körzetében emelkedett jelentősen az álláskeresők száma, azaz a legfejlettebb vidéki térségek, ezen belül is az ingázás forrásterületei szenvedték el a leglátványosabb visszaesést. Később azonban, az általános hatások következtében (forintválság, hitelszűke, belső kereslet visszaesése) a munkanélküliség emelkedése is általános jelenséggé vált, és már az elmaradottabb, eredetileg is kedvezőtlenebb munkaerő-piaci helyzettel jellemezhető térségekben is gondot okozott. A földrajzi helyzet már kevésbé differenciálta a változásokat. A válság mélypontjáig, 2009 és 2010 fordulójáig némileg enyhült a munkapiac térben is megragadható polarizáltsága, mivel összességében a fejlettebb észak-dunántúli terekben növekedett az álláskeresők aránya.

2010 2. negyedévében a gazdasági teljesítmény újra enyhén növekedni kezdett, aminek jelei a munkaerőpiacon is érzékelhetővé váltak. A javulást nem véletlenül a Nyugat-Dunántúlon fedezhettük föl először, hisz az exportpiacok élénkülésére e térség iparvállalatai reagáltak a leggyorsabban. Azonban az álláskeresők NFSZ által rögzített számának csökkenésében minden bizonnyal jelentős szerepet játszott a közfoglalkoztatás, az „Út a munkához program” növekvő intenzitása is. Ez a 2009-ben indított program egy jól megragadható – nem melleleg térben is viszonylag koncentráltan jelen lévő – társadalmi csoport, a rendszeres szociális segélyben részesülő, tartós munkanélküliek foglalkoztathatóságának javítását célozta, így a legelmaradottabb kistérségek arányszámaiban is számottevő javulás következett be. A regisztrált álláskeresők szezonálisan kiigazított számának csökkenése tehát nem kizárólag a válságból való kilábalás jele, hanem egy régóta létező szociális és foglalkoztatási probléma megoldására irányuló kísérlet eredményeit is tükrözte. A foglalkoztatáspolitikai és piaci hatások eredőjeként a területi egyenlőtlenségek alig változtak 2010 folyamán.

2011 elején jelentős változás történt, ugyanis az álláskeresők száma hirtelen megemelkedett a közfoglalkoztatásból kikerülő regisztrációba történő visszatérése miatt. Ugyanis átalakították a régi típusú közfoglalkoztatási rendszert, az addig működött megszüntették, az új pedig csak fokozatosan indult be. Az álláskeresők havi létszámadatai csupán szeptemberre süllyedtek újra az egy évvel korábbi értékek alá, amiben szerepet játszott közfoglalkoztatás alakítása is. Az elmaradottabb térségek tavalyi jó bázisadataihoz képest egy év alatt jelentős romlás következett be, a közfoglalkoztatást szeptemberre sem sikerült mindenhol az előző évi szintre hozni (lásd a 2.5.2. ábrát). Ezzel ellentétben az ország kedvezőbb helyzetű vidéki tereiben tovább csökkent a munkanélküliség a továbbra is enyhén élénkülő külpiazi folyamatoknak köszönhetően.

2.5.2. ábra: A nyilvántartott álláskeresők arányának változása az előző év azonos időszakához képest (százalékpont), 2011. szeptember

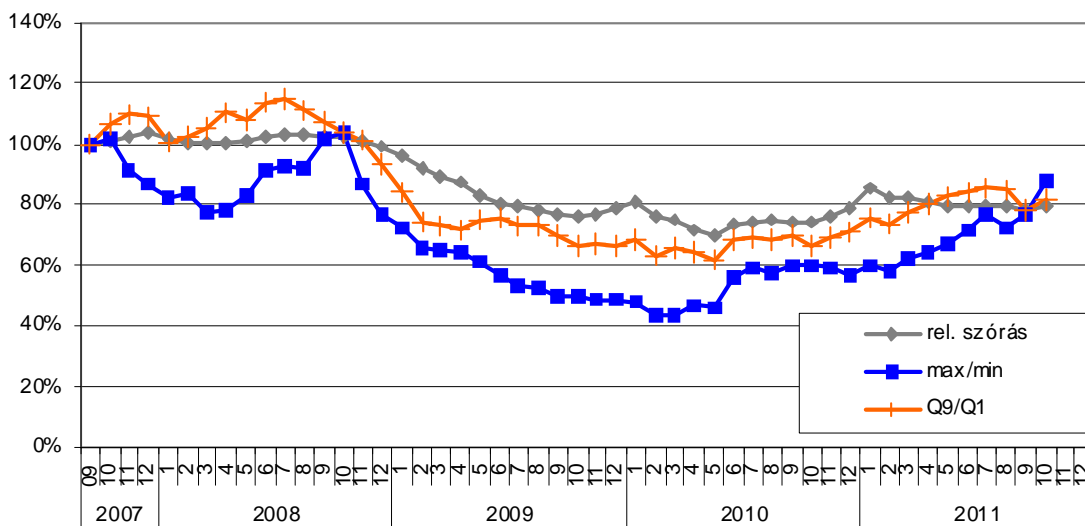

Adatok forrása: NFSZ, <http://www.munka.hu>

Eddig nem esett szó a fővárosi agglomerációról, pedig annak munkaerő-piaci helyzete az ország többi térségtől eltérő módon alakult a válság kezdete óta. Itt sokkal később kezdett növekedni az álláskeresők száma, azonban nem csupán „késett” a munkanélküliség hulláma, hanem jóval tovább tartott. Olyannyira sokáig, hogy a nyugat-dunántúli térségekkel ellentétben itt még mindig nem észlelhető a javulás, a szezonálisan igazított adatok 2011 szeptemberéig majdnem folyamatosan emelkedtek. Ennek oka valószínűleg az, hogy a fővárosi munkaerőpiac tehetetlensége nagy, valamint hogy nem elsősorban a külső környezet ingadozásait követi, hanem inkább a belső kereslet alakulásának függvényében változik, és ez utóbbi stagnálása okán nem élénkül.

A különböző térségtípusok eltérő fejlődési pályái összességében a területi egyenlőtlenségek enyhe emelkedését okozzák (lásd a 2.5.3. ábrát). Az eredendően kedvezőbb helyzetű térségek közül a Dunántúl északnyugati kistérségeiben javul a helyzet, ami az egyenlőtlenségek fokozódásának irányába hat, azonban fővárosi agglomerációban zajló folyamatok ezt némileg ellensúlyozzák. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközöket a legelmaradottabb, legsúlyosabb gondokkal küzdő kistérségekben veszik igénybe nagy számban, amely a válságtól függetlenül is létező foglalkoztatási probléma oldódását célozza. A közfoglalkoztatási programok felfüggesztése, majd átszervezése ugyanakkor a pozitív, kiegyenlítődést elősegítő folyamatokat 2011 elején megtörte. A fenntartható javuláshoz persze hosszú idő, jelentős forrás és az eszközök működésének monitorozása, szükség esetén korrekciója szükséges.

2.5.3. ábra: Az álláskeresők arányának kistérségi szintű területi egyenlőtlenségei, 2008. január – 2011. október

3. Vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Jelen fejezetben a konjunktúra mutatók összetevőihöz hasonló szubjektív értékeléseken keresztül bemutatjuk a vállalkozások üzleti helyzetét és várakozásait.

Az első alfejezet az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozik. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalmi mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell ismertetésével az optimista várakozások vállalati háttere kerül megvitatásra, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2012 első félévére. A harmadik alfejezetben az üzleti helyzet és várakozások területi egyenlőtlenségei kerülnek bemutatásra.

A függelékben 2007-ig visszamenőleg bemutatásra kerül a termelési volumen, rendelésállomány, általános üzleti helyzet, illetve a beruházási aktivitás export és gazdasági tevékenység, vállalatméret, tulajdonosi háttér és területi egységek szerinti két-dimenziós összefüggései.

Főbb megállapítások:

A vállalatok idén hasonlóan ítélik meg üzleti helyzetüket, mint a tavaly – így lényegében elmondható, hogy az akkor megfogalmazott óvatos várakozásaik nem teljesültek. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke +11 pont – azaz 11 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, amelyek inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, amelyek kedvezőtlenül.

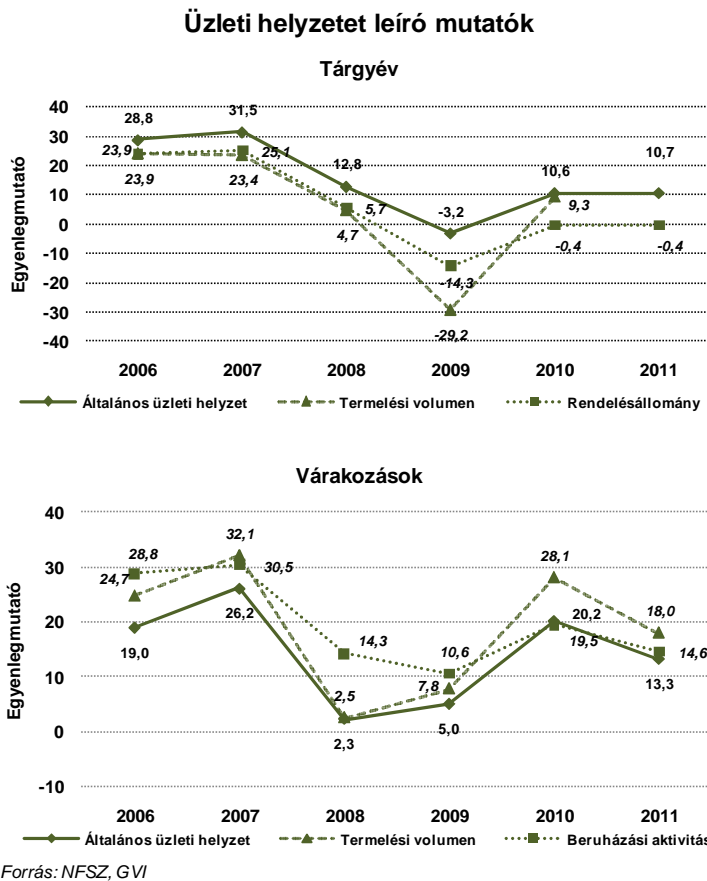
- A 2011-re vonatkozó üzleti várakozások jelentősen romlottak a tavalyihoz képest. Míg egy évvel korábban az üzleti helyzetet kifejező vállalati egyenlegmutató értéke 20 pont volt, idén csak 13 pont. Ennek ellenére, a vállalatok többsége üzleti helyzetének javulásában bízik 2012 első félévében.
- Az egyes gazdasági ágakat, bár eltérő mértékben érintette a válság, de az építőipar kivételével hasonló, korábban ismertetett folyamatokkal jellemezhetőek. Az ipari vállalatok például, üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére, a kritikus 2008-es és 2009-es években is a kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek. Velük ellentétben a kereskedelem és szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. Mindkét területen 2010 őszére már javuló várakozásokról beszélhetünk.
- A döntően exportra termelő, szolgáltató és tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalati körök optimistább várakozásokkal bírnak. Általánosságban elmondható, hogy minél nagyobb a külföldi tulajdonhányad, minél inkább exportra termel, szolgáltató egy vállalat, annál optimistább várakozásokkal tekint 2012 első félévére.
- Az üzleti helyzet megítélésében jelentős területi egyenlőtlenségek mutatkoznak. A jelenlegi üzleti helyzetet mérő egyenlegmutató Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron (27pont) megyékben a legmagasabb és Budapesten (1pont) és Nógrádban (2 pont) a legalacsonyabb.

3.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A vállalatok idén hasonlóan ítélik meg üzleti helyzetértéküket, mint a tavaly – így lényegében elmondható, hogy az akkor megfogalmazott óvatos várakozásaik nem teljesültek. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 11 pont – azaz 11 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül.

A 2011-re vonatkozó üzleti várakozások jelentősen romlottak a tavalyihoz képest. Míg egy évvel korábban az üzleti helyzetet kifejező vállalati egyenlegmutató értéke 20 pont volt, idén csak 13 pont. Ennek ellenére, a vállalatok többsége üzleti helyzetének javulásában bízik 2012 első félévében.

3.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év)

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2009 tárgyévében -5,6 pont. Ez azt jelenti, hogy 5,6 százalékponttal több vállalat ítélte meg rossznak az üzleti helyzetét, mint amennyi jónak.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

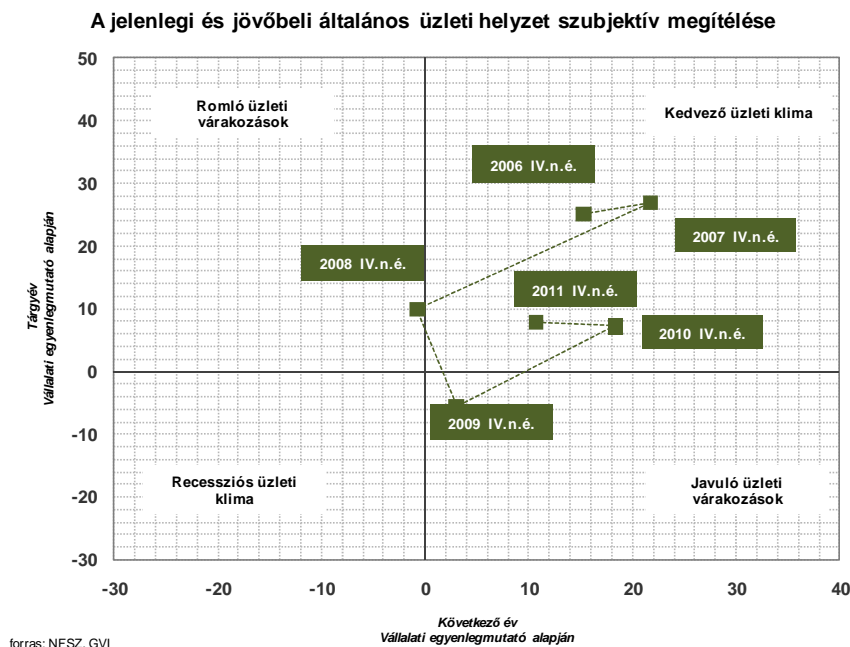
	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet - tárgyév	5376	28,8	3873	31,5	4275	12,8	4131	-3,2	4045	10,6	4153	10,7
Termelési vol. - tárgyév 2. félév	5300	23,9	3822	23,4	4222	4,7	3999	-29,2	4005	9,3	NA	NA
Rendelésállomány - tárgyév 2. félév	5285	23,9	3823	25,1	4221	5,7	3982	-14,3	3975	-0,4	4054	-0,4
Ált. üzleti helyzet - következő félév	4995	19,0	3480	26,2	3715	2,3	4096	5,0	3531	20,2	3562	13,3
Termelési vol. - következő év első félév	4989	24,7	3521	32,1	3779	2,5	3443	7,8	3450	28,1	3723	18,0
Beruházási akt. - következő év 1. félév	5059	28,8	3560	30,5	3896	14,3	3840	10,6	3524	19,5	3522	14,6

Forrás: NFSZ, GVI

A 3.1.1-es ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése „együtt mozog”, a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó konkrétabb mutatókéval. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános mutatón keresztül mutatjuk be.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatják – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borúlátó várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a 2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben is a kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét – a 2012 első félévére megfogalmazott várakozások azonban kedvezőtlenebbek, mint egy évvel korábban.

3.1.2. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Egyenlegmutató	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	5981	25,1	7076	27,0	7080	9,9	7143	-5,6	7000	7,2	6995	7,9
Várakozások	5546	15,3	6108	21,7	5984	-0,7	7067	3,0	5982	18,3	5826	10,7

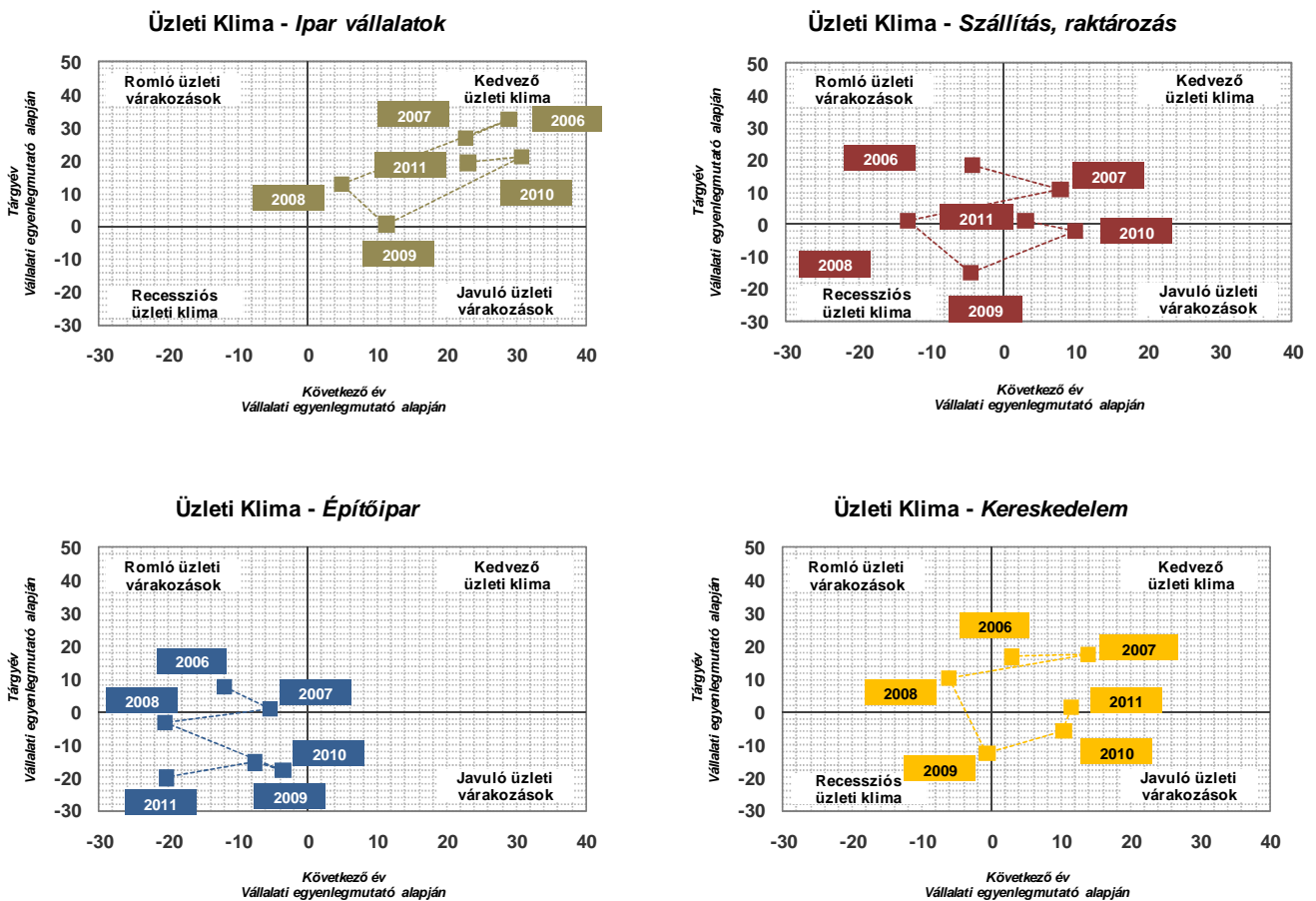
Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

Az egyes gazdasági ágakat, bár eltérő mértékben érintette a válság, de az építőipar kivételével hasonló, korábban ismertetett folyamatokkal jellemezhetőek. Az ipari vállalatok például, üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére, a kritikus 2008-es és 2009-es években is a kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek. Velük ellentétben a kereskedelem és szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. Mindkét területen 2010 ősziére már javuló várakozásokról beszélhetünk. A kereskedelem kivételével enyhén romlottak az üzleti klíma.

Az építőipari vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellentétben még 2010-ben sem mutatkozik meg a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintenek a jövőre.

3.1.3. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként

Egyenlegmutató		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgyév	141	18,5	279	10,9	370	1,2	301	-14,8	303	-2,0	1277	1,3
	Várakozások	134	-4,2	247	7,9	301	-13,1	298	-4,6	242	10,0	1561	3,1
Ipar	Tárgyév	2505	27,0	1907	32,5	2030	13,0	2051	0,6	2118	21,0	2335	19,4
	Várakozások	2343	22,6	1686	29,0	1730	5,0	2033	11,3	1846	30,8	1959	23,1
Építőipar	Tárgyév	530	7,8	725	0,8	702	-3,3	763	-17,8	794	-15,4	555	-20,3
	Várakozások	472	-12,0	577	-5,3	571	-20,6	754	-3,6	606	-7,6	716	-20,0
Kereskedelem	Tárgyév	1164	16,8	1730	17,6	1446	10,3	1558	-12,5	1639	-5,9	275	11,4
	Várakozások	1059	3,0	1478	13,9	1236	-6,1	1538	-0,7	1405	10,4	215	1,5

Forrás: NFSZ, GVI

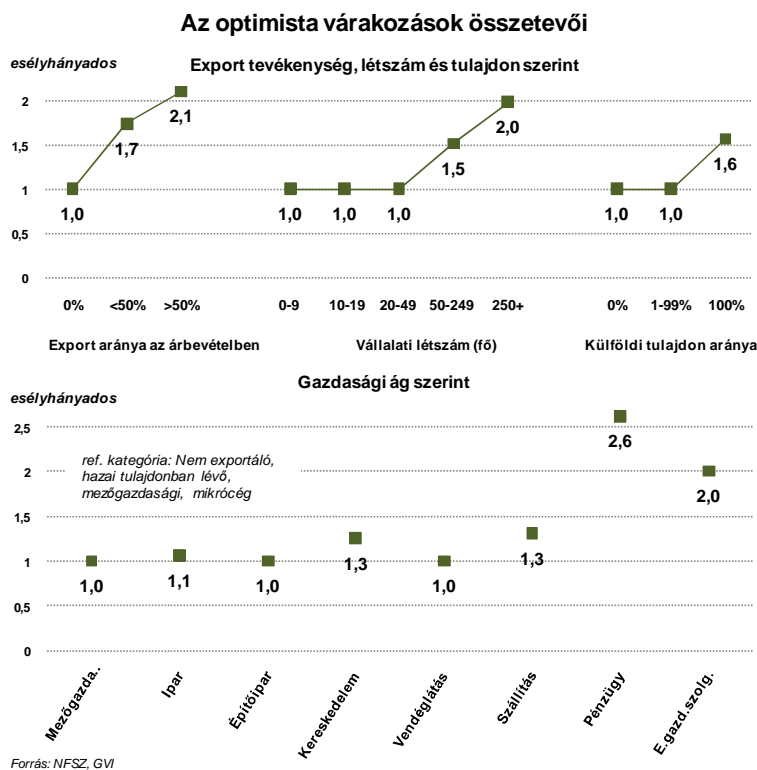
3.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.

A döntően exportra termelő, szolgáltató és tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalati körök optimistábbak. A vállalatméretnek 50 fő felett kezd hatása lenni – az 50 főnél nagyobb vállalatok 1,5-ször, a 250 felettiek 2-szer nagyobb eséllyel találunk optimista vállalatokat, mint a mikrocégek körében.

A pénzügyi tevékenységgel foglalkozó vállalati körökben a leginkább bizakodóak a versenyszféra szereplői - közel 2,6-szer nagyobb valószínűséggel találunk optimista vállalatokat, mint a mezőgazdaságban.

3.2.1. ábra: Az optimista várakozások elemi összetevői

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei a 1.5.-ös függelékben találhatóak

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat.

Referenciacsoport: Referencia csoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozások

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoportétól.

A külföldi tulajdonban lévő, döntően exportra termelő, szolgáltató vállalatok tekintetnek leginkább optimistán a következő félévre. Ezen vállalati körben 6,6-szer akkora valószínűséggel találunk optimista vállalatokat, mint a nem exportáló, hazai vagy vegyes tulajdonban lévő vállalatok körében.

Általánosságban elmondható, hogy minél nagyobb a külföldi tulajdonhányad, minél inkább exportra termel, szolgáltat egy vállalat, annál optimistább várakozásokkal tekint 2012 első félévére.

3.2.2. ábra: Az optimista várakozások összetevői: tulajdon, méret és export

Az optimista várakozások összetevői
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,7	2,1
	10-19 fő	1,0	1,7	2,1
	20-49 fő	1,0	1,7	2,1
	50-249 fő	1,5	2,6	3,2
	250 fő felett	2,0	3,5	4,2
Vegyes tulajdon	0-9 fő	1,0	1,7	2,1
	10-19 fő	1,0	1,7	2,1
	20-49 fő	1,0	1,7	2,1
	50-249 fő	1,5	2,6	3,2
	250 fő felett	2,0	3,5	4,2
Külföldi tulajdon	0-9 fő	1,0	1,7	2,1
	10-19 fő	1,6	2,7	3,3
	20-49 fő	1,6	2,7	3,3
	50-249 fő	2,4	4,1	5,0
	250 fő felett	3,1	5,4	6,6

Az optimista várakozások összetevői
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,7	2,1
	10-19 fő	1,0	1,7	2,1
	20-49 fő	1,0	1,7	2,1
	50-249 fő	1,5	2,6	3,2
	250 fő felett	2,0	3,5	4,2
Vegyes tulajdon	0-9 fő	1,0	1,7	2,1
	10-19 fő	1,0	1,7	2,1
	20-49 fő	1,0	1,7	2,1
	50-249 fő	1,5	2,6	3,2
	250 fő felett	2,0	3,5	4,2
Külföldi tulajdon	0-9 fő	1,6	2,7	3,3
	10-19 fő	1,6	2,7	3,3
	20-49 fő	1,6	2,7	3,3
	50-249 fő	2,4	4,1	5,0
	250 fő felett	3,1	5,4	6,6

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozásokhoz képest az optimista várakozások esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 250 fő feletti, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 1,9. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor ezen vállalati körben 1,9-szer nagyobb valószínűséggel találunk 2012 első félévére optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro vállalkozásoknál.

A döntően exportra termelő, szolgáltató, külföldi tulajdonban lévő szállítás, raktározás, ipari, pénzügyi és egyéb gazdasági szolgáltatási tevékenységgel foglalkozó vállalati körben tekintenek 2012 első félévére a leginkább pozitív várakozásokkal.

A korábbiaknak megfelelően a gazdasági tevékenységtől függetlenül a kizárólag hazai tulajdonban lévő és döntően nem exportáló vállalatok kissé borúlátóbbak. Ha az egyéb gazdasági szolgáltatással foglalkozó vállalati kört vizsgáljuk, elmondhatjuk, hogy a döntően exportáló, tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok 6,6-szor, a külföldi tulajdonban lévő, de döntően a hazai piacra szolgáltató vállalatok 4,8-szor, a hazai tulajdonban lévő, de döntően exportálók 4,2-szer és hazai tulajdonban lévő és döntően hazai piacra szolgáltató vállalatok 2-szer optimistábbak, mint a hazai, belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozások.

3.2.3. ábra: Az optimista várakozások összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Az optimista várakozások összetevői
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon			
Mezőgazdaság	1,0	1,0	2,1
Ipar	1,1	1,1	2,2
Építőipar	1,0	1,0	2,1
Kereskedelem	1,3	1,3	2,6
Vendéglátás	1,0	1,0	2,1
Szállítás	1,3	1,3	2,8
Pénzügy	2,6	2,6	5,5
Egyéb gazd.szolg.	2,0	2,0	4,2
Külföldi tulajdon			
Mezőgazdaság	1,9	1,6	3,3
Ipar	3,6	1,7	3,5
Építőipar	1,9	1,6	3,3
Kereskedelem	3,0	2,0	4,1
Vendéglátás	1,9	1,6	3,3
Szállítás	3,4	2,0	4,3
Pénzügy	4,3	4,1	8,6
Egyéb gazd.szolg.	4,8	3,1	6,6

Forrás: NFSZ - GVI

Az optimista várakozások összetevői
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon			
Mezőgazdaság	1,0	1,0	2,1
Ipar	1,1	1,1	2,2
Építőipar	1,0	1,0	2,1
Kereskedelem	1,3	1,3	2,6
Vendéglátás	1,0	1,0	2,1
Szállítás	1,3	1,3	2,8
Pénzügy	2,6	2,6	5,5
Egyéb gazd.szolg.	2,0	2,0	4,2
Külföldi tulajdon			
Mezőgazdaság	1,9	1,6	3,3
Ipar	3,6	1,7	3,5
Építőipar	1,9	1,6	3,3
Kereskedelem	3,0	2,0	4,1
Vendéglátás	1,9	1,6	3,3
Szállítás	3,4	2,0	4,3
Pénzügy	4,3	4,1	8,6
Egyéb gazd.szolg.	4,8	3,1	6,6

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozásokhoz képest az optimista várakozások esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör.

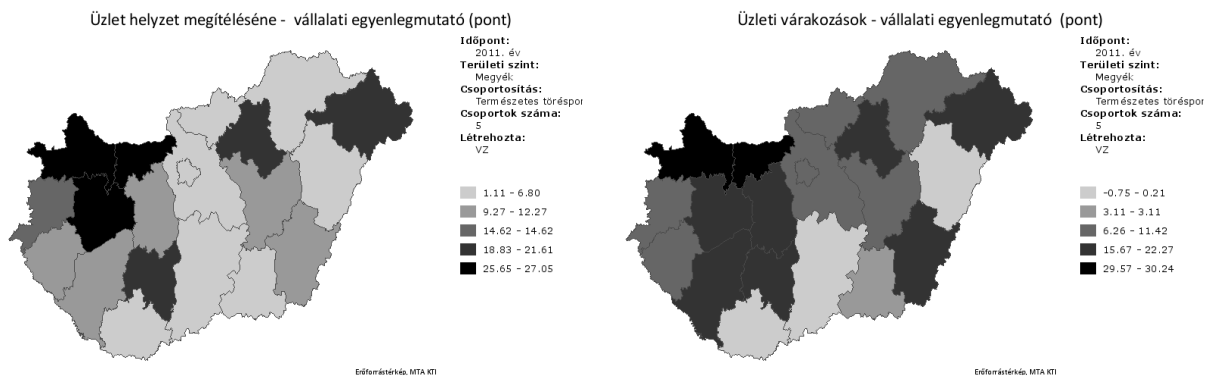
Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) vendéglátással foglalkozó vállalati kör esélyhányadosa 1,9. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben 1,9-szer nagyobb valószínűséggel találunk 2012 első félévére optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro vállalkozásoknál.

3.1. Területi egyenlőtlenségek

Az üzleti helyzet megítélésében jelentős területi egyenlőtlenségek mutatkoznak. A jelenlegi üzleti helyzetet mérő egyenlegmutató Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron (27pont) megyékben a legmagasabb és Budapesten (1pont) és Nógrádban (2 pont) a legalacsonyabb. Budapest esetében a 1 pont azt jelenti, hogy csak 1 százalékpontos többségben vannak az üzleti helyzetüket pozitívan megítélők az pesszimistákkal szemben.

Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron (30pont) megyékben tekintenek leginkább optimistán a vállalatok a következő félévre, míg Baranya (-1pont) és Bács-Kiskun (0pont) megyékben a leginkább borúlátóak.

3.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei megyei bontásban

Egyenlegmutató	Tárgyév		Várakozások	
	n	pont	n	pont
Budapest	1952	1,1	1768	7,0
Baranya	163	4,7	140	-0,7
Bács-Kiskun	242	6,8	222	0,2
Békés	168	12,1	138	15,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	298	4,3	249	6,7
Csongrád	223	4,6	194	3,1
Fejér	262	11,1	225	15,8
Győr-Moson-Sopron	199	27,1	182	29,6
Hajdú-Bihar	241	3,1	213	-0,7
Heves	183	21,1	176	20,0
Komárom-Esztergom	210	26,7	184	30,2
Nógrád	142	2,4	123	9,8
Pest	1253	3,8	1025	11,4
Somogy	173	12,3	158	18,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	185	21,6	156	18,0
Jász-Nagykun-Szolnok	203	9,3	171	10,0
Tolna	155	18,8	124	22,3
Vas	195	14,6	174	10,2
Veszprém	239	25,7	226	17,1
Zala	197	9,8	173	6,3

Forrás: NFSZ, GVI

Az egyenlegmutató:
Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Ezért egy pontnyi elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

4. 2012-ben várható munkaerő-kereslet

Jelen fejezetben a 2012-ben várható munkaerő-keresletet mutatjuk be vállalati egyenlegmutatók segítségével. Ez azt jelenti, hogy a munkaerő-keresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszámbővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra.

Az első alfejezet az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozik. A második alfejezetben egy regressziós modell ismertetésével segítségével a létszámnövekedést tervező vállalatok jellemzői kerülnek megvitatásra, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körben várható 2012-ben létszámbővülés. A harmadik alfejezetben a létszámbővítés és létszámcsökkentés területi egyenlőtlenségei kerülnek bemutatásra. Az utolsó, negyedik alfejezetben pedig a foglalkozási csoportok iránti kereslet különbségeiről lehet olvasni.

A függelékben 2008-ig visszamenőleg bemutatásra kerülnek a létszámváltozások export és gazdasági tevékenység, vállalatméret, tulajdonosi háttér és területi egységek szerinti két-dimenziós összefüggései.

Főbb megállapítások:

2011-ben 11 százalékponttal több vállalat bővítette személyi állományát, mint amennyi csökkentette. 2011-ben azonban megtörni látszik a 2010-ben elinduló kedvező tendencia, az egyenlegmutató értéke 3 pontot csökkent. A következő évre vonatkozó tervek a tavalyi évhez hasonlóan kicsit visszafogottabbak: az egyenlegmutató értéke 9 pont.

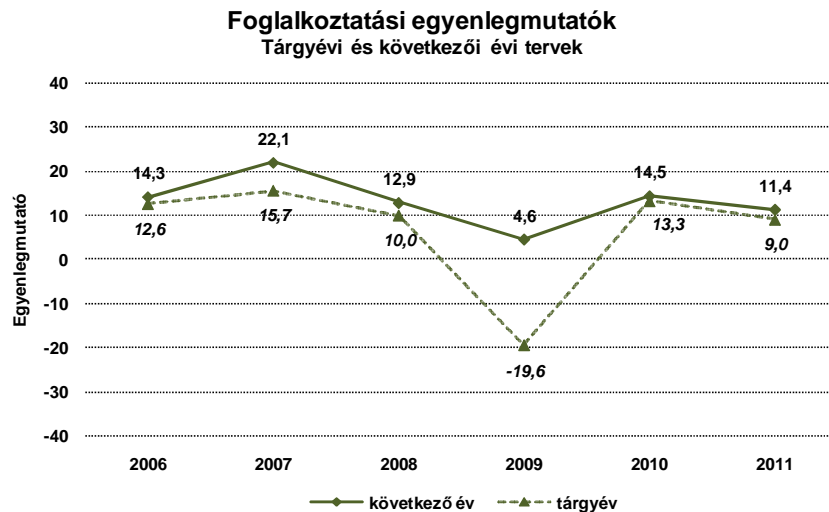
- Az export tevékenység fokozódásával és a létszám növekedésével nő az esélye a létszámnövekedésnek a következő évben. A tisztán hazai és külföldi tulajdonban lévő vállalatok között nincsen különbség, köreikben ugyanakkora valószínűséggel találunk létszámbővítő vállalatokat.
- A vendéglátás és ipar területein tevékenykedő vállalati körökre jellemző leginkább a létszámbővülés. Előbbiben 2,9-szor, utóbbiban pedig 2,1-szer nagyobb valószínűséggel találunk létszámbővítő vállalatokat, mint a mezőgazdaságban. Legkisebb valószínűséggel a pénzügyi vállalatok terveznek létszámbővülést.
- A szakképzett fizikai munkakörök foglalkoztatási helyzete a legkedvezőbb. 2011-ben 11 százalékponttal több vállalat bővítette szakképzett fizikai alkalmazotti körét, mint amennyi csökkentette. A 2012-re vonatkozó szándékok még ennél is kedvezőbbek. A foglalkoztatási egyenlegmutató értéke 12 pont, azaz 12 százalékponttal több vállalat tervez létszámbővítést, mint amennyi létszámcsökkenést.
- A nem diplomás szellemi munkakörök esetében legvisszafogottabb volt a létszámbővítés 2011-ben: az egyenlegmutató értéke -19 pont. Igaz, a 2012-es egyenlegmutató a tendencia megtörését jelzi.

4.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

2008 őszén a következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutató értéke 13 pont volt, azaz 13 százalékponttal több vállalat tervezett létszámnövekedést, mint létszámcsökkenést. A gazdasági válság hatásai miatt, ezen várakozások rendkívül túlzottnak bizonyultak: hiszen 2009-ben közel 20 százalékpontos többségbe kerültek a létszámbővítő vállalatokkal szemben a létszámukat csökkentők. A következő évre megfogalmazott várakozások 2009-ben némileg visszafogottabbak voltak, mint a 2010-ben ténylegesen lejátszódó folyamatok: hiszen a tavalyi várakozások szerint csak 5 százalékpontos, ténylegesen viszont 14 százalékpontos többségbe kerültek a létszámukat növelő vállalatok.

2011-ben 11 százalékponttal több vállalat bővítette személyi állományát, mint amennyi csökkentette. 2011-ben azonban megtörni látszik a 2010-ben elinduló kedvező tendencia, az egyenlegmutató értéke 3 pontot csökkent. A következő évre vonatkozó tervek a tavalyi évhez hasonlóan kicsit visszafogottabbak: az egyenlegmutató értéke 9 pont.

4.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenleg-mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szaggatott vonallal kerültek megjelenítésre az adott évre vonatkozó tényadatok és folytonos vonallal az adott évben, a következő évre megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2008-ban a tárgyévi egyenlegmutató értéke 12,6 pont. ez azt jelenti, hogy közel 13 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkentő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Egyenlegmutató	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6003	12,6	7204	15,7	7204	10,0	7151	-19,6	7073	13,3	7082	9,0
Várakozások	5861	14,3	6791	22,1	6764	12,9	7144	4,6	6996	14,5	6965	11,4

Forrás: NFSZ, GVI

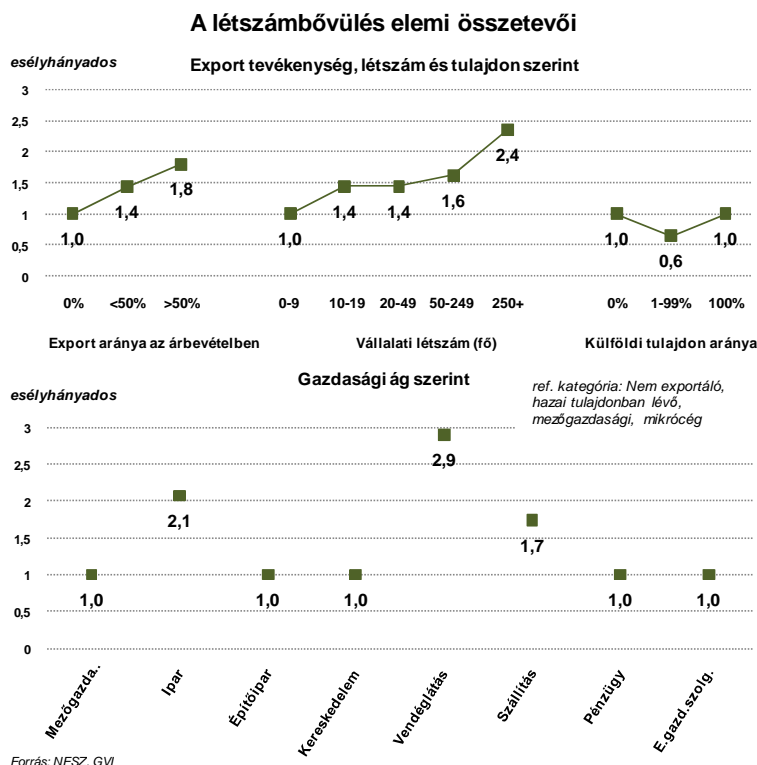
4.2 A létszámbővítő vállalatok jellemzői

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszámbővülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.

Az export tevékenység fokozódásával és a létszám növekedésével nő az esélye a létszámnövekedésnek a következő évben. A tisztán hazai és külföldi tulajdonban lévő vállalatok között nincsen különbség, köreikben ugyanakkora valószínűséggel találunk létszámbővítő vállalatokat.

A vendéglátás és ipar területein tevékenykedő vállalati körökre jellemző leginkább a létszámbővülés. Előbbiben 2,9-szor, utóbbiban pedig 2,1-szer nagyobb valószínűséggel találunk létszámbővítő vállalatokat, mint a mezőgazdaságban. Legkisebb valószínűséggel a pénzügyi vállalatok terveznek létszámbővülést.

4.2.1. ábra: A létszámbővülés elemi összetevői

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei a 2.1.7.-es függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat.

Referenciacsoport: Referencia csoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozások

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

Az exportáló közepes és nagyvállalatok tervezik legnagyobb valószínűséggel létszámuk bővítését 2011 folyamán. A döntően exportra dolgozó, 250 fő feletti vállalatok például 5,9-szer, a 50 és 249 fő közöttiek pedig 3,2-szer nagyobb valószínűséggel növelik létszámukat, mint a nem exportálók és a mikrovállalatok.

Minél kisebb egy vállalat és minél kisebb az exportból származó árbevétel aránya, annál kisebb valószínűséggel fogja növelni 2011 folyamán alkalmazotti létszámát.

4.2.2. ábra: A létszámbővülés összetevői: tulajdon, méret és export

Létszámbővülési esélyek 2012				Létszámbővülési esélyek 2012					
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint				Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint					
		Export aránya az árbevételben					Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%			0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,4	1,8	Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,4	1,8
	10-19 fő	1,6	1,4	1,8		10-19 fő	1,6	1,4	1,8
	20-49 fő	1,4	2,1	2,6		20-49 fő	1,4	2,1	2,6
	50-249 fő	1,6	2,3	2,9		50-249 fő	1,6	2,3	2,9
	250 fő felett	2,4	3,4	4,2		250 fő felett	2,4	3,4	4,2
Vegyes tulajdon	0-9 fő	0,6	0,9	1,2	Vegyes tulajdon	0-9 fő	0,6	0,9	1,2
	10-19 fő	exporttevékenységet végző közepes és nagyvállalatok		1,2		10-19 fő	1,0	0,9	1,2
	20-49 fő	exporttevékenységet végző közepes és nagyvállalatok		1,7		20-49 fő	1,4	1,3	1,7
	50-249 fő	1,6	1,5	1,9		50-249 fő	1,6	1,5	1,9
	250 fő felett	2,4	2,2	2,7		250 fő felett	2,4	2,2	2,7
Külföldi tulajdon	0-9 fő	1,0	1,4	1,8	Külföldi tulajdon	0-9 fő	1,0	1,4	1,8
	10-19 fő	exporttevékenységet végző közepes és nagyvállalatok		1,8		10-19 fő	1,6	1,4	1,8
	20-49 fő	exporttevékenységet végző közepes és nagyvállalatok		2,6		20-49 fő	1,4	2,1	2,6
	50-249 fő	1,6	2,3	2,9		50-249 fő	1,6	2,3	2,9
	250 fő felett	2,4	3,4	4,2		250 fő felett	2,4	3,4	4,2

Forrás: NFSZ-GVI

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozásokhoz képest a létszámbővülés esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb valószínűséggel fog létszámbővítésre sor kerülni 2012 folyamán.

Példa: A hazai tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) 250 főnél nagyobb vállalatok esélyhányadosa 2,8. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben 2,8-szor nagyobb valószínűséggel találunk 2011-ben létszámbővítési szándékkal bíró vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro vállalkozásoknál.

Az export árbevételen belüli szerepe növeli a létszámbővítés esélyét minden gazdasági ágban, így a döntően exportra szolgáltató szállítás, raktározás és vendéglátás, turizmus tevékenységgel foglalkozó vállaltok fogják 2012 folyamán a legnagyobb valószínűséggel növelni. Előbbiek körében 3,1-szer, utóbbiakéban pedig 5,2-szer nagyobb valószínűséggel találunk létszámnövekedési terveket megfogalmazó vállalatok, mint a mint a hazai, belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozások.

4.2.3. ábra: A létszámbővülés összetevői: tulajdon, export és gazdasági ág

Létszámbővülési esélyek 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	1,4	1,8
	Ipar	2,1	3,0	3,7
	Építőipar	1,0	1,4	1,8
	Kereskedelem	1,0	1,4	1,8
	Vendéglátás	2,9	4,1	5,2
	Szállítás	1,7	2,5	3,1
	Pénzügy	1,0	1,4	1,8
	Egyéb gazd.	1,0	1,4	1,8
	Mezőgazdas.	1,0	1,4	1,8
	Ipar	2,1	3,0	3,7
Külföldi tulajdon	Építőipar	1,4	2,0	2,5
	Kereskedelem	1,3	1,9	2,4
	Vendéglátás	2,9	4,1	5,2
	Szállítás	1,7	2,5	3,1
	Pénzügy	1,0	1,4	1,8
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,4	1,8

Forrás: NFSZ-GVI

Létszámbővülési esélyek 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	1,4	1,8
	Ipar	2,1	3,0	3,7
	Építőipar	1,0	1,4	1,8
	Kereskedelem	1,0	1,4	1,8
	Vendéglátás	2,9	4,1	5,2
	Szállítás	1,7	2,5	3,1
	Pénzügy	1,0	1,4	1,8
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,4	1,8
	Mezőgazdaság	1,0	1,4	1,8
	Ipar	2,1	3,0	3,7
Külföldi tulajdon	Építőipar	1,4	2,0	2,5
	Kereskedelem	1,3	1,9	2,4
	Vendéglátás	2,9	4,1	5,2
	Szállítás	1,7	2,5	3,1
	Pénzügy	1,0	1,4	1,8
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,4	1,8

Forrás: NFSZ-GVI

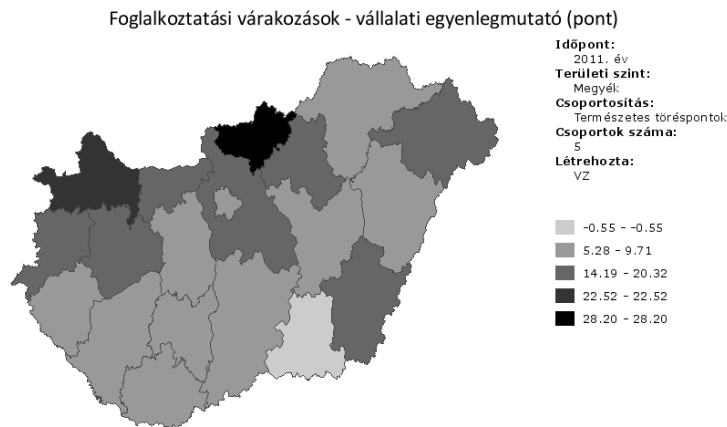
Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozásokhoz képest az optimista várakozások esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) ipari vállalatok esélyhányadosa 2. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben 2-szer nagyobb valószínűséggel találunk 2012-ben létszámbővítési szándékkal bíró vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro vállalkozásoknál.

4.3 Területi egyenlőtlenségek

Veszprém és Győr-Moson-Sopron megyében bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok. A létszámmozgást kifejező egyenlegmutató értéke itt a legmagasabb, előbbiben 20, utóbbiban pedig 23 százalékpontos többségben vannak a létszámbővítést tervezők a létszámcsökkentést valószínűsítő vállalatokkal szemben. Velük szemben Csongrád megyében a legrosszabbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások - pont az egyenlegmutató értéke.

4.3.1. ábra: Foglalkoztatási várakozások 2012 - vállalati egyenlegmutató

Ábraértelmezés: A bal oldali ábrán a 2011-ben létszámukat bővíteni, a jobb oldalon pedig a létszámukat csökkenteni tervező vállalatok aránya került ábrázolásra. Minél sötétebb árnyalatú zölddel van megjelenítve egy megye, annál nagyobb arányban vannak az adott vállalatok

Egyenlegmutató	
	pont
Budapest	2013
Baranya	158
Bács-Kiskun	239
Békés	170
Borsod-Abaúj-Zemplén	300
Csongrád	220
Fejér	234
Győr-Moson-Sopron	202
Hajdú-Bihar	248
Heves	184
Komárom-Esztergom	210
Nógrád	143
Pest	1261
Somogy	163
Szabolcs-Szatmár-Bereg	182
Jász-Nagykun-Szolnok	196
Tolna	149
Vas	158
Veszprém	218
Zala	203

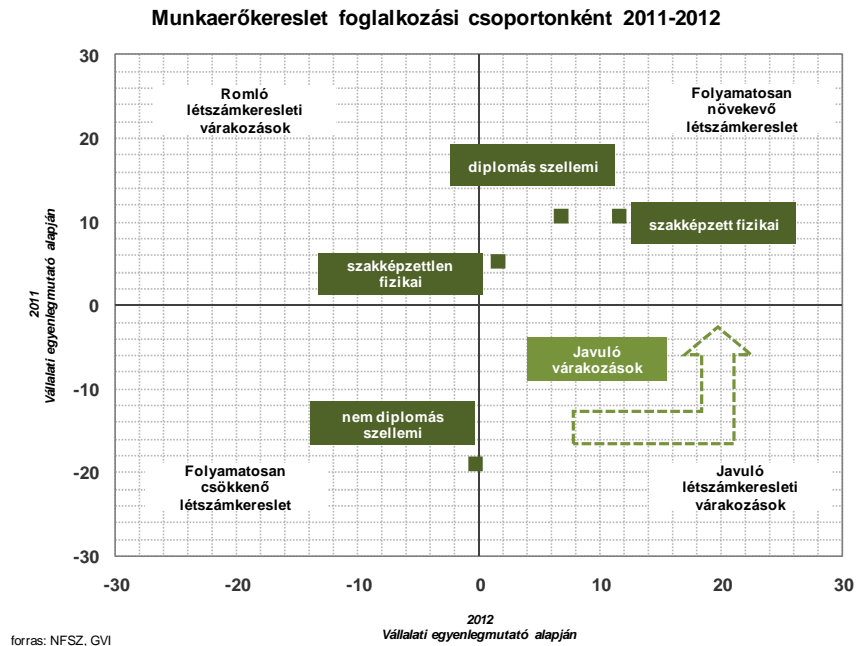
Forrás: NFSZ, GVI

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenleg-mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és +100-at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

4.4. Foglalkozási csoportok szerinti elemzés

A szakképzett fizikai munkakörök foglalkoztatási helyzete a legkedvezőbb. 2011-ben 11 százalékponttal több vállalat bővítette szakképzett fizikai alkalmazotti körét, mint amennyi csökkentette. A 2012-re vonatkozó szándékok még ennél is kedvezőbbek. A foglalkoztatási egyenlegmutató értéke 12 pont, azaz 12 százalékponttal több vállalat tervez létszámbővítést, mint amennyi létszámcsökkenést.

4.4.1. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2011-2012

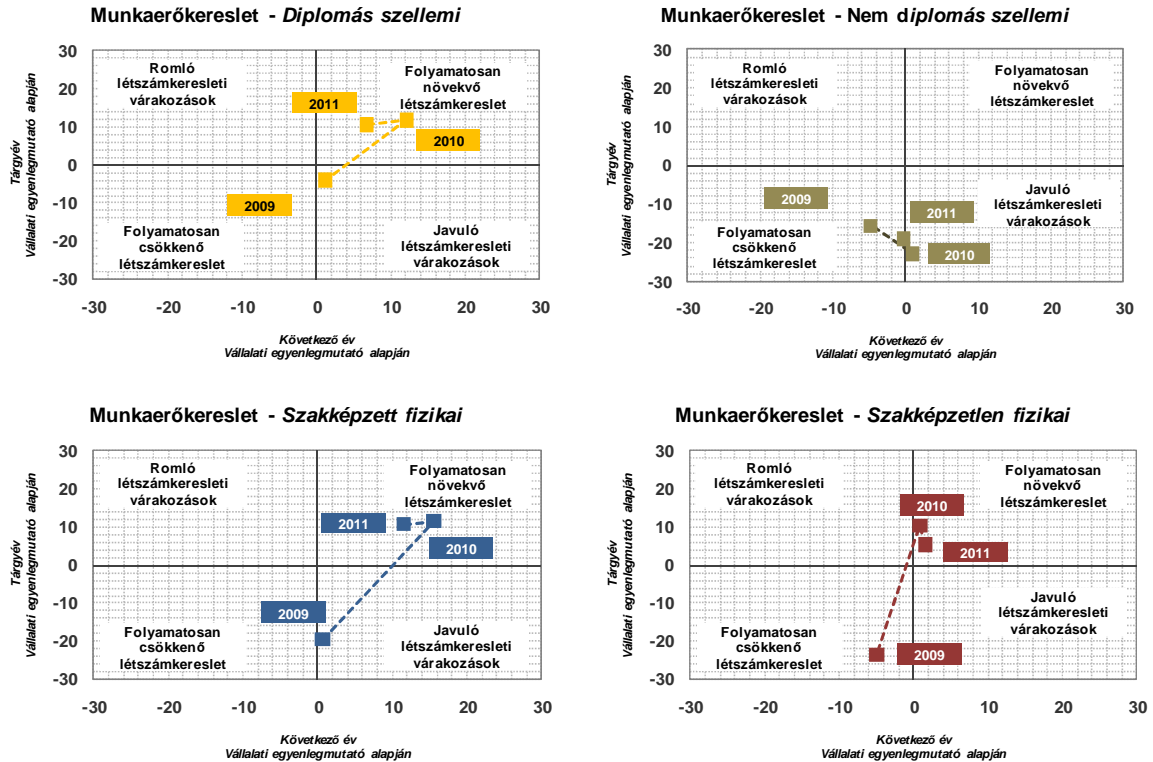
Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai		Szakképzett fizikai		Nem diplomás szellemi		Diplomás szellemi	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	3668	5,3	6121	10,7	4723	-19,0	4186	10,6
Várakozások	3531	1,5	5985	11,6	4590	-0,3	4078	6,8

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Az ábra két tengelye az általános a foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2011-ben, mind a 2012-ben létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét évben létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli létszámfelvételi optimizmus mértékét fejezi ki.

A nem diplomás szellemi munkakörök esetében legvisszafogottabb volt a létszám bővítés 2011-ben: az egyenlegmutató értéke -19 pont. Igaz, a 2012-es egyenlegmutató a tendencia megtörését jelzi.

4.4.2. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkozási csoportonként 2009-2011

Egyenlegmutató		2009		2010		2011	
		n	pont	n	pont	n	pont
Diplomás szellemi	Tárgyév	4172	-4,0	4186	11,8	6623	10,6
	Várakozások	4278	1,2	4078	12,1	6302	6,8
Nem diplomás szellemi	Tárgyév	4675	-15,6	4723	-22,9	6675	-19,0
	Várakozások	4723	-4,8	4590	1,0	6299	-0,3
Szakképzett fizikai	Tárgyév	5949	-19,6	6121	11,6	6499	10,7
	Várakozások	6121	0,7	5985	15,6	6695	11,6
Szakképzetlen fizikai	Tárgyév	3591	-23,5	3668	10,5	6384	5,3
	Várakozások	3668	-4,9	3531	0,9	6480	1,5

Forrás: NFSZ, GVI

5. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő jellegzetességeit. A foglalkoztatás általános vizsgálatán túl mindig fontos az egyes alcsoportok vizsgálatával külön is foglalkozni, megfigyelni az rájuk jellemző tendenciákat, mivel ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól például abban, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tartoznak nagyobb arányban egy adott munkaerő-piaci csoporthoz, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégek alkalmaznak munkavállalókat egy adott módon. Ha a foglalkoztatást csak általánosan vizsgáljuk meg, számos lényeges részfolyamat elkerülheti figyelmünket, amelyek nélkül nem kaphatunk megbízható képet a munkaerő-piac helyzetéről.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottakkal, a harmadik a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A negyedik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy mi jellemző a pályakezdőket foglalkoztató vállalatokra. Az ötödik alfejezet az egyszerűsített foglalkoztatást, a hatodik pedig a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokról szól.

Mind a hat alfejezet azonos szerkezetben jelenik meg: az első részben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerő-piaci csoport képviselőit alkalmazzák, valamint egyszerű leíró statisztikák alapján bemutatunk néhány kiemelt összefüggést arról, hogy mi jellemzi ezeket a vállalatokat méret, tulajdonszerkezet, tevékenységi terület és az export árbevételén belüli aránya szerint. A második részben regressziós modell segítségével ismertetjük, hogy mely vállalatok fognak nagyobb valószínűséggel a megadott módokon, illetve a megadott csoportokból munkavállalót alkalmazni 2012-ben. A harmadik részben az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket mutatjuk be.

Főbb megállapítások:

A fejezetben tárgyalt speciális foglalkoztatási formákat alkalmazó vállalatok aránya minden esetben csökkent 2008 és 2009 között – vagyis a gazdasági válság hatásainak kiteljesedésekor – egy kivétellel. A részmunkaidő alkalmazása gyakoribb lett a vállalatok körében, 2008 óta folyamatosan terjedt.

- Az ország gazdaságilag fejletlenebb, déli megyéiben átlag feletti azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek 2012-ben részmunkaidős foglalkoztatást terveznek alkalmazni.
- Nagyobb létszámú vállalatokban nagyobb valószínűséggel alkalmazzák a fejezetben tárgyalt összes foglalkoztatási formát. Egyedül az AM könyvesek/egyszerűsített foglalkoztatás esetében nem egyértelmű ez az összefüggés.
- A vendéglátás területén működő cégek körében az összes itt tárgyalt foglalkoztatási forma átlag feletti elterjedtséget mutat.

- Külföldi munkavállalók 2012-es alkalmazásának valószínűségét növeli, ha egy cég mérete nagy, részben vagy egészben külföldi tulajdonban van, illetve ha a vendéglátás területén működik.
- A pályakezdők 2012-es foglalkoztatásának esélye magasabb olyan vállalatok körében, amelyek nagyméretűek és döntően exportra termelnek. A vendéglátó-ipari vállalatok között is átlag feletti a pályakezdőket alkalmazni tervezők aránya.
- A kölcsönvett munkaerő alkalmazása a nagyméretű, külföldi tulajdonban levő, exportáló cégekre a legjellemzőbb.

5.1 Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás foglalkoztatáspolitikai szempontból általában kedvezőnek tekintett az Európai Unió országaiban belül. Több ember munkához jutását teszi lehetővé, segíti a családi élet és a munka összeegyeztetését, vagy akár munka mellett az oktatásban, képzésben való részvételt, és így az élethosszig tartó tanulást. A munkaadók számára előnyös lehet a rugalmasság, amit a részmunkaidő alkalmazása nyújt.

Magyarországon azonban, az összes foglalkoztatotton belül, nagyon alacsony a részmunkaidőben dolgozók aránya: ez 2008-ban 4,6%, 2009-ben 5,6%, majd 2010-ben pedig 5,8% volt az Eurostat adatai szerint. Ezzel szemben az Európai Unió 27 országában átlagosan 18,2% volt ez az arány 2008-ban, 18,8% 2009-ben és 19,2% 2010-ben. Az Unión belül csak Bulgáriában és Szlovákiában alacsonyabb a részmunkaidősök aránya, mint Magyarországon.

Megfigyelhetjük, hogy a gazdasági válság 2008-as kezdetéhez képest csaknem minden uniós országban megnőtt a nem teljes munkaidőben dolgozók aránya 2010-re, mivel a csökkenő kereslet körülményei között a munkaidő csökkentése kevésbé költséges megoldásnak bizonyult, mint az elbocsátás. Magyarországon ez a növekedés 2009-ig átlag feletti mértékű volt, azonban 2010-re már valamivel elmarad a részmunkaidős foglalkoztatás terjedésének szintje az uniós átlagtól.

5.1.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

2006 óta szinte folyamatosan nő azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat, egyedül a 2007 és 2008 közötti időszak mutat enyhe csökkenést. A vizsgált időszakon belül most – 2010 és 2011 között – nőtt legerőteljesebben ezen vállalatok aránya. Ezen változást az elnyúló gazdasági válságra adott reakcióként is értelmezhetjük, hiszen 2008 óta egyre intenzívebb a nem teljes munkaidős foglalkoztatás elterjedése.

5.1.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-ben, 2010-ben és 2011-ben szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

forrás: NFSZ, GVI

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nem teljes munkaidős foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév	6046	61,4	7247	63,1	7245	62,8	7151	63,8	7109	66,1	7130	69,4

Forrás: NFSZ, GVI

Jellemző, hogy a nagyobb vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása. Míg a tíz fő alatti vállalkozásoknak néhány százalékkal több, mint negyede alkalmazott 2011-ben nem teljes munkaidőben dolgozó alkalmazottat, addig az ötven fő feletti cégeknél ez az arány megközelítőleg 80 százalékot tett ki (Lásd a M3.1.1 táblát).

Gazdasági ágazatok szerint a tavalyi évhez hasonlóan 2011-ben is a mezőgazdaság, a vendéglátás és turizmus valamint a pénzügy területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra (2011-ben: 54%). (Lásd a M3.1.3 táblát).

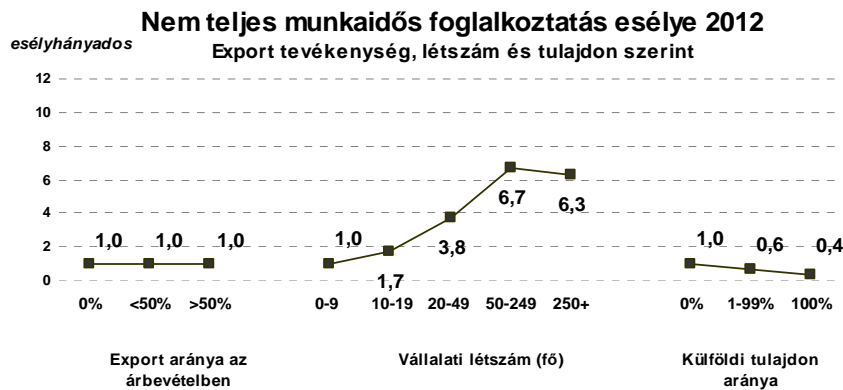

5.1.2. A tervezett nem teljes munkaidős foglalkoztatás tényezői

Regressziós elemzéssel pontosabban is meghatározhatjuk, mely vállalati körökre jellemző leginkább, hogy részmunkaidős munkaerőt is terveznek alkalmazni 2012-ben. Az elemzésben az export árbevételen belüli arányát, a gazdasági tevékenységet, a vállalatméretet és a vállalat tulajdonosi szerkezetét vettük figyelembe. A vállalatok arra a kérdésre válaszoltak, hogy 2012. szeptember 1-jén hány fő nem teljes munkaidőben alkalmazott dolgozójuk lesz statisztikai állományi létszámukon belül. A regressziós elemzéshez ebből csak azt vettük figyelembe, hogy *lesz* részmunkaidős alkalmazottjuk vagy *nem lesz*.

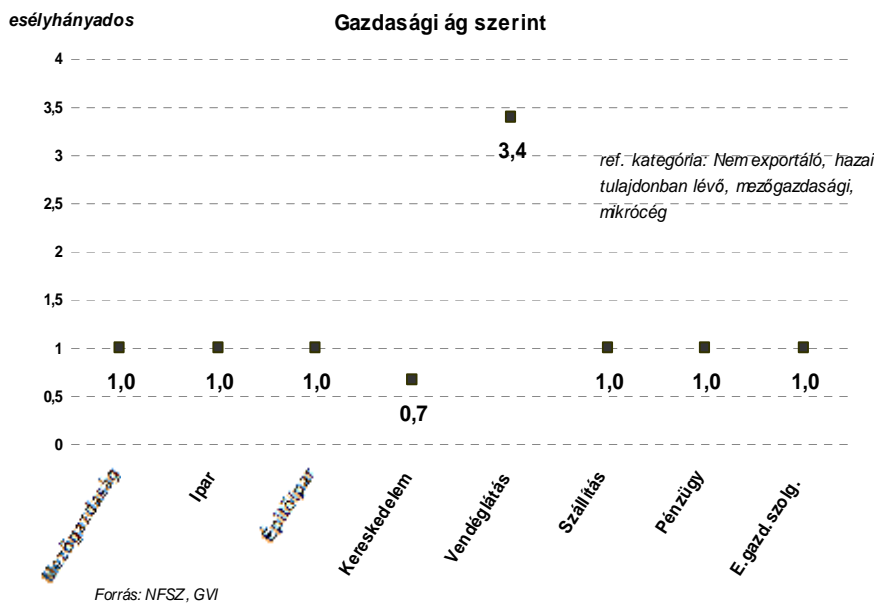
A legfontosabb tényező, amely a részmunkaidős foglalkoztatás esélyére hat, a vállalat mérete, amelyet alkalmazottainak létszámával mérünk. A 250 főnél több alkalmazottal rendelkező vállalatok esetében hatszor nagyobb az esélye annak, hogy egy cégnek lesz nem teljes munkaidőben dolgozó alkalmazottja 2012-ben, mint a 10 fő alatti mikrocégek között. Ez az eredmény illeszkedik ahhoz az intuitív gondolathoz, hogy nagyobb vállalatok körében nagyobb eséllyel találhatunk meg bármilyen speciális foglalkoztatási formát, hiszen nagyobb számú dolgozójukat valószínűleg többféle lehetséges foglalkoztatási formában alkalmazzák, mint a néhány fős mikrocégek.

5.1.2.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatás elemi összetevői

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei a 3.1.2-es függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb az esély az adott vállalati csoporton belül a rész-munkaidős foglalkoztatásra

Referenciacsoport: Referenciacsoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikrovállalkozásokat tekintjük.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a rész-munkaidős foglalkoztatás esélye. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban ez az esély nem tér el a referenciacsoportétól.

Az export árbevételben belüli aránya nincs szignifikáns hatással a rész-munkaidős foglalkoztatás esélyére. A jegyzett tőkén belüli külföldi tulajdon aránya szerint azt figyelhetjük meg, hogy a tisztán külföldi kézben levő vállalatok körében a legkisebb az esély a nem teljes munkaidős foglalkoztatásra 2012-ben.

A vállalatok tevékenységi területe csak kevés esetben gyakorol szignifikáns hatást arra, hogy mekkora eséllyel foglalkoztatnak nem teljes munkaidőben dolgozó alkalmazottakat. A vendéglátásban működő cégek esetében jóval magasabb esély figyelhető meg, míg a kereskedelmi cégek esetében alacsonyabb ez az esély, mint a referenciakategóriát jelentő mezőgazdasági cégek esetében.

A vállalatok jellemzőinek együttes vizsgálatát két lépésben végeztük el, hogy az adatok áttekinthetőek maradjanak. Az 5.1.2.2 és az 5.1.2.3 ábrán is szerepel a tulajdonosi szerkezet és az export aránya, mint magyarázó változó. Az első ábrán ezen kívül feltüntettük a vállalat méretének hatását, a második ábrán pedig a

tevékenységi kör hatását. Így tehát mindkét ábrán három vállalati jellemző hatását összegezzük.

Megállapíthatjuk, hogy a hazai tulajdonban levő, 50 és 249 fő közötti alkalmazotti létszámú cégek körében legnagyobb az esélye, hogy jövőre részmunkaidőt foglalkoztatnak majd. E cégek kis híján hétszer nagyobb eséllyel fognak nem teljes munkaidőben dolgozó alkalmazottal rendelkezni, mint a hazai tulajdonban levő mikrocégek. A vállalatok exportjának mértéke nem befolyásolja ezt az esélyt.

5.1.2.2. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatás összetevői: tulajdon, méret, export

Nem teljes munkaidős foglalkoztatás esélye 2012				Nem teljes munkaidős foglalkoztatás esélye 2012					
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint				Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint					
		Export aránya az árbevételben					Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%			0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,0	1,0	0-9 fő	1,0	1,0	1,0	
	10-19 fő	1,7	1,7	1,7	10-19 fő	1,7	1,7	1,7	
	20-49 fő	3,8	3,8	3,8	20-49 fő	3,8	3,8	3,8	
	50-249 fő	6,7	nincs hatása az exportarányának	6,7	50-249 fő	6,7	6,7	6,7	
	250 fő felett	6,3	6,3	6,3	250 fő felett	6,3	6,3	6,3	
Vegyes tulajdon	0-9 fő	0,6	0,6	0,6	0-9 fő	0,6	0,6	0,6	
	10-19 fő	1,1	1,1	1,1	10-19 fő	1,1	1,1	1,1	
	20-49 fő	2,4	2,4	2,4	20-49 fő	2,4	2,4	2,4	
	250 fő felett	4,3	4,3	4,3	250 fő felett	4,3	4,3	4,3	
Külföldi tulajdon	0-9 fő	0,4	0,4	0,4	0-9 fő	0,4	0,4	0,4	
	10-19 fő	0,6	0,6	0,6	10-19 fő	0,6	0,6	0,6	
	20-49 fő	1,4	1,4	1,4	20-49 fő	1,4	1,4	1,4	
	50-249 fő	2,5	2,5	2,5	50-249 fő	2,5	2,5	2,5	
	250 fő felett	2,3	2,3	2,3	250 fő felett	2,3	2,3	2,3	

Forrás: NFSZ-GVI

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatók az egyes vállalati körhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikrovállalkozásokhoz képest a részmunkaidős dolgozó alkalmazásának esélyét 2012-ben. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a megfelelő vállalati körbe tartozó cég tervez részmunkaidőt alkalmazni 2012-ben.

Példa: A vegyes tulajdonban lévő, 250 fő feletti, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 4. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor e vállalati körben négyszer nagyobb valószínűséggel találunk olyan vállalkozást, amely 2012-ben részmunkaidőt tervez alkalmazni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mikro-vállalkozásoknál.

A tevékenységi terület hatását megvizsgálva azt látjuk, hogy a tisztán hazai kézben levő, vendéglátó vállalatok körében a legnagyobb az esélye, hogy 2012-ben részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatnak majd.

A korábbiaknak megfelelően az export árbevételen belüli aránya nem gyakorol hatást a nem teljes munkaidős foglalkoztatás esélyére, a tisztán külföldi tulajdonban levő cégek körében pedig jóval kisebb az esély, mint a tisztán hazai kézben levőknél. A magyar kézben levő, vendéglátással és turizmussal foglalkozó vállalatok körében 3,4-szer nagyobb az esélye, hogy részmunkaidőst foglalkoztatni tervező vállalatot találunk, mint a hazai mezőgazdasági cégek körében.

5.1.2.3. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatás összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Nem teljes munkaidős foglalkoztatás esélye 2012				Nem teljes munkaidős foglalkoztatás esélye 2012				
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint				Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint				
	Export aránya az árbevételben	Export aránya az árbevételben			Export aránya az árbevételben	Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%			> 50%	0%	<50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	1,0	1,0	Mezőgazdaság	1,0	1,0	1,0
	Ipar	1,0	1,0	1,0	Ipar	1,0	1,0	1,0
	Építőipar	1,0	1,0	1,0	Építőipar	1,0	1,0	1,0
	Kereskedelem	0,7	0,7	0,7	Kereskedelem	0,7	0,7	0,7
	Vendéglátás	3,4	3,4	3,4	Vendéglátás	3,4	3,4	3,4
	Szállítás	1,0	1,0	1,0	Szállítás	1,0	1,0	1,0
	Pénzügy	1,0	1,0	1,0	Pénzügy	1,0	1,0	1,0
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,0	1,0	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,0	1,0
	Mezőgazdaság	0,4	0,4	0,4	Mezőgazdaság	0,4	0,4	0,4
	Ipar	0,4	0,4	0,4	Ipar	0,4	0,4	0,4
Külföldi tulajdon	Építőipar	0,4	0,4	0,4	Építőipar	0,4	0,4	0,4
	Kereskedelem	0,2	0,2	0,2	Kereskedelem	0,2	0,2	0,2
	Vendéglátás	1,2	1,2	1,2	Vendéglátás	1,2	1,2	1,2
	Szállítás	0,4	0,4	0,4	Szállítás	0,4	0,4	0,4
	Pénzügy	0,4	0,4	0,4	Pénzügy	0,4	0,4	0,4
	Egyéb gazd.szolg.	0,4	0,4	0,4	Egyéb gazd.szolg.	0,4	0,4	0,4

Forrás: NFSZ-GVI

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és tevékenységi terület szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia-csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági vállalkozásokhoz képest a 2012-es részmunkaidős foglalkoztatás esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy alkalmazni fog nem teljes munkaidős dolgozót egy vállalat, amely az adott vállalati csoportba tartozik.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%), kereskedelemmel foglalkozó vállalati kör esélyhányadosa 0,2. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben ötöd akkora valószínűséggel találunk olyan céget, amely 2012-ben részmunkaidőst tervez foglalkoztatni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mezőgazdasági vállalkozásoknál.

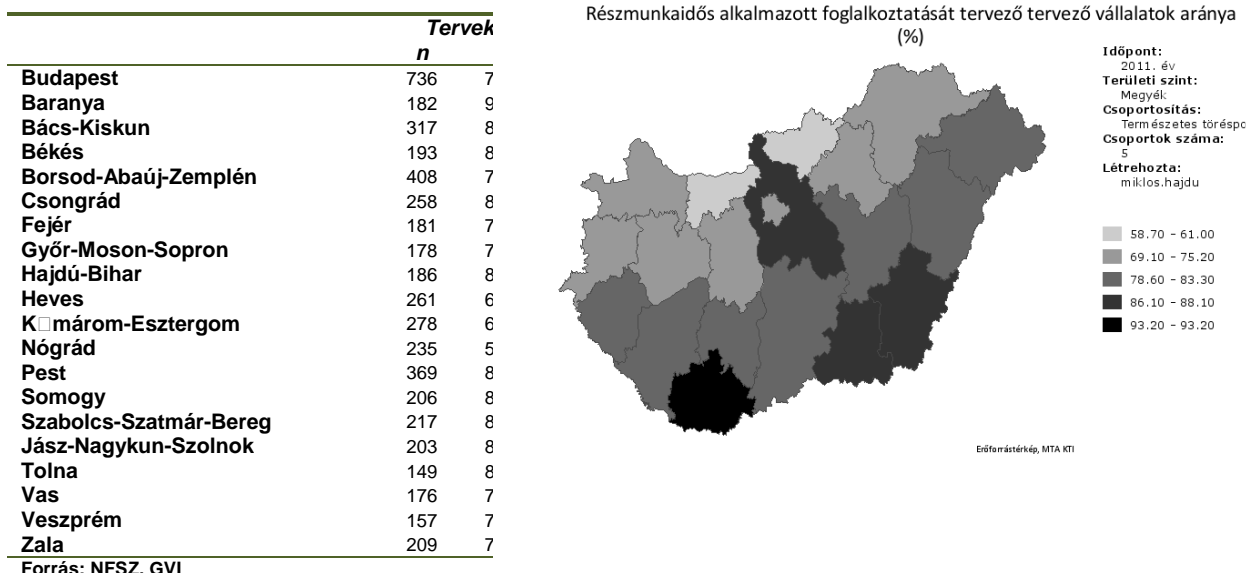
5.1.3. Területi egyenlőtlenségek

2006 és 2011 között minden évben a dél-alföldi régióban volt a legmagasabb a részmunkaidősöket foglalkoztató vállalatok aránya (2011-ben: 83%). Átlag feletti ez az arány még az Észak-alföldi (79%) és a Dél-dunántúli régióban (76%) is. Összességében tehát az ország gazdasági szempontból fejletlenebb területeire átlag feletti mértékben jellemző a részmunkaidős foglalkoztatás (Lásd az M3.1.2 táblát).

Baranyában, Békés megyében, Csongrádban, Pest megyében (93%, a legmagasabb érték) és Hajdú-Bihar megyében a legmagasabb a nem teljes munkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya.

Nógrád megyében a legalacsonyabb ez az arány, mindössze 59 százalékot tesz ki azon vállalatok aránya, amelyek 2012-ben részmunkaidőst terveznek foglalkoztatni.

5.1.3.1. ábra: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy az 2012-ben a vállalatok hány százaléka tervez részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2012. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

5.2 Határozott idejű foglalkoztatás

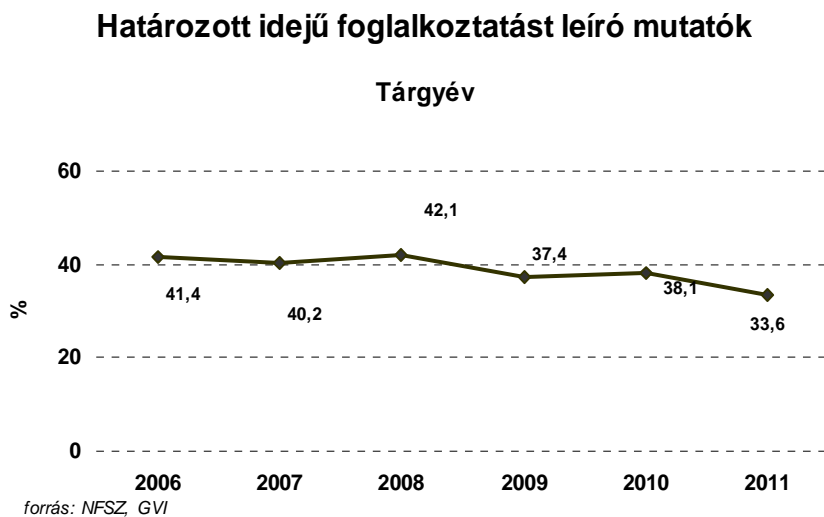
A határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottak aránya 2010-ben 10 százalék volt az összes alkalmazotton belül az Eurostat adatai szerint. Ezzel az értékkel az európai átlag alatt helyezkedünk el, ugyanakkor a különbség sokkal kisebb, mint a nem teljes munkaidős foglalkoztatás esetében: az Európai Unió 27 országában átlagosan 14 százalék volt ez az arány 2010-ben. Figyelemreméltó, hogy amíg a gazdasági válság kezdetével az európai uniós átlag csökkenni kezdett (2007-ben 14,6%, 2008-ban 14,2%, 2009-ben 13,6% majd 2010-ben 14%), addig Magyarországon a határozott idejű szerződéssel foglalkoztatottak aránya

növekedésnek indult (2007-ben 7,3%, 2008-ban 7,9%, 2009-ben 8,5%, 2010-ben pedig 9,7%).

5.2.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya a 2006 és 2010 között folyamatosan tapasztalt megközelítőleg 40%-ról 2011-re 34%-ra csökkent, ami azért figyelemre méltó, mert mindeközben a határozott időre szóló szerződéssel alkalmazott *munkavállalók* aránya összességében növekedett ebben az időszakban, ahogyan azt a fejezet bevezetésben említettük. Ennek egy lehetséges oka, hogy bár 2011-ben kevesebb vállalat foglalkoztatott munkaerőt határozott időre szóló szerződéssel, ezek a vállalatok nagyobb számban alkalmazták ezt a módszert.

5.2.1.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat. A vállalatok 2009-ben, 2010-ben és 2011-ben szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév	6046	41,4	7247	40,2	7245	42,1	7151	37,4	7107	38,1	7128	33,6

Forrás: NFSZ, GVI

A gazdasági ágazatok szerinti bontás eredményei szerint az ipar területén működő cégek körében a vizsgált időszak minden évében kiemelkedően magas a határozott időre foglalkoztató vállalatok aránya. A kereskedelem, javítás és a szállítás, raktározás területén ezzel szemben minden évben alacsony ez az arány. Érdekes időbeli változást figyelhetünk meg ugyanakkor a pénzügyi vállalatok esetében: míg 2007-ben és 2008-ban kifejezetten magas arányban volt rájuk jellemző a határozott idejű foglalkoztatás, addig 2009-től kezdve ez az arány a legalacsonyabbak közé került (Lásd az M3.3.3 táblát).

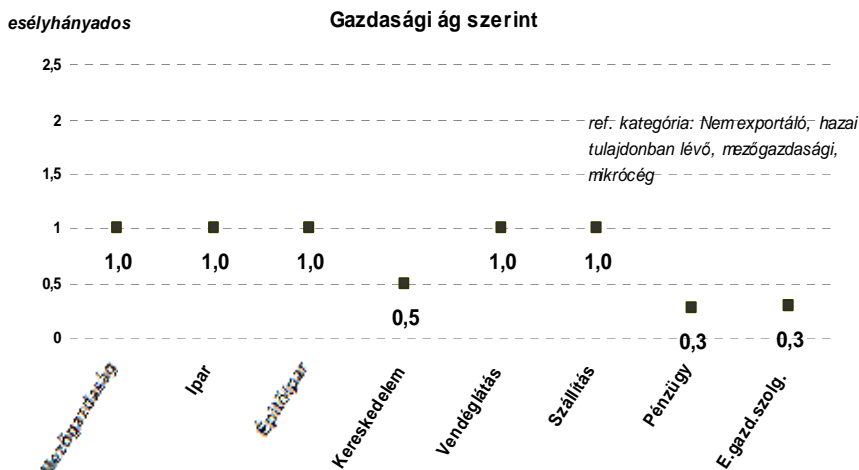
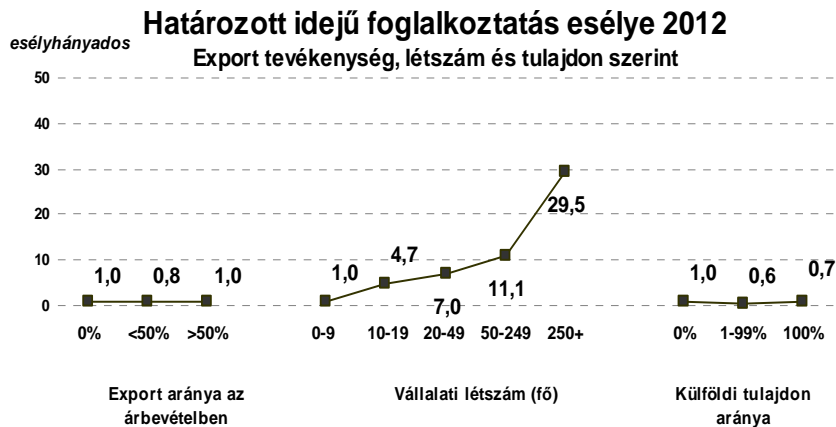

5.2.2. A határozott idejű foglalkoztatás tényezői

Regressziós elemzéssel vizsgáltuk meg, hogy mely tényezők hogyan hatnak a vállalatok határozott idejű szerződéssel való foglalkoztatási terveire a 2012-es évre vonatkozóan. Az elemzés során a korábbiakhoz hasonlóan az export árbevétel belüli arányát, a gazdasági tevékenységet, a vállalatméretet és a vállalat tulajdonosi szerkezetét vettük figyelembe. A vállalatok arra a kérdésre válaszoltak, hogy 2012. szeptember 1-jén hány fő határozott időre szóló szerződéssel alkalmazott foglalkoztatottjuk lesz statisztikai állományi létszámukon belül. A regressziós elemzéshez ebből csak azt vettük figyelembe, hogy lesz-e határozott időre szóló szerződéses alkalmazottuk vagy nem lesz.

A legfontosabb tényező, amely a határozott idejű foglalkoztatás esélyére hat, ismét a vállalat mérete, amelyet alkalmazottainak létszámával mérünk. A 250 főnél több alkalmazottal rendelkező vállalatok esetében harmincszor nagyobb az esélye annak, hogy egy cégnek lesz határozott időre felvett foglalkoztatottja 2012-ben, mint a 10 fő alatti mikrocégek között. A tulajdonosi szerkezet szintén szignifikáns hatással van a határozott időre szóló foglalkoztatás esélyére, ugyanis a tisztán hazai tulajdonú cégekhez képest a külföldi tulajdonban (is) álló cégek esetében kisebb valószínűséggel találhatunk határozott időtartamra felvett alkalmazottat. Az export arányát megvizsgálva a teljes értékesítésen belül azt figyelhetjük meg, hogy a kizárólag hazai piacra termelő cégekhez képest azon vállalkozások, amelyek forgalmának kisebb részét teszi ki exporttevékenység csekélyebb eséllyel alkalmaznak munkaerőt határozott időre szóló szerződéssel 2012-ben.

5.2.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatás elemi összetevői

Forrás: NFSZ, GVI

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei a 3.2.2-es függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb az esély az adott vállalati csoporton belül a határozott időre szóló szerződéssel való foglalkoztatásra.

Referenciacsoport: Referenciacsoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikroállalkozásokat tekintjük.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a határozott időre szóló foglalkoztatás esélye. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban ez az esély nem tér el a referencia csoporttól.

A vállalatok tevékenységi területét megvizsgálva azt látjuk, hogy a kereskedelem, a pénzügy és az egyéb gazdasági szolgáltatások területén működő vállalatok esetében kapunk szignifikáns eredményt, amely szerint ezekben az ágazatokban alacsonyabb a határozott időre szóló alkalmazás, mint a referenciakategóriát jelentő mezőgazdasági cégek esetében.

A vállalatok jellemzőinek együttes vizsgálatát elvégezve megállapíthatjuk, hogy a nem exportáló illetve a döntően exportra termelő, nagy méretű, hazai tulajdonú cégek körében a legnagyobb az esélye, hogy jövőre részmunkaidőst foglalkoztatnak majd. E cégek harmincszor nagyobb eséllyel fognak nem határozott időre szóló szerződéssel alkalmazott munkaerőt foglalkoztatni 2012-ben, mint a nem exportáló, magyarországi kézben lévő mikrocégek.

5.2.2.2. ábra: A határozott idejű foglalkoztatás összetevői: tulajdon, méret, export

Határozott idejű foglalkoztatás esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	0,8	1,0
	10-19 fő	4,7	3,8	4,7
	20-49 fő	7,0	5,7	7,0
	50-249 fő	11,1	9,1	11,1
	250 fő felett	29,5	24,1	29,5
Vegyes tulajdon	0-9 fő	0,6	0,5	0,6
	10-19 fő	2,6	2,1	2,6
	20-49 fő	4,0	3,2	4,0
	50-249 fő	6,3	5,1	6,3
	250 fő felett	16,6	13,6	16,6
Külföldi tulajdon	0-9 fő	0,7	0,6	0,7
	10-19 fő	3,2	2,6	3,2
	20-49 fő	4,9	4,0	4,9
	50-249 fő	7,7	6,3	7,7
	250 fő felett	20,5	16,7	20,5

Forrás: NFSZ-GVI

Határozott idejű foglalkoztatás esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	0,8	1,0
	10-19 fő	4,7	3,8	4,7
	20-49 fő	7,0	5,7	7,0
	50-249 fő	11,1	9,1	11,1
	250 fő felett	29,5	24,1	29,5
Vegyes tulajdon	0-9 fő	0,6	0,5	0,6
	10-19 fő	2,6	2,1	2,6
	20-49 fő	4,0	3,2	4,0
	50-249 fő	6,3	5,1	6,3
	250 fő felett	16,6	13,6	16,6
Külföldi tulajdon	0-9 fő	0,7	0,6	0,7
	10-19 fő	3,2	2,6	3,2
	20-49 fő	4,9	4,0	4,9
	50-249 fő	7,7	6,3	7,7
	250 fő felett	20,5	16,7	20,5

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro-vállalkozásokhoz képest a határozott időre szóló alkalmazás esélyét 2012-ben. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a megfelelő vállalati körbe tartozó cég tervez határozott időre szóló szerződéssel munkaerőt foglalkoztatni 2012-ben.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 250 fő feletti, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 20,5. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor ezen vállalati körben 20,5-ször nagyobb valószínűséggel találunk olyan vállalkozást, amely 2012-ben határozott időre szóló szerződéssel tervez munkavállalókat alkalmazni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mikro-vállalkozásoknál.

A tevékenységi terület hatását megvizsgálva azt látjuk, hogy az exportáló, de döntően belföldre termelő és a pénzügy vagy egyéb gazdasági szolgáltatások területén működő cégek körében a legkisebb az esélye, hogy 2012-ben határozott időre fognak munkavállalókat alkalmazni.

A korábbiakkal ellentétben a tulajdonosi szerkezet is hatást gyakorol a határozott idejű foglalkoztatás esélyére, méghozzá a külföldi tulajdon megjelenése negatívan befolyásolja azt a tisztán hazai tulajdonviszonyokhoz képest.

5.2.2.3. ábra: A határozott idejű foglalkoztatás összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Határozott idejű foglalkoztatás esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon			
Mezőgazdaság	1,0	0,8	1,0
Ipar	1,0	0,8	1,0
Építőipar	1,0	0,8	1,0
Kereskedelem	0,5	0,4	0,5
Vendéglátás	1,0	0,8	1,0
Szállítás	1,0	0,8	1,0
Pénzügy	0,3	0,2	0,3
Egyéb gazd.szolg.	0,3	0,2	0,3
Külföldi tulajdon			
Mezőgazdaság	0,7	0,6	0,7
Ipar	0,7	0,6	0,7
Építőipar	0,7	0,6	0,7
Kereskedelem	0,3	0,3	0,3
Vendéglátás	0,7	0,6	0,7
Szállítás	0,7	0,6	0,7
Pénzügy	0,2	0,2	0,2
Egyéb gazd.szolg.	0,2	0,2	0,2

Mezőgazdaság (Külföldi tulajdon): külföldi tulajdon megjelenése, kisebb esély

Forrás: NFSZ-GVI

Határozott idejű foglalkoztatás esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon			
Mezőgazdaság	1,0	0,8	1,0
Ipar	1,0	0,8	1,0
Építőipar	1,0	0,8	1,0
Kereskedelem	0,5	0,4	0,5
Vendéglátás	1,0	0,8	1,0
Szállítás	1,0	0,8	1,0
Pénzügy	0,3	0,2	0,3
Egyéb gazd.szolg.	0,3	0,2	0,3
Külföldi tulajdon			
Mezőgazdaság	0,7	0,6	0,7
Ipar	0,7	0,6	0,7
Építőipar	0,7	0,6	0,7
Kereskedelem	0,3	0,3	0,3
Vendéglátás	0,7	0,6	0,7
Szállítás	0,7	0,6	0,7
Pénzügy	0,2	0,2	0,2
Egyéb gazd.szolg.	0,2	0,2	0,2

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és tevékenységi terület szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági vállalkozásokhoz képest a 2012-es határozott idejű foglalkoztatás esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy alkalmazni fog határozott időre munkavállalókat egy vállalat, amely az adott vállalati csoportba tartozik.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) szállítással foglalkozó vállalati kör esélyhányadosa 0,7. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben harminc százalékkal kisebb valószínűséggel találunk olyan céget, amely 2012-ben határozott időre szóló szerződéssel tervez foglalkoztatni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mezőgazdasági vállalkozásoknál.

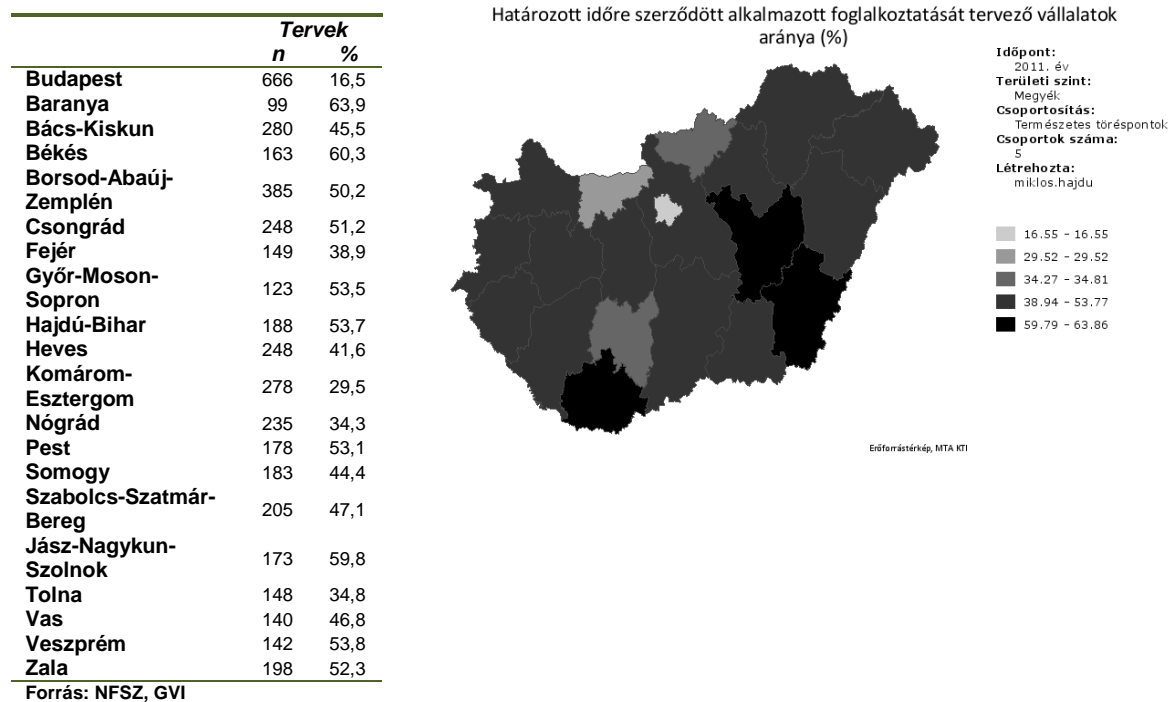
5.2.3. Területi egyenlőtlenségek

A határozott időre szóló szerződéssel való foglalkoztatás különösen jellemző az észak- és dél-alföldi illetve a nyugat-dunántúli cégek körében (Lásd a M3.3.2 táblát). Ennek valószínűleg eltérő okai vannak a fejletlenebb Alföldön és a gazdaságilag fejlettebb Nyugat-Dunántúlon.

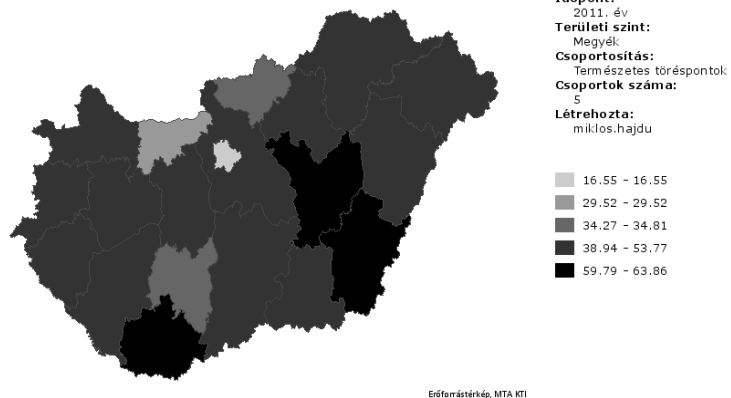
Baranya megyében (64%), Békésben (60%) és Jász-Nagykun-Szolnok megyében (60%) a legmagasabb a határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya.

Budapesten a legalacsonyabb ez az arány, mindössze 17 százalékot tesz ki azon vállalatok aránya, amelyek 2012-ben határozott időre szólóan terveznek munkaerőt foglalkoztatni.

5.2.3.1. ábra: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

Határozott időre szerződött alkalmazott foglalkoztatását tervező vállalatok aránya (%)

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2012-ben a vállalatok hány százaléka tervez határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2012. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

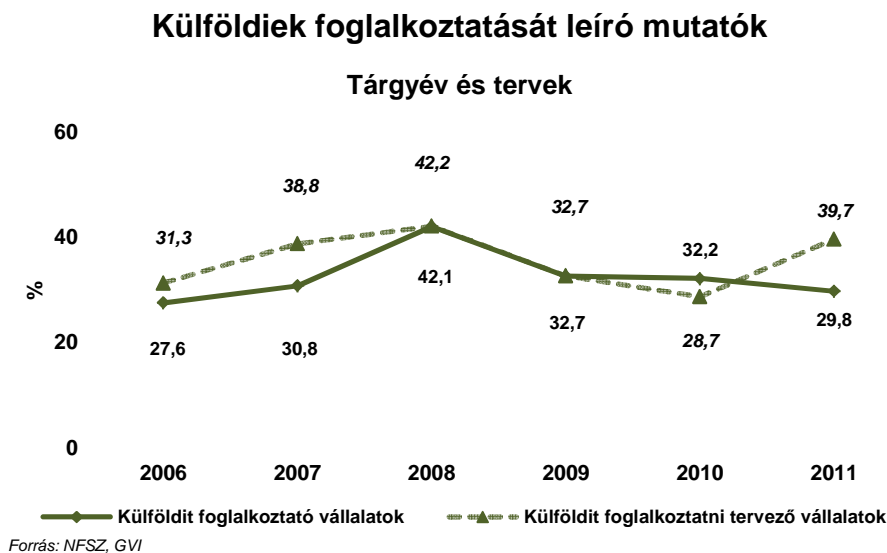
5.3 Külföldiek foglalkoztatása

Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében. Ezután a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük, meghatározzuk, hogy milyen vállalati jellemzők teszik valószínűvé külföldi munkavállalók foglalkoztatását.

5.3.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

2006 óta folyamatosan növekedett azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek alkalmaznak külföldi munkaerőt. Ez a növekedés különösen 2007 és 2008 között volt figyelemre méltó. 2008-tól kezdődően viszont csökkenni kezdett e vállalatok aránya, megközelítőleg olyan ütemben, mint ahogyan 2008 előtt növekedett. 2011-ben is folytatódott az enyhe csökkenés, 32 százalékról 30 százalékra csökkent a külföldi munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya.

5.3.1.1. ábra: Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan választottak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév	6046	27,6	7247	30,8	7245	42,1	7151	32,7	7106	32,2	7131	29,8
Külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya	4845	31,3	6913	38,8	7046	42,2	7151	32,7	7051	28,7	4168	39,7

Forrás: NFSZ, GVI

Gazdasági ágazatok szerint az ipar területén működő cégek esetében a leginkább jellemző, hogy külföldieket foglalkoztatnak. Az ipar esetében 43 százalék volt 2011-ben e vállalatok aránya (Lásd az M3.5.3 táblát). Az export árbevételén belüli aránya és a vállalatok tulajdonosi szerkezete is hasonlóan hat a külföldiek foglalkoztatására: minél nagyobb a vállalat külföldi érintettségének foka, annál valószínűbb, hogy van külföldi alkalmazottja (Lásd az M3.5.4 és M3.5.5 táblát).

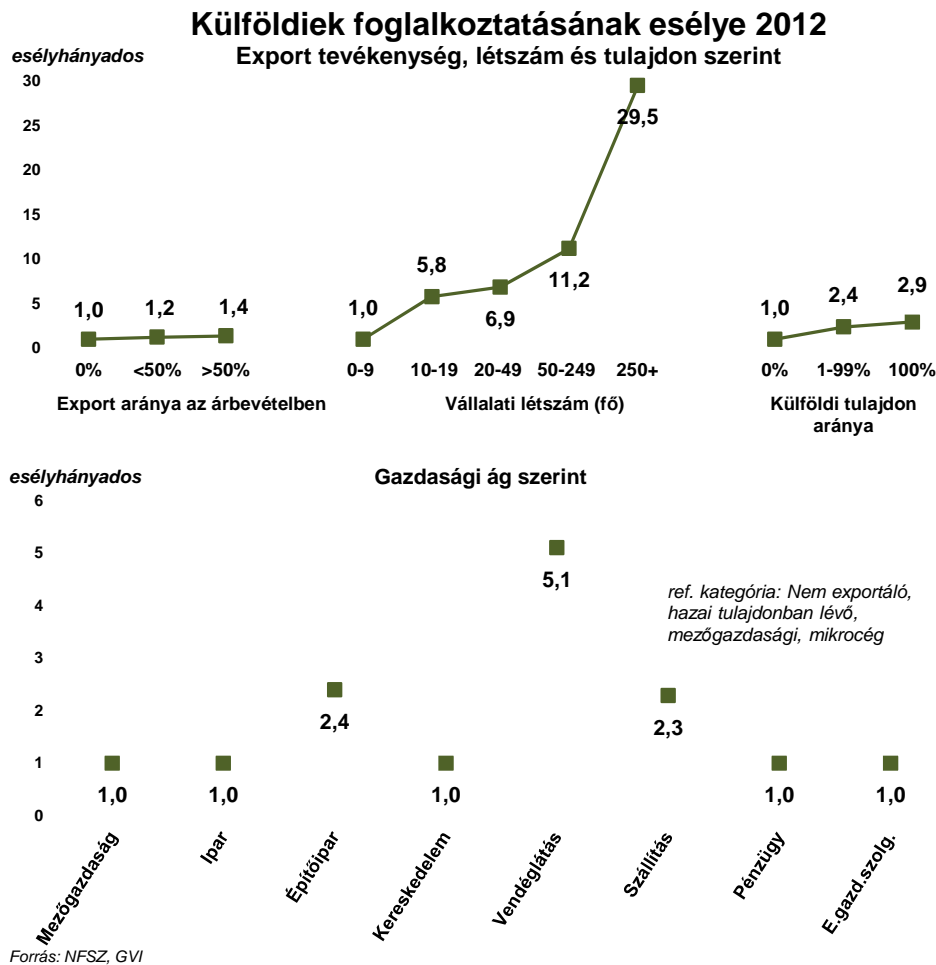
5.3.2. Külföldiek foglalkoztatásának tényezői

A regressziós elemzéssel azt vizsgáltuk ebben a fejezetben, hogy mely tényezők hogyan hatnak a vállalatok külföldiek foglalkoztatására vonatkozó terveire a 2012-es évre vonatkozóan. Ebben az esetben is az export árbevételén belüli arányát, a gazdasági tevékenységet, a vállalatméretet és a vállalat tulajdonosi szerkezetét vettük figyelembe. A vállalatok arra a kérdésre válaszoltak, hogy 2012. szeptember 1-jén hány fő külföldi foglalkoztatottjuk lesz statisztikai állományi létszámukon belül. A regressziós elemzéshez ebből csak azt vettük figyelembe, hogy *lesz* külföldi alkalmazottjuk vagy *nem lesz*.

A vállalatok mérete mellett ebben az esetben hatással van a külföldiek foglalkoztatásának esélyére a vállalat tulajdonosi szerkezete és exportaránya is.

A vállalatok tevékenységi területe a vendéglátás, az építőipar és a szállítás esetében gyakorol szignifikáns hatást arra, hogy mekkora eséllyel foglalkoztatnak külföldi munkavállalót a vállalatok. A vendéglátásban működő cégek esetében több, mint ötször akkora az esély külföldi munkaerő foglalkoztatására, mint a referenciacsoportban, a mezőgazdaságban.

5.3.2.1. ábra: A külföldiek foglalkoztatásának elemi összetevői

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei a 3.3.2-es függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb az esély az adott vállalati csoporton belül külföldi foglalkoztatására.

Referenciacsoport: Referencia csoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikrovállalkozásokat tekintjük.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a külföldiek foglalkoztatásának esélye. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban ez az esély nem tér el a referenciacsoportétól.

A vállalatok jellemzőinek együttes vizsgálatát elvégezve megállapíthatjuk, hogy a tisztán külföldi tulajdonban levő, nagy méretű, árbevételüknek több, mint 50 százalékát exportból nyerő cégek körében legnagyobb az esélye, hogy külföldi munkavállalót fognak foglalkoztatni jövőre. E cégek 120-szor nagyobb eséllyel fognak külföldit foglalkoztatni 2012-ben, mint a tisztán hazai tulajdonban levő, nem exportáló mikro-vállalkozások.

5.3.2.2. ábra: A külföldiek foglalkoztatásának összetevői: tulajdon, méret, export

Külföldi foglalkoztatásának esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Létszám	Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,2	1,4
	10-19 fő	7,2	8,0	
	20-49 fő	8,5	9,5	
	50-249 fő	11,2	13,9	15,5
	250 fő felett	29,5	36,6	40,9
Vegyes tulajdon	0-9 fő	2,4	3,0	3,3
	10-19 fő	19,2		
	20-49 fő	22,7		
	50-249 fő	26,7	33,1	37,1
	250 fő felett	70,4	87,2	97,6
Külföldi tulajdon	0-9 fő	2,9	3,6	4,1
	10-19 fő	17,1		
	20-49 fő	20,2		
	50-249 fő	32,9	40,8	45,7
	250 fő felett	86,7	107,5	120,2

Forrás: NFSZ, GVI

Külföldi foglalkoztatásának esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Létszám	Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,2	1,4
	10-19 fő	5,8	7,2	8,0
	20-49 fő	6,9	8,5	9,5
	50-249 fő	11,2	13,9	15,5
	250 fő felett	29,5	36,6	40,9
Vegyes tulajdon	0-9 fő	2,4	3,0	3,3
	10-19 fő	13,8	17,2	19,2
	20-49 fő	16,4	20,3	22,7
	50-249 fő	26,7	33,1	37,1
	250 fő felett	70,4	87,2	97,6
Külföldi tulajdon	0-9 fő	2,9	3,6	4,1
	10-19 fő	17,1	21,1	23,6
	20-49 fő	20,2	25,1	28,0
	50-249 fő	32,9	40,8	45,7
	250 fő felett	86,7	107,5	120,2

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, exporttevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikrovállalkozásokhoz képest a külföldi dolgozó alkalmazásának esélyét 2012-ben. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a megfelelő vállalati körbe tartozó cég tervez külföldit alkalmazni 2012-ben.

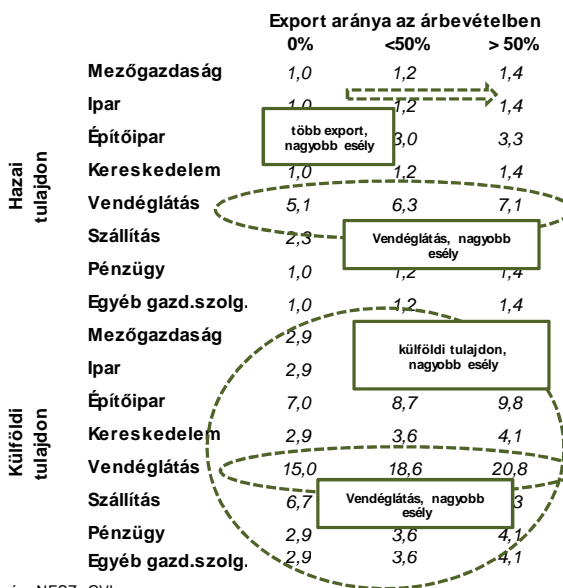
Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 250 fő feletti, nagyrészt külföldre termelő (export > 50%) vállalati kör esélyhányadosa 120,2. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor e vállalati körben 120-szor nagyobb valószínűséggel találunk olyan vállalkozást, amely 2012-ben külföldit tervez alkalmazni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mikro-vállalkozásoknál.

A tevékenységi terület hatását megvizsgálva azt látjuk, hogy a tisztán külföldi kézben levő, vendéglátó vállalatok körében a legnagyobb az esélye, hogy 2012-ben külföldi munkaerőt fognak foglalkoztatni.

A tisztán hazai tulajdonban levő cégek körében jóval kisebb az esély külföldi foglalkoztatására, mint a tisztán külföldi kézben levőknél. A nagyrészt exportáló, külföldi kézben levő, vendéglátással, turizmussal foglalkozó vállalatok körében 21-szer nagyobb az esélye, hogy külföldit foglalkoztatni tervező vállalatot találunk, mint a hazai mezőgazdasági cégek körében.

5.3.2.3. ábra: Külföldiek foglalkoztatásának összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Külföldi foglalkoztatásának esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

Forrás: NFSZ, GVI

Külföldi foglalkoztatásának esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Mezőgazdaság	1,0	1,2	1,4
Ipar	1,0	1,2	1,4
Építőipar	2,4	3,0	3,3
Kereskedelem	1,0	1,2	1,4
Vendéglátás	5,1	6,3	7,1
Szállítás	2,3	2,8	3,2
Pénzügy	1,0	1,2	1,4
Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,2	1,4
Mezőgazdaság	2,9	3,6	4,1
Ipar	2,9	3,6	4,1
Építőipar	7,0	8,7	9,8
Kereskedelem	2,9	3,6	4,1
Vendéglátás	15,0	18,6	20,8
Szállítás	6,7	8,3	9,3
Pénzügy	2,9	3,6	4,1
Egyéb gazd.szolg.	2,9	3,6	4,1

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és tevékenységi terület szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági vállalkozásokhoz képest a külföldiek foglalkoztatásának 2012-es esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy alkalmazni fog külföldi dolgozót egy vállalat, amely az adott vállalati csoportba tartozik.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) szállítással foglalkozó vállalati kör esélyhányadosa 6,7. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben majdnem 7-szer akkora valószínűséggel találunk olyan céget, amely 2012-ben külföldit tervez foglalkoztatni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági vállalkozásoknál.

5.3.3. Területi egyenlőtlenségek

2006 és 2011 között Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon volt folyamatosan magas a külföldieket foglalkoztató vállalatok aránya (Lásd az M3.5.2. táblát). A többi régióban egymáshoz hasonló időbeli változást mutat ez az arány:

2007-ben viszonylag alacsony volt, 2008-ra feltűnő növekedés ment végbe, majd 2009-től ismét egy alacsonyabb szintre állt be a külföldi munkavállalókat foglalkoztató cégek aránya.

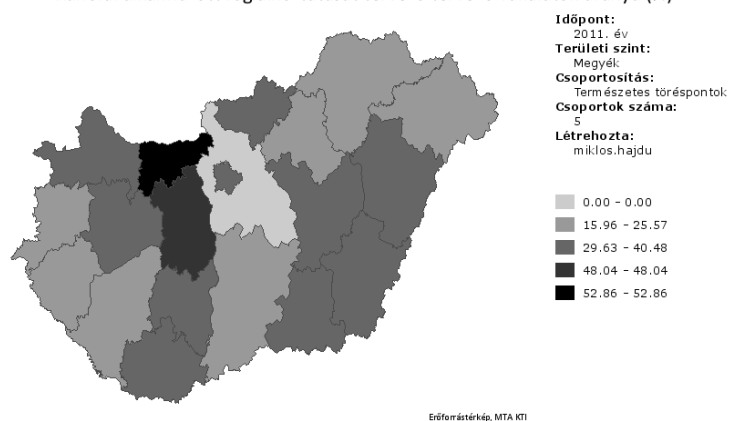
Komárom-Esztergom és Fejér megyében kiemelkedően magas azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek külföldi dolgozót terveznek alkalmazni 2012-ben (53% és 48%). Ez az arány Bács-Kiskun megyében a legalacsonyabb (16%).

5.3.3.1. ábra: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	633	37,8
Baranya	59	37,7
Bács-Kiskun	277	16,0
Békés	140	36,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	361	19,5
Csongrád	238	36,0
Fejér	140	48,0
Győr-Moson-Sopron	114	32,9
Hajdú-Bihar	93	40,5
Heves	254	25,6
Komárom-Esztergom	277	52,9
Nógrád	236	37,8
Pest	158	n.a.
Somogy	185	25,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	207	22,1
Jász-Nagykun-Szolnok	173	29,6
Tolna	144	31,6
Vas	153	24,1
Veszprém	136	38,1
Zala	190	23,5

Forrás: NFSZ, GVI

Külföldi alkalmazott foglalkoztatását tervező tervező vállalatok aránya (%)

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy az 2012-ben a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2012. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

5.4 Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdők elhelyezkedését jelentősen megnehezítette a gazdasági válság 2008 végétől kezdődően, mivel – definícióból adódóan – ők első munkahelyüket keresik, és a cégek munkaerő-felvételi lehetőségei beszűkültek ebben az időszakban. Bár azoknak a munkavállalóknak is szembe kellett nézniük az elbocsátással, akik már alkalmazásban álltak a válság kitörésekor, ez „csak” egy részüket érintette, ráadásul a munkáltató cégek egy része inkább csökkentett munkaidővel oldotta meg a visszaeső kereslet problémáját elbocsátás helyett. Ezzel szemben az alkalmazásba kerülés komoly nehézséget jelentett a pályakezdők nagy részének. Ugyanakkor a pályakezdők alkalmazásának vannak olyan előnyei (betaníthatóság, alacsonyabb bér, START kártya), amelyek valószínűleg a válság hatásainak enyhülésével ismét előtérbe kerülhetnek. Ebben a fejezetben ezeket a tendenciákat is megkíséreljük bemutatni, valamint megkeressük azokat a vállalati jellemzőket, amelyek valószínűbbé teszik, hogy egy cég pályakezdőt alkalmazzon.

5.4.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya 2008-ban kezdett csökkenni először csak enyhe mértékben, majd 2009-re már jelentősen, és 2010 és 2011-ben lényegében stagnált ez az arány. Megfigyelhető azonban, hogy a vállalatoknak pályakezdők alkalmazására vonatkozó terveit bemutató arány idén jelentősen megemelkedett a 2010 évi arányhoz képest, 37 százalékról 52 százalékra.

5.4.1.1. ábra: Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók (tárgyév és tervek)

Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

Forrás: NFSZ, GVI

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév	6046	52,9	7225	56,3	7214	54,1	7151	44,9	7106	45,4	7132	44,4
Pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya	5562	36,7	6176	44,4	6254	35,6	7151	36,2	7050	37,1	4370	52,1

Forrás: NFSZ, GVI

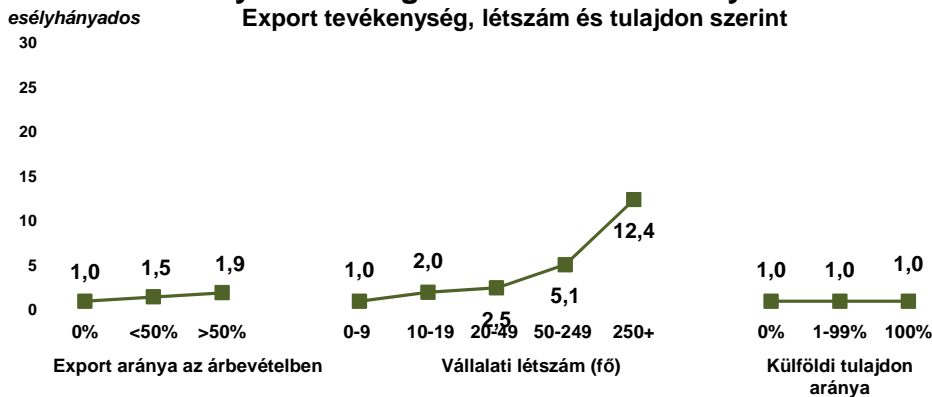
5.4.2. Pályakezdők foglalkoztatásának tényezői

Megvizsgáltuk regressziós elemzéssel, hogy mely tényezők hogyan hatnak a vállalatok pályakezdők foglalkoztatására vonatkozó terveire a 2012-es évre vonatkozóan. Ebben az esetben is az export árbevételen belüli arányát, a gazdasági tevékenységet, a vállalatméretet és a vállalat tulajdonosi szerkezetét vettük figyelembe. A vállalatok arra a kérdésre válaszoltak, hogy 2012. szeptember 1-jén hány fő pályakezdő foglalkoztatottjuk lesz statisztikai állományi létszámukon belül. A regressziós elemzéshez ebből csak azt vettük figyelembe, hogy *lesz* pályakezdő alkalmazottjuk, vagy *nem lesz*.

A vállalatok mérete ebben az esetben is hatással van a pályakezdők foglalkoztatásának esélyére, emellett az export árbevételen belüli aránya is alakítja az esélyeket. A tulajdonosi szerkezet ugyanakkor nincs hatással a pályakezdők alkalmazásának esélyeire. Az exportáló vállalatok körében nagyobb eséllyel találunk pályakezdőt foglalkoztatni tervező céget, mint a döntően hazai piacra termelők körében. Az építőipar, kereskedelem és pénzügyi szolgáltatások területén azt figyelhetjük meg, hogy az ide tartozó vállalatok körében nagyobb az esély a pályakezdők foglalkoztatására, mint a referenciacsoportban. Mindhárom területen megközelítőleg kétszerese ez az esély a mezőgazdaságban tapasztalható esélynek.

5.4.2.1. ábra: Pályakezdők foglalkoztatásának elemi összetevői

Pályakezdő foglalkoztatásának esélye 2012
Export tevékenység, létszám és tulajdon szerint

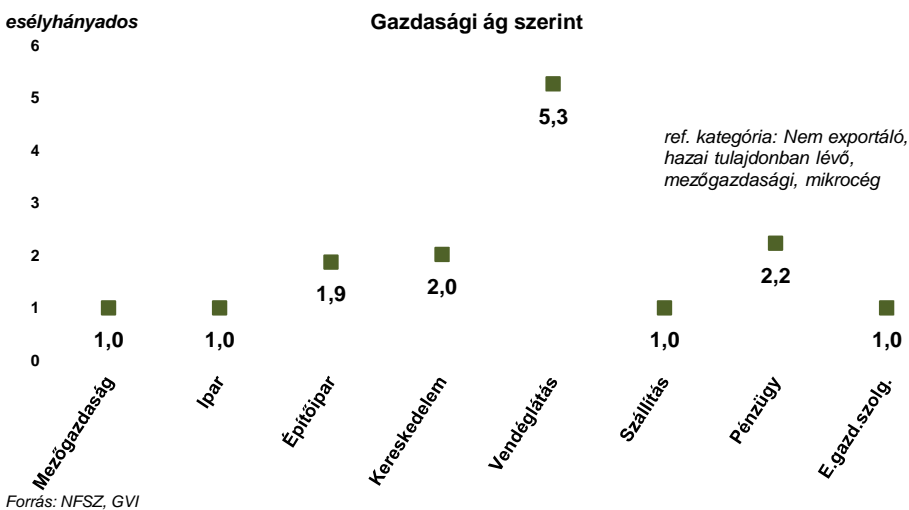

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei a 5.4.2-es függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb az esély az adott vállalati csoporton belül pályakezdők foglalkoztatására.

Referenciacsoport: Referenciacsoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikrovállalkozásokat tekintjük.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb pályakezdők foglalkoztatására az esély. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban ez az esély nem tér el a referenciacsoporttól.

A vállalatok jellemzőinek együttes vizsgálatát elvégezve megállapíthatjuk, hogy a pályakezdők 2012-es foglalkoztatására vonatkozó legmagasabb esélyt a döntően exportáló, 250 fő feletti alkalmazottal rendelkező vállalatok körében figyelhetjük meg. E cégek 24-szer nagyobb eséllyel fognak pályakezdőt foglalkoztatni, mint a nem exportáló mikrocégek.

5.4.2.2. ábra: Pályakezdők foglalkoztatásának összetevői: tulajdon, méret, export

Pályakezdő foglalkoztatásának esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,5	1,9
	10-19 fő	2,0	3,0	3,9
	20-49 fő	2,5	3,7	4,9
	50-249 fő	5,1	7,6	10,0
	250 fő felett	12,4	18,4	24,2
Vegyes tulajdon	0-9 fő	1,0	1,5	1,9
	10-19 fő	2,0	3,0	3,9
	20-49 fő	2,5	3,7	4,9
	50-249 fő	5,1	7,6	10,0
	250 fő felett	12,4	18,4	24,2
Külföldi tulajdon	0-9 fő	1,0	1,5	1,9
	10-19 fő	2,0	3,0	3,9
	20-49 fő	2,5	3,7	4,9
	50-249 fő	5,1	7,6	10,0
	250 fő felett	12,4	18,4	24,2

Forrás: NFSZ, GVI

Pályakezdő foglalkoztatásának esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,5	1,9
	10-19 fő	2,0	3,0	3,9
	20-49 fő	2,5	3,7	4,9
	50-249 fő	5,1	7,6	10,0
	250 fő felett	12,4	18,4	24,2
Vegyes tulajdon	0-9 fő	1,0	1,5	1,9
	10-19 fő	2,0	3,0	3,9
	20-49 fő	2,5	3,7	4,9
	50-249 fő	5,1	7,6	10,0
	250 fő felett	12,4	18,4	24,2
Külföldi tulajdon	0-9 fő	1,0	1,5	1,9
	10-19 fő	2,0	3,0	3,9
	20-49 fő	2,5	3,7	4,9
	50-249 fő	5,1	7,6	10,0
	250 fő felett	12,4	18,4	24,2

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikrovállalkozásokhoz képest a pályakezdők alkalmazásának esélyét 2012-ben. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a megfelelő vállalati körbe tartozó cég tervez pályakezdőt alkalmazni 2012-ben.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 50-249 fős, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 5,1. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor e vállalati körben 5,1-szer nagyobb valószínűséggel találunk olyan vállalkozást, amely 2012-ben pályakezdőt tervez alkalmazni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mikrovállalkozásoknál.

A hatások együttes vizsgálatával azt látjuk, hogy pályakezdők 2012-es foglalkoztatására a többnyire exportáló vendéglátó cégek körében a legnagyobb az esély. (Az idegenforgalomban exportnak számít a külföldi vendégek fogadása is.)

5.4.2.3. ábra: Pályakezdők foglalkoztatásának összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Pályakezdő foglalkoztatásának esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben			
	0%	<50%	> 50%	
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	1,5	1,9
	Ipar			1,9
	Építőipar	Nagy exportarány, nagyobb esély		3,6
	Kereskedelem	2,0	3,0	3,9
	Vendéglátás	5,3	7,8	10,2
	Szállítás	Vendéglátás, nagyobb esély		1,9
	Pénzügy			4,3
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,5	1,9
	Mezőgazdaság	1,0	1,5	1,9
	Ipar	1,0	1,5	1,9
Külföldi tulajdon	Építőipar	1,9	2,8	3,6
	Kereskedelem	2,0	3,0	3,9
	Vendéglátás	5,3	7,8	10,2
	Szállítás	Pénzügyi szolgáltatás, nagyobb esély		1,9
	Pénzügy	2,2	3,3	4,3
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,5	1,9

Forrás: NFSZ, GVI

Pályakezdő foglalkoztatásának esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Mezőgazdaság	1,0	1,5	1,9
Ipar	1,0	1,5	1,9
Építőipar	1,9	2,8	3,6
Kereskedelem	2,0	3,0	3,9
Vendéglátás	5,3	7,8	10,2
Szállítás	1,0	1,5	1,9
Pénzügy	2,2	3,3	4,3
Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,5	1,9
Mezőgazdaság	1,0	1,5	1,9
Ipar	1,0	1,5	1,9
Építőipar	1,9	2,8	3,6
Kereskedelem	2,0	3,0	3,9
Vendéglátás	5,3	7,8	10,2
Szállítás	1,0	1,5	1,9
Pénzügy	2,2	3,3	4,3
Egyéb gazd.szolg.	1,0	1,5	1,9

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és tevékenységi terület szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági vállalkozásokhoz képest a pályakezdők 2012-es foglalkoztatásának esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy alkalmazni fog pályakezdőt egy vállalat, amely az adott vállalati csoportba tartozik.

Példa: A tisztán hazai tulajdonban lévő, döntően exportáló (export > 0%), szállítással foglalkozó vállalati kör esélyhányadosa 1,9. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben 1,9-szeres valószínűséggel találunk olyan céget, amely 2012-ben pályakezdőt tervez foglalkoztatni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mezőgazdasági vállalkozásoknál.

5.4.3. Területi egyenlőtlenségek

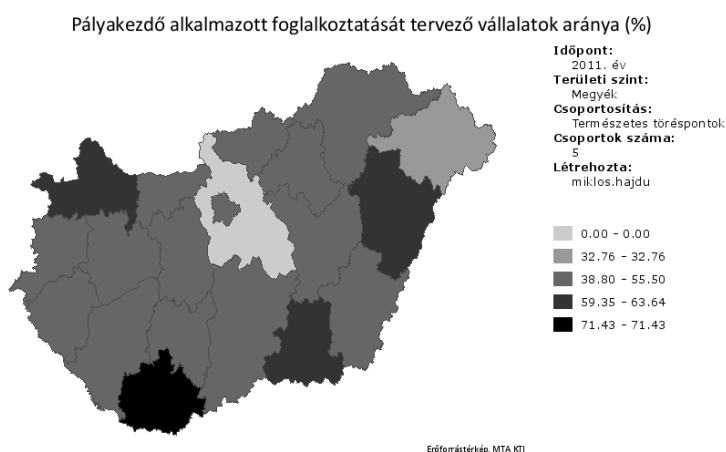
Dél-Alföld, Közép- és Nyugat-Dunántúl emelkedik ki, mint olyan régiók, ahol magas a pályakezdőket foglalkoztató vállalatok aránya (M3.7.2. tábla). Míg Dél-Alföldön és Közép-Dunántúlon 56 százalék ez az arány, addig Közép-Magyarországon csak 36 százalék.

A pályakezdőket jövőre foglalkoztatni tervező cégek aránya Baranya megyében (71%) és Csongrád megyében (64%) a legmagasabb. A legalacsonyabb arányokat Somogy, Zala és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében találhatjuk. Ez utóbbi megyében a cégeknek mindössze a 33 százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni.

5.4.3.1. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	606	44,1
Baranya	101	71,4
Bács-Kiskun	289	54,3
Békés	152	52,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	376	47,6
Csongrád	248	63,6
Fejér	154	47,9
Győr-Moson-Sopron	149	59,4
Hajdú-Bihar	127	61,5
Heves	259	40,9
Komárom-Esztergom	278	42,4
Nógrád	236	47,6
Pest	147	n.a.
Somogy	193	39,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	213	32,8
Jász-Nagykun-Szolnok	186	55,5
Tolna	146	43,0
Vas	158	51,4
Veszprém	143	54,2
Zala	209	38,8

Forrás: NFSZ, GVI

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy az 2012-ben a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2012. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

5.5 Egyszerűsített foglalkoztatás

Ebben a fejezetben a korábbi alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás – 2010. április 1-jétől egyszerűsített foglalkoztatás – jellemzőit vizsgáljuk meg. Miután áttekintettük, hogy az elmúlt években hogyan változott az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya Magyarországon, bemutatjuk, hogy milyen jellemzőkkel bíró vállalatok tervezik leggyakrabban, hogy 2012-ben ilyen módon foglalkoztassanak munkavállalókat.

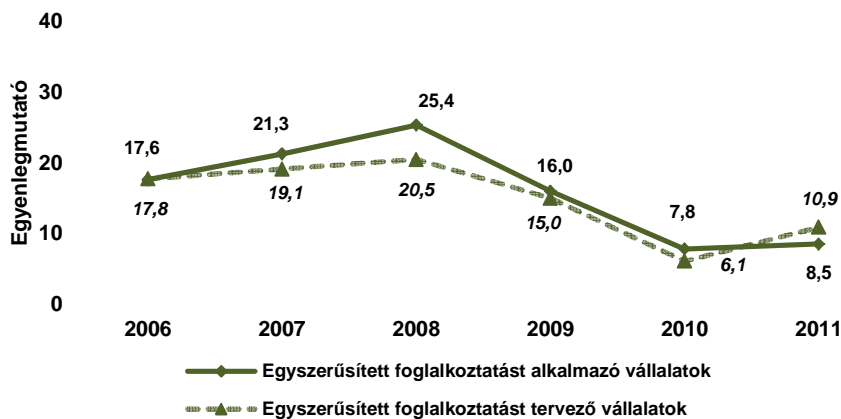
5.5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

Az alkalmi munkavállalói könyves munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2006 és 2008 között folyamatosan növekedett, viszont 2008 és 2010 között jelentősen csökkent. Ez a folyamat 2011-ben megállt, enyhe növekedést figyelhetünk meg, azonban nem lehet megállapítani, hogy ez a tendencia tartós lesz-e. A jelentős visszaesés összefüggésben lehet a gazdasági válsággal, különösen azért, mert az alkalmi munkavállalókat jóval rugalmasabban alkalmazhatja – veheti fel és bocsáthatja el – a munkaadó, mint az állandó munkaviszonyban levőket. Így ha csökkent a termékei iránti kereslet, kevesebb alkalmi munkást volt célszerű alkalmaznia.

5.5.1.1. ábra: Az egyszerűsített foglalkoztatást leíró mutatók

Egyszerűsített foglalkoztatást leíró mutatók

Tárgyév és tervek

Forrás: NFSZ, GVI

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka alkalmazta az egyszerűsített foglalkoztatást. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév	6046	17,6	7247	21,3	7245	25,4	7151	16,0	7103	7,8	7128	8,5
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya	5777	17,8	6525	19,1	6649	20,5	7151	15,0	7051	6,1	3976	10,9

Forrás: NFSZ, GVI

5.5.2. Az egyszerűsített foglalkoztatás tényezői

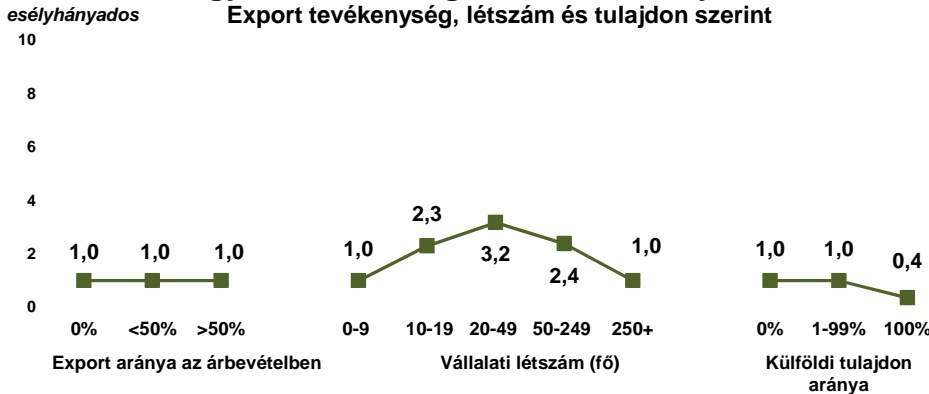
Megvizsgáltuk regressziós elemzéssel is, hogy mely vállalati jellemzők teszik valószínűvé, hogy egy cég egyszerűsített foglalkoztatást tervez alkalmazni 2012-ben. Az export arányát a vállalat teljes árbevételén belül, a tulajdonosi szerkezetet, a vállalat tevékenységét és méretét vettük figyelembe az elemzés során.

A vállalat mérete a korábban bemutatott foglalkoztatási formákkal ellentétben nem gyakorol egyértelműen pozitív hatást az egyszerűsített foglalkoztatás esélyére. Bár a 10-49 fős vállalatok körében érvényesül, hogy a nagyobb vállalatok nagyobb eséllyel alkalmaznak egyszerűsített foglalkoztatást 2012-ben, a legnagyobb – 250 fő feletti – cégek esetében nem kaptunk szignifikáns eredményt, az 50-249 fős vállalatok esetében pedig kisebb ez az esély, mint a 20-49 fős vállalatok esetében. Az export aránya nincs hatással a 2012-es egyszerűsített foglalkoztatás valószínűségére, a külföldi tulajdon megjelenése a jegyzett tőkében pedig negatív hatással bír: a tisztán külföldi tulajdonban levő cégek kevesebb mint fele akkora eséllyel terveznek egyszerűsített foglalkoztatást, mint a tisztán hazai kézben levők. Gazdasági ágazatok tekintetében azt mondhatjuk, hogy a vendéglátás és a szállítás kivételével minden ágazatban kisebb eséllyel terveznek egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni, mint a mezőgazdaságban.

5.5.2.1. ábra: Az egyszerűsített foglalkoztatás elemi összetevői

Egyszerűsített foglalkoztatás esélye 2012

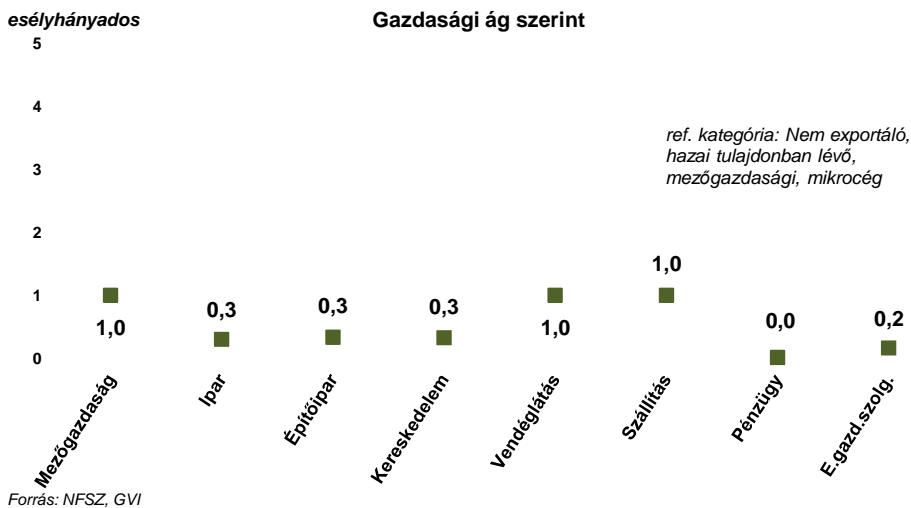
Export tevékenység, létszám és tulajdon szerint

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei az M.3.10-es függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk egyszerűsített foglalkoztatást tervező vállalatokat egy adott vállalati körben.

Gazdasági ág szerint

Referenciacsoport: Referenciacsoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikrovállalkozásokat tekintjük.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb az esély egyszerűsített foglalkoztatásra a vállalati körben. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban ez az esély nem tér el a referenciacsoporttól.

A vállalati jellemzők együttes elemzését elvégezve azt figyelhetjük meg, hogy a hazai vagy vegyes tulajdonban levő, 20-49 fős vállalkozások körében a legmagasabb az egyszerűsített foglalkoztatás esélye 2012-ben. E vállalatok körében 3,2-ször nagyobb valószínűséggel találunk olyan vállalatot, amely tervez egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni, mint a hazai tulajdonú mikrocégek esetében. Az export aránya nincs hatással erre a valószínűségre.

5.5.2.2. ábra: Az egyszerűsített foglalkoztatás összetevői: tulajdon, méret, export

Egyszerűsített foglalkoztatás esélye 2012

Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,0	1,0
	10-19 fő	2,3	2,3	2,3
	20-49 fő	3,2	3,2	3,2
	50-249 fő	2,4	2,4	2,4
	250 fő felett	1,0	1,0	1,0
Vegyes tulajdon	0-9 fő	1,0	1,0	1,0
	10-19 fő	2,3	2,3	2,3
	20-49 fő	3,2	3,2	3,2
	50-249 fő	2,4	2,4	2,4
	250 fő felett	1,0	1,0	1,0
Külföldi tulajdon	0-9 fő	0,4	0,4	0,4
	10-19 fő	0,8	0,8	0,8
	20-49 fő	1,1	1,1	1,1
	50-249 fő	0,8	0,8	0,8
	250 fő felett	0,4	0,4	0,4

Forrás: NFSZ, GVI

Egyszerűsített foglalkoztatás esélye 2012

Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,0	1,0
	10-19 fő	2,3	2,3	2,3
	20-49 fő	3,2	3,2	3,2
	50-249 fő	2,4	2,4	2,4
	250 fő felett	1,0	1,0	1,0
Vegyes tulajdon	0-9 fő	1,0	1,0	1,0
	10-19 fő	2,3	2,3	2,3
	20-49 fő	3,2	3,2	3,2
	50-249 fő	2,4	2,4	2,4
	250 fő felett	1,0	1,0	1,0
Külföldi tulajdon	0-9 fő	0,4	0,4	0,4
	10-19 fő	0,8	0,8	0,8
	20-49 fő	1,1	1,1	1,1
	50-249 fő	0,8	0,8	0,8
	250 fő felett	0,4	0,4	0,4

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro-vállalkozásokhoz képest az egyszerűsített foglalkoztatás 2012-es esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy egyszerűsített foglalkoztatást fognak alkalmazni.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 50-249 fő közötti, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 0,8. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor ezen vállalati körben csak 0,8-szorosa az esélye, hogy találunk olyan vállalkozást, amely 2012-ben egyszerűsített foglalkoztatást tervez alkalmazni, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mezőgazdasági mikro-vállalkozásoknál.

A tevékenységi kör hatását megvizsgálva azt látjuk, hogy a tisztán hazai kézben levő, vendéglátással, szállítással vagy mezőgazdasággal foglalkozó vállalatok esetében a legnagyobb az esély arra, hogy 2012-ben egyszerűsített foglalkoztatással fognak munkaerőt alkalmazni. Ezeknek az ágazatoknak a kivételével minden más ágazatban kisebb esélyt tapasztalunk erre, mint a referenciakategóriaként szolgáló hazai, nem exportáló mezőgazdasági cégek körében, mivel a mezőgazdasági cégek körében kifejezetten gyakori ez a foglalkoztatási forma.

5.5.2.3. ábra: Az egyszerűsített foglalkoztatás összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Egyszerűsített foglalkoztatás esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	1,0	1,0
	Ipar	0,3	0,3	0,3
	Építőipar	0,3	0,3	0,3
	Kereskedelem	0,3	0,3	0,3
	Vendéglátás	1,0	1,0	1,0
	Szállítás	1,0	1,0	1,0
	Pénzügy	0,0	0,0	0,0
	Egyéb gazd.szolg.	0,2	0,2	0,2
Külföldi tulajdon	Mezőgazdaság	0,4	0,4	0,4
	Ipar	0,1	0,1	0,1
	Építőipar	0,1	0,1	0,1
	Kereskedelem	0,1	0,1	0,1
	Vendéglátás	0,4	0,4	0,4
	Szállítás	0,4	0,4	0,4
	Pénzügy	0,0	0,0	0,0
	Egyéb gazd.szolg.	0,1	0,1	0,1

Forrás: NFSZ, GVI

Egyszerűsített foglalkoztatás esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	1,0	1,0
	Ipar	0,3	0,3	0,3
	Építőipar	0,3	0,3	0,3
	Kereskedelem	0,3	0,3	0,3
	Vendéglátás	1,0	1,0	1,0
	Szállítás	1,0	1,0	1,0
	Pénzügy	0,0	0,0	0,0
	Egyéb gazd.szolg.	0,2	0,2	0,2
Külföldi tulajdon	Mezőgazdaság	0,4	0,4	0,4
	Ipar	0,1	0,1	0,1
	Építőipar	0,1	0,1	0,1
	Kereskedelem	0,1	0,1	0,1
	Vendéglátás	0,4	0,4	0,4
	Szállítás	0,4	0,4	0,4
	Pénzügy	0,0	0,0	0,0
	Egyéb gazd.szolg.	0,1	0,1	0,1

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati tevékenységi kör szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro-vállalkozásokhoz képest az egyszerűsített foglalkoztatásra vonatkozó tervek esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy a vállalat alkalmazni tervezi az egyszerűsített foglalkoztatást 2012-ben.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) mezőgazdasági vállalati kör esélyhányadosa 0,4. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben kevesebb, mint fele valószínűséggel találunk 2012-ben egyszerűsített módon foglalkoztató vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mezőgazdasági mikro-vállalkozásoknál.

5.5.3. Területi egyenlőtlenségek

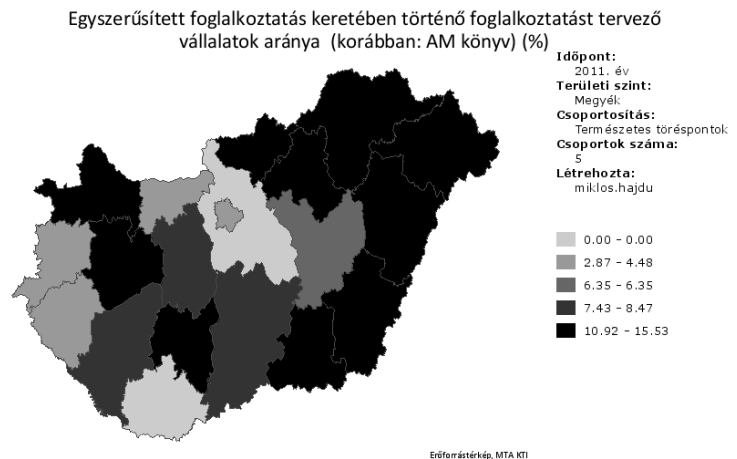
2011-ben Észak-Magyarországon és Dél-Dunántúlon volt a leggyakoribb a cégek körében az egyszerűsített foglalkoztatás (16% és 15%), a legalacsonyabb pedig Közép-Magyarországon, ahol mindössze a cégek 6 százaléka foglalkoztatott ilyen módon. A 2012-re vonatkozó foglalkoztatási tervek is összhangban vannak ezekkel

az eredményekkel: a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei vállalatok jelezték leggyakrabban, hogy terveznek 2012-ben egyszerűsített módon foglalkoztatni. Ez az arány Zalában, Budapesten és Komárom Esztergom megyében a legalacsonyabb, mindössze 3, 4 és 5 százalék.

5.5.3.1. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	573	3,7
Baranya	65	n.a.
Bács-Kiskun	254	8,5
Békés	138	12,6
Borsod-Abaúj-Zemplén	382	15,5
Csongrád	235	12,6
Fejér	136	7,5
Győr-Moson-Sopron	105	15,3
Hajdú-Bihar	88	11,9
Heves	254	13,6
Komárom-Esztergom	268	4,5
Nógrád	227	14,5
Pest	72	n.a.
Somogy	183	7,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	209	10,9
Jász-Nagykun-Szolnok	173	6,3
Tolna	157	14,7
Vas	136	3,6
Veszprém	133	11,5
Zala	188	2,9

Forrás: NFSZ, GVI

A mutató: Az táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2012-ben a vállalatok hány százaléka tervez egyszerűsített módon foglalkoztatni. A vállalatok 2012. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

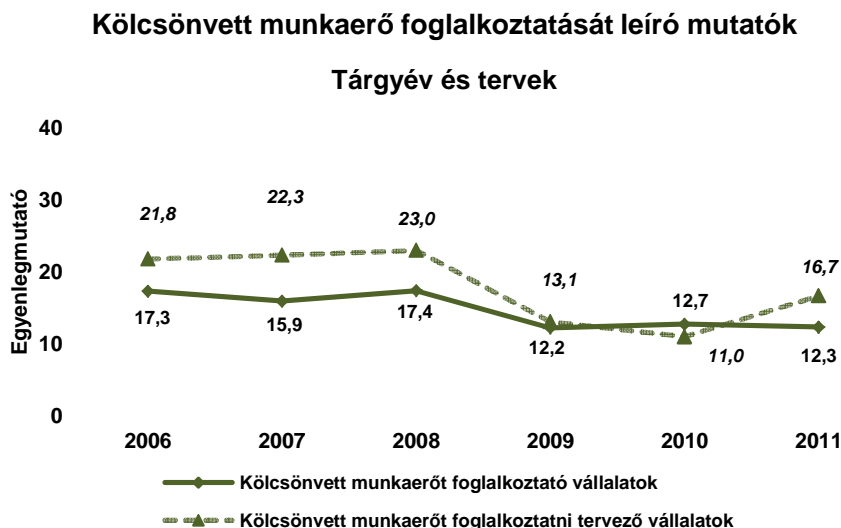
5.6 Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

A munkaerő-kölcsönzés, mint foglalkoztatási forma, egyik legfőbb jellemzője, hogy segít a vállalatoknak rugalmasan reagálni a termékeik keresletét befolyásoló folyamatokra, éppen ezért csökkent erőteljesen a kölcsönvett munkaerő létszáma a gazdasági válság kibontakozásával. Ebben a fejezetben a vállalatok munkaerő-kölcsönzési tendenciáit vizsgáljuk, valamint azokat a tényezőket, amelyek valószínűsítik, hogy egy cég 2012-ben alkalmazni fog tevékenységéhez kölcsönvett munkaerőt.

5.6.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2009 között kezdett csökkenni, és ez a csökkenés még mindig tart, még ha jóval enyhébb mértékben is, mint 2008 és 2009 között.

5.6.1.1. ábra: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók (tárgyév és tervek)

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott kölcsönvett munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév	6046	17,3	7247	15,9	7245	17,4	7151	12,2	7105	12,7	7128	12,3
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya	5949	21,8	7063	22,3	7060	23,0	7151	13,1	7053	11,0	3963	16,7

Forrás: NFSZ, GVI

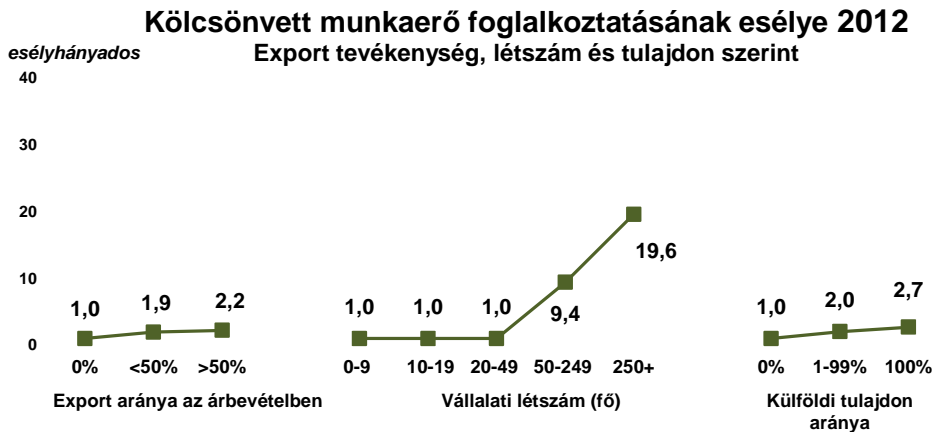
Az egyszerű leíró jellegű elemzések szerint a tisztán külföldi tulajdonban levő vállalatok között volt a leggyakoribb 2011-ben, hogy munkaerőt kölcsönöztek (Lásd az M3.11.2. táblát). Ágazatonként megvizsgálva a munkaerő-kölcsönzést azt látjuk, hogy az ipar területén volt a leggyakoribb, hogy a vállalatok munkaerőt kölcsönöztek 2011-ben (M.3.11.3. tábla).

5.6.2. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának tényezői

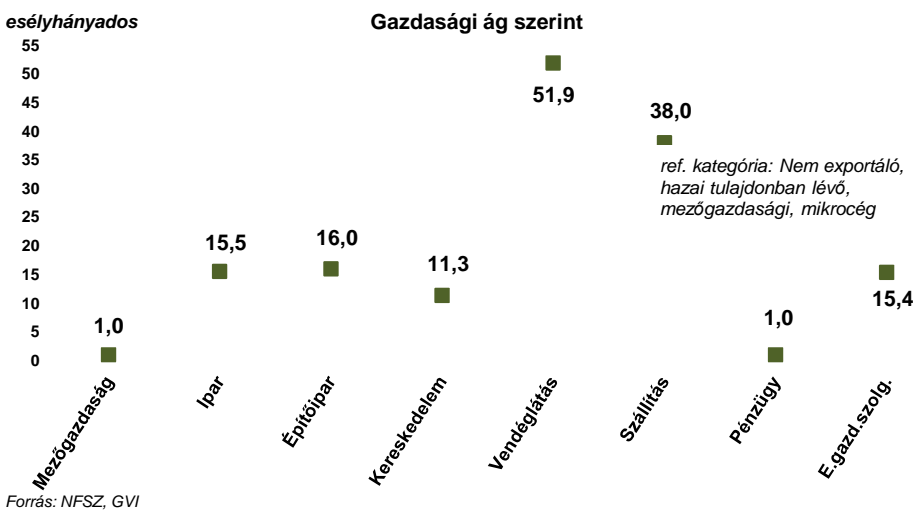
A munkaerő-kölcsönzésre a vizsgált vállalati jellemzők mindegyike hatással van. Regressziós elemzésünk szerint az 50 fő feletti vállalatokra jellemző, hogy jóval nagyobb – 9-szeres illetve 20-szoros – eséllyel foglalkoztatnak kölcsönvett munkaerőt, mint a mikrocégek. A jegyzett tőkén belüli külföldi rész növekedésével párhuzamosan nő a kölcsönzött munkaerő alkalmazásának esélye, és az exportáló cégek is gyakrabban élnek ezzel a lehetőséggel, mint a kizárólag belső piacra termelők. Megfigyelhető az is, hogy egyes ágazatokban jóval nagyobb eséllyel alkalmaznak kölcsönvett munkaerőt a cégek, mint másokban. A vendéglátás és a szállítás területére jellemző különösen magas esélyt a többváltozós elemzés is igazolja.

5.6.2.1. ábra: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának elemi összetevői

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. A modell részletei az M3.12 függelékben találhatóak.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokat a vállalati körben.

Referenciacsoport: Referenciacsoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikrovállalkozásokat tekintettük.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál nagyobb kölcsönvett munkaerő foglalkoztatására az esély a vállalati körben. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban ez az esély nem tér el a referenciacsoporttól.

A vállalatok jellemzőinek együttes vizsgálatát elvégezve azt láthatjuk, hogy a nagyméretű, exportáló, részben vagy egészben külföldi tulajdonban levő vállalatok körében sokszorosa annak az esélye, hogy 2012-ben munkaerőt fognak kölcsönözni, mint a hazai, nem exportáló mikrocégek esetében. A tisztán külföldi tulajdonban levő, 250 fő feletti létszámú cégek közül azok, amelyek árbevételüknek több mint felét exportból szerzik, 118-szor nagyobb valószínűséggel fognak munkaerőt kölcsönözni, mint a referenciacsoportba tartozó vállalatok.

5.6.2.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának összetevői: tulajdon, méret, export

Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		<50%	>50%	
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,9	2,2	nagy létszám, nagyobb esély
	10-19 fő	1,9	2,2	
	20-49 fő	1,0	1,9	
	50-249 fő	9,4	21,0	
	250 fő felett	19,6	43,7	exportálók, nagyobb esély
Vegyes tulajdon	0-9 fő	2,0	4,0	külföldi tulajdon, nagyobb esély
	10-19 fő	2,0	4,0	
	20-49 fő	2,0	4,0	
	50-249 fő	19,3	37,6	
	250 fő felett	40,1	78,2	118,1
Külföldi tulajdon	0-9 fő	2,7	5,3	külföldi tulajdon, nagyobb esély
	10-19 fő	2,7	5,3	
	20-49 fő	2,7	5,3	
	50-249 fő	25,5	49,7	
	250 fő felett	53,1	103,4	118,1

Forrás: NFSZ, GVI

Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának esélye 2012
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	>50%
Hazai tulajdon	0-9 fő	1,0	1,9	2,2
	10-19 fő	1,0	1,9	2,2
	20-49 fő	1,0	1,9	2,2
	50-249 fő	9,4	18,4	21,0
	250 fő felett	19,6	38,3	43,7
Vegyes tulajdon	0-9 fő	2,0	4,0	4,5
	10-19 fő	2,0	4,0	4,5
	20-49 fő	2,0	4,0	4,5
	50-249 fő	19,3	37,6	42,9
	250 fő felett	40,1	78,2	89,3
Külföldi tulajdon	0-9 fő	2,7	5,3	6,0
	10-19 fő	2,7	5,3	6,0
	20-49 fő	2,7	5,3	6,0
	50-249 fő	25,5	49,7	56,8
	250 fő felett	53,1	103,4	118,1

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro-vállalkozásokhoz képest a vállalati kör esélyét arra, hogy 2012-ben munkaerőt kölcsönözzenek. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy munkaerőt fog kölcsönözni egy, az adott vállalati körbe tartozó, vállalat.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 250 fő feletti, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 53,1. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor ezen vállalati körben 53,1-szer nagyobb valószínűséggel találunk olyan vállalatot, amely 2012-ben munkaerőt kölcsönöz, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő mezőgazdasági mikro-vállalkozásoknál.

A külföldi tulajdonban levő, vendéglátás területén működő, főként exportra termelő vállalati körben a leginkább valószínű, hogy munkaerőt fognak kölcsönözni 2012-ben. (A vendéglátásban exportnak tekintjük a külföldi vendégek fogadását is.) Esetükben 312-szerese a munkaerő-kölcsönzés esélye a hazai, mezőgazdasági, nem exportáló cégek esélyének.

5.6.2.3. ábra: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon			
Mezőgazdaság	1,0	1,9	2,2
Ipar	15,5	30,2	34,5
Építőipar	16,0	31,1	35,5
Kereskedelem	11,3	22,1	25,2
Vendéglátás	51,9	101,2	115,5
Szállítás	38,0	74,0	84,5
Pénzügy	1,0	1,9	2,2
Egyéb gazd.szolg.	15,4	30,0	34,2
Külföldi tulajdon			
Mezőgazdaság	2,7	5,3	6,0
Ipar	41,9	81,6	93,2
Építőipar	43,1	84,1	96,0
Kereskedelem	30,6	59,6	68,1
Vendéglátás	140,2	273,2	311,9
Szállítás	102,6	199,9	228,1
Pénzügy	2,7	5,3	6,0
Egyéb gazd.szolg.	41,5	80,9	92,4

Forrás: NFSZ, GVI

Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatásának esélye 2012
Ágazat, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

	Export aránya az árbevételben		
	0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon			
Mezőgazdaság	1,0	1,9	2,2
Ipar	15,5	30,2	34,5
Építőipar	16,0	31,1	35,5
Kereskedelem	11,3	22,1	25,2
Vendéglátás	51,9	101,2	115,5
Szállítás	38,0	74,0	84,5
Pénzügy	1,0	1,9	2,2
Egyéb gazd.szolg.	15,4	30,0	34,2
Külföldi tulajdon			
Mezőgazdaság	2,7	5,3	6,0
Ipar	41,9	81,6	93,2
Építőipar	43,1	84,1	96,0
Kereskedelem	30,6	59,6	68,1
Vendéglátás	140,2	273,2	311,9
Szállítás	102,6	199,9	228,1
Pénzügy	2,7	5,3	6,0
Egyéb gazd.szolg.	41,5	80,9	92,4

Forrás: NFSZ, GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati tevékenységi kör szerinti bontásban leolvashatók az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referenciacsoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő mezőgazdasági mikro-vállalkozásokhoz képest a 2012-es munkaerő-kölcsönzési tervek esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál valószínűbb, hogy az adott vállalati körbe tartozó cég munkaerőt fog kölcsönözni.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, kizárólag belföldre szolgáltató (export = 0%) építőipari vállalati kör esélyhányadosa 43,1. Ez azt jelenti, hogy ezen vállalati körben 43-szor nagyobb valószínűséggel találunk 2012-ben munkaerőt kölcsönzőket, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro-vállalkozásoknál.

5.6.3. Területi egyenlőtlenségek

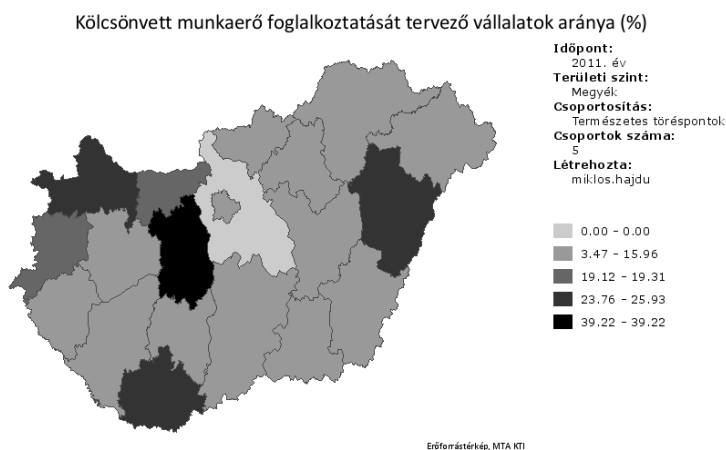
A munkaerő-kölcsönzés Közép-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon volt a leggyakoribb 2011-ben. A vállalatoknak rendre 25, illetve 16 százaléka vett igénybe kölcsönzött munkaerőt. Dél-Dunántúlon volt a legritkább ez a foglalkoztatási forma, a vállalatoknak 6 százaléka vette igénybe (M3.11.5 tábla)

A 2012-es tervek szerint Fejér megyében a legmagasabb azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek terveznek munkaerőt kölcsönözni 2012-ben (39%). A legalacsonyabb arányt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében figyelhetjük meg (3,5%).

5.6.3.1. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	577	14,4
Baranya	82	25,9
Bács-Kiskun	252	7,5
Békés	129	12,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	366	8,0
Csongrád	235	9,6
Fejér	139	39,4
Győr-Moson-Sopron	112	24,5
Hajdú-Bihar	98	23,8
Heves	250	8,0
Komárom-Esztergom	271	19,3
Nógrád	229	14,4
Pest	54	n.a.
Somogy	183	6,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	206	3,5
Jász-Nagykun-Szolnok	172	16,0
Tolna	148	3,7
Vas	132	19,1
Veszprém	135	12,8
Zala	193	11,6

Forrás: NFSZ, GVI

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy az 2012-ben a vállalatok hány százaléka tervez munkaerőt kölcsönözni. A vállalatok 2012. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

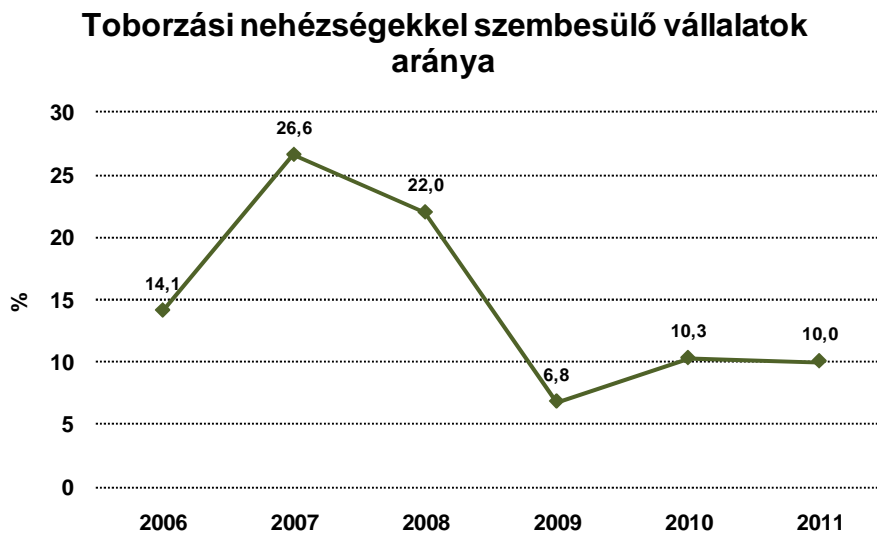
6. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a toborzási nehézségek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való találkozás esélye hogyan változik, az általunk kijelölt négy változó által meghatározott vállalati csoportokban.

6.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben jelentős mértékben, közel 15 százalékponttal csökkent a toborzási nehézséget érzékelő cégek aránya. A 2010-es évben a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, amely az előző évihez képest közel 3 százalékpontos növekedést jelent. 2011-ben a korábbi évvel szinte megegyező módon a vállalatok 10 százaléka számolt be toborzási nehézségről.

6.1.1. ábra: Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya	5435	14,1	3993	26,6	4394	22,0	4134	6,8	4134	10,3	4256	10,0

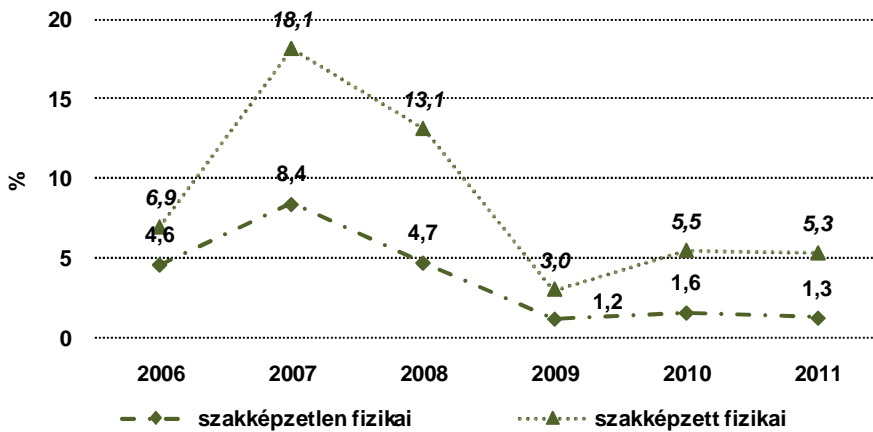
Forrás: NFSZ, GVI

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportban csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya. A tavalyi évhez képest egyik foglalkozási csoportban sem történt lényegi változás. A vállalatok legnagyobb arányban (5,3%) a szakképzett fizikai, legkisebb arányban (1,0%) a nem diplomás szellemi pozíciók betöltésekor szembesült toborzási problémákkal.

6.1.2. ábra: Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása munkaköri csoportok szerint

Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok
Fizikai munkakörök

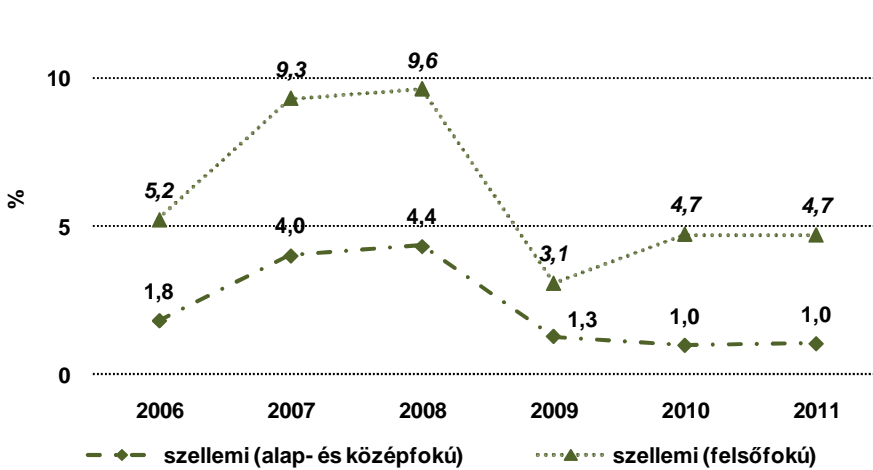

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint.

Ábraértelmezés: A százalékok az adott foglalkozáscsoporttal kapcsolatos toborzási nehézség tapasztalati aránya feleltethető meg.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Szellemi munkakörök

Példa: 2008-ban a vállalatok 12,2 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe keresett jelölteket.

forrás: NSZH, GVI

	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
szakképzetlen fizikai	5435	4,6	3993	8,4	4394	4,7	4134	1,2	4134	1,6	4256	1,3
szakképzett fizikai	5435	6,9	3993	18,1	4394	13,1	4134	3,0	4134	5,5	4256	5,3
szellemi (alap- és középfokú)	5435	1,8	3993	4,0	4394	4,4	4134	1,3	4134	1,0	4256	1,0
szellemi (felsőfokú)	5435	5,2	3993	9,3	4394	9,6	4134	3,1	4134	4,7	4256	4,7

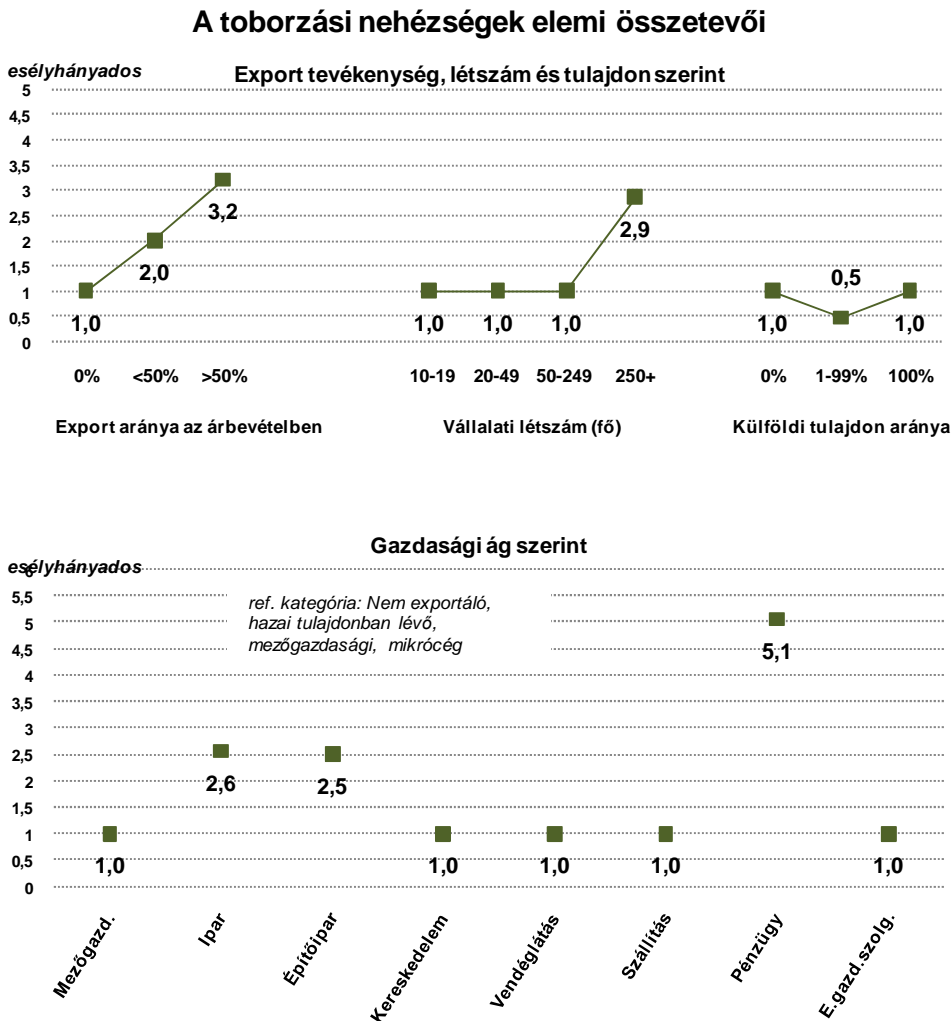
Forrás: NFSZ, GVI

6.2. A Toborzási nehézség elemi összetevői

Milyen vállalati körökben találkoznak leginkább toborzási problémákkal? Mi a toborzási gondokkal való szembekerülés legfőbb meghatározó tényezői? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.

Az exportáló és létszám tekintetében nagyobb vállalatok nagyobb valószínűséggel tapasztalnak toborzási nehézséget, mint a kisebb és csak a hazai piacra termelő, szolgáltató vállalatok. A mezőgazdaság, kereskedelem, vendéglátás, szállítás, egyéb gazdasági szolgáltatás gazdasági ágakban működő vállalatok körében a toborzási nehézség felmerülésének esélyeje azonos. Az ipari vállalatok 2,6-szor nagyobb, az építőipariak 2,5-szer, míg a pénzügyi tevékenységet végzők 5,1-szer nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézséggel, mint a referenciacsoportnak tekintett mezőgazdasági vállalatoknál.

6.2.1 ábra: Toborzási nehézség elemi összetevői

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk toborzási nehézséggel találkozó vállalatokat

Referenciacsoport: Referencia csoportnak a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro mezőgazdasági vállalkozások

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban a toborzási nehézségek nem térnek el a referencia csoportban tapasztalhatóktól.

Az eddigiek alapján tehát elmondható, hogy a döntően külföldre termelő, szolgáltató 250 főnél nagyobb vállalatok szembesülnek legnagyobb eséllyel toborzási problémával. Ebben a szegmensben 9,2 szer nagyobb valószínűséggel találunk toborzási problémát jelző vállalatot, mint a kizárólag hazai piacra termelő KKV-k körében.

6.2.2. Toborzási nehézség összetevői: tulajdon, méret és export

Toborzási nehézségek
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	10-19 fő	exporttevékenységet végző nagyvállalatok		
	20-49 fő	3,2		
	50-249 fő	1,0	2,0	3,2
	250 fő felett	2,9	5,7	9,2
Vegyes tulajdon	10-19 fő	1,0	1,0	1,0
	20-49 fő	0,5	1,0	1,6
	50-249 fő	0,5	1,0	1,6
	250 fő felett	1,4	2,8	4,4
Külföldi tulajdon	10-19 fő	exporttevékenységet végző nagyvállalatok		
	20-49 fő	1,0	2,0	3,2
	50-249 fő	1,0	2,0	3,2
	250 fő felett	2,9	5,7	9,2

Forrás: NFSZ-GVI

Toborzási nehézségek
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	10-19 fő	1,0	1,0	1,0
	20-49 fő	1,0	2,0	3,2
	50-249 fő	1,0	2,0	3,2
	250 fő felett	2,9	5,7	9,2
Vegyes tulajdon	10-19 fő	1,0	1,0	1,0
	20-49 fő	0,5	1,0	1,6
	50-249 fő	0,5	1,0	1,6
	250 fő felett	1,4	2,8	4,4
Külföldi tulajdon	10-19 fő	1,0	1,0	1,0
	20-49 fő	1,0	2,0	3,2
	50-249 fő	1,0	2,0	3,2
	250 fő felett	2,9	5,7	9,2

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro mezőgazdasági vállalkozásokhoz képest a toborzási nehézséggel felmerülésének esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör.

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, 250 fő feletti, kizárólag belföldre termelő (export = 0%) vállalati kör esélyhányadosa 2,9. Ez azt jelenti, hogy ha kontroll alatt tartjuk a gazdasági tevékenységet („kiszűrjük” annak hatását), akkor e vállalati körben 2,9-szer nagyobb valószínűséggel találunk toborzási nehézséggel küzdő vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro vállalkozásoknál

Az ipar, építőipar és egyéb gazdasági szolgáltatás területén tevékenykedő exportáló vállalatok körében nagyobb a toborzási nehézségek felmerülésének az esélye. A döntően nem hazai piacra szolgáltató pénzügyi vállalatok körében például több, mint 16-szor nagyobb valószínűséggel találunk toborzási problémával szembesülő vállalatot, mint a csak hazai piacra termelő mezőgazdaság terén.

6.3.3. Toborzási nehézség összetevői: tulajdon, export és tevékenység

Toborzási nehézségek
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	2,0	3,2
	Ipar	2,6	5,1	8,2
	Építőipar	2,5	5,0	8,0
	Kereskedelem	1,0	2,0	5,4
	Vendéglátás	1,0	2,0	2,5
	Szállítás	1,0	2,0	4,8
	Pénzügy	5,1	10,1	16,2
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	2,0	3,2
			iparr és építőipar	
Külföldi tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	2,0	3,2
	Ipar	2,6	5,1	8,2
	Építőipar	2,5	5,0	8,0
	Kereskedelem	1,0	2,0	3,2
	Vendéglátás	1,0	2,0	3,2
	Szállítás	1,0	2,0	3,2
	Pénzügy	5,1	10,1	16,2
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	2,0	3,2
			Pénzügy	

Forrás: NFSZ-GVI

Toborzási nehézségek
Létszám, export tevékenység és tulajdonosi háttér szerint

		Export aránya az árbevételben		
		0%	<50%	> 50%
Hazai tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	2,0	3,2
	Ipar	2,6	5,1	8,2
	Építőipar	2,5	5,0	8,0
	Kereskedelem	1,0	2,0	5,4
	Vendéglátás	1,0	2,0	2,5
	Szállítás	1,0	2,0	4,8
	Pénzügy	5,1	10,1	16,2
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	2,0	3,2
Külföldi tulajdon	Mezőgazdaság	1,0	2,0	3,2
	Ipar	2,6	5,1	8,2
	Építőipar	2,5	5,0	8,0
	Kereskedelem	1,0	2,0	3,2
	Vendéglátás	1,0	2,0	3,2
	Szállítás	1,0	2,0	3,2
	Pénzügy	5,1	10,1	16,2
	Egyéb gazd.szolg.	1,0	2,0	3,2

Forrás: NFSZ-GVI

Ábraértelmezés: Mindkét ábrán egy regressziós modell eredményei kerülnek bemutatásra: tulajdon, export tevékenység és vállalati létszám szerinti bontásban leolvashatóak az egyes vállalati körökhöz tartozó esélyhányadosok. Egy vállalati körhöz tartozó esélyhányados kifejezi a referencia csoportnak tekintett hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mezőgazdasági mikro vállalkozásokhoz képest az toborzási nehézséggel való találkozás esélyét. Egyszerűbben fogalmazva, minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör

Példa: A tisztán külföldi tulajdonban lévő, nagyrészt külföldre szolgáltató (export > 50%) egyéb gazdasági szolgáltatással foglalkozó kör esélyhányadosa 3,2. Ez azt jelenti, hogy e vállalati körben 3,2-szor nagyobb valószínűséggel találunk toborzási nehézségeket tapasztaló vállalatokat, mint a referenciakategóriának tekintett nem exportáló, hazai tulajdonban lévő, mezőgazdasági mikro vállalkozásoknál.

Mellékletek

M1. Vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai

M1.1. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M1.1.1. tábla: A termelési volumen alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011

	2009		2010		2011		2012	
	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv
10 fő alatt	-23,8	-22,9	-38,5	-8,1	-20,6	12,8		
10 – 19 fő között	-11,1	-14,1	-35,4	-5,9	-11,2	13,3	0,1	
20 – 49 fő között	-4,2	-3,6	-32,2	3,6	-3,2	20,0	7,8	
50 – 249 fő között	8,1	4,0	-31,2	5,1	8,8	26,6	18,7	
250 fő felett	11,5	10,4	-22,0	19,2	25,4	40,0	28,6	
Minta összesen	1,5	-0,1	-30,2	6,2	6,2	26,6	18,0	

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek –100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. –100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: Az akt. oszlopok jelenítik meg - a korábbi év harmadik negyedévéhez viszonyítva - a tárgyév harmadik negyedévének termelési volumenét. A tervek oszlopok jelenítik meg - a tárgyév első félévéhez viszonyítva - a következő év első félévének termelési volumenét.

Elemzőszámok: N2009: 6913, 5846, N2010: 6893, 5839, N2011: 6893, 5839, N2012: 3723

M1.1.2. tábla: A termelési volumen alakulása tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011

	2009		2010		2011		2012	
	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv
magyar tulajdonú	-1,9	-0,6	-29,2	-0,6	-4,1	19,3	8,9	
vegyes tulajdonú	4,7	12,4	-44,4	12,4	-3,4	30,7	12,0	
külföldi tulajdonú	8,6	28,7	-29,0	28,7	45,3	52,0	41,7	
Minta összesen	1,5	-0,1	-30,2	6,2	6,2	26,6	18,0	

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek –100 és +100 közötti értékeket vehetnek fel. –100-at akkor, ha minden cég csökkenéssel, +100-at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: Az akt. oszlopok jelenítik meg - a korábbi év harmadik negyedévéhez viszonyítva - a tárgyév harmadik negyedévének termelési volumenét. A tervek oszlopok jelenítik meg - a tárgyév első félévéhez viszonyítva - a következő év első félévének termelési volumenét.

Elemzőszámok: N2009: 6909, 5842, N2010: 6474, 5496, N2012: 3463

M1.1.3. tábla: A termelési volumen alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012	
	akt.	terv	akt.	terv	terv	akt.	terv	akt.
Mezőgazdaság	12,5	-3,9	-25,6	-4,3	-17,2	7,6		9,7
Ipar	4,6	5,7	-26,0	18,0	26,1	39,8		28,8
Építőipar	-8,3	-12,2	-22,0	1,4	-8,1	4,9		-4,5
Kereskedelem, javítás	-11,2	-13,4	-43,0	-7,1	-10,7	20,6		11,8
Vendéglátás-turizmus	1,6	-16,6	-50,2	-14,8	-3,7	12,2		12,9
Szállítás, raktározás	-2,6	-10,7	-36,8	-1,8	-11,5	7,6		1,6
Pénzügy	21,4	21,2	-27,7	29,1	-10,9	11,5		25,2
Egyéb gazdasági szolgáltatás	7,0	14,3	-14,8	9,7	5,4	30,5		11,7
Minta összesen	1,5	-0,1	-30,2	6,2	6,2	26,6		18,0

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: Az akt. oszlopok jelenítik meg - a korábbi év harmadik negyedévéhez viszonyítva - a tárgyév harmadik negyedévének termelési volumenét. A tervek oszlopok jelenítik meg - a tárgyév első félévéhez viszonyítva - a következő év első félévének termelési volumenét.

Elemzőszámok: N2009: 6860, 5986, N2010: 6912, 5845, N2011: 6892, 5838, N2012: 3723

M1.1.4. tábla: A termelési volumen alakulása export tevékenység szerint, 200-2012

	2009		2010		2011		2012	
	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv
nincs export tevékenység	-0,4	-3,5	-31,6	-2,7	-8,6	14,9		5,8
Árbevétel: 50%-nál kisebb	4,0	2,8	-27,3	16,1	7,6	35,3		25,9
Árbevétel: 50%-nál nagyobb	5,6	2,8	-28,8	19,4	42,2	43,3		34,1
Minta összesen	1,5	-0,1	-30,2	6,2	6,2	26,6		18,0

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: Az akt. oszlopok jelenítik meg - a korábbi év harmadik negyedévéhez viszonyítva - a tárgyév harmadik negyedévének termelési volumenét. A tervek oszlopok jelenítik meg - a tárgyév első félévéhez viszonyítva - a következő év első félévének termelési volumenét.

Elemzőszámok: N2009: 6590, 5766, N2010: 6904, 5837, N2011: 6301, 5325, N2012: 3513:

M.1.1.5. tábla: A termelési volumen alakulása régió szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012	
	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv
Közép-Magyarország	2,5	2,2	-35,5	3,0	-3,6	23,6		19,7
Közép-Dunántúl	0,2	-8,2	-29,2	14,7	20,0	30,2		17,0
Nyugat-Dunántúl	2,4	-4,7	-29,5	9,7	25,6	37,8		15,1
Dél-Dunántúl	1,1	0,9	-26,9	2,3	16,4	30,3		13,1
Dél-Alföld	-1,6	0,7	-25,9	1,1	6,8	24,7		20,1
Észak-Alföld	-3,5	-3,5	-19,0	6,0	10,6	24,6		10,2
Észak-Magyarország	5,7	2,6	-23,2	18,3	11,9	29,0		23,4
Minta összesen	1,5	-0,1	-30,2	6,2	6,2	26,6		18,0

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: Az akt. oszlopok jelenítik meg - a korábbi év harmadik negyedévéhez viszonyítva - a tárgyév harmadik negyedévének termelési volumenét. A ter. oszlopok jelenítik meg - a tárgyév első félévéhez viszonyítva - a következő év első félévének termelési volumenét.

Elemzőszámok: N2009: 6962, 6070, N2010: 6914, 5847, N2011: 6891, 5837, N2012: 3723

M1.1.6. tábla: A termelési volumen alakulása megyék szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012	
	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv	akt.	terv
Budapest	2,8	5,7	-26,9	11,2	-8,9	21,5		17,9
Baranya megye	-2,1	-2,1	-20,2	-6,1	2,3	24,2		12,6
Bács-Kiskun megye	-5,6	1,8	-11,4	-3,8	7,1	27,2		11,9
Békés megye	2,3	-4,5	-36,5	-10,3	6,9	26,4		38,9
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2,2	7,0	-26,4	9,6	2,2	23,4		18,4
Csongrád megye	-0,5	4,6	-31,1	18,6	6,5	19,6		15,0
Fejér megye	5,3	-8,2	-32,8	-0,6	16,6	28,1		13,8
Győr-Moson-Sopron megye	2,7	-14,4	-29,3	11,2	38,5	47,9		27,3
Hajdú-Bihar megye	-1,1	-0,7	-36,1	-6,3	8,5	27,5		-0,3
Heves megye	9,7	-1,6	-30,6	25,0	20,5	30,4		29,7
Komárom-Esztergom megye	5,7	0,1	-22,2	19,6	21,6	34,6		13,9
Nógrád megye	7,9	-0,9	-17,9	19,6	20,0	37,4		25,4
Pest megye	2,2	-2,7	-27,1	6,3	5,8	27,5		22,5
Somogy megye	8,9	5,6	-49,8	-5,7	21,1	32,3		16,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	-12,7	-4,9	-27,9	7,3	2,9	22,1		9,1
Jász-Nagykun-Szolnok megye	5,7	-4,4	-51,3	-5,8	22,1	22,8		24,1
Tolna megye	-5,4	-1,5	-36,9	27,1	28,3	35,4		9,1
Vas megye	-1,4	-6,2	-33,4	7,9	23,7	34,0		-1,0
Veszprém megye	-9,3	-16,1	-30,0	1,6	22,3	29,0		23,1
Zala megye	5,9	4,9	-32,3	10,8	15,6	32,6		19,8
Minta összesen	1,5	-0,1	-30,2	6,2	6,2	26,6		18,0

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: Az akt. oszlopok jelenítik meg - a korábbi év harmadik negyedévéhez viszonyítva - a tárgyév harmadik negyedévének termelési volumenét. A tervek oszlopok jelenítik meg - a tárgyév első félévéhez viszonyítva - a következő év első félévének termelési volumenét.

Élemszámok: N2009: 6962, 6070, N2010: 6914, 5847, N2011: 6891, 5837, N2012: 3723

M1.2. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M1.2.1. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg
10 fő alatt	2738	-6,6	2931	-33,6	2901	-26,8	2814	-20,2
10 – 19 fő között	1166	-0,2	1105	-26,9	1077	-25,3	964	-23,6
20 – 49 fő között	1276	6,8	1266	-22,7	1198	-11,9	1208	-16,3
50 – 249 fő között	1370	12,7	1276	-14,9	1295	-0,8	1476	-0,4
250 fő felett	409	3,2	335	-3,1	405	17,1	406	18,3
Minta összesen		3,2		-16,4		-3,1		-2,5

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég alacsony, $+100$ -at akkor, ha minden cég magas rendelésállománnyal számol.

Elemzőszámok: N2007:6935, 6692, N2008:6959, 6765, N2009: 6913, 6733, N2010:6876, N2011: 6868

M1.2.2. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdoni háttér szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg
magyar tulajdonú	5856	-1,0	6213	-18,7	5796	-9,9	5659	-9,3
vegyes tulajdonú	260	13,6	197	-17,4	153	-13,3	174	15,6
döntően külföldi tulajdonú	546	10,8	499	-6,4	507	23,2	578	17,3
Minta összesen		3,2		-16,4		-3,1		-2,5

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég alacsony, $+100$ -at akkor, ha minden cég magas rendelésállománnyal számol.

Elemzőszámok: N2008:6662, 6300, N2009: 6909, 6721, N2010: 6456, 6253, N2011: 6411,

M1.2.3. tábla: A vállalatok rendelésállományának alakulása ágazat szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg
Mezőgazdaság	316	-25,9	346	-45,0	409	0,6	471	0,1
Ipar	2031	8,5	1987	-12,5	2095	9,6	2294	8,4
Építőipar	697	-5,7	752	-26,3	783	-28,5	705	-31,6
Kereskedelem, javítás	1431	2,7	1514	-19,6	1605	-14,3	1545	-7,3
Vendéglátás-turizmus	445	-8,8	507	-10,4	418	-5,7	377	-8,0
Szállítás, raktározás	362	-0,6	287	-22,7	300	-15,6	269	-23,0
Pénzügy	137	5,5	140	-13,6	94	-16,5	75	15,2
Egyéb gazdasági szolgáltatás	1458	11,6	1380	-11,5	1171	-2,8	1131	-6,7
Minta összesen		3,2		-16,4		-3,1		-2,5

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég alacsony, $+100$ -at akkor, ha minden cég magas rendelésállománnyal számol.

Elemzőszámok: N2007:6972, 6692, N2008:6877, 6765, N2009: 6913, 6733, N2010: 6875, 6809, N2011:6867

M1.2.4. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg
nincs export tevékenység	4955	-0,9	5215	-20,0	4800	-14,3	4554	-11,0
Árbevétel: 50%-nál kisebb	1038	4,8	897	-13,4	797	-3,3	1173	-1,6
Árbevétel: 50%-nál nagyobb	616	12,1	793	-9,8	685	27,8	733	23,0
Minta összesen		3,2		-16,4		-3,1		-2,5

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég alacsony, $+100$ -at akkor, ha minden cég magas rendelésállománnyal számol.

Elemzőszámok: N2008:6609, 5993, N2009: 6905, 6719, N2010: 6282, 5921, N2011:6460

M1.2.5. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régió szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg
Közép-Magyarország	1861	4,5	1813	-15,7	1816	-9,7	1601	-8,1
Közép-Dunántúl	615	7,3	714	-19,6	804	0,8	884	5,9
Nyugat-Dunántúl	688	7,2	747	-13,7	750	6,6	823	9,7
Dél-Dunántúl	887	-0,9	850	-18,4	867	1,7	832	-0,8
Dél-Alföld	971	1,8	854	-12,7	784	-0,4	851	5,2
Észak-Alföld	881	-1,6	821	-21,2	789	5,7	814	-4,9
Észak-Magyarország	1075	-0,5	1115	-16,5	1100	2,2	1063	-1,6
Minta összesen		3,2		-16,4		-3,1		-2,5

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég alacsony, $+100$ -at akkor, ha minden cég magas rendelésállománnyal számol.

Elemzőszámok: N2008:6987, 6765, N2009: 6914, 6733, N2010: 6874, 6807 N2011: 6868

M1.2.6. tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása megyék szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg	n	egyenleg
Budapest	1147	8,6	1242	-14,8	1181	-13,3	907	-7,4
Baranya megye	281	-3,4	304	-8,3	317	-1,2	307	-3,2
Bács-Kiskun megye	347	-1,6	354	-17,8	345	-4,7	334	1,9
Békés megye	316	12,0	290	-24,3	227	1,7	228	12,0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	501	-10,6	414	-10,7	539	-6,4	543	-5,7
Csongrád megye	308	-3,8	299	-14,3	176	3,6	289	3,7
Fejér megye	148	9,5	311	-20,0	302	-7,0	326	-2,9
Győr-Moson-Sopron megye	228	-1,9	304	-25,9	268	16,9	295	18,1
Hajdú-Bihar megye	271	-8,4	346	-16,0	331	5,5	306	-9,4
Heves megye	255	15,1	211	-14,4	312	13,4	286	6,5
Komárom-Esztergom megye	256	8,3	307	-11,2	242	4,7	276	12,4
Nógrád megye	319	2,6	200	1,4	249	5,3	234	-3,5
Pest megye	714	-1,3	409	-20,3	635	-3,3	656	-9,3
Somogy megye	339	3,7	313	-11,3	306	-3,1	286	2,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	336	2,9	375	-17,5	276	2,9	247	-3,6
Jász-Nagykun-Szolnok megye	274	-0,8	292	-39,3	182	8,9	261	-1,0
Tolna megye	267	-3,9	194	-11,5	244	11,1	239	-1,9
Vas megye	205	13,5	274	-23,2	196	0,9	230	7,4
Veszprém megye	211	4,5	235	-9,3	260	6,0	282	9,8
Zala megye	255	8,7	240	-28,3	286	2,6	298	-3,8
Minta összesen		3,2		-16,4		-3,1		-2,5

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég alacsony, $+100$ -at akkor, ha minden cég magas rendelésállománnyal számol.

Elemzőszámok: N2008:6978, 6765, N2009: 6914, 6733, N2010: 6874, 6807, N2011: 6868,

M1.3. Elemi összefüggések: A cégek üzleti helyzete

M1.3.1. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható
10 fő alatt	-13,2	-26,8	-27,3	-14,5	-21,6	0,6	-16,3	-14,6
10 – 19 fő között	0,7	-14,9	-19,0	-8,1	-16,0	-2,6	-14,0	-11,5
20 – 49 fő között	7,4	-6,2	-15,0	-2,3	0,8	10,0	-1,6	1,0
50 – 249 fő között	13,9	3,6	-3,3	3,4	8,1	19,8	9,5	14,5
250 fő felett	19,5	12,0	10,2	16,8	30,9	34,7	28,6	26,5
Minta összesen	9,9	-0,7	-5,6	3,0	7,2	18,3	7,9	10,7

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: A tárgyév oszlop a tárgyév ószére, a várható pedig a következő év első félévére vonatkozik.

Elemzőszámok: N2008:7060, 5968, N2009:7142, 7066, N2010: 7000, 5982, N2011:6995, 5826

M1.3.2. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható
magyar tulajdonú	4,6	-7,5	-10,6	-3,4	-2,3	9,0	-1,2	1,3
vegyes tulajdonú	0,8	0,8	4,9	15,9	15,3	20,9	27,4	24,6
döntően külföldi tulajdonú	25,1	15,5	9,9	23,5	36,9	48,7	33,3	38,3
Minta összesen	9,9	-0,7	-5,6	3,0	7,2	18,3	7,9	10,7

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: A tárgyév oszlop a tárgyév ószére, a várható pedig a következő év első félévére vonatkozik.

Elemzőszámok: N2008:6748, 5718, N2009:7136, 7061, N2010: 6577, 5637, N2011: 6520, 5443

M1.3.3. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2010	
	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	Várható
Mezőgazdaság	-6,1	-21,3	-31,9	-18,3	-13,8	-4,3	5,7	3,7
Ipar	13,0	5,0	0,6	11,3	21,0	30,8	19,4	23,1
Építőipar	-3,3	-20,6	-17,8	-3,6	-15,4	-7,6	-20,1	-20,3
Kereskedelem, javítás	10,3	-6,1	-12,5	-0,7	-5,9	10,4	1,3	3,1
Vendéglátás-turizmus	-7,7	-20,2	-20,8	-22,6	-4,4	1,6	-8,1	-13,3
Szállítás, raktározás	1,2	-13,1	-14,8	-4,6	-2,0	10,0	1,6	11,4
Pénzügy	41,9	36,7	34,8	37,1	37,0	37,8	19,6	23,5
Egyéb gazdasági szolgáltatás	19,2	11,8	3,2	7,4	8,5	21,0	8,5	16,1
Minta összesen	9,9	-0,7	-5,6	3,0	7,2	18,3	7,9	10,7

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: A tárgyév oszlop a tárgyév őszére, a várható pedig a következő év első félévére vonatkozik.

Elemzőszámok: N2008:6976, 5897, N2009:7141, 7065, N2010: 6999, 5981, N2011: 6994, 5825

M1.3.4. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása export tevékenység szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható
nincs export tevékenység	5,5	-5,2	-10,5	-1,2	-2,7	8,1	-2,5	0,3
Árbevétel: 50%-nál kisebb	14,2	0,8	-0,8	7,5	8,6	21,0	11,6	12,2
Árbevétel: 50%-nál nagyobb	22,6	7,7	2,1	9,1	32,1	40,1	34,8	38,8
Minta összesen	9,9	-0,7	-5,6	3,0	7,2	18,3	7,9	10,7

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: A tárgyév oszlop a tárgyév őszére, a várható pedig a következő év első félévére vonatkozik.

Elemzőszámok: 5758, N2008:6650, 5666, N2009:7133, 7057, N2010: 6396, 5481, N2011: 6565, 5493

M1.3.5. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása régió szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	tárgyév	Várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható
Közép-Magyarország	11,6	3,1	-7,1	2,5	3,6	16,6	2,2	8,6
Közép-Dunántúl	13,9	-0,5	-6,0	4,1	13,6	21,8	20,6	20,4
Nyugat-Dunántúl	12,9	1,7	0,8	6,8	19,8	30,7	17,2	15,6
Dél-Dunántúl	-2,6	-6,3	-6,0	-0,7	5,3	18,9	11,8	13,0
Dél-Alföld	11,2	0,5	-1,4	3,1	9,4	18,0	7,4	5,1
Észak-Alföld	6,3	-10,6	-7,2	0,1	5,6	11,9	10,5	8,1
Észak-Magyarország	8,6	-7,4	-5,9	6,6	9,9	18,9	8,8	11,7
Minta összesen	9,9	-0,7	-5,6	3,0	7,2	18,3	7,9	10,7

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: A tárgyév oszlop a tárgyév őszére, a várható pedig a következő év első félévére vonatkozik.

Elemzőszámok: N2008:7080, 5984, N2009: 7143, 7067, N2010: 6998, 5980, N2011: 6995, 5826

M1.3.6. tábla: Az üzleti helyzet megítélésének alakulása megyék szerint, 2007-2010

	2008		2009		2010		2011	
	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható	tárgyév	várható
Budapest	13,9	9,3	-4,1	0,6	-1,1	12,6	1,1	7,1
Baranya megye	-3,0	-3,9	-0,9	2,5	1,5	10,5	4,7	-0,7
Bács-Kiskun megye	14,4	0,8	-12,3	-12,4	7,9	18,2	6,8	0,2
Békés megye	18,7	8,2	-8,2	-4,2	10,2	18,2	12,1	15,7
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	0,3	-16,9	-1,8	12,6	6,1	10,8	4,3	6,7
Csongrád megye	0,0	-7,2	3,4	11,2	10,6	17,6	4,6	3,1
Fejér megye	4,7	-13,6	-12,1	-1,2	5,1	17,9	11,1	15,8
Győr-Moson-Sopron megye	13,0	-4,1	-8,7	0,7	17,8	28,6	27,1	29,6
Hajdú-Bihar megye	9,6	-6,0	-18,6	-21,0	-1,6	8,0	3,1	-0,7
Heves megye	20,7	1,0	5,8	19,0	21,4	30,7	21,1	20,0
Komárom-Esztergom megye	13,6	1,3	-2,6	13,7	13,1	21,1	26,7	30,2
Nógrád megye	12,0	0,6	-10,9	-6,0	3,3	19,0	2,4	9,8
Pest megye	8,2	-5,9	3,9	17,6	11,7	24,1	3,8	11,4
Somogy megye	1,8	-2,8	-17,4	-3,1	10,3	24,8	12,3	18,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	5,0	-12,0	-9,2	9,9	14,1	15,9	21,6	18,0
Jász-Nagykun-Szolnok megye	4,6	-13,5	-20,9	-4,7	6,4	12,8	9,3	9,9
Tolna megye	-7,7	-13,3	-0,6	11,3	4,1	22,5	18,8	22,3
Vas megye	16,8	-1,5	-5,6	6,7	24,5	33,0	14,6	10,2
Veszprém megye	21,8	7,3	17,2	21,2	23,8	26,4	25,7	17,1
Zala megye	9,3	9,9	-4,5	-0,9	17,6	30,6	9,8	6,3
Minta összesen	9,9	-0,7	-5,6	3,0	7,2	18,3	7,9	10,7

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+100$ -at akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

Táblaértelmezés: A tárgyév oszlop a tárgyév észére, a várható pedig a következő év első félévére vonatkozik.

Elemzőszámok: N2008:7080, 5984, N2009:7143, 7067, N2010: 6998, 5980, N2011: 6995, 5826

M1.4. Elemi összefüggések: Beruházás

M1.4.1. tábla: A beruházási aktivitás alakulása vállalatméret szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	érték	n	érték	n	érték	n	érték
10 fő alatt	2438	-21,7	2844	-7,7	2553	-1,9		
10 – 19 fő között	1067	-2,6	1056	-6,8	935	2,2	760	-3,2
20 – 49 fő között	1171	5,3	1205	2,7	1035	11,9	1064	0,6
50 – 249 fő között	1267	15,2	1245	10,0	1179	17,5	1323	10,9
250 fő felett	391	25,0	334	23,0	375	33,0	375	33,0
Minta összesen		10,4		8,7		17,2		14,6

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha egyetlen cégnél sem volt 2009-ben beruházás és 2010-ben sem lesz, illetve $+100$ -at akkor, ha a 2009-es beruházási volumen 2010-ben növekszik.

Elemzőszámok: N2008:6334, N2009:6684, N2010:6077, N2011:3522

M1.4.2. tábla: A beruházási aktivitás alakulása tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	érték	n	érték	n	érték	n	érték
magyar tulajdonú	5331	8,1	5979	3,0	5138	12,4	2631	9,8
vegyes tulajdonú	237	24,6	197	26,5	139	21,2	139	31,8
külföldi tulajdonú	509	15,6	504	24,0	464	34,1	528	20,2
Minta összesen		10,4		8,7		17,2		14,6

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha egyetlen cégnél sem volt 2009-ben beruházás és 2010-ben sem lesz, illetve $+100$ -at akkor, ha a 2009-es beruházási volumen 2010-ben növekszik.

Elemzőszámok: N2008:6077, N2009:6680, N2010: 5741, N2011:3298

M1.4.3. tábla: A beruházási aktivitás alakulása gazdasági ágak szerint, 2007-2010

	2008		2009		2010		2011	
	n	érték	n	érték	n	érték	n	érték
Mezőgazdaság	305	31,7	331	14,8	360	8,6	309	10,7
Ipar	1850	18,1	1920	16,7	1861	28,8	1509	28,7
Építőipar	619	-4,0	703	9,2	671	11,4	248	-4,2
Kereskedelem, javítás	1309	-0,2	1475	1,5	1442	14,0	622	-6,1
Vendéglátás-turizmus	385	8,3	496	-6,7	350	-0,2	164	27,3
Szállítás, raktározás	327	0,4	272	4,5	255	5,2	128	7,6
Pénzügy	129	-12,8	141	40,3	84	26,9	61	18,3
Egyéb gazdasági szolgáltatás	1335	11,9	1345	-1,2	1053	10,1	481	0,5
Minta összesen		10,4		8,7		17,2		14,6

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha egyetlen cégnél sem volt 2009-ben beruházás és 2010-ben sem lesz, illetve $+100$ -at akkor, ha a 2009-es beruházási volumen 2010-ben növekszik.

Elemzőszámok: N2008:6259, N2009:6683, N2010:6076, N2011:3522

M1.4.4. tábla: A beruházási aktivitás alakulása exporttevékenység szerint, 2007-2010

	2008		2009		2010		2011	
	n	érték	n	érték	n	érték	n	érték
Nincs export tevékenység	4509	4,7	5026	3,0	4277	9,3	1863	5,3
Árbevétel: 50%-nál kisebb	953	19,9	863	19,5	704	20,0	849	11,8
Árbevétel: 50%-nál nagyobb	570	13,4	790	14,3	605	28,3	633	37,6
Minta összesen		10,4		8,7		17,2		14,6

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha egyetlen cégnél sem volt 2009-ben beruházás és 2010-ben sem lesz, illetve $+100$ -at akkor, ha a 2009-es beruházási volumen 2010-ben növekszik.

Elemzőszámok: N2007:6050, N2008:6032, N2009:6679, N2010: 5586, N2011: 3345

M1.4.5. tábla: A beruházási aktivitás alakulása régiók szerint, 2008-2011

	2008		2009		2010		2011	
	n	érték	n	érték	n	érték	n	érték
Közép-Magyarország	1719	5,2	1754	3,9	1639	12,7	799	9,9
Közép-Dunántúl	579	20,5	691	16,0	706	30,6	433	32,0
Nyugat-Dunántúl	638	12,7	746	14,4	646	33,4	370	22,5
Dél-Dunántúl	740	10,7	825	8,7	745	7,3	430	12,7
Dél-Alföld	856	16,8	819	12,0	667	26,6	474	22,3
Észak-Alföld	818	12,0	779	15,0	687	10,0	478	10,5
Észak-Magyarország	997	14,2	1071	11,0	986	18,1	538	10,3
Minta összesen		10,4		8,7		17,2		14,6

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha egyetlen cégnél sem volt 2009-ben beruházás és 2010-ben sem lesz, illetve $+100$ -at akkor, ha a 2009-es beruházási volumen 2010-ben növekszik.

Elemzőszámok: N2007:6397, N2008:6347, N2009:6685, N2010: 6076, N2011: 3522

M1.4.6. tábla: A beruházási aktivitás alakulása megyék szerint, 2007-2010

	2008		2009		2010		2011	
	n	érték	n	érték	n	érték	n	érték
Budapest	1062	1,0	1135	13,7	1075	7,7	531	2,3
Baranya megye	237	17,6	300	-9,3	279	2,0	142	8,2
Bács-Kiskun megye	305	8,0	349	14,5	303	32,2	210	24,3
Békés megye	256	22,9	284	12,2	211	8,9	114	19,5
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	458	16,6	396	24,2	470	16,7	252	9,2
Csongrád megye	295	21,5	296	3,0	153	35,3	150	21,9
Fejér megye	139	19,1	295	0,3	248	35,7	160	34,3
Győr-Moson-Sopron megye	219	6,5	300	7,1	212	47,7	121	47,6
Hajdú-Bihar megye	251	11,6	338	-4,2	306	12,2	181	12,1
Heves megye	239	15,5	205	5,1	305	20,5	155	6,9
Komárom-Esztergom megye	240	15,2	305	25,8	224	9,0	134	23,2
Nógrád megye	300	8,9	196	-0,4	211	17,6	131	16,9
Pest megye	657	11,2	415	23,4	564	22,3	268	23,9
Somogy megye	288	10,4	309	-14,1	273	11,2	167	12,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	305	10,4	372	9,0	234	9,0	154	2,4
Jász-Nagykun-Szolnok megye	262	14,4	279	-12,7	147	7,5	143	16,5
Tolna megye	215	3,2	192	30,6	193	9,1	121	18,1
Vas megye	178	0,1	270	5,0	168	31,7	120	13,1
Veszprém megye	200	26,7	219	16,3	234	43,7	139	36,7
Zala megye	241	29,1	230	15,1	266	23,6	129	9,1
Minta összesen		10,4		8,7		17,2		14,6

Az egyenlegmutató: az ábra y tengelyén az értékek -100 és $+100$ közötti értékeket vehetnek fel. -100 -at akkor, ha egyetlen cégnél sem volt 2009-ben beruházás és 2010-ben sem lesz, illetve $+100$ -at akkor, ha a 2009-es beruházási volumen 2010-ben növekszik.

Elemzőszámok: N2008:6347, N2009:6685, N2010: 6076, N2011: 3522

M1.5. A pozitív várakozásokat meghatározó fő tényezők - regressziós modell

M1.5.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	6526	91,5 %		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték 568.89	Sig. 0,000		
Illeszkedés	-2 Log likelihood 6324.38	Cox & Snell R Square , 0.08	Nagelkerke R Square 0.13	
Helyesen besorolt elemek aránya	75,400			

M1.5.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevételen belüli exporthányad (ref: 0%)			58,088	2	,000	
Kevesebb, mint 50%	,553	,087	40,858	1	,000	1,739
Több, mint 50%	,745	,109	46,240	1	,000	2,106
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			71,829	4	,000	
10-19 fő között	-,246	,163	2,263	1	,133	,782
20-49 fő között	,014	,148	,009	1	,924	1,014
50-249 fő között	,415	,129	10,360	1	,001	1,514
250 fő felett	,687	,136	25,392	1	,000	1,987
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			150,859	7	,000	
Ipar	,058	,175	,112	1	,738	1,060
Építőipar	-,477	,239	3,985	1	,046	,621
Kereskedelem, javítás	,225	,176	1,638	1	,201	1,252
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	-1,064	,227	21,879	1	,000	,345
Szállítás, raktározás	,268	,238	1,262	1	,261	1,307
Pénzügy	,964	,221	19,011	1	,000	2,621
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	,697	,177	15,474	1	,000	2,008
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			29,436	2	,000	
Vegyes tulajdon	,206	,138	2,226	1	,136	1,228
Tisztán külföldi tulajdon	,449	,083	29,433	1	,000	1,567
Konstans	-2,090	,196	114,040	1	,000	,124

M2. Munkaerő-piaci prognózis

M2.1. Elemi összefüggések: Munkaerő-kereslet

M2.1.1. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – létszám szerint, 2007-2010

	2009-ra vonatkozó szándék (%)		2010-re vonatkozó szándék (%)		2011-re vonatkozó szándék (%)		2012-re vonatkozó szándék (%)	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
10 fő alatt	7,8	14,8	5,3	14,9	1,9	13,6	3,8	11,2
10 – 19 fő között	9,6	17,8	12,2	17,5	6,8	17,8	7,9	17,7
20 – 49 fő között	10,5	23,6	15,2	20,4	8,0	19,4	9,5	17,2
50 – 249 fő között	11,3	26,6	16,8	22,3	10,6	22,6	10,5	20,4
250 fő felett	19,0	32,8	27,1	27,8	16,9	39,7	14,5	32,0
Minta összesen	12,7	25,5	17,6	22,2	10,6	25,1	10,5	21,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található lefelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámcsökkenést terveztek. A táblázatban található felfelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámnövekedést terveztek.

Megjegyzés: A 2009-ra és a 2010-re vonatkozó várakozások esetében az éves átlagos statisztikai létszámban bekövetkezett változások képezik az értékek alapját, a 2010-re vonatkozók esetében pedig a 2009, 2010, 2011 szeptember 1.-e közötti változás. A 2012-es adatok pedig a teljes évre vonatkoznak.

Elemzőszámok: N2008:6746, N2009:7144, N2010:6990, N2011: 6965, N2012:

M2.1.2. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – tulajdonosi háttér szerint, 2008-2011

	2009-ra vonatkozó szándék (%)		2010-re vonatkozó szándék (%)		2011-re vonatkozó szándék (%)		2012-re vonatkozó szándék (%)	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Magyar tulajdonú	13,0	21,5	17,1	19,5	9,6	22,0	11,8	19,9
Vegyes tulajdonú	15,5	30,7	21,4	28,0	15,2	19,8	14,8	18,6
Külföldi tulajdonú	11,7	35,2	18,6	31,0	12,9	36,6	8,4	31,1
Minta összesen	12,7	25,5	17,6	22,2	10,6	25,1	10,5	21,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található lefelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámcsökkenést terveztek. A táblázatban található felfelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámnövekedést terveztek.

Megjegyzés: A 2009-ra, 2010-re, 2011-re vonatkozó várakozások esetében az éves átlagos statisztikai létszámban bekövetkezett változások képezik az értékek alapját, a 2012-re vonatkozók esetében pedig a 2010 és 2011 szeptember 1.-e közötti változás. A 2012-es adatok pedig a teljes évre vonatkoznak.

Élemszámok: N2008:6456, N2009:7136, N2010:6547, N2011:6481m N2012:6603

M2.1.3. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – gazdasági ágak szerint, 2009-2012

	2009-re vonatkozó szándék (%)		2010-re vonatkozó szándék (%)		2011-re vonatkozó szándék (%)		2012-re vonatkozó szándék (%)	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Mezőgazdaság	15,5	10,0	26,3	11,3	18,7	10,7	15,5	12,5
Ipar	14,3	28,0	21,6	27,7	12,8	32,8	11,2	30,8
Építőipar	11,3	23,7	14,4	16,7	9,6	17,9	11,5	13,7
Kereskedelem, javítás	11,7	21,5	15,5	20,5	6,8	23,9	12,2	15,8
Vendéglátás-turizmus	13,4	25,3	18,0	19,4	14,9	22,1	3,4	24,5
Szállítás, raktározás	15,9	16,3	16,3	24,1	9,2	24,9	12,8	18,5
Pénzügy	0,4	37,2	1,5	19,4	1,1	3,4	7,1	8,7
Egyéb gazdasági szolgáltatás	10,7	29,6	13,3	18,4	7,7	22,3	10,0	15,8
Minta összesen	12,7	25,5	17,6	22,2	10,6	25,1	10,5	21,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található lefelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámcsökkenést terveztek. A táblázatban található felfelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámnövekedést terveztek.

Megjegyzés: A a 2008-ra, a 2009-re és a 2010-re vonatkozó várakozások esetében az éves átlagos statisztikai létszámban bekövetkezett változások képezik az értékek alapját, a 2011-re vonatkozók esetében pedig a 2010 és 2011 szeptember 1.-e közötti változás. A 2012-es adatok pedig a teljes évre vonatkoznak.

Élemszámok: N2008:6670, N2009:7142, N2010: 6989, N2011:6964, N2012:7053

M2.1.4. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik és exporttevékenység szerint, 2009-2012

	2009-re vonatkozó szándék (%)		2010-re vonatkozó szándék (%)		2011-re vonatkozó szándék (%)		2012-re vonatkozó szándék (%)	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
nincs export tevékenység	11,5	23,6	15,4	16,7	9,0	18,2	11,4	16,5
Árbevétel: 50%-nál kisebb	12,9	23,9	23,7	24,8	12,2	27,5	11,0	24,8
Árbevétel: 50%-nál nagyobb	13,8	32,2	18,5	32,6	12,2	40,0	9,6	38,0
Minta összesen	12,7	25,5	17,6	22,2	10,6	25,1	10,5	21,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található lefelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámcsökkenést terveztek. A táblázatban található felfelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámnövekedést terveztek.

Megjegyzés: A 2009-re és a 2010-re vonatkozó várakozások esetében az éves átlagos statisztikai létszámban bekövetkezett változások képezik az értékek alapját, a 2011-re vonatkozók esetében pedig a 2010 és 2011 szeptember 1.-e közötti változás. A 2012-es adatok pedig a teljes évre vonatkoznak.

Elemzőszámok: N2008:6387, N2009:7134, N2010:6392, N2011:6518, N2012:6443

M2.1.5. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – földrajzi régiók szerint, 2009-2012

	2009-re vonatkozó szándék (%)		2010-re vonatkozó szándék (%)		2011-re vonatkozó szándék (%)		2012-re vonatkozó szándék (%)	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Közép-Magyarország	10,1	30,0	14,0	20,0	8,7	21,9	8,3	18,9
Közép-Dunántúl	17,3	21,6	20,8	27,4	12,8	29,6	13,1	28,2
Nyugat-Dunántúl	15,8	25,8	21,8	24,5	11,7	31,0	10,7	25,8
Dél-Dunántúl	12,6	18,8	22,7	15,0	12,6	22,8	12,6	18,9
Dél-Alföld	12,7	20,8	20,0	24,2	12,3	24,6	14,0	21,3
Észak-Alföld	14,8	23,5	22,7	21,5	12,5	28,9	12,8	23,5
Észak-Magyarország	15,4	21,1	17,8	30,2	11,5	30,7	11,1	27,5
Minta összesen	12,7	25,5	17,6	22,2	10,6	25,1	10,5	21,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található lefelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámcsökkenést terveztek. A táblázatban található felfelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámnövekedést terveztek.

Megjegyzés: A 2009-re, 2010-re vonatkozó várakozások esetében az éves átlagos statisztikai létszámban bekövetkezett változások képezik az értékek alapját, a 2011-re vonatkozók esetében pedig a 2010 és 2011 szeptember 1.-e közötti változás. A 2012-es adatok pedig a teljes évre vonatkoznak.

Elemzőszámok: N2008:6764, N2009:7144, N2010: 6988, N2011:6965, N2012: 7052

M2.1.6. tábla: Vállalatok megoszlása foglalkoztatási terveik szerint – megyék szerint, 2008-2011

	2008-ra vonatkozó szándék (%)		2009-re vonatkozó szándék (%)		2010-re vonatkozó szándék (%)		2011-re vonatkozó szándék (%)	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Budapest	10,0	31,2	18,2	22,8	8,2	18,2	8,6	15,5
Baranya megye	11,9	17,5	17,1	16,5	17,0	18,1	12,0	19,6
Bács-Kiskun megye	15,0	23,2	21,4	16,4	10,8	21,3	10,5	20,5
Békés megye	5,9	17,7	17,6	19,7	4,2	30,7	8,8	22,8
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	15,9	20,7	15,8	24,9	11,6	30,4	14,6	23,9
Csongrád megye	16,2	20,6	10,7	29,3	21,2	23,8	21,8	21,4
Fejér megye	14,1	18,8	22,8	33,8	13,8	20,1	15,0	21,9
Győr-Moson-Sopron megye	13,8	21,4	18,5	16,1	11,2	32,4	7,9	30,7
Hajdú-Bihar megye	11,8	25,8	24,0	13,6	15,4	27,7	9,3	17,7
Heves megye	16,8	21,0	16,0	16,4	10,9	30,6	7,7	26,8
Komárom-Esztergom megye	16,6	35,3	14,7	24,3	10,9	37,6	12,9	31,4
Nógrád megye	13,3	22,1	20,4	23,3	12,1	31,8	8,4	36,4
Pest megye	10,4	28,4	18,8	19,8	9,7	28,3	7,8	24,4
Somogy megye	14,1	17,8	10,9	30,1	13,6	28,4	14,7	20,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	20,7	23,0	17,5	18,4	9,2	27,1	10,4	28,6
Jász-Nagykun-Szolnok megye	10,6	21,8	17,9	20,2	12,3	32,2	19,8	25,9
Tolna megye	11,4	20,9	12,9	15,7	5,5	22,1	10,8	16,2
Vas megye	19,0	25,7	22,0	29,0	18,4	30,9	10,8	26,6
Veszprém megye	20,4	12,2	16,1	30,2	13,1	34,7	11,5	31,8
Zala megye	14,4	28,9	17,2	25,4	8,1	29,8	13,4	20,3
Minta összesen	12,7	25,5	17,6	22,2	10,6	25,1	10,5	21,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található lefelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámcsökkenést terveztek. A táblázatban található felfelé irányuló nyíl azoknak a vállalatoknak az arányát jelenti, akik létszámnövekedést terveztek.

Megjegyzés: A 2008-ra és a 2009-re vonatkozó várakozások esetében az éves átlagos statisztikai létszámban bekövetkezett változások képezik az értékek alapját, a 2010-re vonatkozók esetében pedig a 2009 és 2010 szeptember 1.-e közötti változás. A 2011-es adatok pedig a teljes évre vonatkoznak.

Elemzőszámok: N2008:6764, N2009:7144, N2010:6988, N2011: 6965

M2.2. A létszámfelvételt meghatározó fő tényezők - regressziós modell

M2.2.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	6379	89,4%		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték	Sig.		
	347.24	0,000		
Illeszkedés	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square	
	6056.54	,056	,085	
Helyesen besorolt elemek aránya	77,7			

M2.2.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevételen belüli exporthányad (ref: 0%)			30,907	2	,000	
Kevesebb, mint 50%	,356	,087	16,798	1	,000	1,428
Több, mint 50%	,587	,111	27,787	1	,000	1,798
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			45,230	4	,000	
10-19 fő között	,480	,160	8,962	1	,003	1,617
20-49 fő között	,365	,156	5,491	1	,019	1,440
50-249 fő között	,480	,140	11,720	1	,001	1,616
250 fő felett	,856	,147	33,887	1	,000	2,353
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			75,635	7	,000	
Ipar	,727	,195	13,988	1	,000	2,070
Építőipar	,347	,233	2,206	1	,137	1,414
Kereskedelem, javítás	,270	,200	1,818	1	,178	1,310
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	1,065	,206	26,732	1	,000	2,900
Szállítás, raktározás	,550	,257	4,569	1	,033	1,734
Pénzügy	-,256	,308	,691	1	,406	,774
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	,379	,204	3,449	1	,063	1,461
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			9,254	2	,010	
Vegyes tulajdon	-,440	,165	7,064	1	,008	,644
Tisztán külföldi tulajdon	,071	,089	,641	1	,423	1,074
Konstans	-2,553	,221	133,985	1	,000	,078

M3. Foglalkoztatás jellemzői

M3.1. Elemi összefüggések: Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

M3.1.1. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2007-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	611	22,8	759	26,4	729	25,8	736	27,6	708	49,9
10 – 19 fő között	506	40,0	517	42,0	524	46,1	494	48,3	465	63,1
20 – 49 fő között	840	59,9	835	61,8	868	65,4	934	71,2	852	77,4
50 – 249 fő között	1080	75,0	1023	72,8	1095	76,2	1273	79,3	1131	83,4
250 fő felett	336	73,4	278	75,3	327	75,9	353	78,9	300	79,2
Minta összesen		62,8		63,8		66,1		69,4		76,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7224, N2009:7150, N2010:7150, N2011:7130, N2012:5099

M3.1.2. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tisztán magyar tulajdon	2741	62,8	3009	65,4	2938	67,8	3051	71,2	2799	79,1
Vegyes tulajdon	150	67,0	113	57,0	93	75,6	122	69,6	115	77,7
Tisztán külföldi tulajdon	298	60,5	287	59,7	296	58,0	365	66,7	315	67,4
Minta összesen		62,8		63,8		66,1		69,4		76,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6877, N2009:7143, N2010:6453, N2011:6627, N2012: 4785

M3.1.3. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ágak szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	245	75,0	245	74,2	280	72,2	311	74,8	278	82,8
Ipar	1100	65,4	1123	67,0	1308	69,9	1465	73,1	1316	76,3
Építőipar	264	50,1	262	51,9	294	54,8	263	54,3	235	72,1
Kereskedelem, javítás	669	54,1	722	59,1	753	62,7	764	62,1	716	71,9
Vendéglátás-turizmus	216	73,0	274	77,0	230	73,2	216	79,6	198	93,5
Szállítás, raktározás	178	52,4	140	53,2	127	45,9	133	60,2	122	74,5
Pénzügy	76	84,6	86	57,1	64	71,6	62	76,3	58	81,1
Egyéb gazdasági szolgáltatás	583	59,3	561	58,8	487	62,2	576	67,6	533	73,9
Minta összesen		62,8		63,8		66,1		69,4		76,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7135, N2009:7149, N2010:7108, N2011: 7129, N2012: 5098

M3.1.4. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nincs export tevékenység	2123	58,0	2353	62,6	2196	62,9	2235	67,4	2050	76,1
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	614	67,4	551	67,6	504	71,0	816	75,8	739	79,7
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	393	69,4	500	63,6	461	64,2	521	73,9	468	75,4
Minta összesen		62,8		63,8		66,1		69,4		76,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6793, N2009:7141, N2010:6492, N2011:6443, N2012:4821

M3.1.5.tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régió szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	820	59,7	796	59,3	800	62,5	167	64,4	142	48,6
Közép-Dunántúl	287	61,9	301	59,2	363	61,4	180	68,8	128	42,2
Nyugat-Dunántúl	252	54,8	340	61,5	338	64,0	173	69,7	149	51,9
Dél-Dunántúl	457	68,1	421	70,2	451	72,5	167	76,2	149	62,7
Dél-Alföld	563	75,9	545	77,0	523	77,4	254	83,0	210	64,5
Észak-Alföld	477	68,6	484	73,7	496	74,3	271	78,7	229	59,9
Észak-Magyarország	517	62,1	526	66,2	564	66,7	272	68,2	246	49,3
Minta összesen		62,8		63,8		66,1		69,4		76,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7107, N2011: 7128, N2012: 4429

M3.1.6. tábla: Nem teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Budapest	491	60,7	622	62,5	472	59,0	458	60,3	424	71,6
Baranya megye	174	75,4	141	59,7	194	79,8	177	77,1	170	93,2
Bács-Kiskun megye	218	77,1	177	63,0	230	77,4	231	80,4	221	81,3
Békés megye	165	75,0	139	70,0	150	71,7	167	81,8	153	88,1
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	261	66,6	199	62,3	267	69,1	285	70,9	277	75,2
Csongrád megye	180	75,3	141	61,6	143	82,6	206	86,8	170	87,2
Fejér megye	73	48,7	162	67,5	135	53,7	162	64,2	106	70,6
Győr-Moson-Sopron megye	84	50,9	143	64,7	125	60,8	154	64,0	142	75,2
Hajdú-Bihar megye	144	69,7	158	61,1	174	67,4	182	77,3	150	83,3
Heves megye	134	62,9	94	56,6	167	68,5	151	70,1	144	69,1
Komárom-Esztergom megye	102	61,7	144	53,4	110	57,8	134	66,4	119	61,0
Nógrád megye	122	54,4	111	72,4	130	59,4	118	59,7	114	58,7
Pest megye	329	58,1	208	65,8	328	68,5	368	70,6	331	86,1
Somogy megye	158	65,9	159	70,1	154	69,9	162	76,4	151	80,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	176	64,8	194	71,9	163	72,1	151	80,7	145	80,1
Jász-Nagykun-Szolnok megye	157	72,2	136	69,4	159	85,4	167	78,2	162	80,9
Tolna megye	125	62,7	91	70,6	110	65,8	124	75,6	118	82,5
Vas megye	89	66,0	142	68,3	89	65,5	124	73,6	111	72,8
Veszprém megye	112	72,8	127	46,9	118	73,5	135	75,8	119	71,4
Zala megye	79	47,1	125	62,0	124	65,5	134	71,8	129	78,6
Minta összesen		62,8		63,8		66,1		69,4		76,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008 esetében szeptember 30.-a, 2009 és 2010, 2011, 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2007:7247, N2008:7245, N2009:7151, N2010:7107, N2011:7052, N2012:5099

M3.2. Regressziós modell: Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

M3.2.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	4704	65,9%		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték 473,973	Sig. 0		
Illeszkedés	-2 Log likelihood 4882,89	Cox & Snell R Square ,091	Nagelkerke R Square ,138	
Helyesen besorolt elemek aránya	76,5			

M3.2.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevételen belüli exporthányad (ref: 0%)			0,039	2	0,981	
Kevesebb, mint 50%	0,019	0,1	0,038	1	0,846	1,02
Több, mint 50%	0,017	0,132	0,016	1	0,9	1,017
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			277,231	4	0	
10-19 fő között	0,553	0,141	15,313	1	0	1,738
20-49 fő között	1,326	0,141	88,146	1	0	3,764
50-249 fő között	1,907	0,132	209,438	1	0	6,732
250 fő felett	1,84	0,145	160,359	1	0	6,297
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			58,79	7	0	
Ipar	-0,182	0,195	0,866	1	0,352	0,834
Építőipar	-0,366	0,227	2,599	1	0,107	0,693
Kereskedelem, javítás	-0,42	0,194	4,699	1	0,03	0,657
Vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás	1,223	0,285	18,463	1	0	3,397
Szállítás, raktározás	-0,081	0,269	0,09	1	0,765	0,923
Pénzügy	0,177	0,27	0,429	1	0,512	1,194
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	-0,345	0,198	3,054	1	0,081	0,708
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			96,867	2	0	
Vegyes tulajdon	-0,454	0,17	7,112	1	0,008	0,635
Tisztán külföldi tulajdon	-1,01	0,103	96,859	1	0	0,364
Konstans	0,193	0,206	0,872	1	0,35	1,212

M3.3. Elemi összefüggések: Határozott idejű foglalkoztatás

M3.3.1. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása –vállalati méret szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	154	5,4	173	5,6	92	3,0	92	2,4	71	5,6
10 – 19 fő között	204	16,7	202	17,8	161	13,8	161	15,9	137	22,4
20 – 49 fő között	366	26,4	381	27,4	332	24,7	332	24,1	295	28,5
50 – 249 fő között	652	47,0	565	39,1	617	40,4	617	32,2	508	34,6
250 fő felett	308	68,6	229	61,2	283	65,3	283	58,3	242	62,2
Minta összesen	42,1		37,4		38,1		33,6		39,4	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7224, N2009:7150, N2010:7107, N2011: 7128, N2012: 4429

M3.3.2. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tisztán magyar tulajdon	1243	34,6	1280	34,7	1140	33,6	1096	30,8	938	36,6
Vegyes tulajdon	89	67,9	63	46,8	44	40,4	53	37,0	44	34,4
Tisztán külföldi tulajdon	250	52,7	207	45,7	228	46,7	236	44,0	185	48,7
Minta összesen	42,1		37,4		38,1		33,6		39,4	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6877, N2009:7143, N2010:6651, N2011:6627, N2012: 4175

M3.3.3. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	146	45,5	123	39,1	133	37,2	140	37,1	117	42,9
Ipar	677	51,0	634	47,6	684	47,8	733	48,6	621	53,4
Építőipar	153	32,8	128	29,6	125	27,5	122	28,4	107	40,7
Kereskedelem, javítás	275	26,5	259	22,9	230	24,3	210	22,6	169	26,9
Vendéglátás-turizmus	97	52,0	92	47,5	84	52,5	63	29,6	55	45,0
Szállítás, raktározás	78	25,7	63	25,9	56	24,7	52	24,2	44	33,8
Pénzügy	28	61,5	38	27,2	22	23,8	23	16,7	22	19,2
Egyéb gazdasági szolgáltatás	218	33,5	214	31,3	151	32,1	141	20,6	118	20,9
Minta összesen	146	45,5		37,4		38,1		33,6		39,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7135, N2009:7149, N2010:7106, N2011:7127, N2012: 4428

M3.3.4. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nincs export tevékenység	923	35,3	960	33,2	779	32,5	740	27,7	624	32,4
Árbevétel: 50 százaléknál kisebb	351	43,0	272	34,5	238	38,4	335	32,6	290	38,8
Árbevétel: 50 százaléknál nagyobb	269	52,5	315	48,5	293	50,8	321	53,1	266	55,4
Minta összesen		42,1		37,4		38,1		33,6		39,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6793, N2009:7141, N2010:6491, N2011:6667, N2012: 4205

M3.3.5. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régiók szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	345	39,3	301	31,7	227	30,6	167	19,8	142	27,2
Közép-Dunántúl	166	50,8	161	44,3	170	46,5	180	44,0	128	40,9
Nyugat-Dunántúl	138	40,6	152	40,2	130	38,7	173	47,0	149	51,0
Dél-Dunántúl	216	40,1	150	32,5	163	35,3	167	36,4	149	45,5
Dél-Alföld	267	47,6	272	48,6	238	47,1	254	47,0	210	51,1
Észak-Alföld	262	43,0	226	45,2	267	53,4	271	55,2	229	53,7
Észak-Magyarország	291	43,8	289	42,2	289	44,0	272	44,1	246	43,9
Minta összesen		42,1		37,4		38,1		33,6		39,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7105, N2011:7046, N2012:4429

M3.3.6. tábla: Határozott idejű foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Budapest	216	43,1	287	36,8	121	30,9	78	14,9	66	16,5
Baranya megye	72	40,6	73	41,2	46	35,6	57	36,0	48	63,9
Bács-Kiskun megye	100	45,0	60	20,3	92	39,6	96	41,2	89	45,5
Békés megye	74	46,6	58	32,1	67	45,9	76	51,5	64	60,3
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	159	48,5	102	48,0	161	50,2	158	48,7	145	50,2
Csongrád megye	93	51,6	57	35,5	79	58,5	82	49,8	57	51,2
Fejér megye	47	54,1	76	40,9	62	44,4	60	44,2	28	38,9
Győr-Moson-Sopron megye	41	36,9	70	34,6	34	30,4	56	43,1	49	53,5
Hajdú-Bihar megye	79	44,7	79	47,6	97	52,2	104	58,6	81	53,7
Heves megye	66	42,3	43	26,8	69	41,8	63	41,8	58	41,6
Komárom-Esztergom megye	44	38,8	75	44,5	38	42,2	45	38,2	35	29,5
Nógrád megye	66	36,9	51	51,1	59	35,2	51	37,5	43	34,3
Pest megye	129	33,7	85	31,9	106	30,1	89	27,3	76	53,1
Somogy megye	96	47,3	67	36,5	73	41,0	66	41,4	59	44,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	99	40,1	84	40,7	84	49,1	78	49,5	68	47,1
Jász-Nagykun-Szolnok megye	84	44,6	68	32,6	86	59,4	89	56,1	80	59,8
Tolna megye	48	30,8	33	26,7	44	28,0	44	31,4	42	34,8
Vas megye	45	44,3	67	44,3	37	41,2	52	48,5	44	46,8
Veszprém megye	75	59,2	55	34,0	70	52,7	75	49,2	65	53,8
Zala megye	52	39,8	61	42,3	59	43,3	65	49,5	56	52,3
Minta összesen		42,1		37,4		38,1		33,6		39,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008 esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7105, N2011:7046, N2012:4429

M3.4. Regressziós modell: Határozott idejű foglalkoztatás

M3.4.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	4102	57,5 %		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték 762,233	Sig. 0		
Illeszkedés	-2 Log likelihood 5147,693	Cox & Snell R Square ,158	Nagelkerke R Square ,215	
Helyesen besorolt elemek aránya	70			

M3.4.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevételen belüli exporthányad (ref: 0%)			7,809	2	0,020	
Kevesebb, mint 50%	-0,203	0,094	4,714	1	0,030	0,816
Több, mint 50%	0,059	0,121	0,238	1	0,625	1,061
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			337,619	4	0	
10-19 fő között	1,540	0,298	26,700	1	0	4,667
20-49 fő között	1,948	0,290	45,143	1	0	7,015
50-249 fő között	2,410	0,283	72,568	1	0	11,138
250 fő felett	3,385	0,287	138,975	1	0	29,530
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			176,226	7	0	
Ipar	-0,081	0,162	0,251	1	0,617	0,922
Építőipar	0,300	0,199	2,278	1	0,131	1,350
Kereskedelem, javítás	-0,720	0,167	18,541	1	0	0,487
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	0,066	0,195	0,114	1	0,735	1,068
Szállítás, raktározás	-0,164	0,253	0,421	1	0,517	0,849
Pénzügy	-1,298	0,240	29,274	1	0	0,273
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	-1,202	0,174	47,850	1	0	0,300
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			20,642	2	0	
Vegyes tulajdon	-0,574	0,160	12,877	1	0	0,563
Tisztán külföldi tulajdon	-0,367	0,100	13,553	1	0	0,693
Konstans	-2,410	0,311	60,079	1	0	0,090

M3.5. Elemi összefüggések: Külföldiek foglalkoztatása

M3.5.1. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	154	5,4	106	5,1	40	1,8	32	1,8	31	4,5
10 – 19 fő között	204	16,7	120	13,5	93	11,2	71	11,4	66	18,5
20 – 49 fő között	366	26,4	214	20,2	168	18,3	164	17,1	146	23,3
50 – 249 fő között	652	47,0	356	36,5	351	34,3	366	28,7	321	37,1
250 fő felett	308	68,6	186	52,7	237	56,9	233	54,8	199	63,9
Minta összesen	42,1		32,7		32,2		29,8		39,7	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7224, N2009:7150, N2010:7106, N2011: 7131, N2012:4168

M3.5.2. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tisztán magyar tulajdon	1243	34,6	668	24,7	510	22,2	476	19,8	421	26,6
Vegyes tulajdon	89	67,9	59	46,4	36	49,8	52	46,4	43	56,5
Tisztán külföldi tulajdon	250	52,7	254	59,9	261	56,5	269	55,1	240	64,8
Minta összesen	42,1		32,7		32,2		29,8		39,5	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008 esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2007:6703, N2008:6877, N2009:7143, N2010:6650, N2011:6628, N2012: 3952

M3.5.3. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	146	45,5	45	14,0	46	12,5	50	13,4	42	17,2
Ipar	677	51,0	494	42,7	513	43,8	493	43,3	434	51,6
Építőipar	153	32,8	80	25,3	57	16,5	39	17,5	36	28,0
Kereskedelem, javítás	275	26,5	135	21,2	102	20,9	114	22,2	99	28,3
Vendéglátás-turizmus	97	52,0	57	49,7	49	44,6	35	25,1	30	54,6
Szállítás, raktározás	78	25,7	35	17,4	34	16,8	28	20,3	24	34,4
Pénzügy	28	61,5	12	33,6	4	30,2	12	31,6	11	37,8
Egyéb gazdasági szolgáltatás	218	33,5	125	22,5	84	25,5	95	20,8	87	27,6
Minta összesen		42,1		32,7		32,2		29,8		39,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7135, N2009:7149, N2010:7105, N2011: 7130, N2012: 4167

M3.5.4. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nincs export tevékenység	923	35,3	481	25,1	326	22,6	293	18,9	260	27,2
Árbevétel: 50 százaléknál kisebb	351	43,0	199	31,7	176	33,1	244	32,3	214	39,7
Árbevétel: 50 százaléknál nagyobb	269	52,5	300	50,1	261	53,3	265	56,5	235	61,0
Minta összesen		42,1		32,7		32,2		29,8		39,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6793, N2009:7141, N2010:6489, N2011: 6668, N2012: 3976

M3.5.5. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régiók szerint, 2008-2012

	2007		2008		2009		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	345	39,3	395	39,7	302	37,2	293	31,9	267	53,3
Közép-Dunántúl	166	50,8	125	42,9	140	43,1	161	44,0	125	46,1
Nyugat-Dunántúl	138	40,6	67	17,6	63	20,4	69	21,9	65	26,6
Dél-Dunántúl	216	40,1	56	18,9	64	22,1	63	20,4	61	29,6
Dél-Alföld	267	47,6	152	28,3	113	25,6	98	25,2	79	27,2
Észak-Alföld	262	43,0	65	20,4	93	26,5	79	26,5	66	28,9
Észak-Magyarország	291	43,8	123	26,4	114	25,8	103	25,0	100	25,8
Minta összesen		42,1		32,7		32,2		29,8		39,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7104, N2011: 7131, N2012: 4168

M3.5.6. tábla: Külföldi foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Budapest	216	43,1	174	23,7	174	39,0	155	26,0	146	37,8
Baranya megye	72	40,6	47	36,2	22	18,7	20	12,7	18	37,7
Bács-Kiskun megye	100	45,0	39	27,1	46	20,8	30	14,3	29	16,0
Békés megye	74	46,6	36	34,4	24	20,9	24	25,9	20	36,5
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	159	48,5	53	30,7	38	22,1	29	18,9	27	19,5
Csongrád megye	93	51,6	35	25,2	43	35,9	44	36,1	40	36,0
Fejér megye	47	54,1	40	32,1	41	34,4	49	42,5	24	48,0
Győr-Moson-Sopron megye	41	36,9	43	35,0	26	28,1	29	25,1	27	32,9
Hajdú-Bihar megye	79	44,7	51	40,4	31	25,8	28	24,3	19	40,5
Heves megye	66	42,3	35	38,0	33	23,5	28	24,5	29	25,6
Komárom-Esztergom megye	44	38,8	55	43,8	60	62,0	68	51,6	66	52,9
Nógrád megye	66	36,9	32	38,9	43	35,2	46	38,9	44	37,8
Pest megye	129	33,7	44	22,8	128	34,0	138	41,1	121	94,1
Somogy megye	96	47,3	51	37,6	20	19,1	20	21,3	22	25,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	99	40,1	48	28,4	26	18,7	22	21,0	21	22,1
Jász-Nagykun-Szolnok megye	84	44,6	43	38,8	36	35,5	29	34,0	26	29,6
Tolna megye	48	30,8	28	29,4	22	29,6	23	28,2	21	31,6
Vas megye	45	44,3	51	42,5	16	20,3	21	21,4	18	24,1
Veszprém megye	75	59,2	38	37,5	39	37,2	44	39,0	35	38,1
Zala megye	52	39,8	40	29,5	21	14,3	19	19,1	20	23,5
Minta összesen		42,1		32,7		32,2		29,8		39,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008 esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7104, N2011:7049, N2012: 4168

M3.6. Regressziós modell: Külföldiek foglalkoztatása

M3.6.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	3887	54,5 %		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték	Sig.		
	925,631	0,000		
Illeszkedés	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square	
	4580,384	,199	,272	
Helyesen besorolt elemek aránya	71,3			

M3.6.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevétel belüli exporthányad (ref: 0%)			7,969	2	0,019	
Kevesebb, mint 50%	0,215	0,098	4,805	1	0,028	1,239
Több, mint 50%	0,327	0,125	6,823	1	0,009	1,386
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			265,740	4	0,000	
10-19 fő között	1,758	0,376	21,845	1	0,000	5,803
20-49 fő között	1,929	0,368	27,479	1	0,000	6,879
50-249 fő között	2,417	0,359	45,218	1	0,000	11,207
250 fő felett	3,385	0,363	87,077	1	0,000	29,512
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			77,572	7	0,000	
Ipar	0,387	0,210	3,412	1	0,065	1,473
Építőipar	0,874	0,254	11,852	1	0,001	2,396
Kereskedelem, javítás	0,358	0,213	2,829	1	0,093	1,430
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	1,629	0,244	44,766	1	0,000	5,100
Szállítás, raktározás	0,828	0,295	7,884	1	0,005	2,289
Pénzügy	0,512	0,263	3,800	1	0,051	1,669
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	0,401	0,218	3,387	1	0,066	1,493
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			135,726	2	0,000	
Vegyes tulajdon	0,869	0,153	32,325	1	0,000	2,385
Tisztán külföldi tulajdon	1,078	0,095	127,557	1	0,000	2,939
Konstans	-4,014	0,404	98,477	1	0,000	0,018

M3.7. Elemi összefüggések: Pályakezdők foglalkoztatása

M3.7.1. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	293	9,4	214	6,7	280	8,4	215	15,4
10 – 19 fő között	243	18,9	239	20,4	236	20,0	180	27,1
20 – 49 fő között	381	29,3	359	29,6	381	29,1	293	34,1
50 – 249 fő között	636	51,0	646	48,5	746	46,7	551	52,2
250 fő felett	255	69,4	324	74,6	315	71,5	253	73,7
Minta összesen		44,9		45,4		44,4		52,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009 és 2010, 2011, 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7150, N2010:7106, N2011: 7132, N2012: 4370

M3.7.2. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Tisztán magyar tulajdon	1500	41,4	1327	40,0	1443	39,8	1108	46,6
Vegyes tulajdon	72	48,9	53	34,0	70	51,1	53	59,4
Tisztán külföldi tulajdon	234	57,8	276	62,2	324	61,3	242	63,4
Minta összesen		44,9		45,4		44,4		52,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7143, N2010:6651, N2011:6630, N2012: 4143

M3.7.3. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	91	28,9	109	31,9	114	29,9	87	33,0
Ipar	665	50,2	767	54,7	875	54,9	668	59,1
Építőipar	131	26,4	135	24,0	137	26,5	113	38,8
Kereskedelem, javítás	394	43,8	342	38,5	382	38,9	300	50,5
Vendéglátás-turizmus	142	63,9	132	66,7	133	55,0	85	76,5
Szállítás, raktározás	68	29,2	65	26,0	55	27,6	40	37,9
Pénzügy	43	39,7	26	10,7	29	46,4	21	45,9
Egyéb gazdasági szolgáltatás	275	38,6	205	42,0	233	33,5	178	37,4
Minta összesen		44,9		45,4		44,4		52,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7149, N2010:7105, N2011: 7131, N2012: 4369

M3.7.4. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
nincs export tevékenység	1131	37,9	933	35,9	988	36,1	735	41,8
Árbevétel: 50 százaléknál kisebb	332	48,3	293	48,4	478	50,8	371	56,7
Árbevétel: 50 százaléknál nagyobb	341	58,2	340	64,4	397	65,5	312	66,3
Minta összesen		44,9		45,4		44,4		52,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7141, N2010:6489, N2011:6670, N2012: 4173

M3.7.5. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régiók szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	373	41,6	320	40,8	328	36,4	262	56,4
Közép-Dunántúl	181	50,9	206	54,6	245	55,6	160	48,1
Nyugat-Dunántúl	227	51,3	173	44,7	272	53,8	191	49,3
Dél-Dunántúl	202	40,4	213	40,7	220	45,4	180	48,5
Dél-Alföld	296	54,4	278	57,0	310	55,6	231	57,1
Észak-Alföld	240	41,3	277	51,1	261	49,5	190	48,8
Észak-Magyarország	290	47,6	314	46,8	322	47,8	278	45,5
Minta összesen		44,9		45,4		44,4		52,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7151, N2010:7104, N2011: 7132, N2012:4370

M3.7.6. tábla: Pályakezdő foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Budapest	327	43,6	174	36,2	193	29,0	164	44,1
Baranya megye	85	43,5	69	38,7	76	42,8	63	71,4
Bács-Kiskun megye	94	47,1	121	54,0	132	57,7	107	54,3
Békés megye	69	30,9	66	49,1	66	47,6	48	52,7
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	110	39,5	157	50,7	168	50,2	141	47,6
Csongrád megye	68	39,3	91	68,4	112	59,5	76	63,6
Fejér megye	74	33,8	74	48,6	91	55,1	44	47,9
Győr-Moson-Sopron megye	89	44,1	54	45,6	109	52,0	83	59,4
Hajdú-Bihar megye	96	49,9	105	49,4	93	50,6	62	61,5
Heves megye	62	40,8	83	43,9	83	44,0	69	40,9
Komárom-Esztergom megye	80	45,5	62	60,3	69	51,6	54	42,4
Nógrád megye	57	58,7	74	42,8	71	47,2	68	47,6
Pest megye	98	37,6	146	48,7	135	47,7	98	83,9
Somogy megye	79	55,5	81	41,0	80	43,9	64	39,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	92	48,8	70	38,1	70	39,0	45	32,8
Jász-Nagykun-Szolnok megye	69	49,2	102	66,0	98	57,5	83	55,5
Tolna megye	46	43,1	63	42,8	64	50,0	53	43,0
Vas megye	75	46,3	62	48,0	82	61,9	54	51,4
Veszprém megye	71	48,9	70	56,6	85	59,8	62	54,2
Zala megye	68	52,6	57	40,9	81	47,5	54	38,8
Minta összesen		44,9		45,4		44,4		52,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7151, N2010:7104, N2011:7132, N2012:4370

M3.8. Regressziós modell: Pályakezdők foglalkoztatása

M3.8.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	4078	57,2 %		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték	Sig.		
	765,684	0,000		
Illeszkedés	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square	
	5202,818	,163	,217	
Helyesen besorolt elemek aránya	68,1			

M3.8.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevétel belüli exporthányad (ref: 0%)			35,469	2	0,000	
Kevesebb, mint 50%	0,392	0,090	18,885	1	0,000	1,480
Több, mint 50%	0,668	0,119	31,215	1	0,000	1,950
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			361,931	4	0,000	
10-19 fő között	0,700	0,204	11,766	1	0,001	2,013
20-49 fő között	0,922	0,192	22,959	1	0,000	2,514
50-249 fő között	1,636	0,181	81,377	1	0,000	5,132
250 fő felett	2,521	0,188	179,273	1	0,000	12,436
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			108,943	7	0,000	
Ipar	0,293	0,175	2,819	1	0,093	1,341
Építőipar	0,626	0,219	8,148	1	0,004	1,870
Kereskedelem, javítás	0,699	0,177	15,589	1	0,000	2,012
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	1,660	0,212	61,042	1	0,000	5,258
Szállítás, raktározás	0,395	0,258	2,335	1	0,126	1,484
Pénzügy	0,802	0,226	12,554	1	0,000	2,230
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	0,230	0,180	1,631	1	0,202	1,259
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			1,683	2	0,431	
Vegyes tulajdon	-0,046	0,160	0,085	1	0,771	0,955
Tisztán külföldi tulajdon	-0,126	0,097	1,682	1	0,195	0,882
Konstans	-2,291	0,235	95,376	1	0,000	0,101

M3.9. Elemi összefüggések: AM könyvesek foglalkoztatása

M3.9.1. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	652	13,3	455	3,4	116	3,2	83	6,5
10 – 19 fő között	468	20,2	281	7,5	121	9,6	88	13,8
20 – 49 fő között	531	20,5	322	9,8	187	13,0	149	16,9
50 – 249 fő között	523	19,6	298	11,1	197	11,4	126	13,9
250 fő felett	64	7,5	31	3,8	22	3,9	17	3,3
Minta összesen	25,4		7,8		8,5		10,9	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7150, N2010:7103, N2011: 7128, N2012: 3976

M3.9.2. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Tisztán magyar tulajdon	1311	18,3	496	9,5	546	9,0	399	11,9
Vegyes tulajdon	29	20,4	18	8,0	15	5,2	10	6,7
Tisztán külföldi tulajdon	48	5,9	25	3,6	34	3,6	19	3,4
Minta összesen	16,0		7,8		8,5		10,9	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7143, N2010:6648, N2011:6627, N2012:3775

M3.9.3. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	118	34,2	68	17,9	107	24,3	87	29,9
Ipar	361	13,0	183	6,1	212	7,1	134	7,1
Építőipar	184	20,2	71	7,5	69	9,4	46	14,1
Kereskedelem, javítás	307	13,3	109	6,8	110	6,7	87	9,6
Vendéglátás-turizmus	208	35,9	66	19,6	51	16,4	41	44,6
Szállítás, raktározás	47	12,1	23	5,2	27	8,7	25	20,0
Pénzügy	13	1,5	2	0,4	1	0,4	1	0,4
Egyéb gazdasági szolgáltatás	150	10,4	47	4,9	66	6,2	42	5,5
Minta összesen		16,0		7,8		8,5		10,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7149, N2010:7102, N2011:7127, N2012: 3975

M3.9.4. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Nincs export tevékenység	1053	17,6	372	8,7	388	7,7	279	10,1
Árbevétel: 50 százaléknál kisebb	202	17,7	80	9,9	141	9,9	104	11,8
Árbevétel: 50 százaléknál nagyobb	132	11,5	63	5,0	69	5,6	46	6,6
Minta összesen		16,0		7,8		8,5		10,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7141, N2010:6487, N2011:6667, N2012:3795

M3.9.5. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása régió szerint, 2009-2012

	2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	173	11,6	46	5,0	67	5,5	53	11,2
Közép-Dunántúl	115	12,1	44	7,2	68	7,9	40	8,0
Nyugat-Dunántúl	147	15,2	58	9,8	59	7,1	43	6,7
Dél-Dunántúl	221	27,7	113	15,2	101	14,5	79	15,4
Dél-Alföld	223	21,5	75	7,6	88	10,6	61	10,8
Észak-Alföld	190	17,1	78	8,3	88	12,1	56	9,3
Észak-Magyarország	319	27,6	155	14,9	172	15,9	131	14,6
Minta összesen		16,0		7,8		8,5		10,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010 esetében szeptember 30.-a, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2009:7151, N2010:7101, N2011: 7128, N2012: 3976

M3.9.6. tábla: AM könyves foglalkoztatottal rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2009-2012

	2008		2009		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Budapest	276	20,0	14	3,4	25	3,5	18	3,7
Baranya megye	58	12,9	33	17,0	29	16,3	19	38,5
Bács-Kiskun megye	60	11,8	28	8,0	28	9,0	21	8,5
Békés megye	68	15,9	28	8,7	31	11,7	19	12,6
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	86	15,2	71	15,0	97	16,7	70	15,5
Csongrád megye	60	14,0	19	6,3	29	11,8	21	12,6
Fejér megye	62	16,5	15	4,6	23	5,1	12	7,5
Győr-Moson-Sopron megye	63	18,5	19	9,9	25	10,4	23	15,3
Hajdú-Bihar megye	77	14,5	30	8,2	32	15,9	13	11,9
Heves megye	47	12,0	38	12,8	38	15,2	30	13,6
Komárom-Esztergom megye	54	20,1	14	6,3	25	9,2	13	4,5
Nógrád megye	31	8,4	46	17,5	37	16,0	31	14,5
Pest megye	90	15,3	32	7,8	42	8,6	35	66,0
Somogy megye	52	18,6	34	13,1	28	12,7	18	7,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	67	16,2	28	11,0	29	11,8	24	10,9
Jász-Nagykun-Szolnok megye	50	9,8	20	6,1	27	8,0	19	6,3
Tolna megye	32	9,8	46	15,1	44	14,2	42	14,7
Vas megye	40	16,0	17	9,0	20	7,0	10	3,6
Veszprém megye	53	19,6	15	11,1	20	10,4	15	11,5
Zala megye	62	23,1	22	10,8	14	3,9	10	2,9
Minta összesen		16,0		7,8		8,5		10,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7101, N2011:7128, N2012: 3976

M3.10. Regressziós modell: AM könyvesek foglalkoztatása

M3.10.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	3717	52,1 %		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték 276,905	Sig. 0,000		
Illeszkedés	-2 Log likelihood 2033,613	Cox & Snell R Square ,074	Nagelkerke R Square ,156	
Helyesen besorolt elemek aránya	90,3			

M3.10.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevétel belüli exporthányad (ref: 0%)			2,345	2	0,310	
Kevesebb, mint 50%	-0,043	0,146	0,086	1	0,769	0,958
Több, mint 50%	0,279	0,213	1,713	1	0,191	1,322
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			47,899	4	0,000	
10-19 fő között	0,832	0,313	7,055	1	0,008	2,297
20-49 fő között	1,154	0,297	15,081	1	0,000	3,172
50-249 fő között	0,869	0,291	8,908	1	0,003	2,384
250 fő felett	-0,206	0,337	0,374	1	0,541	0,814
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			116,799	7	0,000	
Ipar	-1,193	0,204	34,247	1	0,000	0,303
Építőipar	-1,079	0,280	14,878	1	0,000	0,340
Kereskedelem, javítás	-1,123	0,207	29,449	1	0,000	0,325
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	0,157	0,239	0,433	1	0,510	1,170
Szállítás, raktározás	-0,459	0,330	1,932	1	0,165	0,632
Pénzügy	-4,296	1,101	15,221	1	0,000	0,014
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	-1,811	0,235	59,353	1	0,000	0,163
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			20,187	2	0,000	
Vegyes tulajdon	-0,425	0,320	1,766	1	0,184	0,654
Tisztán külföldi tulajdon	-1,042	0,236	19,559	1	0,000	0,353
Konstans	-1,686	0,313	29,081	1	0,000	0,185

M3.11. Elemi összefüggések: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

M3.11.1. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása vállalatméret szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
10 fő alatt	40	1,3	79	2,6	11	0,3	9	0,3	12	1,2
10 – 19 fő között	18	1,6	30	3,0	8	0,9	6	0,5	5	0,8
20 – 49 fő között	40	3,8	46	4,9	23	1,5	30	2,5	24	3,6
50 – 249 fő között	130	16,1	119	9,5	136	13,4	156	9,5	123	13,3
250 fő felett	147	38,9	93	28,1	123	27,4	121	29,9	88	34,2
Minta összesen	17,4		12,2		12,7		12,3		16,7	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7224, N2009:7150, N2010:7105, N2011:7128, N2012: 3963

M3.11.2. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása a cégek tulajdoni háttere szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tisztán magyar tulajdon	151	5,6	240	7,1	101	5,1	106	5,9	88	8,2
Vegyes tulajdon	33	43,9	18	21,8	15	14,5	22	18,3	15	22,8
Tisztán külföldi tulajdon	162	40,8	110	29,7	150	34,9	161	30,9	122	35,2
Minta összesen	17,4		12,2		12,7		12,3		16,7	

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6877, N2009:7143, N2010:6650, N2011:6626, N2012: 3771

M3.11.3. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása gazdasági ág szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezőgazdaság	4	1,3	6	1,6	3	1,0	1	0,3	1	0,5
Ipar	249	27,5	200	21,6	228	21,5	247	23,7	184	27,6
Építőipar	11	2,1	25	4,5	5	1,3	7	2,6	7	4,1
Kereskedelem, javítás	36	6,0	57	5,8	23	5,7	25	5,9	22	8,6
Vendéglátás-turizmus	19	32,1	15	13,5	11	17,6	7	7,9	7	24,2
Szállítás, raktározás	12	5,2	14	9,6	12	10,0	8	7,4	6	16,2
Pénzügy	3	29,4	6	0,7	3	15,3	3	6,5	3	7,2
Egyéb gazdasági szolgáltatás	37	5,8	45	6,1	16	5,0	24	5,3	22	7,8
Minta összesen		17,4		12,2		12,7		12,3		16,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7135, N2009:7149, N2010:7104, N2011:7052, N2012: 3962

M3.11.4. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása export tevékenység szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%
nincs export tevékenység	106	7,3	175	4,5	68	4,8	61	3,6	58	6,2
Árbevétel: 50 százaléknál kisebb	79	15,5	56	14,4	42	12,7	75	14,0	59	18,4
Árbevétel: 50 százaléknál nagyobb	143	37,5	135	27,7	145	32,3	154	34,0	114	35,1
Minta összesen		17,4		12,2		12,7		12,3		16,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:6793, N2009:7141, N2010:6489, N2011:6666, N2012:3794

M3.11.5. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása régió szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Közép-Magyarország	111	20,7	100	12,6	52	11,4	62	10,9	58	23,4
Közép-Dunántúl	71	29,0	44	18,5	65	24,0	73	24,9	45	21,0
Nyugat-Dunántúl	65	22,5	48	15,4	50	18,5	60	16,4	46	17,8
Dél-Dunántúl	36	8,4	19	5,8	25	9,3	23	6,3	20	8,3
Dél-Alföld	39	11,3	75	13,6	41	10,5	32	7,8	25	9,0
Észak-Alföld	24	7,8	27	7,0	35	12,1	40	12,9	28	13,0
Észak-Magyarország	30	9,3	55	9,0	33	8,4	32	9,8	30	9,4
Minta összesen		17,4		12,2		12,7		12,3		16,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008, esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elemzőszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7103, N2011: 7128, N2012: 3963

M3.11.6. tábla: Kölcsönvett munkaerővel rendelkező vállalatok arányának alakulása megyék szerint, 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Budapest	54	20,2	83	12,5	32	11,6	39	8,5	39	14,4
Baranya megye	14	10,6	15	15,0	16	11,3	12	9,0	11	25,9
Bács-Kiskun megye	13	11,0	14	10,4	17	9,4	9	5,7	9	7,5
Békés megye	9	9,1	12	11,8	9	6,4	11	9,4	7	12,2
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	13	8,3	18	9,4	10	5,9	10	9,1	9	8,0
Csongrád megye	17	13,7	19	16,5	15	16,1	12	8,4	9	9,6
Fejér megye	24	33,8	15	6,3	21	21,6	30	32,1	13	39,2
Győr-Moson-Sopron megye	19	20,8	17	16,4	18	22,2	30	22,7	23	24,5
Hajdú-Bihar megye	7	8,5	14	25,8	15	12,3	19	15,4	12	23,8
Heves megye	8	8,6	15	20,0	11	8,7	8	7,6	8	8,0
Komárom-Esztergom megye	28	34,1	20	8,4	26	32,1	24	24,0	19	19,3
Nógrád megye	9	11,8	14	16,7	12	13,1	14	13,9	13	14,4
Pest megye	57	21,5	11	8,4	20	11,1	23	14,7	19	83,3
Somogy megye	13	3,6	15	7,9	4	6,6	7	6,4	5	6,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	6	1,6	18	12,0	7	5,0	6	5,4	4	3,5
Jász-Nagykun-Szolnok megye	11	15,1	13	8,5	13	18,9	15	16,5	12	16,0
Tolna megye	9	11,8	8	5,9	5	10,5	4	3,2	4	3,7
Vas megye	22	24,6	11	10,8	17	23,2	16	15,8	12	19,1
Veszprém megye	19	20,2	18	10,3	18	19,9	19	17,8	13	12,8
Zala megye	24	21,8	18	12,4	15	11,3	14	11,3	11	11,6
Minta összesen		17,4		12,2		12,7		12,3		16,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok arányát jelentik. A táblázatban található n értékek az adott szegmensben a nem teljes munkaidősöket foglalkoztató vállalatok (súlyozatlan) számát jelentik.

Megjegyzés: 2008 esetében szeptember 30.-a, 2009, 2010, 2011 és 2012 esetében pedig szeptember 1.-e a referencia időpont.

Elmszámok: N2008:7245, N2009:7151, N2010:7103, N2011:7051 N2012: 3963

M3.12. Regressziós modell: Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

M3.12.1. tábla: Regressziós modell – összefoglaló adatok

Elemzés	n	teljes minta		
Elemzés	3713	52,0 %		
Khi-négyzet (df: 15)	Érték	Sig.		
	708,721	0,000		
Illeszkedés	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square	
	2505,765	,170	,298	
Helyesen besorolt elemek aránya	84,9			

M3.12.2. tábla: Regressziós modell – változók hatásai

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Árbevételbeli exporthányad (ref: 0%)			23,449	2	0,000	
Kevesebb, mint 50%	0,667	0,153	19,073	1	0,000	1,949
Több, mint 50%	0,800	0,181	19,475	1	0,000	2,225
Vállalati létszám (ref: 0-10 fős)			115,532	4	0,000	
10-19 fő között	-0,133	0,887	0,022	1	0,881	0,876
20-49 fő között	0,960	0,728	1,742	1	0,187	2,613
50-249 fő között	2,246	0,691	10,570	1	0,001	9,447
250 fő felett	2,978	0,692	18,498	1	0,000	19,649
Gazdasági tevékenység (ref: mezőgazdaság)			69,286	7	0,000	
Ipar	2,741	1,037	6,983	1	0,008	15,508
Építőipar	2,771	1,100	6,348	1	0,012	15,972
Kereskedelem, javítás	2,427	1,042	5,428	1	0,020	11,329
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	3,950	1,045	14,288	1	0,000	51,919
Szállítás, raktározás	3,637	1,076	11,415	1	0,001	37,975
Pénzügy	1,872	1,096	2,919	1	0,088	6,499
Egyéb gazdasági szolgáltatás.	2,733	1,044	6,855	1	0,009	15,376
Tulajdonosi háttér (ref: tisztán hazai)			62,566	2	0,000	
Vegyes tulajdon	0,714	0,205	12,188	1	0,000	2,042
Tisztán külföldi tulajdon	0,993	0,126	61,999	1	0,000	2,701
Konstans	-7,632	1,238	38,009	1	0,000	0,000

M4. Az adatfelvétel kérdőíve

NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI SZOLGÁLAT

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA
GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

KÉRDŐÍV

(9 FŐNÉL TÖBBET FOGLALKOZTATÓ VÁLLALKOZÁSOK RÉSZÉRE)

Rövidtávú munkaerő-piaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2011. SZEPTEMBER - OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

MUNKAÜGYI KÖZPONT ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Munkaügyi kirendeltség kódja (vagy területi egység azonosítója):

A2. A kirendeltség által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve:

A5. A kérdező telefonszáma:

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

CÉGREGISZTRÁCIÓS FELÜLET

A kérdőíven a cég adatait, valamint a tárgyévre vonatkozó kérdéseket kérjük, önállóan, nyomatott nagybetűkkel töltsse ki.

A sötétebb alapon lévő, többnyire jövőre vonatkozó kérdéseket kollégánk a személyes interjú során kérdezi meg.

R1. A cég adószámának első 8 számjegye:

R2. Címe:

Irányítószám

település neve

.....
út/utca, házszám

R3. A cég megnevezése:.....

R4. A cég főtevékenységének 2008-as TEÁOR száma a hatályos társasági szerződés vagy alapító ok szerint:

R5. A válaszoló neve:

R6. A válaszoló telefonszáma:

körzetszám / telefonszám

R7. A válaszoló e-mail címe:

R8. Mi a kért beosztása?

01 – humánpolitikai igazgató, vezető,
humánerőforrás menedzser	07 – kereskedelmi igazgató, vezető
02 – kontrolling igazgató, vezető	08 – menedzser-tulajdonos
03 – elnök-vezérigazgató	09 – műszaki igazgató, vezető
04 – értékesítési igazgató	10 – termelési igazgató, vezető
05 – gazdasági, pénzügyi igazgató, vezető	11 – vezérigazgató
06 – igazgató, ügyvezető igazgató	12 – vezérigazgató helyettes
	13 – egyéb, éspedig ³⁹ :

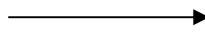
³⁹ - Olyan személy válaszoljon a kérdésekre, aki kompetens a cég (telephely) munkaerő-gazdálkodását illetően!

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

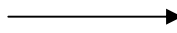
A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS MUNKAERŐ-PIACI KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja?

A TEÁOR szám:

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs 2 – van 9- nem tudja

CSAK HA CÉGRE, VAGY CÉGKÖZPONTRA ÉS A MUNKAERŐPIACI KÖRZETBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

3. Hozzávetőlegesen mekkora volt a cég összes nettó árbevétele 2010-ben? Kérem, sorolja be a megfelelő kategóriába!

- 1 – 20 millió forint alatt
- 2 – 20 és 50 millió között
- 3 – 50 és 100 millió között
- 4 – 100 és 250 millió között
- 5 – 250 és 500 millió között
- 6 – 500 millió és egy milliárd között
- 7 – egy és tízmilliárd forint között
- 8 – tízmilliárd forint felett
- 9 – nem tudja

4. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2010-ben?⁴⁰

, % 999 – nem tudja

5. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

, % 999 – nem tudja

6. Van-e jelenleg a vállalkozásnak⁴¹ (telephelynek) határidőn túli kintlévősége?

- 1 – nincs —————▶ **UGRÁS A 8. KÉRDÉSRE**
2 – van
9 – nem tudja —————▶ **UGRÁS A 8. KÉRDÉSRE**

CSAK AKKOR VÁLASZOLJON, HA VAN A VÁLLALKOZÁSNAK HATÁRIDŐN TÚLI KINTLÉVŐSÉGE!

7. Hogyan változott a vállalkozás (telephely) kintlévőségeinek állománya az egy évvel korábbi állapothoz képest?

- 1 – nőtt
2 – változatlan maradt
3 – csökkent
9 – nem tudja

40 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

⁴¹ - Ha a cégközpontot kereste fel a kérdező, akkor a „vállalkozás” megnevezés minden kérdésnél a cégközpontra és a munkaerőpiaci körzetben található telephelyeire együtt vonatkozik, és a továbbiakban is ennek megfelelően válaszoljon.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

8. Milyen beruházásokat helyeztek üzembe 2011 első félévében?
9. Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2012 első félévében?

	8. kérdés	9. kérdés
	2011 első félévében	2012 első félévében
1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházás		
2 – Csak kapacitásbővítő beruházás		
3 – Mindkettőt		
4 – Egyiket sem		
9 – Nem tudja		

10. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2012 első félévében 2011 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
2 – változatlan marad
3 – csökken
4 – nem volt és nem is lesz beruházás
9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

11. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?
12. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2012 első félévében?

	11. kérdés	12. kérdés
	Jelenlegi	2012 első félévében
1 – Jó		
2 – Kielégítő		
3 – Rossz		
9 – Nem tudja		

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

13. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelyénél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2012 első félévében 2011 első félévéhez viszonyítva?

	2012 első félévében 2011 első félévéhez viszonyítva
1 – Nőtt/Növekszik	
2 – Változatlan maradt/Változatlan maradt	
3 – Csökkent/Csökken	
9 – Nem tudja	

14. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
- 2 – közepes
- 3 – alacsony
- 9 – nem tudja

15. Várhatóan hogyan fog változni 2012-ben a vállalkozásnál (telephelyénél) az átlagkereset (nominálértéken) az előző évhez képest?

- 1 – növekszik, —————> a. **Hány százalékos növekedés várható?** % 999 – nem tudja
- 2 – változatlan maradt
- 3 – csökken? —————> b. **Hány százalékos csökkenés várható?** % 999 – nem tudja
- 9 – nem tudja

16. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?⁴²

%

999 – Nem tudja

42 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

KAPACITÁSKIHASZNÁLTÁS ÉS TOBORZÁS

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTÁGA NEM TELJES! (16. kérdés)

17. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes? Kérem, próbálja megbecsülni, hogy a megjelölt okok hány százalékban felelősek a 100% alatti kapacitás-kihasználtságért? Ha nem tudja a választ, akkor a „nem tudja az okát” sorba írjon 100 %-ot!

a – belföldi megrendelések, vevők hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
b – export megrendelések, vevők hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
c – alapanyaghiány	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
d – tőkehiány	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
e – szakképzetlen munkaerő hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
f – szakképzett munkaerő hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
g – munkavégzés szezonális jellege	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
h – egyéb ok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
i – nem tudja az okát	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%

Összesen: 100 %

MINDENKITŐL KÉRDEZZE!

18. Munkaerőigényüket jellemzően milyen forrásokból elégítik ki? Kérem, próbálja megbecsülni, hogy a munkaerőigényüknek kb. hány százalékát elégítik ki a megnevezett forrásból? Ha nem tudja a választ, akkor a „nem tudja a forrást” sorba írjon 100 %-ot!

	A munkaerő hány százalékát?			
a – hirdetés útján	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
b – pályázatokkal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
c – a munkaügyi kirendeltségek segítségével	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
d – munkaközvetítőkön keresztül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
e – munkaerő kölcsönző cégeken keresztül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
f – informális csatornákon keresztül (család, rokonok, kollégák)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
g – Interneten keresztül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
h – belső meghirdetéssel, belső átcsoportosítással	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
i – egyéb forrásból	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
j – nem tudja a forrást	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%

Összesen: 100%

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

19. Adja meg a statisztikai állományi létszámok alakulását az alábbi időpontokban! Kérem, hogy ahol nulla a létszám oda is regisztrálja az értéket.

		2010. december 31. (fő)	2011. szeptember 1. (fő)	2012. szeptember 1. (fő)
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d.	nem diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e.	diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f.	Bedolgozói jogviszonyban dolgozók (munkaszerződéssel)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
g.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
h.	ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
i.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
j.	ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
k.	Külföldi állampolgárságú munkavállalók létszáma	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
l.	ebből: Ukrajnából	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
m.	jelenlegi EU-tagállamokból	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
n.	ebből: Romániából	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
o.	Szlovákiából	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
p.	Pályakezdekők összesen	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
q.	ebből: diplomás pályakezdekő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
r.	START kártyával rendelkező	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
s.	Megváltozott munkaképességű dolgozók száma	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
t.	Foglalkoztatott nyugdíjasok létszáma	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Statisztikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő				
u.	Statisztikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő létszáma	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
v.	ebből: kölcsönvett munkaerő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
w.	tanulószerződéssel gyakorlati képzésben résztvevők	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
x.	az ösztöndíjas foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
y.	megbízásos szerződéssel foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
z.	AM könyvvel/ 2010. április 1-jétől egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

AZ ALÁBBI KÉRDÉSEKNÉL A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

20. Várhatóan milyen volt/lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2011-ben a következő kategóriákban?

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése felvétel

0 – nem volt/nem várható munkaerő-

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	NT
a. szakképzetlen fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
b. szakképzett fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
c. nem diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
d. diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
e. ÖSSZESEN <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
f. külföldi állampolgár <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
g. pályakezdő <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999

2. Felvételre került/kerül	NT
a. szakképzetlen fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
b. szakképzett fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
c. nem diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
d. diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
e. ÖSSZESEN <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
f. külföldi állampolgár <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
g. pályakezdő <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZŪNTETÉS 2011-BEN!

21. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2011-ben a legnagyobb volt / lesz a munkaviszony megszűntetés!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2011-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL VOLT/ LESZ!

22. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2011-ben a legnagyobb volt / lesz a létszámfelvétel!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY JELEN OLDALON LÉVŐ KÉRDÉSEKNÉL NE A LÉTSZÁM MOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

23. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2012-ben a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése

1. Munkaviszony megszűnik	NT
a. szakképzetlen fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
b. szakképzett fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
c. nem diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
d. diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
e. ÖSSZESEN <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
f. külföldi állampolgár <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
g. pályakezdő <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999

0 – nem várható munkaerő-felvétel

2. Felvételre fog kerülni	NT
a. szakképzetlen fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
b. szakképzett fizikai <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
c. nem diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
d. diplomás szellemi <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
e. ÖSSZESEN <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
f. külföldi állampolgár <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999
g. pályakezdő <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	999

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2012-BEN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

24. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan 2012-ben a legnagyobb lesz a munkaviszony megszűntetés!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2012-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

25. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2012-ben várhatóan a legnagyobb lesz a létszámfelvétel!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

KÜLFÖLDI ÁLLAMPOLGÁROK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2011-BEN FOGLALKOZTATOTT / FOGLALKOZTAT / TERVEZ FOGLALKOZTATNI KÜLFÖLDI MUNKAERŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZOTT VAGY ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

- 26. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb külföldi állampolgárságú munkavállalót *foglalkoztatták / foglalkoztatják / terveznek foglalkoztatni 2011-ben.***

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2012-BEN FOGLALKOZTATNI FOG KÜLFÖLDI MUNKAERŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

- 27. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb külföldi állampolgárságú munkavállalót tervezik 2012-ben foglalkoztatni.**

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

PÁLYAKEZDŐK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2011-BEN ALKALMAZTAK / ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI PÁLYAKEZDŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZOTT VAGY ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

PÁLYAKEZDŐNEK AZT TEKINTJÜK, AKI KÉT ÉVNÉL NEM RÉGEBBEN FEJEZTE BE TANULMÁNYAIT ISKOLARENDSZERŰ KÉPZÉS KERETÉBEN.

- 28. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2011-ben pályakezdőt alkalmaztak / alkalmaznak / terveznek alkalmazni!**

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2012-BEN ALKALMAZNI TERVEZNEK PÁLYAKEZDŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

- 29. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2012-ben pályakezdő alkalmazását tervezik!**

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

START KÁRTYÁVAL RENDELKEZŐ MUNKAERŐ

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2011-BEN ALKALMAZTAK / ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI START KÁRTYÁVAL RENDELKEZŐ PÁLYAKEZDŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZOTT VAGY ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

- 30. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2011-ben START kártyával rendelkező pályakezdőt *alkalmaztak / alkalmaznak / terveznek alkalmazni!***

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2012-BEN TERVEZNEK START KÁRTYÁVAL RENDELKEZŐ PÁLYAKEZDŐT ALKALMAZNI!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

- 31. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2012-ben START kártyával rendelkező pályakezdőt terveznek foglalkoztatni!**

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

TANULÓSZERZŐDÉSSEL GYAKORLATI KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA **2012-BEN** TERVEZIK TANULÓSZERZŐDÉSSEL GYAKORLATI KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐK FELVÉTELÉT!

32. **2012-ben** milyen szakmákban tervezik a tanulószerződéssel gyakorlati képzésben résztvevők felvételét?

CSAK EGY FAJTA KÓDOT KELL MEGADNIA!

Szakma megnevezése	Tervezett létszám	Szakképesítési azonosító (A régi OKJ esetében a kód első 8 jegye vagy az új OKJ esetében a teljes 15 jegyű kód kerüljön rögzítésre)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

KÉPZÉS

33. Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél (telephelyen) 2011-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállalók képzése, átképzése?

1 – nem

2 – igen **33.1. Részletezze, hogy összesen hány főt érint/érintett ez?**

Ebből:	Érintett létszám
a. Külső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. Külső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. Belső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. Belső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

34. Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítették / részesítenek / fognak részesíteni képzésben, átképzésben 2011-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg a munkakör FEOR számát, az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!

CSAK EGY FAJTA KÓDOT KELL MEGADNIA!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója) (A régi OKJ esetében a kód első 8 jegye <u>vagy</u> az új OKJ esetében a teljes 15 jegyű kód kerüljön rögzítésre)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

35. Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél 2011-ben gyakorlati képzés?

- 1 – nem
2 – igen
9 – nem tudja

35.1. Hány főnek és milyen megoszlásban tartottak/tartanak gyakorlati képzést?

<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő saját dolgozónak	999 – nem tudja
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő tanulószereződéssel rendelkezőnek	
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő egyéb résztvevőnek	

36. A saját dolgozó vagy szakképzésben résztvevő számára folyó gyakorlati képzés jellemzően milyen szakmákra irányult / irányul / fog irányulni 2011-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!

CSAK EGY FAJTA KÓDOT KELL MEGADNIA!

A képzés megnevezése	Érintett létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója) (A régi OKJ esetében a kód első 8 jegye <u>vagy</u> az új OKJ esetében a teljes 15 jegyű kód kerüljön rögzítésre)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	régi OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> új OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

MUNKAERŐHIÁNY

37. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

- 1 – nincs
2 – van
9 – nem tudja

37.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan

hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?

Képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

38. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 3 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

Friss diplomások

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA ALKALMAZ DIPLOMÁS PÁLYAKEZDŐT

- 39. 1. Hány diplomás pályakezdőt alkalmaznak jelenleg az alábbiakban felsorolt foglalkozásokban, munkakörökben?**
2. Hány diplomás pályakezdő felvételét tervezik az elkövetkező egy évben az alábbiakban felsorolt foglalkozásokban, munkakörökben?
3. Két év munkaviszonyt követően, az egyes munkakörökben foglalkoztatott pályakezdők számára, 6 százalékos inflációval számolva, milyen arányú bérnövekedést tervez megvalósítani?

FOGLALKOZÁS	1. Jelenleg alkalmazott diplomás pályakezdők száma	2. Egy éven belül felvenni tervezett diplomás pályakezdők száma	3. 2 év utáni tervezett alapterület-növekedés mértéke
a. humán erőforrás gazdálkodási munkatárs	fő	fő	%
b. kereskedő, értékesítő, üzletkötő	fő	fő	%
c. turisztikai és vendéglátó munkatárs	fő	fő	%
d. könyvelő, controller, számviteli munkatárs	fő	fő	%
e. logisztikus, beszerző, anyaggazdálkodó	fő	fő	%
f. pénzügyi területen dolgozó munkatárs	fő	fő	%
g. reklám- és marketing területen dolgozó mkt.	fő	fő	%
h. ügyfélkapcsolati munkatárs	fő	fő	%
i. építőmérnök	fő	fő	%
j. vegyészmérnök	fő	fő	%
k. informatikus, programozó	fő	fő	%
l. gépészmérnök	fő	fő	%
m. villamosmérnök	fő	fő	%
n. gyártástechnológiai mérnök	fő	fő	%
o. általános asszisztens, ügyintéző	fő	fő	%

Kompetenciákkal való elégedettség

40. Mennyire elégedett az Ön vállalkozásában a legfeljebb két éve végzettek, azaz a pályakezdők felkészültségével? Kérjük, hogy az iskolai osztályzathoz hasonlóan több szempontból is osztályozza felkészültségüket. Az 5-ös azt jelentse, hogy nagyon elégedett, az 1-es, hogy egyáltalán nem elégedett. Természetesen a közbülső osztályzatokat is használhatja.

Az osztályzatok a megfelelő cellába kerüljenek. Amelyik szempont vagy pályakezdő csoport az Önök vállalkozásánál nem jellemző annak celláját hagyja üresen!

		OKJ szakképzettséggel		Diploma
		érettségi nélkül	érettséggel	
a.	szakmai, elméleti alapok			
b.	szakmai gyakorlati jártasság			
c.	számítógépes ismeretek			
d.	korszerű műszaki ismeretek			
e.	gazdasági ismeretek			
f.	számoláskészség			
g.	anyanyelvi beszéd- és íráskészség			
h.	idegennyelv-tudás			
i.	munkakultúra			
j.	munkafegyelem			
k.	önálló munkavégzés képessége			
l.	együttműködési készség			

41. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

1 – nem 2 – igen